ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α΄.) † Πριγκηποννήσων Δωροθέου: «Ἡ Θ. Λειτουργία».

Β΄.) † Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου : «Οἱ Ἰατροὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν».

Γ΄.) † Προικοννήσου Φιλοθέου : «Ἡ περὶ βασιλείας τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τῆς Κ. Διαθήκης».

Δ΄.) † Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου, Ἀρχειοφύλακος : «Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι κατὰ τοὺς Κώδικας τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχειοφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Ε΄.) † Φιλαδελφείας Ἰακώβου : «Ἡ Β΄. Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν Ἔβανστον (15—31 Αὐγούστου 1955).

Στ΄.) Βασιλείου Σταυρίδου, Καθηγητοῦ : «Ἡ σύσκεψις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν».

Ζ΄.) Τοῦ αὐτοῦ : «Περὶ τὸ Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας».

Η΄.) Ἱ. Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. (Ἡ τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων.

Θ΄.) Βασιλείου Ἀναγνωστοπούλου, Καθηγητοῦ : «Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ἡ ἐποχή του».

Ι΄.) Χρονικά. ΙΑ΄.) Βιβλικρισίαι.

ΙΒ΄.) Πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ ἔτους 1956.

ΕΤΟΣ ΛΑ΄. — 1956 ΤΕΥΧΟΣ Δ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ—ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΡΑΜΑ τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἡ τέλεσις τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τὸ μεγαλύτερον δρᾶμα τοῦ Αἰσχύλου ἢ τοῦ Σοφοκλέους θὰ τὸ ἀκούσωμεν μίαν ἢ δύο φοράς, καὶ θὰ μᾶς φθάσῃ. Τὴν Θείαν Λειτουργίαν τὴν ἀκούομεν πάντοτε μὲ ἀνανεουμένην τὴν δίψαν, ὅμοια πρὸς τὸν ἄρτον ὁ ὁποῖος κάθε ἡμέραν μᾶς χρειάζεται. Ἡ Θεία Λειτουργία μᾶς δίδει παραμυθίαν, μᾶς ἀνυψώνει, μᾶς θέτει εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ αἰώνιον. Τὴν ζῶμεν πάντοτε μὲ θαυμασμὸν καὶ δέος, μὲ ταπείνωσιν. Αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἀφήσωμεν ἔξω ἀπὸ τὸν Ναὸν κάθε φροντίδα μας, νὰ ἀποθέσωμεν πᾶσαν βιωτικὴν ἡμῶν μέριμναν, ὅ,τι μᾶς συμπνίγει καὶ θολώνει τὸν νοῦν μας. Νὰ παραμερίσωμεν τὸν ἐγωϊσμόν μας καὶ τὴν σκληρότητά μας, τὰ μίση καὶ τὴν ἡδυπάθειαν, τοὺς φόβους καὶ τὴν ταραχήν μας. Ὁ τόπος εἶναι ἅγιος ἐδῶ, ἐδῶ εἶναι ἡ γαλήνη, ἡ αὔρα ἡ ὁποία πνέει ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

*
**

Ἡ Θεία Λειτουργία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν Λειτουργίαν τῶν Κατηχουμένων, καὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν τῶν Πιστῶν. Τὸ πρῶτον μέρος τελειώνει μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ θεῖον κήρυγμα, τὸ ὁποῖον συνήθως εἶναι ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ Κατηχούμενοι, ἕως ὅτου βαπτισθοῦν δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ μείνουν εἰς τὴν συνέχειαν τῆς Λειτουργίας, ὅπου ἐκτελεῖται τὸ κυριώτερον μέρος, τὸ μυστηριακόν. Ἐκαλοῦντο ἀπὸ τὸν διάκονον νὰ ἀποχωρήσουν καὶ νὰ σταθοῦν εἰς τὸν Νάρθηκα. Εἰς τὴν Λειτουργίαν δὲν ἐπετρέπετο νὰ παραστοῦν καὶ ὅσοι περιέπιπτον εἰς μεγάλα ἁμαρτήματα. Ἵσταντο εἰς τὸν Νάρθηκα μέχρι τῆς μεταμελείας των, τοῦ ἐξαγνισμοῦ καὶ τῆς ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἀφέσεώς των. Ἡ Ἐκκλησία εἶχε τόσην αὐστηρότητα καὶ ἁγνότητα καὶ δύναμιν, ὥστε καὶ βασιλεῖς πολλάκις τοῦ Βυζαντίου ἀπέκλεισεν ἀπὸ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, ἕως ὅτου ἐπηνώρθωσαν τὰς παρεκτροπάς των.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν μετέχει καὶ ὁ λαὸς κατὰ ἕνα τρόπον δραματικόν. Συνάπτεται διάλογος ἱερὸς μεταξὺ Κλήρου καὶ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος σήμερον ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τοὺς χοροὺς τῶν Ψαλτῶν. Αὐτὸ ἔγινε χάριν τῆς Τέχνης, ἐχάθη ὅμως ἕνα στοιχεῖον πολύτιμον. Θὰ ἦτο ὡραῖον νὰ ψάλλωνται ὕμνοι τινὲς ἀπὸ τὸ Ἐκκλησίασμα. Εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι μᾶλλον μυστικὸς μονόλογος ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ἀπαγγελλόμενος, καὶ ὁ ἀκροατὴς μένει μᾶλλον εἰς παθητικὴν στάσιν. Διάλογος συνάπτεται καὶ μεταξὺ διακόνου καὶ ἱερέως. Λέγει ὁ διάκονος: «Εὐλόγησον, δέσποτα». Τώρα ὁπότε ἀρχίζει ἡ Λειτουργία, εἰπέ, δέσποτα, μίαν καλὴν λέξιν, τὴν πλέον καλήν. Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει : «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.» Κραυγὴ ἡ ὁποία ἀναβλύζει ἀπὸ τὴν ψυχήν μας εἶναι. Ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν Υἱόν Του τὸν μονογενῆ, εἰς λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὅπου θὰ σκορπίζωνται εἰς τὴν γῆν τὰ ἐλέη Του καὶ ἡ μεγαλωσύνη Του καὶ ἡ δόξα Του, εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Καὶ ὁ διάκονος, ἀπευθυνόμενος εἰς τὸν κλῆρον καὶ εἰς τὸν λαόν, προτρέπει τοὺς πάντας εἰς προσευχήν, εἰς δέησιν, δι᾽ ὅ,τι προσφιλὲς καὶ πολύτιμον ὑπάρχει, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τὴν ἄνωθεν εἰρήνην, τὴν εἰρήνην τοῦ σύμπαντος κόσμου, διὰ τὴν εὐστάθειαν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τὴν ἕνωσιν τῶν πάντων, διὰ τὸν ναὸν ὅπου γίνεται ἡ Λειτουργία, δι᾽ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἰσέρχονται εἰς αὐτὸν μὲ εὐλάβειαν, διὰ τὴν εὐκρασίαν τῶν ἀέρων καὶ τὴν καλὴν καρποφορίαν τῆς γῆς, διὰ τοὺς πλέοντας, ὁδοιποροῦντας, νοσοῦντας, ὑποφέροντας, αἰχμαλώτους, διὰ τὴν ἀπαλλαγήν μας ἀπὸ κάθε θλῖψιν, ὀργήν, κίνδυνον καὶ ἀνάγκην. Καὶ ἀφοῦ μνημονεύσωμεν τὴν Παναγίαν, καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους, νὰ ἀναθέσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἀλλήλους, καὶ ὅλην τὴν ζωήν μας εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Θεόν. Διότι μονάχα Αὐτὸς δύναται νὰ μᾶς σώσῃ, ἀλλοίμονον, ἐὰν ἀναθέσωμεν τὴν πεποίθησίν μας εἰς ἀνθρώπους, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὸ Ἱερόν, ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ἐκφωνεῖ, λέγων ὅτι εἶναι δικαία ἡ προτροπὴ τοῦ διακόνου νὰ ἀναθέτωμεν εἰς τὸν Χριστὸν μονάχα τὴν ζωήν μας καὶ τὸν ἑαυτόν μας, διότι καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ δόξα εἶναι ἰδική Του. Αὐτὸν πρέπει νὰ προσκυνῶμεν, καὶ ἀπ᾽ Αὐτὸν νὰ ἐλπίζωμεν, διότι εἶναι ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος. Αἰώνια εἰς Αὐτὸν πρέπει νὰ ἀφοσιούμεθα, καὶ νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ μᾶς δώσῃ τὸ ζητούμενον, ἀρκεῖ νὰ τὸ ζητήσωμεν καὶ νὰ εἶναι αὐτὸ χρήσιμον. Πρέπει δηλαδὴ νὰ ξεύρωμεν τί θὰ ζητήσωμεν.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους νόμους τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου εἶναι νὰ

ζητῶμεν : «Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται, ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν». Ὅσοι προώδευσαν, καὶ ἐμεγαλούργησαν, στηρίχθηκαν εἰς τὸν μεγάλον αὐτὸν νόμον. Καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν πρέπει νὰ ζητήσωμεν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Πολλὰ ἔχουν νὰ μᾶς δώσουν, πολλὰ κρύπτονται εἰς τὸν ἑαυτόν μας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Πρὸ πάντων ὅμως, νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Δύο ὅροι χρειάζονται ,διὰ νὰ λάβωμεν : νὰ τείνωμεν τὴν χεῖρα, καὶ νὰ εἶναι καθαρὸν τὸ κύπελόν μας, ἡ καρδία μας. Θὰ μᾶς δώσῃ ὁ ἄλλος, ἡ ζωή μας, ὁ Θεός, ἐὰν εἴμεθα ἁγνοί, ἐὰν αὐτὸ τὸ ὁποῖον θέλομεν εἶναι διὰ τὸ καλόν μας, καὶ διὰ τὸ καλὸν ὅλων μας. Τί καλὸν καὶ οἱ πλούσιοι, μποροῦσαν νὰ κάμουν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινωνίαν, ἐὰν ἐπιμόνως τὸ ζητούσαμεν ἀπ' αὐτούς, ἐὰν ἐκρούομεν τὴν θύραν των.

Δι' αὐτὸν τὸν μεγάλον νόμον ὁ Χριστὸς λέγει μίαν ὡραίαν σύντομον παραβολήν. Παραβολὴν διὰ τὴν προσευχήν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ στοιχεῖον τῆς ἐπιμονῆς, τῆς προσδεήσεως, καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης.

Εἰς ἕνα χωριὸ εὑρίσκοντο δύο φίλοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας κατὰ τὰ μεσάνυκτα δέχεται ἕνα γνώριμόν του ποὺ ταξειδεύει καὶ θέλει νὰ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι του. Δὲν θὰ μείνω μονάχα ἀπόψε ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ πεινῶ εἶπεν ὁ ξένος. Πλὴν εἰς τὸ σπίτι τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲν ἔμεινε οὔτε ψωμί, οὔτε φαγητό, καὶ ἦταν ἀργά, καὶ ἡ ἀγορὰ κλειστή. Ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ νὰ δανεισθῇ, ἀλλ' ἦτο πολὺ ἀργά, καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐκοιμῶντο. Ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ εἰς ἕνα φίλον του, ἀργὰ μὲν εἶναι, πλὴν θὰ δικαιολογήσῃ τὸ διάβημά του. Καὶ ἀμέσως εὑρίσκεται εἰς τὴν θύραν τοῦ φίλου του καὶ χτυπᾷ. Κύριε, δάνεισέ μου τρία ψωμιά. Μοῦ ἦλθε ἕνας ταξειδιώτης, γνώριμος καὶ δὲν ἔχω τίποτε νὰ τοῦ δώσω νὰ φάγῃ. Ὁ φίλος του ἐξύπνησεν ἀπότομα, καὶ ἐθύμωσεν. Ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ὡς ἀδιακρισίαν. Μὴ μὲ στενοχωρῇς ! Ἡ θύρα εἶναι κλειδωμένη, καὶ τὰ παιδιά μου, ὅπως καὶ ἐγώ, ἔχουν κατακλιθῆ. Δὲν μπορῶ νὰ σηκωθῶ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ κρούων τὴν θύραν δὲν ἀποθαρρυνθῇ ἀπ' αὐτὴν τὴν πρώτην ἄρνησιν, καὶ συνεχίσῃ τοὐναντίον νὰ χτυπᾷ, καὶ νὰ κάμνῃ θόρυβον, ὁ εὑρισκόμενος ἐντὸς τῆς οἰκίας θὰ ὑποχωρήσῃ τέλος, ἂν μὴ διὰ τὴν φιλίαν, τοὐλάχιστον διὰ νὰ παύσῃ ἡ ἐνόχλησις τὴν ὁποίαν δοκιμάζει. Καὶ ὁ Ἰησοῦς συνεπέρανε: Καὶ ἐγὼ ἐπίσης σᾶς λέγω : «Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται· Πράγματι ὅποιος αἰτεῖται λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κράοντι ἀνοιχθήσεται.

Οὕτω καὶ εἰς τὰς δεήσεις μας, εἰς τὴν προσευχήν μας, πρέπει νὰ ἐπιμένωμεν. Μᾶς τὸ λέγει καὶ διάκονος εἰς τὴν Λειτουργίαν. Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀκόμη, προσέτι, μίαν φοράν, καὶ ἄλ-

λην φοράν. Νὰ ἐπιμείνωμεν. Ἀπὸ ποῦ πηγάζει ἡ ἐμπιστοσύνη ὅτι θὰ εἰσακουσθῶμεν ; Ὁ Χριστὸς ἔφερε καὶ διὰ τὸ σημεῖον αὐτό, πρὸς ἀνάπτυξίν του, σύντομα παραδείγματα : «Τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; ἢ καὶ ἂν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον ; Εἰ οὖν ὑμεῖς ὑπάρχοντες πονηροί, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἀγαθὸν τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν ; (Λουκ. ια΄ 11—13).

Τὴν Συναπτήν, ἀκολουθοῦν τὰ Ἀντίφωνα, ὡραιότατοι Ψαλμοὶ τοῦ Δαυίδ, κραυγὲς αἱ ὁποῖες βγαίνουν μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν «Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ», καὶ τὰ παρόμοια, μὲ τὴν ὑψηλήν των ποίησιν. Εἰς τὸ πρῶτον Ἀντίφωνον συνάπτεται τὸ ἐφύμνιον : «Ταῖς Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου...». Εἰς τὸ δεύτερον τὸ ἐφύμνιον : «Σῶσον ἡμᾶς...». Τὸ τρίτον ἀντίφωνον εἶναι κυρίως οἱ Μακαρισμοί, οἱ ὁποῖοι συνήθως δυστυχῶς παραλείπονται χάριν συντομίας. Θεῖον ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ σφραγίζονται τὰ Ἀντίφωνα μὲ τὸν Ὕμνον : «Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ...», ποίημα τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

*
**

Ἀκολουθεῖ ἡ μικρὰ Εἴσοδος, καθ' ἣν μὲ λιτανείαν ἀνὰ μέσον τοῦ ἐκκλησιάσματος μεταφέρεται τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν. Ἑτοιμάζεται ἡ ἀνάγνωσίς του. Ἀπὸ αὐτὸ θὰ ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. Τὴν φωνὴν τῶν πλασμάτων Του ἀκούομεν, καὶ μεταρσιούμεθα. Τὴν φωνὴν τοῦ καταρράκτου, τῆς ἀηδόνος, τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Πόσον γλυκυτέρα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ θὰ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ! Πόσον ἅγιος εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος κατηξίωσεν ἡμᾶς νὰ ἐνωτισθῶμεν τὸν λόγον Του. Καὶ δι' αὐτὸ ὁ διάκονος, ὕστερα ἀπὸ μερικοὺς ὕμνους καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ, ἢ τῆς Ἑορτῆς, φωνεῖ : «Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.» Καλὸν εἶναι νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Παναγίαν καὶ τοὺς Ἁγίους. Ἐκεῖνον ὅμως τὸν ὁποῖον κυρίως πρέπει νὰ παρακαλέσωμεν εἶναι ὁ Κύριος. «Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Αὐτὸς εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἅγιος, καὶ τρισάγιος, καὶ ὀφείλομεν εἰς Αὐτὸν τὸν τρισάγιον Ὕμνον. Ρίγη σκορπίζει εἰς τὸν Ναὸν ἡ ψαλμῳδία Ἅγιος ὁ Θεός ! Καὶ εἶναι συγκλονιστικὴ ἡ μυστικὴ εὐχὴ τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Μὲ ἐννοίας ὑψηλὰς καὶ μὲ ποίησιν, παρακαλεῖ τὸν Δημιουργὸν καὶ Λυτρωτὴν Θεόν, τὸν ἐλεοῦντα τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτωλόν, νὰ προσδεχθῇ τὸν Τρισάγιον Ὕμνον ἐκ τοῦ στόματός του,

νὰ μᾶς συγχωρήσῃ καὶ νὰ μᾶς κάμῃ ἀξίους εἰς προσευχὴν καὶ λατρείαν. Οἱ ὡραῖοι τόνοι τοῦ Τρισαγίου Ὕμνου δημιουργοῦν κατάλληλη ἀτμόσφαιραν, διὰ νὰ ἀκουσθῇ μὲ βαθεῖαν πνοὴν ἡ ὡρισμένη περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ θεῖος Λόγος. Καὶ μὲ τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ, λήγει τὸ πρῶτον μέρος τῆς Λειτουργίας.

*
* *

Εἰσερχόμεθα ἤδη εἰς τὸ κυριώτερον μέρος τῆς Λειτουργίας, μὲ τὸν Χερουβικὸν Ὕμνον. Ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι παριστάνομεν τὰ Χερουβείμ, διότι ἀνάμεσά μας, μὲ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον, θὰ περάσῃ ὁ Θεός, γύρω ἀπὸ τὸν Ὁποῖον πετοῦν οἱ Ἄγγελοι καὶ ψάλλουν τὸν Τρισάγιον Ὕμνον, κατὰ τὸ ὅραμα τοῦ Ἡσαΐου, καὶ ψάλλομεν εἰς τὴν ζωοποιὸν Τριάδα τὸν Τρισάγιον Ὕμνον, τὴν μεγάλην ταύτην στιγμὴν ἂς ἀποθέσωμεν, ἂς ἀπομακρύνωμεν πᾶσαν τὴν βιωτικήν μας μέριμναν, διότι θὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν Βασιλέα τῶν ὅλων. Ἀντὶ τοῦ τακτικοῦ Χερουβικοῦ, τὴν Μεγάλην Πέμπτην εἰς τὴν Λειτουργίαν ψάλλεται ὁ γλυκύτατος ὕμνος :

> Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε· οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς Σου τὸ μυστήριον εἴπω, οὐ φίλημά Σοι δώσω, καθάπερ ὁ Ἰούδας, ἀλλ' ὡς ὁ λῃστὴς ὁμολογῶ Σοι, Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου.

Τὸ δὲ Μέγα Σάββατον ὁ Ὕμνος :

> Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, καὶ στήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου, καὶ μηδὲν γήινον ἐν ἑαυτῇ λογιζέσθω· ὁ γὰρ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, προσέρχεται σφαγιασθῆναι, καὶ δοθῆναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς. Προηγοῦνται δὲ τούτου οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων μετὰ πάσης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας, τὰ πολυόμματα Χερουβεὶμ καὶ τὰ Ἑξαπτέρυγα Σεραφείμ, τὰς ὄψεις καλύπτοντα καὶ βοῶντα τὸν Ὕμνον : Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα.

Εἰς τὰς Λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων ψάλλεται :

> Νῦν αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σὺν ἡμῖν ἀοράτως λατρεύουσιν. Ἰδοὺ γὰρ εἰσπορεύεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Ἰδοὺ θυσία μυστικὴ τετελειωμένη δορυφορεῖται. Πίστει καὶ πόθῳ προσέλθωμεν, ἵνα μέτοχοι ζωῆς αἰωνίου γενώμεθα. Ἀλληλούϊα.

Ἡ ὥρα εἶναι τόσον ὑψηλή, ὥστε θὰ ἔπρεπε νὰ σιωπήσωμεν ἡμεῖς οἱ φθαρτοί, οἱ σαρκικοί, λέγει ὁ Ὕμνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Παράλα-

βέ με κοινωνὸν τοῦ Δείπνου Σου τοῦ μυστικοῦ, λέγομεν τὴν Μεγάλην Πέμπτην. Εἶναι βαθὺς ὁ πόθος μας, νὰ εἴμεθα μαζύ Σου. Εἴμεθα γεμᾶτοι ἀγάπην διὰ Σένα. Τώρα αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν μαζύ μας ἀοράτως λατρεύουσιν. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀκούσματα θεῖα, ἐκστάσεις καὶ μεταρσιώσεις τῆς ψυχῆς.

Καθ' ἣν στιγμὴν ψάλλεται ὁ Χερουβικὸς Ὕμνος, ὁ ἱερουργῶν ἀναγινώσκει χαμηλοφώνως τὴν ἑξῆς θαυμασίαν εὐχήν :

> Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς, προσέρχεσθαι ἢ προσεγγίζειν, ἢ λειτουργεῖν Σοι, βασιλεῦ τῆς δόξης· τὸ γὰρ διακονεῖν Σοι μέγα καὶ φοβερὸν καὶ αὐταῖς ταῖς ἐπουρανίαις Δυνάμεσιν. Ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἄφατον καὶ ἀμέτρητόν Σου φιλανθρωπίαν ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως γέγονας ἄνθρωπος, καὶ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν ἐχρημάτισας, καὶ τῆς λειτουργικῆς ταύτης καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τὴν ἱερουργίαν παρέδωκας ἡμῖν, ὡς Δεσπότης τῶν ἁπάντων. Σὺ γὰρ μόνος, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δεσπόζεις τῶν ἐπουρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων, ὁ ἐπὶ Θρόνου Χερουβικοῦ ἐποχούμενος, ὁ τῶν Σεραφεὶμ Κύριος, καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ μόνος ἅγιος, καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος. Σὲ τοίνυν δυσωπῶ, τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ εὐήκοον, ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀχρεῖον δοῦλόν Σου, καὶ καθάρισόν μου τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ ἱκάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐνδεδυμένον τὴν τῆς ἱερατείας χάριν, παραστῆναι τῇ ἁγίᾳ Σου ταύτῃ Τραπέζῃ, καὶ ἱερουργῆσαι τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντόν Σου σῶμα, καὶ τίμιον αἷμα. Σοὶ γὰρ προσέρχομαι, κλίνας τὸν ἐμαυτοῦ αὐχένα, καὶ δέομαί Σου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν Σου ἀπ' ἐμοῦ, μηδὲ ἀποδοκιμάσῃς με ἐκ παίδων Σου· ἀλλ' ἀξίωσον προσενεχθῆναι Σοι ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου Σου τὰ δῶρα ταῦτα. Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρων, καὶ προσφερόμενος, καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Σου Πατρί, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μεθ' ὃ ὁ ἱερουργῶν θυμιᾷ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, τὸν Θρόνον, τὰς εἰκόνας καὶ τὸν λαόν, λέγων τὸν Ν' ψαλμόν. Καὶ γίνεται ἡ μεγάλη Εἴσο-

δος καὶ ἡ ἀπόθεσις τῶν ἁγίων Δώρων ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Τὸ πάλαι ἠκολούθουν τὴν μυσταγωγίαν ταύτην καὶ οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου μετὰ τῶν σωματοφυλάκων των, ἀσκεπεῖς μέχρι τοῦ Ἁγίου Βήματος, ὁπόθεν ἐπανήρχοντο εἰς τὸν Θρόνον των.

***

Ἓν ἐκ τῶν κυρίων σημείων τῆς Λειτουργίας εἶναι καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Φωνεῖ ὁ Διάκονος : «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν». Ὁ χορὸς ἀπαντᾷ : (Ὁμολογοῦμεν) «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον». Χωρὶς ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀληθινή ! Τὸ πάλαι κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτήν, οἱ ἐκκλησιαζόμενοι ἀντήλλασσον φίλημα τῆς ἀγάπης, σύμφωνα μὲ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.» (Ματθαίου ε΄, 23). Σήμερον τὸ Ἐκκλησίασμα δὲν ἀνταλλάσσει ἀσπασμὸν ἀγάπης καὶ εἰρήνης, πρὸς ἀποφυγὴν διαταραχῆς τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας. Ἀσπάζονται ἀλλήλους μόνον οἱ συλλειτουργοῦντες. Τό : «Τὰς θύρας τὰς θύρας, ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν» τοῦ διακόνου σημαίνει, οἱ θυρωροὶ νὰ προσέξουν, νὰ μὴ εἰσδύσῃ ὀφθαλμὸς ἀπίστου·

Ξένοι ὁμολογοῦν ὅτι, ὁσάκις λέγεται τὸ Πιστεύω, ἑνώνονται οἱ πιστοὶ εἰς ἕνα μυστικὸν ρεῦμα ζωῆς μὲ ὅλας τὰς ἐποχάς, μὲ τοὺς αἰῶνας τοῦ παρελθόντος, καὶ εὑρίσκονται εἰς τὴν πραγματικότητα τῆς θείας παρουσίας τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καὶ αἰσθάνονται αἰσθητῶς τὴν πνοὴν τοῦ Πνεύματος. Ὁ Ἀὴρ εἶναι σύμβολον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ μὲ αὐτὸν ἐπάνω ἀπὸ τὰ Τίμια Δῶρα τοῦ Θυσιαστηρίου ὁ ἱερουργῶν, τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀπαγγέλλεται τὸ Πιστεύω, ριπίζει.

Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως εἶναι ἀριστούργημα συνθέσεως. Περικλείονται τόσον πολλὰ εἰς τόσον ὀλίγας λέξεις. Μᾶς θυμίζει τὸ λεχθέν : «Μὲ συγχωρεῖς, φίλε μου, ποὺ σοῦ γράφω πολλά, δὲν εἶχα καιρὸν νὰ σοῦ γράψω ὀλίγα.»

Ὁ σοφὸς Μητροπολίτης Ἀχρίδος Νικόλαος μᾶς εἶχεν εἴπῃ, ὅταν πρό τινων ἐτῶν ἐπεσκέφθημεν τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅτι, ἂν ἐγράφετο τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως σήμερον, θὰ ἐγέμιζε δύο τόμους. Καὶ μὲ τὶ ρυθμὸν εἶναι γραμμένο! Νομίζετε πὼς κατεβαίνει ὁλόκληρος στρατός. Μὲ τί μεγαλεῖον, μὲ ποίαν δύναμιν. Ἐπισκέπτονται σήμερον πολλοὶ ξένοι τὴν Νίκαιαν, ὅπου συνετάχθη τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστε-

ως, καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Ναοῦ τὸ ἀπαγγέλλουν, πεντήκοντα, ἑκατόν, διακόσιοι, μαζύ, εἰς τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν συνετάχθη. Ἀφάνταστος εἶναι ἡ μεταρσίωσις καὶ ὁ ἐνθουσιασμός των.

Πλησιάζει ἡ ὥρα γιὰ νὰ ἁγιασθοῦν τὰ Τ. Δῶρα καὶ νὰ γίνῃ ἡ Μετάληψις, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως. Μόνον οἱ ὀρθῶς πιστεύοντες καὶ ὁμολογοῦντες εἶναι ἄξιοι νὰ παραστοῦν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν, καὶ νὰ μεταλάβουν. Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ἔχει καὶ τὴν μεγάλην ἀξίαν ὅτι συνεκράτησε τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ ἐπὶ δέκα ἓξ αἰῶνας ἐπαναλαμβάνεται ἀναλλοίωτον καὶ ἀπαράλλακτον.

***

Πλησιάζει ἡ Ἁγία Ἀναφορά, ἤτοι ἡ προσφορὰ τῶν Τιμίων Δώρων εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν Θυσιαστήριον, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ Κύριος ἀντικαταπέμψῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν, τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς Θείας Λειτουργίας.. Μεταξὺ πιστῶν δηλ. τοῦ χοροῦ, καὶ ἱερουργοῦντος συνάπτεται ἱερὸς διάλογος. Καλοῦνται οἱ πάντες εἰς βαθεῖαν προσοχήν, νὰ ὑψώσουν πρὸς τὰ ἄνω τὴν καρδίαν, καὶ μὲ γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν νὰ προσφέρωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφοράν. Ὁ διάκονος λέγει : «Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου, πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν.» Καὶ ὁ χορὸς ἀπαντᾷ : «Ἔλαιον εἰρήνης θυσίαν αἰνέσεως.» Θὰ σταθῶμεν καλῶς, θὰ σταθῶμεν μὲ φόβον, μὲ προσοχήν. Θὰ προσφέρωμεν, ὄχι ἔλαιον ὑλικόν, ἀλλὰ τὴν εἰρήνην τῆς καρδίας μας, ὡς θυσίαν πνευματικὴν καὶ θυσίαν αἰνέσεως. Πρέπει νὰ γίνεται ἡ δέησις ἡμῶν, ὄχι μονάχα μὲ εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην αὐτὴν ἀντὶ θυσίας πρέπει νὰ προσφέρωμεν. Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει : «Ὅταν εἰσέλθῃ ὁ τῆς Ἐκκλησίας προεστώς, εὐθέως λέγει, εἰρήνη πᾶσιν· ὅταν εὐλογῇ, εἰρήνη πᾶσιν· ὅταν ἡ θυσία τελεσθῇ, εἰρήνη πᾶσιν· ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, εἰρήνην, ἐν ταῖς λιταῖς εἰρήνην· ἐν ταῖς προσρήσεσιν εἰρήνην». Χαρακτηριστικὸν τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἡ εἰρήνη, ἡ ἀγάπη. Ὁ Χριστὸς εἶπεν : «Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.»

Ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, ἀπὸ τὴν πηγὴν αὐτὴν τῆς θείας χάριτος, ὁ ἱερουργῶν στρέφεται πρὸς τὸν λαόν, ὑψώνων τὰς χεῖράς του, καὶ εὐλογεῖ τὸ Ἐκκλησίασμα, μὲ τὴν ἐκφώνησιν : «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρίστου, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.» Καὶ ὁ χορὸς (ὁ λαὸς) ἀπαντᾷ : «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.» Ὅλα αὐτὰ τὰ ἅγια καὶ μεγάλα νὰ ἔλθουν καὶ νὰ κατασκηνώσουν καὶ εἰς ἐσένα. Ὁ ἱερουργῶν : «Ἄνω

σχῶμεν τὰς καρδίας.» Ὁ χορός : «Ἔχομεν πρὸς τὸν Κύριον.» Ὁ ἱερουργῶν : «Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.» Ὁ χορὸς (ὁ λαός) : «Ἄξιον καὶ δίκαιον.» Ὁ ἱερουργῶν δηλαδὴ ἀναλαμβάνει καὶ ὑπερασπίζει οἱονεὶ τὴν ὑπόθεσιν, λέγων τὸ «Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.» Ἀξίζει καὶ δίκαιον εἶναι νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον καὶ νὰ Τῷ ψάλωμεν τὴν δόξαν Του, νὰ Τὸν λατρεύσωμεν. Σωτηριῶδες εἶναι. Δι' ὅλα τὰ εὐεργετήματά Του καὶ τὰ μεγαλεῖά Του. Καὶ ὁ λαὸς διὰ τοῦ χοροῦ ἐπιδοκιμάζει, λέγων τὸ «Ἄξιον καὶ δίκαιον.» Ἔχει βαθεῖαν σημασίαν ὁ διάλογος οὗτος, διὰ νὰ ἔλθῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν, τῇ συμμετοχῇ ὅλων, νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεόν, κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν, ὅπου πρόκειται νὰ ἁγιασθοῦν τὰ Τίμια Δῶρα. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ εἶχαν νηστεύσῃ, οἱ περισσότεροι εἶχαν περάσῃ τὴν νύκτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εὑρίσκονται εἰς αὐτήν, ἡ ὁποία εἶναι ἀριστούργημα Ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐδῶ οἱ Χριστιανοὶ συνεκέντρωσαν τὰ ὡραιότερα πράγματα τοῦ κόσμου, τέχνην, χρώματα, μελῳδίες, ἄνθη, ἀρώματα, φῶτα, ἄμφια. Ἐδῶ ἔχουν προσέλθῃ, διὰ νὰ ἐξαγνίσουν τὴν ψυχήν των, ἔχοντες ἀφήσῃ πολὺ μακρὰν τὰς φροντίδας των καὶ τοὺς φόβους των, καὶ ἔχοντες φωτισθῇ ἀπὸ τὸ Εὐάγγέλιον καὶ τὴν ἑρμηνείαν του. Εἶναι ἄξιος ὁ Θεὸς νὰ εὐλογηθῇ, καὶ αὐτοὶ πλέον εἶναι ἄξιοι νὰ Τὸν λατρεύσουν, ἀξία πρὸ πάντων εἶναι ἡ Ἐκκλησία των. Κάμνει καλὰ ὁ ἱερουργῶν ὁ ὁποῖος θέλει καὶ ἀναμένει τὴν συγκατάθεσιν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν τοιαύτην λατρείαν. Ἐδῶ συγκεντρώνεται ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τῆς Ὀρθοδοξίας.

Μία ἀπὸ τὰς ἰδιότητας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶναι ἡ καθολικότης της. Μὲ τὴν καθολικότητά της παραμερίζονται αἱ αἱρέσεις καὶ τὰ σχίσματα, πολεμεῖται τὸ πνεῦμα τοῦ περιορισμοῦ, σμικρύνσεως, βεβηλώσεως. Ἡ ἔννοια καθολικὴ εἶναι οἱονεὶ ὁριζοντία. Ἡ ἔννοια Ὀρθόδοξος εἶναι κάθετος. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὀρθή, ὀρθία. Κίνησις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ἀμφότεραι αἱ γραμμαί, ἡ κάθετος καὶ ἡ ὁριζοντία, ἀποτελοῦν τὸν Σταυρὸν τῆς σωτηρίας. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ξένους ἀναφωνεῖ : Ὀρθοδοξία, λέξις αἰωνία.

Συνεχίζων ὁ ἱερουργῶν μυστικῶς ἐκφράζει θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὕμνους. Διότι εἶναι ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὤν, ὡσαύτως ὤν, Αὐτὸς καὶ ὁ μονογενής Του Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμά Του τὸ Ἅγιον. Μᾶς ἐδημιούργησεν ἀπὸ τὸ μηδέν, μᾶς ἀνώρθωσεν, ὅταν παρεπέσαμεν, καὶ δὲν παρέλειψε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐχρειάζοντο, διὰ νὰ μᾶς ἀνυψώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὴν μέλλουσαν βασιλείαν. Τὸν εὐχαριστοῦμεν δι' ὅλα ὅσα ἔχαμε, καὶ δι' ὅσα γνωρίζομεν, καὶ δι' ὅσα δὲν γνωρίζομεν. Τὸν εὐχαριστοῦμεν καὶ διὰ τὴν λει-

τουργίαν ταύτην, διότι ἐδέχθη νὰ τὴν δεχθῇ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἱερουργοῦντος, ἂν καὶ εἶναι παρόντες χιλιάδες καὶ μυριάδες Ἀγγέλων, τὰ Χερουβεὶμ καὶ τὰ Σεραφείμ, ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτά, τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντα, βοῶντα κεκραγότα καὶ λέγοντα. Τὰς τελευταίας λέξεις ὁ ἱερουργῶν ἐκφωνεῖ ὑψιφώνως.

Εἰς τύπον τῶν τετραμόρφων ζώων, τὰ ὁποῖα εἶδεν ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐμβλήματα τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Τὸ «ᾄδοντα» λέγεται διὰ τὸν ἀετόν· τὸ «βοῶντα» διὰ τὸν βοῦν· τὸ «κεκραγότα» διὰ τὸν λέοντα· καὶ τὸ «λέγοντα» διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ συνθέτης τῆς Λειτουργίας, μὲ τὸ βαθύ του αἴσθημα, καὶ τὴν μεταρσίωσίν του, οἱονεὶ καλεῖ καὶ τὰ ἄλλα δημιουργήματα, τὴν κτίσιν ὁλόκληρον, νὰ μετάσχῃ εἰς τὸ θεῖον αὐτὸ δρᾶμα, τὴν Λειτουργίαν. Ὅλα μετέχουν εἰς τὰ μεγάλα μας αἰσθήματα, καὶ ἡ ἀηδὼν καὶ τὸ κρῖνον τοῦ ἀγροῦ καὶ τὸ ρυάκι καὶ τὸ βουνὸ καὶ ἡ θάλασσα.

Ὁ Μπετόβεν, γράφει ὁ ἴδιος, εἰς τὸ δάσος ὅταν εὑρίσκετο, εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὰ δένδρα ψάλλουν : Ἅγιος ! Ἅγιος ! Sanctus ! Sanctus !

Ἐκ συμφώνου δὲ ὁ χορὸς ψάλλει τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον, ἐπισυνάπτων καὶ τὸν ὕμνον τῶν παίδων τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸν ὁποῖον ἔψαλον, ὅταν ὑπεδέχοντο τὸν Κύριον ὡς νικητὴν καὶ θριαμβευτήν. «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης Σου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.»

Εἶναι ἡ στιγμὴ τόσον ὑψηλή, ὥστε χρειάζονται φωνὲς καθαρὲς διὰ νὰ ψάλουν. Φωνὲς ἀγγελικὲς καὶ φωνὲς παιδιῶν. Τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἄγγελοι καὶ τὰ παιδιὰ ψάλλουν μαζὺ τὴν ἁγιότητα καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ψάλται δυστυχῶς παραγνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν αὐτήν.Δὲν ἔχουν εἰς τὰ ἀναλόγια παιδιά, καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἔχουν ἕνα, δύο, δὲν ἐνδιαφέρονται, οὔτε νὰ τὰ καταρτίσουν, οὔτε κἂν νὰ κανονίζουν τὰ ἴσα των καὶ διὰ τὴν παιδικὴν φωνήν. Χωρὶς αὐτήν, πῶς θὰ ἀκουσθῇ ὁ αἰθέριος ὕμνος : «Σὲ ὑμνοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦμεν, Σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά Σου ὁ Θεὸς ἡμῶν.» Ὁ ὕμνος οὗτος ψάλλεται τὴν ὥραν τῆς τελεσιουργίας τῆς φρικτῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκφωνήσῃ ὁ ἱερουργῶν τὸ «Λάβετε φάγετε...», τὸ «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...», καὶ τὸ «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν, Σοὶ προσφέρομεν, κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα.» Ὅ,τι καὶ ἂν Σοῦ προσφέρωμεν, τίποτε δὲν εἶναι ἰδικόν μας, ὅλα εἶναι ἰδικά Σου. Καὶ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος ἰδικά Σου εἶναι. Τὰ ἰδικά Σου ἀπὸ τὰ ἰδικά

Σου, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μᾶς ἔδωκες Σύ, προσφέρομεν εἰς Ἐσένα, κατὰ πάντα χρόνον, πάντοτε, καὶ διὰ πάντα, δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ἔδωκες Σύ. Μὲ πόσην ταπείνωσιν καὶ συντριβὴν καὶ ἁγνότητα πρέπει νὰ ψάλλεται ὁ λεπτὸς καὶ ἀπέριττος καὶ ἁπλοῦς αὐτὸς ὕμνος, ὁ συγχρόνως τόσον ὑψηλός. Τὴν στιγμὴν τῆς μελῳδίας αὐτῆς μεταποιεῖται ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος εἰς αὐτὸ τὸ τίμιον Σῶμα καὶ τὸ ἅγιον Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ μεγάλη στιγμὴ τῆς μετουσιώσεως, τῆς τελεσιουργίας τῆς ὑπερφυοῦς θυσίας.

Ἀκολούθως ὁ ἱερουργῶν μνημονεύει τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν, καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου. Καὶ θυμιῶν τὰ Ἅγια, μνημονεύει ἰδιαιτέρως τὴν Παναγίαν. Ὁ δὲ χορὸς ψάλλει τὸν ὕμνον τῆς Θεοτόκου : «Ἄξιόν ἐστιν.» Ἐπικαλούμενος τὰς πρεσβείας τῆς Παναγίας καὶ ὅλων τῶν Ἁγίων, δέεται ὑπὲρ νεκρῶν καὶ ζώντων μυστικῶς, ἐκφώνως δὲ ὑπὲρ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ τόπου. Παραλλήλως οἱ ἐκκλησιαζόμενοι ὀφείλουν καὶ αὐτοὶ νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ μνημονεύουν τὰ ὀνόματα τῶν συγγενῶν, νεκρῶν καὶ ζώντων, φίλων καὶ ἐχθρῶν, παρακαλοῦντες τὸν Κύριον νὰ τοὺς ἐλεήσῃ· Ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐξιλαστήριος πρᾶξις.

***

Τελέσας τὴν μεγάλην θυσίαν ὁ ἱερουργῶν, εὐλογεῖ τὸ ἀντίδωρον, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας θὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς ἐκκλησιασθέντας, ἀντὶ τοῦ μεγάλου δώρου, τουτέστι τῆς θείας Κοινωνίας. Καὶ ἐκφώνως παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς πάντας, μὲ ἕνα στόμα καὶ μὲ μίαν καρδίαν, ἡνωμένοι δηλαδή, νὰ δοξάζουν καὶ νὰ ἀνυμνοῦν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά Του. Καὶ στρέφεται πρὸς τὸν λαόν, λέγων ὅτι, ἐὰν μὲ ὁμοφωνίαν καὶ μὲ καθαρὰν καρδίαν δοξάζουν τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, τότε τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ θὰ ἐκχυθοῦν εἰς ὅλους. Λέγων ταῦτα, εὐλογεῖ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ, εὐχόμενος ὅπως τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ μὲ τὸν ἱερουργοῦντα «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.» Μεθ' ὃ ὁ διάκονος λέγει τὴν ἐκτενῆ δέησιν, μὲ τὰ ὡραῖα αἰτήματά της, καὶ ὁ ἱερεὺς μυστικῶς παρακαλεῖ τὸν Θεόν, ὅπως ἀξιώσῃ τοὺς πιστοὺς νὰ μεταλάβουν ἀξίως τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Καὶ ἐκφώνως παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ καταξιώσῃ ἡμᾶς, διὰ τῆς χάριτός Του νὰ μᾶς κάμῃ ἀξίους, ἵνα μὲ θάρρος, καὶ χωρὶς νὰ καταδικασθῶμεν, διότι τολμῶμεν νὰ ὀνομάσωμεν οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ ὄνομά Του, νὰ εἴπωμεν τὴν προσευχήν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς νὰ λέγωμεν : «Πάτερ ἡμῶν...» Ἑτοιμα-

ζόμεθα, δι' ὅλων αὐτῶν, διὰ τὴν Θείαν Κοινωνίαν. Ὁ ἱερουργῶν ζητεῖ νὰ κλίνωμεν ὅλοι τὰς κεφαλάς μας, καὶ μὲ ταπείνωσιν καὶ ὑποταγὴν πρὸς τὸν Θεὸν νὰ Τὸν παρακαλέσωμεν νὰ γίνῃ ἵλεως. Διὰ νὰ μεταλάβῃ τις, πρέπει νὰ εἶναι ἁγνός, νὰ ἔχῃ μετανοήσῃ καὶ ἐξομολογηθῇ.. Τὰ Ἅγια ἀνήκουν εἰς τοὺς ἁγίους : «Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις». Καὶ ὁ λαὸς διὰ τοῦ χοροῦ ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε ἕνας ἅγιος καὶ κύριος, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες εἴμεθα ἁμαρτωλοί, καὶ μόνον μὲ τὴν θείαν χάριν ἀξιούμεθα νὰ προσέλθωμεν εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν· Ὁ Χριστὸς μᾶς δέχεται, ὅπως ἐδέχθη τὸν ἄσωτον υἱόν, καὶ τὴν πόρνην, καὶ τὸν τελώνην, καὶ τὸν ληστὴν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, μετανοήσαντας. Τὴν ὥραν καθ' ἣν μεταλαμβάνουν εἰς τὸ Ἱερὸν οἱ κληρικοί, ὁ χορὸς ψάλλει τὸ Κοινωνικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι προτροπὴ πρὸς θείαν Κοινωνίαν ἢ προτροπὴ πρὸς δοξολογίαν τοῦ Κυρίου, ὁ Ὁποῖος μᾶς προσφέρεται. Καὶ ὁ ἱερουργῶν καλεῖ τὸν λαὸν νὰ προσέλθῃ μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης.

Μετὰ τὴν Κοινωνίαν γίνεται ἡ Εὐχαριστία. Καλεῖ ὁ διάκονος τοὺς πιστούς, ὄρθιοι νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Κύριον, διότι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, γονυπετεῖς αὐτοί, παρηκολούθουν τὰ γινόμενα. Νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Κύριον, διότι Αὐτὸς εἶναι ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ Αὐτὸν πρέπει νὰ δοξάζωμεν καὶ νὰ εὐχαριστῶμεν. Καὶ ὁ ἱερουργῶν μᾶς προτρέπει νὰ ἀποχωρήσωμεν, νὰ προέλθωμεν, ἐν εἰρήνῃ. Ἡ δὲ Θεία Λειτουργία τελειώνει μὲ τὴν Ἀπόλυσιν ἐκ μέρους τοῦ ἱερουργήσαντος.

***

Ἡ Θεία Λειτουργία ἀνέβλυσεν ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα καὶ οἰκουμενικότητά της. Καὶ οἱ ξένοι ὁμολογοῦν ὅτι, ὅσο περισσότερον κανεὶς τὴν ἀκούει, τόσο περισσότερον αἰσθάνεται ὅτι προσεγγίζει πρὸς τὴν ἀπόλυτον θρησκείαν, τόσον δημιουργοῦνται εἰς τὴν ψυχήν του νέα συναισθήματα λατρείας, ταπεινώσεως καὶ ἀνατάσεως. Ἡ Λειτουργία μας διαπνέεται ἀπὸ ἀνωτέραν πνοὴν καὶ διάθεσιν μυστικήν. Δὲν ἔχει οὐδὲν τὸ πομπῶδες καὶ ψυχρόν, τίποτε τὸ πτωχὸν καὶ ἐξεζητημένον. Εἶναι ποίησις ἀληθινή, εἶναι κἄτι τὸ μοναδικόν, διὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀντιθέσεων αἱ ὁποῖαι συνυφαίνονται εἰς μεγάλην σύνθεσιν, μὲ ἐναλλαγὴν φυσικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ· Εἶναι τόσον διὰ τὸ ἄτομον, ὅσον καὶ διὰ τὸ σύνολον, καὶ οἰκειότητα γεννᾷ, καὶ εὔληπτη εἶναι.

Ὁ ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον κινεῖται εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Ἀπολυτρώσεως, τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Περικλείει καὶ μυστήριον καὶ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον. Μᾶς μεταδίδει, μᾶς κερνᾷ, τὴν ζωντανὴν χαρὰν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Μᾶς κάμνει παιδιά, μᾶς γεμίζει μὲ ἁπλότητα, μὲ καθαρότητα, ὥστε ἡ ὀμορφιὰ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἁγιότητα τοῦ

Θεοῦ νὰ εὑρίσκουν γλυκὺν ἀντίλαλον εἰς τὴν ψυχήν μας.

Πόσο βαθειὰ καταλαβαίνομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῇ μονάχα μὲ ἄρτον. Βέβαια θὰ ζητήσωμεν τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον, ἀλλὰ συγχρόνως θὰ ἐργασθῶμεν καὶ διὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει.» (Ἰω. στ' 27). Βέβαια ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, καὶ ὁ ἐρχόμενος εἰς Αὐτὸν οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. (Αὐτόθι στ', 35). Ἔχει παγκόσμια σημασίαν ἡ Λειτουργία μας. Δυναμώνει τὴν εὐσέβειαν τοῦ λαοῦ. Δι' ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὴν λατρείαν. Ἡ ἐκκλησιαστική μας ζωὴ κέντρον ἔχει τὴν Θείαν Λειτουργίαν. Τὴν ἀγαποῦν καὶ τὰ παιδιά, καὶ παραμένουν μὲ εὐχαρίστησιν εἰς αὐτήν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν γίνεται εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας.

Πολλὲς μητέρες παίρνουν τὰ παιδιά των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι τοῦτο λίαν συγκινητικόν. Τὰ παιδιὰ δὲν ἀνησυχοῦν, εὐχαριστοῦνται. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἀγαπῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν, διακατεχόμεθα ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴν προσέγγισιν, ἀφήνομεν τὶς μέριμνές μας καὶ τοὺς φόβους μας, καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Τὰ δόγματα εἰς ἡμᾶς γίνονται πραγματικότητες. Ἡ ὑπέρτατη εὐφροσύνη μας εἶναι ὁ ἐκκλησιασμός, ἡ λατρευτικὴ ἀνύψωσις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκφράζει θαυμάσια ὁ ὕμνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου : «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία...». Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι παρμένος ἀπὸ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου. Εἰς τὸ δρᾶμα τῆς Λυτρώσεώς μας, εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν, Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ Ζωγραφικὴ καὶ Μουσικὴ καὶ εὐλάβεια συγχωνεύονται, κατὰ τὴν ὁμολογίαν πολλῶν ξένων. Μέσα ἀπὸ τὸ κτίριον περνᾷ, ἕνα ποτάμι, ἡ Μουσική. Μέσα ἀπὸ τὶς εἰκόνες ἀνοίγονται παράθυρα πρὸς ἕνα κόσμον ἀνώτερον. Μέσα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν περνοῦν ὀπτασίες ἀγγέλων. Τὰ παιδιὰ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τοὺς μεγάλους, ἑνώνονται μὲ τὰς σκέψεις τῶν προσφιλῶν προσώπων των. Ἀλλὰ καὶ οἱ μεγάλοι ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὰ παιδιά, ἀπὸ τὴν ἀθωότητά των, ἀπὸ τὴν ἁπλότητά των, ἀπὸ τὴν εἰλικρίνειάν των, ἀπὸ τὴν δροσερότητά των, ἀπὸ τὸ ἀξέγνοιαστό των, τὸν εὔκολον θαυμασμόν των. Εἰς τὴν Λειτουργίαν ἱκανοποιοῦνται αἱ ἀνώτερες καὶ ἱερώτερες ἀνάγκες μας, ὅσες ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν προορισμόν μας, μὲ τὴν ἐσωτερικήν μας ζωήν. Συχνὰ πρέπει νὰ ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ τὴν δρᾶσιν, ἀπὸ τὴν κίνησιν, τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, καὶ ν' ἀκούσωμεν μηνύματα φωνῆς βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, τῆς φωνῆς τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ οὐσιώδους. Εἰς τὴν Λειτουργίαν μας νοιώθομεν βαθύτερον τὸ λεχθὲν ἀπὸ τὸν Χρι-

στόν : «Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι».

Οἱ ξένοι ἤρχισαν νὰ θαυμάζουν τὴν Λειτουργίαν μας. Λέγουν ὅτι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀνεδείχθησαν οἱ πρῶτοι θεολόγοι, εἰς αὐτὴν ἐκτίσθησαν οἱ πρῶτοι χριστιανικοὶ Ναοί, εἰς αὐτὴν ἐχύθη ἄφθονον τὸ αἷμα τῶν Μαρτύρων, καὶ ἔλαμψεν ἡ δύναμις τῆς νίκης, ἡ ὁποία ἐνίκησε τὸν κόσμον. Εἰς αὐτὴν διεμορφώθη ἡ πρώτη λατρεία, καὶ ἀνεπτύχθη ἡ χριστιανικὴ τέχνη. Ἀπὸ αὐτὴν ἐξεκίνησαν αἱ πρῶται ἀποστολαί. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, λέγουν, εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῶν ἀσκητῶν καὶ τῶν μαρτύρων, μὲ τὸν χαρούμενον ἡρωϊσμόν των. Θαυμάζουν τὰ λόγια τοῦ Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου : «Σῖτός εἰμι Θεοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ τοῦ Χριστοῦ.» Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θέλγεται νὰ στρέφεται πρὸς τὸ παρελθόν, διότι τότε οἱ δύο κόσμοι, ἀνατολικὸς καὶ δυτικός, ἦσαν ἡνωμένοι, καὶ ἔχει νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τούτου πλοῦτον καὶ δύναμιν. Καὶ μὲ τὴν δύναμιν αὐτὴν ἀνυψώνεται πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ Λειτουργία ἡ ἰδική μας δὲν εἶναι σύστημα ,ἀλλὰ κραυγὴ ψυχῆς, ἡ ὁποία ποθεῖ τὸν Θεόν, τοῦ Ὁποίου νοιώθει καὶ ζῇ τὸ μεγαλεῖον.

Ἕνας διακεκριμένος Γάλλος συγγραφεύς, ὁ Καθολικὸς κληρικὸς **Louis Bouyer** ὁμιλεῖ μὲ βαθὺν θαυμασμὸν διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Λειτουργίαν. Ρητῶς λέγει ὅτι ἡ Λειτουργία τοῦ Βυζαντίου ἐμφανίζεται ὡς ἓν ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικώτερα, ἀναμφιβόλως τὸ ἐκπληκτικώτερον πολιτιστικὸν δημιούργημα ὅπερ ἐγέννησεν ὁ Χριστιανισμός. «Ἡ Βυζαντινὴ Λειτουργία πιστοποιεῖ ὅτι ἡ νέα Ρώμη ἐδημιούργησεν, ὄχι μόνον νέαν τέχνην πλαστικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικήν, πλήρη ζωῆς καὶ ἀνανεώνουσαν ἀδιακόπως τὴν πρωτοτυπίαν της ἀπὸ τὸν 6ον αἰῶνα μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Πόλεως, ἀλλ' ἐπίσης μεταφυσικὴν σκέψιν, λυρικὴν καὶ δραματικὴν ποίησιν, σοφίαν τῆς ζωῆς, ὅλα αὐτὰ εἰς ὀργανικὴν ἑνότητα, τὴν ὁποίαν ὁ Λατινικὸς μεσαίων οὐδέποτε ἐπλησίασε. Καὶ αὐτὸ ἀπετέλεσε τὴν ἄνθησιν ἑνὸς Χριστιανισμοῦ μὲ θεωρητικὰς βάσεις καὶ ἀρρενωπὴν μορφήν, Χριστιανισμοῦ ὄχι συναισθηματικοῦ καὶ νοσηροῦ. Διότι ἡ Βυζαντινὴ Λειτουργία δὲν εἶναι δευτερεῦον προϊὸν αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι ἡ καρδία του. Καὶ τίποτε δὲν ἀποδεικνύει καλύτερον τὴν ἀθεράπευτον ἀφέλειαν τῆς πονηρίας ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν Βυζαντινὴν Λειτουργίαν χωριστὰ ἀπὸ τὸ ὅλον σῶμά της, διὰ νὰ ἑλκύσουν τοὺς Ἀνατολικοὺς εἰς τὸν Λατινικὸν Χριστιανισμόν. Τοιοῦτος χωρισμὸς εἶναι ἀδιανόητος. Δὲν δυνάμεθα νὰ πάρωμεν τὴν Λειτουργίαν τοῦ Βυζαντίου, χωρὶς νὰ πάρωμεν ὁλόκληρον τὸν Βυζαντινὸν Χριστιανισμόν. Ἄλλως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ πάρωμεν ὁμοιάζει τόσον ὀλίγον πρὸς τὴν Λει-

τουργίαν τῶν Ναῶν τῶν Ὀρθοδόξων, ὅσον τὸ ἀνδρείκελον πρὸς τὸν ἄνθρωπον.»

Καὶ συνεχίζει τὸν ὕμνον τῆς Ὀρθοδόξου Λειτουργίας : «Ἡ Βυζαντινὴ Λειτουργία εἶναι ἀκριβῶς ἱερὰ ἑορτή, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ μόνου χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ — ὁ ὁποῖος εἶναι τοιοῦτος ὄχι περιστατικῶς, ἀλλ' οὐσιαστικῶς — τίθενται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θείας δόξης. Κατανοοῦμεν οὕτω διατί ἡ Βυζαντινὴ Λειτουργία, πολὺ περισσότερον παρὰ ἡ Ρωμαϊκή, ἀπαιτεῖ τὸ ἐπίσημον τελετουργικόν· εἰκόνες, ᾄσματα, φῶτα, ἱερὰ κοσμήματα, θυμιάματα, εἶναι βαθέως ἐνσωματωμένα εἰς αὐτήν. Διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν Λειτουργίαν ὅλα αὐτὰ παραμένουν ὡς ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον δύναταί τις εὐκόλως νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ οὐσιῶδες, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει παρὰ ὀλίγην ἢ καμμίαν σχέσιν. Μία δυτικὴ λειτουργία πολὺ ἁπλῆ, χωρὶς ψαλμῳδίαν, εἰς θυσιαστήριον χωρὶς καμμίαν διακόσμησιν, εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία δύναται σήμερον νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ γνήσιον πνεῦμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ τύπου. Μία παπικὴ λειτουργία, ἐπίσημος ἀρχιερατική, εἶναι συνήθως θρησκευτικὸν θέαμα, κἄτι ποὺ ἐνθυμίζει αὐλικὴν ἐθιμοτυπίαν. Τοὐναντίον μία Βυζαντινὴ Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία, προκαλεῖ πάντοτε τὴν ἐντύπωσιν προγεύσεως τοῦ παραδείσου. Εἰς τοὺς Λατίνους συνήθως ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς λατρείας ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν προσευχήν. Εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς ἡ λειτουργικὴ μεγαλοπρέπεια σὲ βυθίζει, σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, εἰς ἀτμόσφαιραν μυστικῆς προσευχῆς, τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀνακοινώσῃ, παρὰ μόνον ἡ πεῖρα.»

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, μὲ τὴν Θείαν Λειτουργίαν της, ἔμεινε κοντὰ εἰς τὸν λαόν, καὶ σπουδαῖον γνώρισμά της εἶναι νὰ ὑποφέρῃ μὲ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν τὰς ἀντιξοότητας καὶ τὰ δεινὰ καὶ τὰς ἐκ τοῦ κόσμου ταλαιπωρίας. Τὸ μεγάλο μυστικὸν τῆς ἐπιβιώσεως τῆς αἴγλης καὶ τῆς δυνάμεώς της εἶναι ἡ ταπείνωσίς της. Εἶναι πλησιέστερα εἰς τὴν Παναγίαν, ἡ ὁποία μὲ τὴν ταπείνωσίν της ἔγινε μήτηρ Θεοῦ. Σήμερον ἡ Θεία Λειτουργία μας δὲν ἀκούεται μονάχα εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Δύσιν, καὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν, καὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν, εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, καὶ ἤρχισαν οἱ ξένοι νὰ καταλαβαίνουν ὅτι αὐτὴ εἶναι παγκόσμιον φαινόμενον.

† Ὁ Πριγκηποννήσων **ΔΩΡΟΘΕΟΣ**

ΟΙ ΙΑΤΡΟΙ ΕΠΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ 5 ΤΟΜΕΙΣ τοῦ μνημειώδους ἔργου: «Βυζαντινῶν Βίος καὶ πολιτισμός», τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιστέγασμα μακροχρονίων καὶ ἀτρύτων ἐρευνῶν, ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Φαίδων Κουκουλὲς ἀπέφυγε νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς ἰατροὺς τῶν βυζαντινῶν καὶ τοῦτο διότι οὐδαμοῦ τῶν πηγῶν συνήντησε σχετικὴν πληροφορίαν. Τυχηρότερος ὅμως τούτου ὑπῆρξεν ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος Β. Γκροῦμελ, ὁ ὁποῖος εὗρεν ἀπόφασιν συνοδικὴν ἐπὶ Πατριάρχου Λέοντος Στυππῆ (1134—1143) ἐξ ἧς εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ ἀρκούντως σαφὴς ἀντίληψις περὶ τῶν ἰατρῶν καὶ τῆς μορφώσεως καὶ καταρτίσεως αὐτῶν παρὰ βυζαντινοῖς. «Μηνὶ μαΐῳ, Ἰνδικτιῶνος τρίτης, λέγει ἡ ἀπόφασις, προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Λέοντος ἐκ τοῖς δεξιοῖς κτηχουμενίοις τοῦ Ἁγίου Ἀλεξίου, συνεδριαζόντων τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων... παριστανένων καὶ τῶν δεσποτικῶν ἀρχόντων. Καὶ τὸ μὲν περὶ σωμάτων θεραπείαν ἐνασχολεῖσθαι καὶ φαρμακεύειν ἐπιχειρεῖν πονηρῶς ἔχοντα σώματα οὐ τοῦ τυχόντος εἴποι τις ἄν, οὐδὲ τοῦ βουληθέντος ἁπλῶς καὶ μόνον θελήσαντος· ἐκείνου δὲ πάντως καὶ κυρίως καὶ μάλιστα, ὃν ὁ μὲν τῆς ἰατρικῆς τέχνης λόγος ἐμαίευσεν, ἡ δὲ χρονία ἐμπειρία λαβοῦσα πάλιν ἐτιθηνήσατο καὶ ὁ τῆς ἰατρικῆς προεξάρχων, ὡς λυδία τις λίθος, προεξετάσας τὰ πρῶτα, καὶ κατειληφὼς οὐκ ἀδόκιμον, τὸ τῆς ἐπικρίσεως τούτῳ προσεπεβράβευσε σύμβολον». 1)

Βλέπομεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὅτι διὰ νὰ ἀνακηρυχθῇ τις ἰατρὸς ὀφείλει νὰ συμπληρώσῃ τὰς ἀκολούθους προϋποθέσεις: α´) νὰ παρακολουθήσῃ συστηματικὴν διδασκαλίαν, β´) ἐπὶ μακρὸν νὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν πρακτικὴν ἰατρικήν, γ´) νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τοῦ προεξάρχοντος τῆς ἰατρικῆς καὶ βεβαίως νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις του καὶ δ´) νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἓν εἶδος διπλώματος, τὸ ὁποῖον νὰ τῷ παραχωρῇ τὸ δικαίωμα ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος.

Προκειμένου πρῶτον περὶ τῆς μορφώσεως τῶν ἰατρῶν, τὸ νοσοκομεῖον τῆς Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, παρεῖχε τοιαύτην, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ ὑπηρετήσουν μετὰ ταῦτα εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο.

Βεβαίως ἐλειτούργει ἐν Βυζαντίῳ ἐπίσημος ἰατρικὴ Σχολὴ δαπάναις τοῦ Κράτους. Ἡ τοιαύτη μόρφωσις ἀνάγει τὴν ἀρχήν της εἰς τὴν ρωμαϊ-

---

1) **Ράλλη καὶ Ποτλῆ, 5—76.**

κὴν ἐποχὴν καὶ ἡ ὁποία εἶχε τὴν συνέχειάν της ἐν Βυζαντίῳ. Ὑπῆρχεν ὅμως ἐκ παραλλήλου καὶ ἰδιωτικὴ διδασκαλία, περὶ τῆς ὁποίας πληροφορούμεθα ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Μιχαὴλ Ἰταλικοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη διώρισε διδάσκαλον τῶν ἰατρῶν. «Ἀπὸ διάφορα ἔθνη καὶ φυλάς γράφει, ἔρχονται πρὸς ἐμὲ διὰ νὰ διδαχθοῦν τὴν ἰατρικήν. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τὰ ὁρισθέντα δι' αὐτὸν σιτηρέσια ἀναφωνεῖ : «Μικρὰ χαρίζεις καὶ οὐ βασιλικά». Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰταλικὸς εἰσέπραττεν ἀπὸ τὴν κατ' ἰδίαν διδασκαλίαν του περισσότερα ἀπὸ τὰ δι' αὐτὸν ὁρισθέντα σιτηρέσια· Ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν κρατικὴν ἐλειτούργει καὶ ἡ ἰδιωτικὴ διδασκαλία, οὐδεμία δὲ διάκρισις ἐγίνετο μεταξὺ τῶν σπουδαζόντων εἰς ἐπισήμους ἢ εἰς ἰδιωτικὰς Σχολάς.

Προκειμένου δεύτερον περὶ τῆς χρονίας ἐμπειρίας, ὅπως ἀναφέρει ἡ ἀπόφασις, οἱ ὑποψήφιοι ἰατροὶ ὤφειλον μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν των νὰ παρακολουθῶσιν εἴτε τοὺς διδασκάλους των, εἴτε ἑτέρους ἰατροὺς κατὰ τὰς ἐπισκέψεις των εἰς ἀσθενεῖς διὰ νὰ ἀποκτήσωσι πεῖραν, εἴτε ὡς πρὸς τὴν διάγνωσιν τῆς ἀσθενείας, εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἐγχειρήσεις. Ὁ ἀκαθόριστος ὅρος χ ρ ο ν ί α δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ καθορίσωμεν ἐπακριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἐμπειρίας.

Ὡς πρὸς τὰς ἐξετάσεις, τὰς ὁποίας ὤφειλε νὰ ὑποστῇ ὁ ὑποψήφιος ἰατρός, αὗται διεξήγοντο ἐνώπιον τοῦ τῆς ἰατρικῆς προεξάρχοντος. Τίνα ὅμως ἐννοεῖ ἡ ἀπόφασις ὡς τοιοῦτον, τὸν διευθυντὴν τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς ἢ τὸν ἀρχίατρον τῶν ἀνακτόρων ἢ μήπως τὸν φέροντα τὸ τιμητικὸν ἀνακτορικὸν ὀφφίκιον τοῦ ἀκτουαρίου, ὀφφίκιον τὸ ὁποῖον ἐδίδετο πάντοτε εἰς ἰατρούς ; Ἡ λεπτομέρεια αὕτη δὲν ἀποσαφηνίζεται ἐν τῇ ἀποφάσει.

Εἰς τὸν ἐπιτυγχάνοντα τέλος εἰς τὰς ἐξετάσεις φοιτητήν, ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἰατρικῆς π ρ ο σ ε π ε β ρ ά β ε υ ε τ ὸ τ ῆ ς ἐ π ι κ ρ ί σ ε ω ς σ ύ μ β ο λ ο ν. Καίτοι δὲν καθορίζεται ἐπακριβῶς τὸ εἶδος τοῦ συμβόλου τούτου, θὰ ἐπρόκειτο ἀσφαλῶς περὶ τοῦ ἀντιστοίχου, τοῦ συγχρόνου ἰατρικοῦ διπλώματος. Ὁ δὲ ὅρος προσεπεβράβευε προϋποθέτει ὅτι τὸ σύμβολον τοῦτο ἀπενέμετο εἰς τοὺς δικαιούχους, εἰς εἰδικὴν τελετήν.

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ Κ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τῆς Κ. Διαθήκης ἄρχεται ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ παρὰ Θεοῦ ἀποσταλέντος, ἵνα ἑτοιμάσῃ τῷ Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον (πρβλ. Λουκ. α', 17), ὅστις πρῶτος κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον ἀνήγγειλε τὴν προσέγγισιν αὐτῆς εἰπών· «μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. γ', 2). 1)

Ἡ φράσις αὕτη, ἅτε δὴ παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ τούτῳ μόνον ἀπαντῶσα, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς νεωτέρους ἐξηγητὰς νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι οὗτος ἐνέβαλε τὴν φράσιν ταύτην εἰς τὸ στόμα τοῦ Προδρόμου παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἀκούσας αὐτήν, ὅστις καὶ πρῶτος ἐκήρυξε τὴν προσέγγισιν τῆς οὐρανίου βασιλείας.

Ἀλλ' ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἀπέδωκε δι' αὐτῆς αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Βαπτιστοῦ, τοῦτο δείκνυται ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων τοῦ Κυρίου λόγων· «ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ Βαπτιστοῦ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτὴν» (Ματθ. ια', 12). 2)

Ἐὰν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ ἐβιάζετο πράγ-

---

1) Ἡ μετάνοια παρὰ τῷ Προδρόμῳ ἀποτελεῖ τὸν ἀναγκαῖον ὅρον τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν. Ἀλλὰ ταύτην ἐκήρυττε καὶ αὐτὸς ὁ Σωτήρ, ὁ ἱδρυτὴς τῆς οὐρανίου βασιλείας (πρβλ. Ματθ. δ', 17, Μάρκ. α', 15 καὶ Πράξ. β', 38), Κλήμης ὁ Ρώμης ἀναφέρει ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ, (Α' Κορ. κεφ. Ζ'), ὅτι καὶ ὁ Νῶε ἐκήρυξε μετάνοιαν, πλὴν περὶ τούτου οὐδὲν ἡ θεία Γραφὴ ἱστορεῖ (πρβλ. Γεν. ζ', 6', Πέτρ. β', 5, Ἑβρ. ια', 7), ἴσως δὲ ἐφέρετο τοῦτο ὡς Ἰουδαϊκὴ παράδοσις (πρβλ. Ἰωσ. Ἰουδ. Ἀρχ. λόγ. α', 4 Θεοφ. Ἀντιοχ. πρὸς Αὐτόλ. βιβλ. γ', σ. 129. Ἔκδ. Colou. (1868) καὶ Orac. Sibyll. I'. 150 κ. ἑ.).

2) Ἡ κάθοδος τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ὡρισμένα τῆς Π. Διαθήκης πρόσωπα ἦτο παροδικὴ καὶ πρόσκαιρος (πρβλ. δ', Βασ. γ', 15. Ἀριθ. ια', 25. 26). Ἡ ἔμπνευσις, ἄλλαις λέξεσιν, ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῖς Προφήταις, καὶ αὐτῷ τῷ Προδρόμῳ «ἐκ μέτρου», καὶ οὐχὶ πλήρως καὶ ἀπολύτως, καὶ δι' ὡρισμένον χρόνον καὶ σκοπόν.

ματι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν διὰ τῆς πίστεως, πολλοὶ δὲ ἔσπευδον ὅπως ἀποκτήσωσι τὸ δικαίωμα τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου, εὔδηλον ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο νὰ κηρύττῃ τὴν προσέγγισιν αὐτῆς. Ἄλλως τε δέ, αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος τοῦ Προδρόμου δείκνυσι καὶ κατὰ τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς, ὅτι ἀντικείμενον αὐτοῦ καὶ σκοπὸς τελικὸς ἦτο ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ προσδοκωμένη τοῦ Θεοῦ βασιλεία, ἡ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προκηρυχθεῖσα· τουτέστιν ἡ ἐμφάνισις καὶ παρουσία ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοῦ ἀναμενομένου Μεσσίου, πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου (πρβλ. Ἰωάν. α'., 7. Πράξ. ιγ', 23—26).

Ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης δὲν ἐκήρυξε τὴν κρίσιμον μόνον ἡμέραν τοῦ Ἰεχωβᾶ, ὥς τινες φρονοῦσιν, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νέας ἐν Χριστῷ οἰκονομίας, τὴν ἀρχὴν τῶν τῆς χάριτος χρόνων, καθ' οὓς ὁ ὀπίσω αὐτοῦ ἐρχόμενος, ἐν σχέσει πρὸς τὴν μεταγενεστέραν γέννησιν καὶ δημοσίαν τοῦ Κυρίου ἐμφάνισιν, «βιωτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Ματθ. γ', 11). Τὸ κήρυγμα αὐτοῦ στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἠθικῆς βάσεως τῶν περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ προφητειῶν τῆς Π. Διαθήκης δὲν ἦτό τι ἄλλο, εἰμὴ εὐρεῖα αὐτῶν ἀνάλυσις καὶ ἀνάπτυξις.

Πρῶτον καὶ κυριώτατον χαρακτηριστικὸν τοῦ κηρύγματος τούτου ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ εἶναι ὅτι ὁ Βαπτιστὴς ἀποτείνεται καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἰουδαίους, πρὸς οὓς ἐκτίθησι διὰ λόγων ἀπειλητικῶν τὴν ἐπικειμένην κρίσιν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μετανοίας (πρβλ. Ἰωὴλ α', 13 β', 12. 17 Ἰων. γ', 5), 3) πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς εἰσόδου εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν. Ἐν ᾧ ἐν ταῖς προφητείαις τῆς Π. Διαθήκης ὁ λόγος περὶ τῆς φοβερᾶς κρίσεως κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλείας ταύτης, καίπερ λίαν ἔξοχον κατέχων θέσιν, ὅμως δὲν ἀπέβλεπεν εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς ἐθνικοὺς καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους τὸν Θεὸν (πρβλ. Ἰωὴλ β', 32)· ἐν γένει εἰς τοὺς ἀνόμους καὶ ἀποστάτας (πρβλ. Ἡσ. α', 28. ξστ' 24), τοῦ Ἰσραὴλ προκατοβολικῶς θεωρουμένου ὡς ἐξαγνισθέντος ἐν τῷ χωνευτηρίῳ τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν παντοίων συμφορῶν καὶ θλίψεων (πρβλ. Ἡσ. κδ'—κζ' καὶ Δαν. ι'—ιβ), καὶ καθαρθέντος τῇ πνευματικῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι παρὰ τοῖς Προφήταις, τοῖς μεσίταις τῆς

---

3) Παρὰ πολλοῖς ἐπιστεύετο ὅτι ὡς πρόδρομος τοῦ Κυρίου θὰ παρουσιάζετο ἐν καιρῷ (πρβλ. Ματθ. ιστ', 14) ὁ προφήτης Ἱερεμίας, ὅστις χαρακτηρίζεται καὶ ἁπλῶς ὡς «ὁ προφήτης» (πρβλ. Ἰωάν. α', 21 Δευτερ. ιη', 15). Ὁ προφήτης οὗτος ἦν κατ' ἄλλους ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, κατ' ἄλλους δὲ αὐτὸς ὁ Μεσσίας.

θείας ἀποκαλύψεως, 4) δηλοῦται σαφῶς ὅτι ὁ νέος τοῦ Θεοῦ δεσμὸς ἔσται μόνον πρὸς ἁγίους καὶ δικαίους (πρβλ. Δαν. ζ', 18, Ἡσ. α', 27. 28), ὁπότε καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ κληθήσεται ὡς πόλις τῆς ἀληθείας, τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης (πρβλ. Ζαχ. η', 3, Ἡσ. α', 26, Ἰωὴλ γ', 17)· πλὴν οἱ ἡγέται τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ τὴν νέαν ταύτην ἠθικὴν σταδιοδρομίαν, ἤτοι τὴν πνευματικὴν καὶ ὡς ἀληθῶς μακαρίαν ταύτην ζωήν, ἐξελάμβανον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς κληρονομικῆς ἀρχῆς, ὡς ἰδιότητα δηλονότι, ἥτις ἀνήκει ἢ θὰ ἀνήκῃ τρόπον τινα αὐτοδικαίως εἰς τὸν περιούσιον τοῦ Θεοῦ λαὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ· τῶν ἐθνικῶν, ὡς ἀπηλλοτριωμένων τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένων τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας (πρβλ. Ἐφεσ. 6', 12 καὶ Σοφ. Σολ. ιζ', 2), ἀποκλειομένων τῆς νέας βασιλείας ἢ εἰσερχομένων εἰς αὐτὴν μόνον διὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τουτέστι διὰ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου 5) τοσούτῳ δὲ μᾶλλον, ὅσῳ οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέσπων ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς μελλούσης κρίσεως τοῦ Ἰεχωβᾶ, διὰ μόνην τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀβράμ, τοῦ προπάτορος τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους (πρβλ. Ματθ. γ', 9, Ἰωάν. η', 33. 39, Πράξ. ζ' 26, Γεν. ια', 27. 28 ιζ', 4. 5). 6)

Ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης κατασείων καὶ ἐκφοβῶν τοὺς Ἰουδαίους, ἀγγέλλει αὐτοῖς ὅτι ἡ φοβερὰ τοῦ Ἰεχωβᾶ μάχαιρα εἶναι ἤδη ἐστραμμένη καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι τότε μόνον δύνανται νὰ διαφύγωσιν αὐτὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, καὶ σωθῶσιν (πρβλ. Ρωμ. 6', 5), ὅταν ποιήσωσιν ἔργα ἄξια τῆς μετανοίας· ἔργα ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης, ὡς αὐτὸς ὁρίζεται ταῦτα εἰς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτὸν τίνες οἱ τῆς μετανοίας καρποί, δι' ὧν θὰ δυνηθῶσι νὰ τύχωσι τῆς σωτηρίας (πρβλ. Ματθ. γ', 7. 9, Λουκ. γ', 10—14).

Οὕτω δὲ τὸ δικαίωμα τῆς μετοχῆς καὶ κληρονομίας τῆς οὐρανίου βασιλείας ἐστήριξεν ὁ Πρόδρομος οὐχὶ ἐπὶ ἀποκλειστικῶν προνομίων καὶ

4) Ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία, λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος (Λόγ. περὶ παρθεν.) οὐκ ἔστι τῶν ἀναπαυομένων ἐνθάδε ἀλλὰ τῶν ἐν θλίψει πολλῇ καὶ στενοχωρίᾳ διεξάντων τὸν βίον τοῦτον.

5) Ὁ ἐθνικὸς ἵνα μετάσχῃ τῶν θρησκευτικῶν τοῦ Ἰσραὴλ προνομίων, ἔδει νὰ περιτμηθῇ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄρρεν ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, (πρβλ. Ἐξόδ. ιβ'.).

6) Ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ καὶ Δαυῒδ οἱ Ἰουδαῖοι προσεδόκων τὸν Μεσσίαν Χριστὸν (πρβλ. Ἱερ. κγ', 5, Ἡσ. ια', 1, Μιχ. ε', α', Βασ. ιστ', 1-14, 6', Βασ. ζ', 5. 8. 12—16. Ψαλ. ρλα', 10. 11, Ἰωάν. ιζ', 42, Ματθ. α', 1 Πράξ. ιγ', 23. Ὅρα καὶ Ζιγαβ. Πανοπλ. ἐν ἀρχῇ).

ἀξιώσεων, ἀλλ' ἐπὶ ἀτομικῆς βάσεως, ἐπ' αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ἀνθρώπου, δεικνύει οὕτω ὅτι ἡ ἀπόκτησις τοῦ δικαιώματος τούτου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προσωπικῆς ἑκάστου σπουδῆς καὶ μερίμνης καὶ τῆς ἀγρύπνου ἠθικῆς ἐνεργείας· τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἰδιάζοντα τῆς Κ. Διαθήκης χαρακτῆρα καὶ τὸ κυριώτατον γνώρισμα τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Κύριος εἶπε τοῖς ὄχλοις περὶ τοῦ Ἰωάννου ὅτι «ἀπὸ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται...» (ἔν. ἀν.)

Ὁ Ἰωάννης ἀνέτρεψε ῥιζηδὸν τὴν ὅλως σφαλερὰν καὶ ἀποκλειστικὴν τῶν Ἰουδαίων δοξασίαν περὶ τοῦ προνομιούχου καὶ ἀναπαλλοτριώτου δικαίου τῆς κληρονομίας τῆς οὐρανίου βασιλείας ὡς ἀπογόνων τοῦ Ἀβραάμ, 7) γνωρίσας αὐτοῖς ὅτι ἡ φυσικὴ αὐτῶν καταγωγὴ πρὸς οὐδὲν συμβάλλεται εἰς τὸ νὰ καταστῶσι τέκνα τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Ματθ. ιβ' 50), εἰς ἣν ἰδιότητα περιέρχεται ὁ διὰ μετανοίας καὶ πίστεως, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ ἀναγεννώμενος· ὅτι ἡ εὐσέβεια δὲν εἶναι προγονική, οὔτε διαδοχική, ἀλλὰ προσωπικὴ (πρβλ. καὶ Ἰεζ. ιη')· ὅτι ἕκαστος θὰ κριθῇ ἄξιος ν' ἀνακλιθῇ μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν οὐχὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων πράξεων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν οἰκείων, διότι «ἕκαστον κρινεῖ ὁ Θεὸς κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ» (ἔν. ἀν.), καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οὗτοι ἀπαρέσουσι τῷ Θεῷ, ὡς ἀνάξιοι, δύναται ὁ Θεὸς νὰ δημιουργήσῃ τέκνα κατὰ πνεῦμα τῷ Ἀβραάμ, πατρὶ καὶ πάντων τῶν πιστευόντων» (πρβλ. Ρωμ. δ', 11—16), τὰ ὁποῖα εἶναι οἱ ἀληθεῖς καὶ μόνοι τῆς βασιλείας ταύτης κληρονόμοι (πρβλ. Ματθ. γ', 9 η', 11—12, Ἰωάν. γ', 3 καὶ Ρωμ. η', 14, θ', 7. 8 δ', 11, Γαλ. γ', 7. 9. 29 δ', 21—31). 8)

Ὁ Βαπτιστής, ἄλλαις λέξεσι, συνίστα εἰς τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτὸν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῆς ἀδικίας καὶ παρανομίας, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, προσεπιδηλῶν ὅτι ἡ ἁπλῆ ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ καταγωγή, δὲν εἶναι ἱκανὴ ν' ἀποτρέψῃ τὴν δικαίαν καὶ ταχινὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀδίκων. Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι οὗτος ἐπίστευεν εἰς τὸν καθολικὸν χαρακτῆρα τοῦ σωτηριώδους ἔργου τοῦ Μεσσίου, ἡ πνευματικὴ βασιλεία τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ περιλάβῃ ἐν ἑαυτῇ οὐ μόνον τοὺς ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ ἐθνῶν (πρβλ. Ἐφεσ. γ', 6 α' Τιμ. β', 4 Ἰωάν. α', 29 γ', 16 δ', 42 ια', 52, Ζαχ. ζ', 1

7) «Τοῦτο ἦν τὸ κωλῦον αὐτοὺς προσελθεῖν τῷ Χριστῷ, τὸ νομίζειν ἀρκεῖν αὐτοῖς τὴν συγγένειαν ἐκείνην εἰς σωτηρίαν (Χρυσ. Ὁμιλ. εἰς Ἰωάν.). Βλ. καὶ Θεοφυλ. Ἑρμην. Ἱ. Εὐαγγελ. σ. 358 (1885).

8) Βλ. καὶ Κλήμ. Ἐπιστ. σελ. 37. Ἔκδ. Φιλοθέου Βρυεννίου (1875).

—η', 23, 'Αποκ. ε', 9)· ἑνὶ λόγῳ, ἐπίστευεν ὅτι ἐν τῇ νέᾳ καὶ δεδοξασμένῃ Ἱερουσαλὴμ θὰ βασιλεύσῃ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ σωτηρία εἰς πάντας τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐπὶ τὸν Κύριον, ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ γλώσσης (πρβλ. καὶ Σοφον. γ', 9—20).

Τί δὲ ὁ Πρόδρομος ἐνόει ὑπὸ μέλλουσαν οὐράνιον βασιλείαν ; Νεώτεροι ἑρμηνευταὶ ἐκλαμβάνοντες τὴν περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ διδασκαλίαν τῆς Κ. Διαθήκης ὑπὸ ἐσχατολογικὴν μόνον ἔννοιαν, φρονοῦσιν ὅτι οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἐνόει, εἰμὴ τὴν τελειωτικὴν κρίσιν τοῦ Ἰεχωβᾶ, τὴν τερματίζουσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ παρόντος κόσμου. Ὁ Ἰωάννης λέγουσιν, ἑδράζετο ἐπὶ τῆς Π. Διαθήκης, ἐπὶ βάσεως καθαρῶς ἐσχατολογικῆς. Οὗτος ἐλάλει περὶ τῆς οὐρανίου βασιλείας ὡς περὶ τελικῆς κρίσεως· περὶ ἀσβέστου πυρὸς διὰ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλούς, καὶ περὶ τελείας συνάξεως τοῦ σίτου εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἀποθήκην διὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους (πρβλ. Ματθ. γ', 12 καὶ Μιχ. δ', 12, Μαλ. γ', 3).

Ἀλλ' ὁ διϊσχυρισμὸς οὗτος ἥκιστα εἶναι ὀρθός, καθ' ὅσον ἐνταῦθα δὲν πρόκειται κυρίως περὶ κρίσεως καὶ δὴ τῆς ἐσχάτης, ἀλλὰ κατὰ τὸν εἱρμὸν καὶ τὴν ὑφὴν τῶν λόγων τοῦ Προδρόμου, περὶ τῶν πιστευόντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου καὶ μελλόντων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν ἀπιστούντων· ἢ ταὐτὸν εἰπεῖν, περὶ τῆς ὅσον οὔπω ἐμφανισθησομένης ἐν Χριστῷ χάριτος, καὶ τῆς κλήσεως εἰς αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων οἵτινες θὰ ἀπολαύσωσι μὲν ἐν αὐτῇ πιστεύοντες εἰς Χριστόν, τῆς αἰωνίου ζωῆς, θὰ στερηθῶσι δὲ αὐτῆς καὶ θὰ κατακριθῶσιν, ἐὰν παραμείνωσιν ἀπιστοῦντες (πρβλ. Ἰωάν. η', 47 η', 24, Μάρκ. ιστ', 16 κ. ἀ.).

Ὁ τρόπος πράγματι δι' οὗ ἐκφράζονται περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ πάντες οἱ Προφῆται καὶ αὐτὸς ὁ Πρόδρομος, φαίνεται καὶ εἶναι ἐσχατολογικός (πρβλ. Ἡσ. β', 2, Μιχ. δ', 1). Πλὴν ἐκεῖνοι ὑπὸ ἐσχάτην ἡμέραν, οὐδαμῶς ἐνόουν ὡς ἡμεῖς σήμερον τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὴν νέαν ὅλως ἐκείνην περίοδον τοῦ παρόντος αἰῶνος ἢ τῆς κοσμικῆς ἱστορίας, πέραν τῆς ὁποίας οὐδὲν ἕτερον οὗτοι διέβλεπον, τ. ἔ. τὴν περίοδον τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας, ἥτις ἤρξατο διὰ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀνακαινίσεως, διὰ τῆς νέας ἐν γένει ἀναπλάσεως, καὶ ἥτις ἔλαβε πέρας ἐν τῇ μετατροπῇ ἁπασῶν τῶν τοῦ κόσμου συνθηκῶν καὶ διατάξεων. Ἡ νέα δ' αὕτη περίοδος ἦτο προωρισμένη ἅπαξ λαβοῦσα ἀρχήν, νὰ ὑφίσταται καὶ παραμένῃ εἰς αἰῶνας.

Παρὰ τοῖς Προφήταις δηλονότι οἱ χαρακτῆρες τῆς νέας ζωῆς τῆς χάριτος τίθενται ἐκ παραλλήλου πρὸς ἄλλους χαρακτῆρας οἵτινες δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσι μόνον ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου· ἐπο-

μένως δύνανται πράγματι νὰ ὀνομασθῶσιν ἐσχατολογικοί, ἐν τῇ κοινῇ τῆς λέξεως ἐκδοχῇ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ταύτην ἡ ἔννοια αὕτη ἀγνοεῖται παντελῶς. Ἂν παρευθὺς καὶ ταχέως ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀρχὴν νέα κατάστασις πραγμάτων ἀλλεπαλλήλων, τὸ ζήτημα τοῦτο παρὰ τοῖς Προφήταις μένει ἄλυτον, ἅτε μὴ καθορίσασι τὰς χρονικὰς τῆς νέας ταύτης ζωῆς περιόδους, καίπερ ταύτας ἐν τῇ ἑαυτῶν συνειδήσει διακρινομένας ἀπ' ἀλλήλων καὶ διὰ μακρῶν καὶ ἐκτεταμένων χρόνων διαχωριζομένας. Ἐντεῦθεν ἐλλείπει παρ' αὐτοῖς ἡ χρονολογικὴ τῶν γεγονότων ἐξέλιξις καὶ ἀκρίβεια, παντὸς σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν θεωρουμένου ὡς ἀμέσως καὶ συγχρόνως γινομένου. 9)

Οἱ Προφῆται, ἄλλαις λέξεσι, προβάλλονται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν, νόμῳ προφητείαις, τὸ τέλος μᾶλλον τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως, ἢ προσέχουσιν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν αὐτῆς περιόδων· διὸ καὶ παριστῶσι συχνὰ ὡς ἐπικειμένην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κρίσεως (πρβλ. Σοφον. α', 7. 14, Ὀβδ. α', 15, Ἰωὴλ α', 15), καὶ τοῦτο διότι διέβλεπον ὡς παρόντα καὶ ἐνεργούμενα καὶ τὰ κατὰ πολλοὺς ὕστερον χρόνους ὀφθησόμενα (πρβλ. Κυρ. Ἀλεξ. εἰς Ἰωὴλ κεφ. γ'. εἰς Μιχ. κεφ. β'. καὶ Γρηγ. Νύσ. περὶ Ἐπιγρ. β', 11). 10) Ὁ τοιοῦτος χαρακτὴρ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν δείκνυται κυρίως εἰς τὰ δύο τελευταῖα κεφάλαια τοῦ Προφ. Ἠσαΐου (ξε' καὶ ξστ'.).

Ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω καὶ μόνον ἔννοιαν δύναται τὸ κήρυγμα τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου νὰ ὀνομασθῇ ἐσχατολογικόν. Οὗτος ἐκήρυξε τοῖς Ἰουδαίοις τὴν ἔλευσιν «οτῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (πρβλ. Ἰωάν. α', 29), 11), τοῦ μέλλοντος νὰ βαπτίσῃ «ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (πρβλ. Ματθ. γ', 11)· ἐκήρυξε δηλονότι τὴν ἔλευ-

9) Ἔπιθι καὶ Βασ. Ἀντων. Ἐγχειρ. Εἰσ. εἰς τὰς Ἁγ. Γραφὰς (1937), τόμ. Α'., σελ. 33, ἔνθα σὺν ἄλλοις ἀποφαίνεται οὗτος ὅτι οἱ Προφῆται διὰ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων διεῖδον ἐκπληρουμένας τὰς αἰωνίους βουλὰς τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Ἱερών. (ἰντέρεμ. XXV) λέγει· «οὐκ ἔμελεν αὐτοῖς χρόνους τηρεῖν οὓς οἱ νόμοι ἀπαιτοῦσι τῆς ἱστορίας».

10) Ἐπὶ τῶν Μεσσιακῶν προφητειῶν οἱ χρόνοι συχνὰ ὑποτίθενται προσεχέστεροι, ἴσως διότι ἀνυπομόνως ἀνεμένοντο τὰ κρείττονα κυρίως δὲ διότι δὲν ὑπῆρχεν εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ ἀποκάλυψις (Ἔπιθι τοῦ αὐτοῦ Ἐγχειρίδ. Ἱ. Ἑρμην. (1921) § 44).

11) Ὁ Μεσσίας καλεῖται «ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ» ἐκ τῆς ἱλαστικῆς ὡς φαίνεται θυσίας τοῦ πασχαλίου ἀμνοῦ (πρβλ. καὶ Ἑβρ. δ', 14—ι', 18, Βλ. καὶ Ὁμιλ. ρξστ'. Σ. Εὐστρατ., σελ. 165). Αἱ θυσίαι τοῦ παλαιοῦ Νόμου ἦσαν

σιν τοῦ ὡς Μεσσίου ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωρισθέντος Χριστοῦ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Μεσσιανικῆς βασιλείας (πρβλ. Ἡσ. μδ', 3, Ἱερ. λα', 31, Ἰεζ. λστ', 25—27, Ἰωὴλ β', 28), τῆς μηδέπω συνισταμένης τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, (πρβλ. Ἰωάν. α', 34) 12), τοῦ ἀνακαινιστοῦ τοῦ κόσμου, τοῦ μέλλοντος ἵνα λάμψῃ, φωτίσῃ καὶ ζωοποιήσῃ τὴν ἐν σκότει τοῦ θανάτου κειμένην ἀνθρωπότητα, συμφώνως ἐν πᾶσι πρὸς τὰς τῶν Προφητῶν προρρήσεις (πρβλ. Ἰωάν. ι', 41 α', 19 κ. ἑ., Ἡσ. νγ' 4—12). Τοῦτο δὲ αὐτὸς ὁ Πρόδρομος δῆλον καθίστησιν ὁρίζων καὶ διαγράφων τὴν διακονίαν αὐτοῦ οὐχὶ ἀσκόπως, διὰ τῶν λόγων τοῦ Προφήτου τῆς παρακλήσεως καὶ παραμυθίας (πρβλ. Ἡσ. μ', 1—11), τοῦ προκαταγγείλαντος ἤδη τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου καὶ τὴν ἐπικειμένην τοῦ Ἰσραὴλ λύτρωσιν, «τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ» (ἔνθ. ἀν. πρβλ. στ', να', 5 νβ', 10 νστ', 1 κ. ἀλ. καὶ Μαλαχ. γ', 1 Ψαλμ. μθ', 23, πρβλ. καὶ Ἱερεμ. κεφ. στ'.).

Ἀλλὰ καὶ τὸ κήρυγμα τοῦτο τοῦ Ἡσαΐου, οὐδαμῶς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐσχατολογικὸν ἐν τῇ συνήθει τῆς λέξεως σημασίᾳ, καθ' ὅσον ὁ λόγος ἐν αὐτῷ δὲν εἶναι περὶ τοῦ τέλους, ἀλλὰ περὶ τῆς λυτρώσεως καὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου εἰδικώτερον περὶ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Μεσσίου, ὅστις θὰ ἀπήλασσε νῦν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ταλαιπωριῶν καὶ δεινῶν τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας (πρβλ. Ἡσ. μη', 20 νβ' 1 κ. ἑ. με', 13 κ. ἀλ.).

Ἡ ἐκτεθεῖσα αὕτη θετικὴ ὄψις τοῦ κηρύγματος τοῦ Προδρόμου, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν αὐτοῦ, ὁρίζουσα ἅμα καὶ αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς **οὐρανίου βασιλείας.**

Τὸ κήρυγμα τοῦ μεγίστου τῶν Προφητῶν Ἰωάννου ἦτο ἀληθῶς ἀπειλητικόν. Οὗτος ἐκ τῆς χαρμοσύνου αὐτοῦ ἀγγελίας περὶ τῆς ἐγγιζούσης τοῦ Θεοῦ βασιλείας, ἐξήγαγεν ὡς πρακτικὸν συμπέρασμα τὴν αὐστηρὰν τῶν συρρεόντων αὐτῷ ἀκροατῶν μετάνοιαν, συνισταμένην εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν φρονημάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἔργων (πρβλ. καὶ Σοφ. β', 3).

πρόσκαιροι καὶ σκιώδεις : Περὶ τοῦ τρόπου δὲ καθ' ὃν αὗται προσεφέροντο βλ. Ἰωσ. Ἰουδ. Ἀρχ. βιβλ. γ' κεφ. 10, Ἰουστ. Διάλ. πρὸς Τρύφ. σ. 344). Καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος «ἀμνὸν» ἀποκαλεῖ τὸν Χριστὸν λέγων· «καταργῶν θάνατον ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἀμνός».

12) Ποῦ καὶ πότε ὁ Βαπτιστὴς ἐμαρτύρησε περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς προαιωνίου γεννήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, ὁ Ἰ. Χρυσόστ. σημειοῦται ὅτι καὶ ταῦτα καὶ ἕτερα πολλῷ πλείονα παραλείπεται, ὡς αὐτὸς ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐδήλωσε (πρβλ. Ἰωάν. κα', 25), (βλ. καὶ Ἐξοδ. ιγ').

Γνωρίζει ἐπίσης αὐτοῖς διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ φανῶσιν ἐν τῇ οὐρανίῳ βασιλείᾳ ὡς ἄχυρον καὶ ὡς ξηροὶ κλάδοι, ἤτοι ἀδόκιμοι, ἄχρηστοι καὶ ἀπόβλητοι· τοὺς τοιούτους δέ, ἐπάγει, ἀναμένει πῦρ ἄσβεστον καὶ κόλασις αἰώνιος (πρβλ. Ματθ. γ', 12 καὶ Ἡσ. ξστ', 24, Ἀποκ. κα', 8 Ψαλμ. νδ', 31), ἡ δὲ κρίσις αὐτῶν εἶναι ἐγγὺς καὶ ταχεῖα (πρβλ. Ματθ. γ', 10 καὶ Ἰεζ. κ', Ἀββ. β', 8. Σοφ. α', 14). 13) Ἡ κρίσις δ' ἀκριβῶς αὕτη εἶναι ἡ παριστανομένη παρὰ τοῖς Προφήταις ὡς γεγονός, ὅπερ συνεπάγεται καὶ ἀποκάλυψιν καὶ αὔξησιν καὶ τελείωσιν τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας. 14)

Ἀλλὰ τίνα ἆρά γε κρίσιν ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ Βαπτιστής; Τὴν κρίσιν τὴν τελειωτικήν, τὴν συνεπαγομένην τὸ τέλος τοῦ κόσμου τούτου ἢ τὴν Μεσσιακὴν ἐκείνην κρίσιν, περὶ ἧς αὐτὸς ὁ Κύριος λέγει· «ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον...» (Ἰωάν. γ', 18, 19). 15)

Παρὰ τῷ Προδρόμῳ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς Προφήταις τῆς Π. Διαθήκης, οὐδεμία τοιαύτη ὑπῆρχε διάκρισις, τούτου καὶ μόνου ἁπλούστατα ὄντος αὐτοῖς γνωστοῦ ὅτι δηλονότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ συνεπάγεται τὴν σωτηρίαν τῶν πιστευόντων καὶ τὴν κατάκρισιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἀπιστούντων, καὶ ὅτι ἡ κατάκρισις αὕτη εἶναι τελικὴ καὶ αἰωνία (πρβλ. Ἡσ. ξστ', 12 κ. ἑ.). Ὅπως δὲ ἐκεῖνοι, οὕτω καὶ ὁ Πρόδρομος μίαν καὶ μόνην ἐγνώριζε κρίσιν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ βασιλείᾳ 16) ἐκ τῆς προσεγγίσε-

13) Ἡ ἰδέα τῆς ἐγγύτητος τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας ἣν κατά τινας ἠσπάζετο, καὶ ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος (πρβλ. β' Θεσσαλ. β', 1—12), ἦτο διαδεδομένη παρὰ τοῖς πρώτοις Χριστιανοῖς (πρβλ. Ρωμ. ιγ', 11. 12 α' Κορ. ζ', 29—31, Φιλ. δ', 5 α'. Θεσ. δ', 17, Ἑβρ. ι', 25 καὶ Ἡσ. κστ', 20 20, Ἀββ. β' 3. 4).

14) Τὸ ἐσόμενον νόμῳ προφητείας, εἶναι ἴσον τῷ γεγενημένῳ (πρβλ. Ἡσ. ι', 5—34).

15) Φῶς ἐκάλουν οἱ Ἀπόστολοι τὸν Χριστόν, ὡς πηγὴν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ, τ. ἔ. τῆς φυσικῆς καὶ πνευματικῆς ὑπάρξεως καὶ ἀναπτύξεως. Συνήθως οἱ Ἰουδαῖοι ἐκάλουν φῶς ἐκ σεβασμοῦ τοὺς διδασκάλους αὐτῶν (πρβλ. Ρωμ. β', 19).

16) Ἡ λέξις κρίσις ἢ κρίμα σημαίνει τὴν διάκρισιν καὶ διαχωρισμὸν τῶν ἀξίων τῆς Μεσσιακῆς βασιλείας ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων, τ. ἔ. τῶν ἐκ πονηρᾶς διαθέσεως ἀποτυφλωθέντων, (πρβλ. Ἰωανν. θ', 39) ὡς καὶ τὴν κατάκρισιν, ἤτοι τὴν καταδικαστικὴν τοῦ Θεοῦ ἀπόφασιν (πρβλ. Ρωμ. β', 2 γ', 8 ιγ', 2 κτλ.).

ως δὲ τῆς πρώτης ἀνήγγειλε καὶ τὴν προσέγγισιν τῆς ἐσχάτης. Συνέδεε δηλ. οὗτος στενώτατα τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κρίσιν, ὡς αἴτιον καὶ ἀποτέλεσμα, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὐδ' ὁ ἐλάχιστος παρενεβάλλετο χρόνος.

Νεώτεροι ἑρμηνευταὶ διατυποῦσι τὴν γνώμην ὅτι ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Βαπτιστοῦ αἰτία τῆς κρίσεως, ἥτις ἄμεσον ἀποτέλεσμα ἔχει τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶναι ἡ ἔλευσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ φωτὸς εἰς τὸν κόσμον (ἔν. ἀν.), ἀλλὰ τἀνάπαλιν· ἡ τελικὴ κρίσις εἶναι ἀναγκαῖος προκαταβολικὸς ὅρος τῆς ἀποκαλύψεως τῆς βασιλείας ταύτης, ἣν ὁρίζουσιν ὡς ὕψιστον ἀγαθὸν καὶ ὡς τελικὴν μακαριότητα τῶν δικαίων, ἤτοι ἐσχατολογικῶς. Τοιαύτην λέγουσι κρίσιν καὶ βασιλείαν ἐκήρυξεν ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, ὅστις εὑρίσκετο ἀναντιρρήτως ἐν τῇ πλάνῃ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγγύτητα αὐτῆς, ὡς ἀπέδειξεν ἡ ἱστορία.

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη γνώμη ἥκιστα ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοῦ Προδρόμου χαρακτηρίσαντος τὸν Χριστόν, ὡς τὸν ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου (ἐν. ἀν.). Εὔδηλον δ' ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Προδρόμου οὐδαμῶς ἀναφέρονται εἰς τὴν τελικὴν κρίσιν,17)—τοῦθ' ὅπερ καὶ οἱ ἐνιστάμενοι κατανοοῦντες ἐξοβελίζουσι τὸ χωρίον τοῦτο ἐπὶ τῷ ἁπλῷ λόγῳ ὅτι ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῷ Εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ—, ἀλλ' εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὡς ὅρον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Μεσσιακῆς ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείας, διὰ τὸν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν τοῦ κόσμου ἐξαγνισμόν, παρεχόμενον διὰ τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου «ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου» (πρβλ. Ἡσ. νγ', 4, 6, 7), Λευϊτ. ιστ', 2, 13—16, Ρωμ. γ', 25). 18)

Γνωστὸν δ' ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀπεστάλη ἵνα προπαρασκευάσῃ τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου καὶ δείξῃ συνάμα προσωπικῶς τίς ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας, ἵνα οὕτω πιστεύσῃ καὶ αὖθις σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης (πρβλ. Ἰωάν. γ',

17) Ἡ τελικὴ κρίσις γενήσεται κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν, καθ' ἣν ἐλεύσεται ὡς κριτὴς μετὰ ἀγγέλων καὶ μετὰ δόξης· πλὴν προδικάζει ἤδη ταύτην ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν πίστις ἢ ἀπιστία τῶν ἀνθρώπων τ. ἔ. τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα (πρβλ. Ματθ. ιστ', 27, Ἰωάν. γ', 19—21). πρβλ. καὶ Ρωμ. η', 33, Ἰωάν. ιγ', 18 ε', 24 α', Ἰωάν. ε', 10. 11).

18) «Οὐκ ἀπεστάλη ὁ υἱὸς ἵνα κατακρίνῃ τὸν κόσμον· ἐπεὶ εἰ ἐπὶ τοῦτο ἦλθε, πάντες ἂν κατεκρίθησαν, ἀλλὰ τοῦτο (τὸ σῶσαι) σκοπὸς ἦν αὐτῷ· κατὰ συμβεβηκὸς δὲ κρίνει τοὺς μὴ πιστεύσαντας» (Θεοφύλ.)

16, Ρωμ. ε', 10 19). Ἐν τῷ προσώπῳ δὲ τοῦ Βαπτιστοῦ συνεκεντρώθησαν καὶ ἐξεπληρώθησαν ἅπασαι αἱ μαρτυρίαι τῆς Π. Διαθήκης περί τε τοῦ Μεσσίου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. 20)

Κατὰ ταῦτα ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου πάντες οἱ Προφῆται προκατήγγειλαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου (πρβλ. Ματθ. ια', 13), ἐκήρυξε τὴν νέαν τοῦ Χριστοῦ πνευματικὴν βασιλείαν, ἥτις ἔμελλε ταχέως 21) ν' ἀποκαλυφθῇ, καὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, ἀναποσπάστως ἀπ' αὐτῆς, χωρὶς οὐδένα περαιτέρω νὰ ποιῆται λόγον περὶ τῶν χρονικῶν περιόδων τῆς βασιλείας ταύτης καὶ τῆς κρίσεως. 22) Τὸ ὅτι δὲ ὁ Προφήτης καὶ Πρόδρομος οὐδόλως ἀποσπᾷ τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον τοῖς μὲν στρατιώταις συμβουλεύει νὰ μὴ διασείωσι καὶ ἐκβιάζωσι, μηδὲ νὰ συκοφαντῶσιν, ἀλλὰ γενναίως καὶ εὐόρκως νὰ ὑπηρετῶσι (πρβλ. καὶ Λευϊτ. ιθ', 11—13), τοῖς δὲ τελώναις δικαίως καὶ νομίμως νὰ εἰσπράττωσι τὰ ὡρισμένα τέλη (πρβλ. Λουκ. γ', 13, 14), τοῖς πᾶσι τέλος νὰ ὦσιν οἰκτίρμονες (αὐτ. γ', 11) 23), διότι οἱ ἀ-

---

19) Ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς παρασκευαστικῆς τῶν Προφητῶν ἐνεργείας ἦτο ἡ εἴσοδος τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν αἰώνιον τοῦ Θεοῦ βασιλείαν.

20) Πρβλ. καὶ Τερτυλ. ad. Judaeos, κεφ. δ'.

21) Οἱ χρονικοὶ προσδιορισμοὶ ταχὺ ἢ ἐν τάχει ἢ ὁ καιρὸς ἐγγὺς (πρβλ. Ἀποκ. α', 3. 4 γ', 11 κβ', 6. 12. 20 καὶ α', 7 β', 25 γ', 30), νοητέοι οὐχὶ κατὰ τὴν κοινὴν ἐκδοχήν ἀλλὰ κατα τὴν προφητικὴν προοπτικήν, καθ' ἣν ἡ καταμέτρησις τοῦ χρόνου διαφέρει πολὺ τῶν συνήθων ἀνθρωπίνων διαστημάτων καὶ μέτρων (πρβλ. καὶ Ψαλ. πθ', 4 β', Πέτρ. γ', 8, Ἡσ. μ', 6 κ. ἑ. ἐν οἷς δῆλον γίνεται ὅτι διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει μακρὰ ἢ σύντομος χρονικὴ διάρκεια). (Βλ. καὶ Αὐγουστ. de vera relig. c. 49 Confess. XI, 16).

22) Καὶ ὁ Ἱ. Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννου λέγει· «βασιλείαν ἐνταῦθα τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τήν τε προτέραν καὶ τὴν ἐσχάτην φησὶν (Ὁμιλ. Χ § β'.).

23) Τὸ βάπτισμα τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἦτο βάπτισμα ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν (πρβλ. Ματθ. γ', 11), λουτρὸν πρὸ λουτροῦ καὶ ἄφεσις ἐκ μέρους πρὸ τῆς παντελοῦς ἀφέσεως, καὶ ἀτελὴς κάθαρσις, οὐδὲν δὲ ἀσφαλὲς ἐχέγγυον χαριζόμενον περὶ τῶν μελλόντων ἁμαρτημάτων μικρὸν ὡς ἐπιλέγει ὁ Ἱ. Φώτιος καὶ εὐτελὲς καὶ ὕδατος πλέον ἔχον οὐδέν, προπαρασκευαστικὸν εἰς τὸ «ἐν Πνεύματι» βάπτισμα (ἐν. ἀν. πρβλ. καὶ Μάρκ. α' 1, Λουκ. γ', 16 Ἰωάν. γ', 26), ἤτοι τὸ ἀληθινόν, τὸ καθαῖρον ἁμαρτίας καὶ ζωοποιοῦν τὰς ψυχάς, τῇ

πλοῖ τύποι οὐ μόνον ἀλυσιτελεῖς τυγχάνουσιν, ἀλλὰ καὶ βδελυκτοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Ἡσ. α', 13 κ. ἑ.), τοῦ προκρίνοντος τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων, τὰς ἀγαθὰς τῆς καρδίας διαθέσεις καὶ εὐλογοῦντος αὐτάς, (πρβλ. Ἀγγ. β', 10—19, Ματθ. ιϰ', 35, Ἰωάν. δ', 23. 24), δείκνυσι καὶ τοῦτο προφανῶς ὅτι οὗτος δὲν προσεδόκα τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μόνον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἧς τὴν οὐσίαν ἀποτελεῖ παρὰ τῷ Βαπτιστῇ Ἰωάννῃ, ἡ λύτρωσις καὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων πάντων ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας (πρβλ. καὶ Ἰωάν. ιβ', 47, Πράξ. ια', 43) ἢ τὸ βάπτισμα ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ (πρβλ. καὶ Ἡσ. μδ', 3, Ψαλ. λστ' 25—28, Ἱερ. λη', 23),τοὐτέστιν ὁ ἁγιασμὸς τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ἰδιαιτέρα πνευματικὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν προσέγγισις καὶ σχέσις.

("Επεται συνέχεια)

δωρεᾷ τοῦ Παναγίου Πνεύματος. «Τὸ Ἰωάννου ἐπάγει βάπτισμα εἰς τὸ κοινὸν καὶ σωτήριον παρέπεμπεν» (Ὁμιλ. Φωτίου τ. α' σ. 170 καὶ 208), (πρβλ. καὶ Χρυσ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. κ. β'. 4, Βασιλ. Ὁμιλ. προτρέπτ. εἰς τὸ βάπτισμα, α'. Γρηγ. Ναζιανζ. Λόγ. λστ', εἰς τὸ Φῶτα παρὰ Migne σελ. 886 κ. ἑ.) Καὶ οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἐβάπτιζον βάπτισμα μετανοίας ἐν ὕδατι (πρβλ. Ἰωάν. δ', 2), ὅπερ ἦτο ἄμοιρον τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, προοδοποίει δὲ μόνη εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν (πρβλ. Χρυσ. Ὁμιλ. ἔν. ἀν.) Ἡ σημασία τοῦ βαπτίσματοςτοῦ Προδρόμου ἦτο ὅλως νέα τοῖς Ἰουδαίοις, οἵτινες ἐβάπτιζε μόνον τοὺς προσηλύτους, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐκ γενετῆς Ἰουδαίους.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΤΩ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ
ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ ΤΩ Α΄.
ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΩ ΜΟΙ ΠΑΤΡΙ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΗ
ΕΥΛΑΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ τεύχους τῆς «Ὀρθοδοξίας» ἀρχόμεθα, χάριν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν μελετητῶν, τῆς δημοσιεύσεως, κατ' ἀκριβῆ χρονολογικὴν τάξιν καὶ ὡς εὕρηνται κατεστρωμέναι αἱ πράξεις ἐν τοῖς ἐπισήμοις Κώδιξι τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου, τοῦ πλήρους Καταλόγου τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1801 μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν γενομένων Ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν τοῦ κλί-

ματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μετὰ τῶν σχετικῶν παραπομπῶν.

Τὰ Ὑπομνήματα δὲν δημοσιεύονται αὐτούσια, καὶ ἄλλως καὶ ὡς φέροντα συνήθως ἐν τοῖς πλείστοις τὸν αὐτὸν τύπον. Σημειοῦται, ἐντὸς εἰσαγωγικῶν, ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὴν αἰτίαν τῆς χηρείας καὶ πληρώσεως μιᾶς Παροικίας καὶ ὅ,τι οὕτως ἢ ἄλλως χαρακτηρίζει τὸ ἀναδεικνυόμενον καὶ τὸ ἀποχωροῦν πρόσωπον, ἐπίσης δὲ ἀναγράφεται καὶ ὁ τόπος τῆς διενεργείας τῶν κανονικῶν ψήφων, ὁσάκις οὗτος δὲν εἶναι ὁ ἐν Φαναρίῳ Πάνσεπτος Πατριαρχικὸς Ναός.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὰς κατεστρωμένας πράξεις ἐν τοῖς Κώδιξι τῶν Ὑπομνημάτων δὲν ἀναφέρονται ἐπώνυμα. Ἐγένετο, κατὰ τὸ δυνατόν, ἔρευνα ὅπως ἐξευρεθοῦν καὶ προστεθοῦν εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ τὰ ἐπώνυμα τῶν Ἐπισκόπων.

Παρεμβάλλονται δέ, ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, καὶ αἱ Ἀρχιερατικαὶ ἐκλογαὶ τῶν κλιμάτων τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ὅσαι συνεπείᾳ καιρικῶν περιστάσεων ἐπικρατουσῶν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τούτοις κλίμασιν, ἐδέησεν ἵνα γένωνται ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἰς τὰς κατὰ καιροὺς ἐκδοθείσας εἴτε γενικάς, εἴτε εἰδικάς, ἱστορικὰς ἐκκλησιαστικὰς μελέτας, εἴτε καὶ εἰς ἱστορικοὺς Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους, εἴτε καὶ σποραδικῶς, ἐδημοσιεύθησαν βεβαίως εἰς τὰς οἰκείας ἐποχὰς Κατάλογοι τῶν Ἐπισκόπων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλ' ἡ δημοσίευσις τῶν Ἐπισκοπικῶν Καταλόγων τῶν τελευταίων ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν, γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατὰ σειρὰν ἐκλογῆς καὶ ἀναγραφῆς αὐτῶν εἰς τοὺς οἰκείους Κώδικας τοῦ Ἀρχειοφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἀποβῇ πολύτιμον βοήθημα διὰ τοὺς μελετητὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων, οἱ ὁποῖοι θὰ εὕρουν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου κανονικὰς πράξεις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΕΤΟΣ 1801

1) ΤΡΩΑΔΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλαρίου τοῦ Μ. Κυζίκου Ἰωακείμ.
Φεβρουάρ. (Κῶδιξ Πατριαρχ. Ἀρχειοφυλακίου Θ΄. σελ. 168)

2) ΚΩΟΥ —ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ—ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (Ἱερομ.) «Ζαχαρίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Μάρτιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 169).

3) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Πρ. Βοδενῶν) «Ἡσαΐου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Μάρτιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 170).

4) ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ (Πρωτοσυγκελ. τῆς Μητροπόλεως ταύτης) θανόντος Μεθοδίου.
Ἀπρίλιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 171).

5) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (Ἱερομ.) ἀποχωρήσαντος Διονυσίου δι' ἀνίατον νόσημα.
Μάϊος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 172).

6) ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ—ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ (Πρ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου) θανόντος Ἰγνατίου.
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 173).

7) ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ — ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ὑποψηφίου) ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ, αὐτόγραφος καὶ ἐνυπόγραφος.
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 175).

8) ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ — ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ — ΠΑΓΩΝΗΣ (Ἱερομ.) «Ἰγνατίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 175).

9) ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΤΟΥ Ζ΄. ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ ἐνυπόγραφος.
17 Ἰουνίου 1801. (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 178).

10) ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΤΟΥ Ε΄. (ἀπὸ Νικαίας), παραιτηθέντος Νεοφύτου τοῦ Ζ΄.
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 179).

11) ΝΙΚΑΙΑΣ ΔΑΝΙΗΛ (ἀπὸ Λακεδαιμονίας). «Καλλινίκου διὰ κοινῆς καὶ συμφώνου ἐκλογῆς προβιβασθέντος εἰς τὸν Ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Ἀποστολικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον».
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 180).

12) ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ τιτουλαρίου Θεοδωρουπόλεως). «Δανιὴλ μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Νικαίας».
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 181).

13) ΕΦΕΣΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Δέρκων) θανόντος Σαμουήλ.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. σελ. 182).

14) ΔΕΡΚΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ Βιδύνης). «Μακαρίου διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ Συνοδικῆς ἐκλογῆς μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἐφέσου».
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 183).

15) ΒΙΔΥΝΗΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (Πρ. Ἀθηνῶν) «Γρηγορίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Δέρκων».
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 184).

16) ΔΑΜΑΛΩΝ — ΠΟΛΥΦΕΓΓΟΥΣ—ΕΠΙΣΚ.—ΙΩΝΑ (Ἱερομ.) παραιτηθέντος Νεοφύτου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 186).

17) ΠΡΕΣΠΩΝ — ΛΥΧΝΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (Ἱερομ.) παραιτηθέντος Κυπριανοῦ. Αὐτόθι ἡ ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Κυπριανοῦ.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 187).

18) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ (πρ. Τυρνόβου) παραιτηθέντος Λεοντίου. Αὐτόθι ἡ ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Λεοντίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 188).

19) ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΣΠΥΡΙΔΗΣ (πρ. Δρύστρας) «Ζαχαρίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου».
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 189).

20) ΕΔΕΣΣΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Ἀρχιμ. Μ. Ἐκκλησίας) Τιτουλαρίου τῆς Ἰ. Μ. Ἐδέσσης.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 190).

ΕΤΟΣ 1802

21) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΙΕΡΕΜΙΟΥ (Ἱερομ.) «Ἀνανίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάντος».
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 191).

22) ΚΕΣΤΕΝΤΗΛΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἱερομ.) «Γρηγορίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 192)

23) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΔΑΝΙΗΛ (ἀπὸ Οὐζίτζης) θανόντος Ματθαίου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. σελ. 193).

24) ΟΥΖΙΤΖΗΣ--ΒΑΛΛΙΟΒΟΥΑΝΘΙΜΟΥ (Πρωτοσυγκέλ. Ἡρακλείας). Δανιὴλ διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ Συνοδικῆς ἐκλογῆς μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Τορνόβου.
Μάρτιος (Κῶδ. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 194).

25) ΩΛΕΝΗΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ (Ἀρχιμ.) θανόντος Χριστοφόρου.
Σεπτέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 195).

26) ΒΕΛΕΓΡΑΔΩΝ ΙΩΑΣΑΦ (Ἱερομον.) παραιτηθέντος Μελετίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 192).

27) ΠΟΣΝΑΣ — ΣΕΡΑΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Δερβῶν θανόντος Παϊσίου).
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 198).

28) ΔΕΒΡΩΝ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Τιτουλαρίου Μελιτουπόλεως). «Καλλινίκου διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ Συνοδικῆς ἐκλογῆς μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Πόσνας».
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 199).

29) ΑΥΓΟΥΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλαρίου Μητροπολίτου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 200).

ΕΤΟΣ 1803

30) ΡΕΟΝΤΟΣ—ΠΡΑΣΤΟΥ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ, ΙΑΚΩΒΟΥ Μ. Ἀρχιμ. Μ. Ἐκκλησίας) θανόντος Θεοδωρήτου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 201).

31) ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ—ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Τιτουλ. Μυρρίνης), θανόντος Λεοντίου, αἰτήσει Ἐφέσου Μακαρίου.

'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 201).

32) ΕΦΕΣΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Λαρίσσης) θανόντος Μακαρίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 202).

33) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΡΑΦΑΗΛ (ἀπὸ 'Ικονίου).
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 203).

34) ΙΚΟΝΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΣΕΡΜΠΕΤΖΟΓΛΟΥ — ('Αρχιδιακόνου τοῦ Μ. 'Εφέσου Γαβριήλ).
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 204).

35) ΜΥΡΡΙΝΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλαρίου τοῦ Μητρ. 'Εφέσου Διονυσίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. σελ. 205).

36) ΑΙΓΙΝΗΣ — ΠΟΡΟΥ — ΥΔΡΑΣ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ, ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ (Πρ. Μ. Πρωτοσ. Μ. 'Εκκλησίας), παραιτηθέντος 'Ιωακείμ.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 207).

37) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Πρ. Βελεγράδων) θανόντος Παϊσίου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 208).

ΕΤΟΣ 1804

38) ΜΠΕΛΟΤΖΕΡΚΒΕΝΗΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλάριος τοῦ Νύσσης Μακαρίου.
(Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 209).

39) ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Τιτουλ. Κρατόβου) παραιτηθέντος Γερασίμου.
(Μάϊος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 211).

40) ΑΓΑΘΟΝΙΚΕΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλάριος Φιλιππουπόλεως Κυρίλλου.
Δεκέμβριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 212).

ΕΤΟΣ 1805

41) ΓΚΟΡΑΣ—ΜΑΚΡΑΣ ΣΑΜΟΥΗΛ ('Ιερομ.) θανόντος Εὐθυμίου.
'Ιανουάριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 213).

42) ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (Ἀρχιμ.) παραιτηθέντος Λεοντίου, αἰτήσει τοῦ Ἀντιοχ. Ἀνθεμίου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 214).

43) ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος.
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 215).

44) ΕΚΛΟΓΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ (ἀπὸ Μ. Λιβύης), θανόντος, Παρθενίου, αἰτήσει τῶν Ἀλεξανδρέων.
Νοέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 216).

45) ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (Ἱερομ.) Χωρεπίσκοπος Καφφατιανῆς Γαλατᾶ.
Δεκέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 217).

46) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ—ΠΡΩΪΟΣ. Ἀρχιμ. — Διευθυντὴς Σχολῆς τοῦ Γένους — Κουρούτσεσμε). «Ἰακώβου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου τῆς ἐπαρχίας ταύτης».
Δεκέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 219).

ΕΤΟΣ 1806

47) ΔΡΥΣΤΡΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Πρ. Γάνου καὶ Χώρας), παραιτηθέντος Γρηγορίου. Αὐτόθι ἡ ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Γρηγορίου.
Ἰανουάριος Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 219).

48) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (Πρωτοσυγκέλλου) θανόντος Δανιήλ.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 222).

49) ΚΥΖΙΚΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν) παραιτηθέντος Ἰωακείμ.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 225).

50) ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΟΖΙΑΣ (Πρωτοσύγκ. Μητροπολίτου Κυζίκου). Μακαρίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μητρ. Κυζίκου).
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 226).

51) ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ — ΑΡΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ (Μ. Ἀρχιδιάκ. Μ. Ἐκκλησίας), ἀποχωρήσαντος Ἰγνατίου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 227).

52) ΜΕΛΙΤΙΝΗΣ ΙΩΣΗΦ—ΛΕΦΑΚΗΣ (Ἱερομ.) Ἀρχ. Προϊστάμενος Μεγ. Ρεύματος.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 228).

53) ΞΑΝΘΗΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ — ΔΡΟΣΟΣ (Πρωτοσύγκ.) Μητροπόλεως Χαλκηδόνος), παραιτηθέντος Ραφαήλ, τῶν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν Μ. Ρεύματος.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 231).

54) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (ἀπὸ Γρεβενῶν), καθαιρεθέντος Ραφαήλ. Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Λαρίσσῃ Ἰ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 233).

55) ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ (ἀπὸ Τιτουλαρίου Ἐρυθρῶν).
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ., σελ. 232). Γαβριὴλ μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Λαρίσσης.

56) ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ τοῦ ἐν Ἄθῳ ἐφησυχάζοντος ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε΄. τὸ Β΄., παραιτηθέντος Καλλινίκου τοῦ Ε΄.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 235—236).

57) ΒΑΡΝΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, (Πρ. Σωζουπόλεως) παραιτηθέντος Παϊσίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄. σελ. 238).

58) ΚΡΗΝΗΣ — ΑΝΕΩΝ ΙΑΚΩΒΟΥ (Ἱερομ.) νῦν τὸ πρῶτον σχηματισθείσης Ἐπισκοπῆς ἐκ τμημάτων τῆς Ἐπαρχίας Ἐφέσου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 240).

59) ΚΛΑΥΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Ἐγρῆ - Καποῦ.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 241).

ΕΤΟΣ 1807

60) ΑΙΝΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ἱεροδιδάσκ.) «Διονυσίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Φεβρουάριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 242).

61) ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ (ἀπὸ Σεβαστείας) θανόντος Γερμανοῦ.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 243).

62) ΒΙΔΥΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Καλλινίκου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 244).

63) ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Ἀρχιμ.) Προεστῶτος

Εἰσοδίων Σταυροδρομίου.
Ἰούλιος (Κῶδιξ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 245).

64) ΠΡΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελ.), θανόντος Ἀνθίμου.
Αὔγουστος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 246).

65) ΚΕΣΤΕΝΤΗΛΙΟΥ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ (Ἱερομ.) ἀποχωρήσαντος Μελετίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 247).

ΕΤΟΣ 1808.

66) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Μακαρίου, αἰτήσει Φιλίππων — Δράμας Ἰωσήφ.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 248).

67) ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Ἰωακείμ.
Μάρτιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 249).

68) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ — ΚΑΡΑΒΙΑΣ (Ἱεροδιδ.) θανόντος Κυρίλλου.
Μάρτιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 250).

69) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΣΑΦ (ἀπὸ Ἀγχιάλου) ψηφισθέντος ἐν Ρουχτζουκίῳ Πατριαρχικῇ ἐκδόσει, παραιτηθέντος Εὐγενίου.
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 251 α).

70) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ (ἀπὸ Ἀγαθουπόλεως) ψηφισθέντος διὰ Πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ἐν Ρουχτζουκίῳ.
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 252).

71) ΡΥΜΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ (Ἀρχιμ.) Χωρεπισκόπου Ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας.
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 251 α).

72) ΠΑΙΟΝΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἀρχιμ.) Χωρεπισκόπου Ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου.
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 252 β).

73) ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Ἱερομ.) Χωρεπισκόπου Κοινότητος Χριστοῦ Γαλατᾶ.
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 251 β).

74) ΛΟΙΔΟΡΙΚΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Ἐφημερ. Πατριαρχείων) παραιτηθέντος Διονυσίου, αἰτήσει Λαρίσσης Γαβριήλ.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 252).

75) ΝΥΣΣΑΒΑΣ ΣΑΜΟΥΗΛ (ἀπὸ Ἐφημέριος τῶν Πατριαρχείων), θανόντος Σεραμείμ.
'Απρίλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 253).
76) ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως τοῦ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ Ε'. τὸ Β'., παραιτηθέντος Γρηγορίου Ε'.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 256—257).
77) ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ('Αρχιμ.) Χωρεπισκόπου Σταυροδρομίου.
(Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 257).
78) ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ —Ο ΕΞ ΑΓΧΙΑΛΟΥ (ἀπὸ Βηθλεὲμ) θανόντος 'Ανθίμου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 258).
79) ΕΥΔΟΞΙΑΔΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, Τιτουλ. προεστῶτος τῆς Ἐξαρχίας Ψιρρῶν, αἰτήσει τοῦ Ἐξάρχου Μ. Λογοθέτου 'Αλ. Μάνου.
Νοέμβριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 259).

ΕΤΟΣ 1809

80) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ 'Ελασσῶνος) καθαιρεθέντος 'Ιωάσαφ.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 261).
81) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ (Πρ. Ἄρτης), 'Ιωαννικίου μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Φιλιππουπόλεως.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ., σελ. 262).
82) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΕΜΙΟΥ Δ'. (ἀπὸ Μυτιλήνης) παραιτηθέντος Καλλινίκου Ε'.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 265).
83) ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχείων), 'Ιερεμίου προβιβασθέντος εἰς τὸν Οἰκουμ. Θρόνον.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 266).
84) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Δεβρῶν) θανόντος Νεκταρίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ., σελ. 267).
85) ΔΕΒΡΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ ('Ιερομ.)
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 268).
86) ΦΑΝΑΡΙΟΥ — ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ('Αρχιεπ.) ΣΕΡΑΦΕΙΜ (ἀπὸ

Τιτουλ. Παιονίας), παραιτηθέντος Μακαρίου.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 269).

87) ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλ.) θανόντος Παισίου).

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 270).

88) ΝΥΣΣΑΒΑΣ (ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ.) ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ (ἀπὸ Τιτουλαρίου Ρύμνης), παραιτηθέντος Σαμουήλ.

Δεκέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 271).

ΕΤΟΣ 1810

89) ΝΑΥΠΛΙΟΥ — ΑΡΓΟΥΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Γρηγορίου, ψηφισθέντος ἐν Ἄργει, δι' ἐκδόσεως Πατριαρχικῆς, ὑπὸ τριῶν Ἀρχιερέων.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 272).

90) ΑΝΔΡΟΥ (Ἀρχιεπισκόπου) ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΚΑΡΑΚΑΛΗΣ — (Ἀρχιμ) θανόντος Παγκρατίου.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 273).

91) ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ — ΑΡΤΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (ἀπὸ Λαρίσσης) θανόντος Ἱεροθέου, ψηφισθέντος ἐν Ἰωαννίνοις, δι' ἐκδόσεως Πατριαρχικῆς, ὑπὸ τριῶν Ἀρχιερέων.

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 274).

92) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ (ἀπὸ Τιτουλ. Τρῳάδος).

Σεπτέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 275).

93) ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΚΙΤΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ. ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ.

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΒ΄., σελ. 69).

94) ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ (Ἀρχιμ.) «Νεοφύτου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ποιησαμένου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐνυπόγραφον καὶ ἀβίαστον».

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 277).

95) ΡΥΜΝΗΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ (Ἀρχιμ. Προεστῶτος Βλάγκας).

Νοέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ., Θ΄., σελ. 278.

96) ΤΗΝΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ (Ἱερομ.) νῦν προαχθείσης ἀπὸ Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς Μητρόπολιν, θανόντος Νεοφύτου.

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 279).

97) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (ἀπὸ Θεσσαλονίκης) θανόντος Ἱερεμίου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 280).
98) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Φιλίππων — Δράμας) Γερασίμου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Χαλκηδόνος.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 281).
99) ΦΙΛΙΠΠΩΝ — ΔΡΑΜΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (ἀπὸ Προϊλάβου).
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 282).
100) ΠΡΟΪΛΑΒΟΥ — ΤΟΜΑΡΟΒΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (Ἱερομ.). Παρθενίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Φιλίππων — Δράμας.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 283).
101) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ Ἰκονίου) θανόντος Γαβριήλ.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 284).
102) ΙΚΟΝΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Πρ. Μ. Ἀρχιμανδρίτου).
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 285).
103) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΑΝΙΗΛ (Ἱερομ.) κωλυθέντος Κυρίλλου μεταβῆναι (Δεκέμβριος). (Πλὴν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1811, παυθέντος Δανιήλ, ἐγκαθιδρύεται ὁ Κύριλλος).
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 284, 287, 311).

ΕΤΟΣ 1811

104) ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΚΟΜΝΗΝΟΣ — (Ἱερομ.) Τιτουλαρίου Ἐφέσου Διονυσίου.
Φεβρουάριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 288).
105) ΛΙΤΙΤΖΗΣ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ, ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Γρηγορίου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 289).
106) ΣΙΣΑΝΙΟΥ — ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Νεοφύτου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 290).
107) ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Ἀγκύρας) καθαιρεθέντος Δανιήλ.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 291).
108) ΑΓΚΥΡΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (Ἱερομ.), Ἰωαννικίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Νικαίας.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 292).

109) ΚΥΖΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ἀπὸ Σερρῶν) θανόντος Μακαρίου.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 293).

110) ΣΕΡΡΩΝ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ Βερροίας).

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 294).

111) ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ἱερομ.), Χρυσάνθου μετατεθέντος εἰς Μ. Σερρῶν.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 295).

112) ΕΥΔΟΚΙΑΔΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Μεγ. Ρεύματος.

Σημ. Ἀρχειοφ.: Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῇ Ἱ. Ἐκκλησίᾳ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μ. Ρεύματος.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 297).

113) ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Ζητουνίου) θανόντος Νεοφύτου.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 298).

ΕΤΟΣ 1812

114) ΡΕΟΝΤΟΣ — ΠΡΑΣΤΟΥ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΠΑΡΔΑΛΟΣ — (Πρ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου), θανόντος Ἰακώβου.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ., σελ. 299).

115) ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ (Ἱερομ.) Θανόντος Κυρίλλου.

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 300).

116) ΘΗΒΩΝ ΑΝΑΝΙΟΥ (Πρωτοσυγκ. Ἡρακλείας) θανόντος Κυρίλλου.

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 301).

117) ΚΡΑΤΟΒΟΥ ΙΩΣΗΦ (Πρωτοσυγκ. Πόσνας) Τιτουλαρ. τοῦ Πόσνας Καλλινίκου.

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 302).

118) ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατ. Προϊσταμένου Παναγίας Ἐλπίδος Κοντοσκαλίου.

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 303).

119) ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (Πρωτοσυγκέλλου Χαλεπίου) παραιτηθέντος Νεοφύτου.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 304).

120) ΠΡΩΗΝ ΝΥΣΣΑΒΑΣ ΣΑΜΟΥΗΛ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ εἰς Νυσσάβαν, παυθέντος Χαραλάμπους.
(Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ., σελ. 307).

ΕΤΟΣ 1813

121) ΕΥΚΑΡΠΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ('Ιερομ.). Τιτουλάριος Μητροπολίτης.
'Ιανουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 308).

122) ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ, ('Αρχιεπισκόπου), ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Διδασκάλου τῆς Μ. Σχολῆς, Φαναρίου), ἀποσπασθείσης τῆς Σωζοπόλεως.
(Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 309).

123) ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΣΤ'., (ἀπὸ 'Αδριανουπόλεως) παραιτηθέντος 'Ιερεμίου Δ'.
'Απρίλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 311).

124) ΔΡΥΣΤΡΑΣ — ΠΡΟ·Ι·ΛΑΒΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ('Ιερομ.) εἰς μίαν συνενωθεῖσαν νῦν, ἀποχωρησάντων τῶν τέως.
'Απρίλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 315).

125) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΠΡΩ·Ι·ΟΣ (ἀπὸ Φιλαδελφείας).

Σημ. 'Αρχειοφ. : Τῶν Κανον. ψήφων γενομένων ἐν τῷ ἐν Κουρούτσεσμε Ι. Ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 316).

126) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (ἀπὸ 'Αγχιάλου). Δωροθέου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. 'Αδριανουπόλεως.
'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 317).

127) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ — ΚΑΡΑΒΙΑΣ — (ἀπὸ πρ. Φιλιππουπόλεως).

Σημ. 'Αρχειοφ. : Τῶν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ ἐν Κουρούτσεσμε 'Ι. Ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 318).

128) ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ — ΑΡΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ, (ἀποκατάστασις ἀπὸ πρ. ῎Αρτης καὶ Προέδρου 'Ελασσῶνος), ἀποχωρισθείσης τῶν 'Ιωαννίνων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπὶ τετραετίαν ἦτο ἡνωμένη.
'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 319).

129) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ. ΣΑΜΟΥΗΛ, (ἀπὸ Γηρομερίου).

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 320).

130) ΑΙΓΙΝΗΣ — ΥΔΡΑΣ — ΠΟΡΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (ἀπὸ Δευτερεύοντος) θανόντος Ἀμβροσίου.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 321).

131) ΒΙΖΥΗΣ — ΜΗΔΕΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Πρωτοσυγκελ. Ἐφέσου) θανόντος Δανιήλ, τῶν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ ἐν Κουρούτσεσμε Ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου.

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 322).

132) ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ (ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως), θανόντος Ἀνθεμίου.

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 323).

ΕΤΟΣ 1814

133) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Βιδύνης), θανόντος Κυρίλλου. Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 324).

134) ΒΙΔΥΝΗΣ ΠΑΐΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἐλευθερουπόλεως). Διονυσίου μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Πισσιδείας.

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 325).

135) ΛΗΜΝΟΥ καὶ ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Θεοκλήτου.

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 327).

136) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (Ἱερομ.), (ἤδη γενομένης Μητροπόλεως), θανόντος Ἰγνατίου.

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., 328).

137) ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Πρωτοσυγκελ. Μητρ. Χαλκηδόνος). Ἤδη γενομένης Μητροπόλεως, παραιτηθέντος Γαβριήλ.

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 329).

«Ψευδῶς ἀναγγελθέντος ὅτι ὁ Γαβριὴλ ἀπέθανεν, ἐξελέγη κατὰ Φεβρουάριον ὁ Ζαχαρίας, ἀλλὰ διαπιστωθέντος τοῦ ἀγγέλματος, ἐπετράπη τῷ Γαβριὴλ κυβερνᾶν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοῦ ἐπὶ δέκα μῆνας, μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου, ὅτε καὶ οἰκειοθελῶς παραιτηθέντα, διεδέξατο αὐτὸν ὁ Ζαχαρίας».

138) ΑΓΚΥΡΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ, (Ἱερομ.), θανόντος Σωφρονίου.

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 330).

139) ΙΑΚΩΒΟΥ ΔΑΝΙΗΛ — ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ — (Ὁσιολογιώτατος ἐν διδασκάλοις), θανόντος Σιλβέστρου.

(Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 331).

140) ΕΛΑΙΑΣ ΠΑΐΣΙΟΥ — ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ — (Πρωτοσύγκ. Ἐφέσου), Τιτουλαρίου τοῦ Μητροπ. Ἐφέσου Διονυσίου.

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 332).

141) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ (Μ. Πρωτοσυγκέλλου), θανόντος Διονυσίου.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 333).

142) ΦΕΡΣΑΛΩΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ('Αρχιεπισκόπου), (ἀπὸ 'Αριστείας), παραιτηθέντος οἰκειοθελῶς Παρθενίου, λόγῳ ἀσθενείας.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 335).
('Ιδιόγραφος παραίτησις Θ'., 334).

143) ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΙΩΣΗΦ — ΛΕΦΑΚΗΣ — (ἀπὸ Μελιτινῆς) παραιτηθέντος οἰκειοθελῶς Γρηγορίου.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 337).
('Ιδιόγραφ. παραίτ. Θ'., 336).

144) ΟΥΖΙΤΖΗΣ ΔΑΝΙΗΛ ('Ιερομ.), παραιτηθέντος 'Ανθίμου.
'Οκτώβριος (Κῶδιξ Α'., Θ'. 338).

145) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Δεβρῶν) θανόντος Μελετίου, τῶν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ ἐν Κουρούτσεσμε 'Ι. Ναῷ τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου.
(Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 340).

146) ΔΕΒΡΩΝ ΔΟΣΙΘΕΟΥ (Σύγκελλος Μ. 'Εκκλησίας) προβιβασθέντος 'Ανθίμου εἰς τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου.
'Οκτώβριος, (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 340).

ΕΤΟΣ 1815

147) ΝΥΣΣΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Κεστεντηλίου) θανόντος Μακαρίου.
'Ιανουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 341).

148) ΣΑΜΟΥ καὶ ΙΚΑΡΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος Δανιήλ.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 343).

149) ΛΕΥΚΗΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ('Ιερομ.) Τιτουλ. τοῦ Φιλιππουπόλεως 'Ιωαννικίου.
'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 344).

150) ΜΕΘΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ παυθέντος Μελετίου, αἰτ. Π. Πατρῶν Γερμανοῦ.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 345).

151) ΑΥΡΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλαρίου Φιλαδελφείας Γαβριήλ.

'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 347).

152) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος 'Ιγνατίου.
'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 348).

153) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Κρατόβου), θανόντος 'Ιερεμίου.
'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ., Θ'., σελ. 349).

154) ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος Διονυσίου.
Νοέμβριος (Κῶδιξ ΠΠ. 'Αρχ. Θ'., σελ. 350).

155) ΟΥΖΙΤΖΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ('Ιερομ.), «χηρευσάσης ἤδη ὑφ' ἱκανοῦ τῆς ἁγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως».
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 351).

156) ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος Διονυσίου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 352).

ΕΤΟΣ 1816

157) ΕΥΜΕΝΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ('Ιερομ.) Προϊσταμένου Παναγίας 'Ελπίδος Κοντοσκαλίου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 345).

158) ΔΙΟΚΛΕΙΑΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ (ἀπὸ Πρ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου) Τιτουλαρίου Τορνόβου Μακαρίου.
'Απρίλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 360).

159) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Νεοκαισαρείας) θανόντος Φιλοθέου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 361).

160) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ('Ιερομ.), προβιβασθέντος Μελετίου εἰς τὴν Μ. Καισαρείας.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 362).

161) ΚΟΡΥΤΖΑΣ καὶ ΣΕΛΑΣΦΟΡΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Κλαυδιουπόλεως) θανόντος 'Ιωάσαφ.
'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 363).

162) ΟΥΖΙΤΖΗΣ — ΒΑΛΙΟΒΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ — ΔΟΜΝΗΝΟΣ. ('Ηγουμένου Σουμελᾶ), θανόντος Μελετίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 364).

163) ΒΙΖΥΗΣ — ΜΗΔΕΙΑΣ ΙΕΡΕΜΙΟΥ ('Ιερομον.), θανόντος Νεοφύτου.

Σημ. 'Αρχειοφ. : Τῶν κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ ἐν Κουρούτσεσμε «Πατριαρχικῷ Ναῷ» τοῦ ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου».

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 365).

164) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Σταγῶν) παραιτηθέντος Καλλινίκου «διά τε τὸ βαθὺ γῆρας αὐτοῦ καὶ τὰς πυκνὰς σωματικὰς ἀσθενείας».

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 367, παρ. Θ'. 366).

165) ΠΟΣΝΗΣ καὶ ΣΕΡΑΓΙΟΥ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (ἀπὸ Πρωτοσυγκελ.), θανόντος Καλλινίκου.

'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 370).

ΕΤΟΣ 1817

166) ΧΙΟΥ ΠΛΑΤΩΝ — ΦΡΑΓΓΙΑΔΗΣ — ('Ιερομ.), θανόντος Διονυσίου.

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 371).

167) ΜΥΡΩΝ ΒΕΝΙΑΜΙΝ ('Αρχιμ.) Τιτουλάριος.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 372).

168) ΣΥΝΑΔΩΝ ΙΑΚΩΒΟΥ (ἀπὸ Πνευματικοῦ τῆς Μ. 'Εκκλησίας). 'Αρχ. Προϊστάμενος Παναγίας Καφφατιανῆς Γαλατᾶ.

Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 373).

169) ΤΡΙΠΟΛΙΤΖΑΣ — ΑΜΥΚΛΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ 'Ιερατ. Προϊστ. 'Αγίου Μηνᾶ 'Υψωμαθείων), θανόντος Νικηφόρου.

Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 374).

170) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ — ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (ἀπὸ Νικαίας) θανόντος Μελετίου.

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 375).

171) ΝΙΚΑΙΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Τορνόβου).

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 376).

172) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Προύσης).

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 377).

173) ΠΡΟΥΣΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (ἀπὸ Μηθύμνης).

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 378).

174) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (ἀπὸ Φιλίππων — Δράμας).

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 379).

175) ΦΙΛΙΠΠΩΝ — ΔΡΑΜΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ Βάρνης).

'Ιούνιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 380).

176) ΒΑΡΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ἀρχιμ.)
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., 381)

177) ΜΕΛΙΤΙΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ (Ἀρχιμ.) Τιτουλαρίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 382).

178) ΦΙΛΙΠΠΩΝ — ΔΡΑΜΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ (Ἀρχιμ.), θανόντος Χρυσάνθου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 383).

179) ΜΕΛΙΤΙΝΗΣ ΑΝΑΝΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμεμενος Ἁγίου Νικολάου Ὑψωμαθείων.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 384).

180) ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ (Ἀρχιμ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 385).

ΕΤΟΣ 1818

181) ΚΙΣΣΑΜΟΥ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ (Ἱερομ.), αἰτήσει Κρήτης Γερασίμου, θανόντος Σεραφείμ.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 386).

182) ΠΑΜΦΙΛΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Πρωτοσυγκ. Ἡρακλείας), Τιτουλάριος Ἡρακλείας Μελετίου.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 387).

183) ΕΥΔΟΞΙΑΔΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἱερομ.), Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Παναγίας Ἓξ — Μαρμάρων.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 388).

184) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Σηλυβρίας), παραιτηθέντος Ἰωαννικίου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 389, παρ. Θ'., 388).

185) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Φιλιππουπόλεως).
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 390).

186) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (ἀπὸ Βελλᾶς — Κονίτζης) παραιτηθέντος Πολυκάρπου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 391).

187) ΤΙΒΕΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, θανόντος Ἀνανίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 392).

188) ΙΝΕΠΟΛΕΩΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 393).
189) ΚΟΜΑΝΩΝ ΕΥΓΕΝΙΟΥ (Πρωτοσυγκέλ. Μητρ. Σκοπίων) Τιτουλάριος.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 394).
190) ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 396).
191) ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΤΟΥ ΣΤ'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ. (Ἰδιόχειρος).
Δεκέμβριος 17 (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 396).

ΕΤΟΣ 1819

192) ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ. (Πρ. Κων)πόλεως) τὸ Γ'.
14 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 397).
193) ΧΑΛΔΙΑΣ — ΧΕΡΡΟΙΑΝΩΝ ΣΥΛΒΕΣΤΡΟΥ (Ἱερομ.) θανόντος Σωφρονίου.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 399).
194) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (Μ. Ἀρχιδιάκονος) «Ἰωαννικίου, τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Φεβρουάριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 400).
195) ΡΑΣΚΟΠΡΕΣΡΕΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Ἰωαννικίου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 401).
196) Ν. ΠΑΤΡΩΝ ΔΟΣΙΘΕΟΥ (ἀπὸ Δεβρῶν) θανόντος Πολυκάρπου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 402).
197) ΔΕΒΡΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ ἐξάρχου Ψιρρῶν). Δοσιθέου μετατεθέντος εἰς Μ. Ν. Πατρῶν.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 403).
198) ΖΑΡΝΗΤΑΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (Ἀρχιμ.), θανόντος Παρθενίου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 404).
199) ΚΝΩΣΣΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Ἱερομ.), αἰτήσει τοῦ Μ. Κρήτης Γερασίμου, θανόντος Γερασίμου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 405).
200) ΣΑΜΑΚΟΒΙΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (Ἱερομ.), παραιτηθέντος Φιλοθέου.

Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 407) ἔνθα καὶ ἡ ἐνυπόγραφος παραίτησις.

201) ΛΑΡΙΣΣΗΣ — ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκ.), θανόντος Θεοδοσίου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 408).

202) ΚΕΣΤΕΝΤΗΛΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Αὐξεντίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 409).

203) ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ Μαλτζίνης).
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 410).

204) ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ — ΑΜΥΚΛΩΝ ΔΑΝΙΗΛ — ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (ἀπὸ Ἀρχιεπισκ. Ἀκώβου)., καθαιρεθέντος Διονυσίου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π .Ἀρχ. Θ΄., σελ. 413)

ΕΤΟΣ 1820

205) ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Βονδίτζης), παραιτηθέντος Ἱεροθέου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 414).

206) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ Ἀθηνῶν), θανόντος Γερασίμου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 415).

207) ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΒΑΔΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιακόνου.)
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 416).

208) ΣΚΟΠΕΙΩΝ ΙΩΑΣΑΦ (Πρ. Φιλιππουπόλεως), θανόντος Ἀνθίμου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ΄., σελ. 417).

209) ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ (ἀπὸ Δυρραχίου), θανόντος 'Ανθίμου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 418).

210) ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ('Αρχιμ.)
Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 419).

211) ΘΗΒΩΝ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Περιστερᾶς), θανόντος 'Ανανίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 420).

212) ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ — ΑΡΤΗΣ ΑΝΘΙΜΟΥ ('Ιερομ.), παυθέντος Πορφυρίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 421).

213) ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Δαφνουσίας), παυθέντος Βαρθολομαίου.
'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 422).

214) ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος 'Ιωσήφ.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 423).

ΕΤΟΣ 1821

215) ΓΗΡΟΜΕΡΕΙΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ('Ιερομ.) 'Επίτροπος τῆς Πατριαρχικῆς 'Εξαρχίας Γηρομηρείου.
'Ιανουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'. σελ. 424).

216) ΒΑΡΝΗΣ — ΚΑΒΑΡΝΗΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ —ΚΑΡΚΑΚΗΣ (ἀπὸ Μ. 'Αρχιμανδρίτου), θανόντος Ζαχαρίου.
'Ιανουαρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 425).

217) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Δρύστρας — Προϊλάβου), παραιτηθέντος 'Ανθίμου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θ'., σελ. 426).

218) ΔΡΥΣΤΡΑΣ — ΠΡΟΪΛΑΒΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ πρ. Διδυμοτείχου).
Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. Θὸ., σελ. 427).

219) ΖΙΧΝΩΝ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (Ἱερομ.) (Ἐπίτροπος τῆς Ἐξαρχίας Ψιρρῶν — Ποργίου, Βολισσοῦ).
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 428).

220) ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ Α'. (ἀπὸ Πισσιδείας).
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 434).

221) ΕΦΕΣΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Νικαίας), «Διονυσίου οἰκτρῶς τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 435).

222) ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Παροναξίας).
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 437).

223) ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (ἀπὸ Προύσης), «Ἀθανασίου οἰκτρῶς τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 436).

224) ΠΡΟΥΣΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (Ἱερομ.) προβιβασθέντος Παναρέτου εἰς τὴν Μ. Νικομηδείας.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 438).

225) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Ἀγαθουπόλεως), «Εὐγενίου οἰκτρῶς τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'. σελ. 439).

226) ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΗΣΑΪΟΥ (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιακόνου), «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἀγχιάλου». Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 440).

227) ΑΙΝΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Ἀρχιμ.), μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος Ματθαίου εἰς τὸν θρόνον, τῆς ἁγιωτάτης Μ. Θεσσαλονίκης.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 441).

228) ΣΩΖΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Παϊσίου.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ', σελ. 442).

229) ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ ΚΟΣΜΑ (ἀπὸ Πρωτοσυγκέλ. τῆς Μ. Ἡρακλείας), «Νικηφόρου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἀδριανουπόλεως».
'Ιούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 443).

230) ΔΕΡΚΩΝ ΙΕΡΕΜΙΟΥ (ἀπὸ Βιζύης). «Γρηγορίου οἰκτρῷ θανάτῳ ἐκλιπόντος».
9 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 445).

231) ΒΙΖΥΗΣ ΙΩΑΣΑΦ — ΜΑΡΜΑΡΑΣ — (Ἀρχιμ.) «Ἱερεμίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτ. Μητροπόλεως Δέρκων».
Ἰούνιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 445).

232) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ (Ἱερομ.) «Ἰωαννικίου οἰκτρῶς τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 444).

233) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἱερομ.), παυθέντος Πολυκάρπου.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 446).

234) ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (ἐνυπόγραφος παραίτησις — Ἰουλίου λ'., ͵αωκα'.).
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 446).

235) ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Θεοδοσιουπόλεως) δραπετεύσαντος Ἀνθίμου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 447).

236) ΒΟΔΕΝΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἀρχιμ.) θανόντος Τιμοθέου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 448).

237) ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ — ΖΑΓΟΡΑΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Γρεβενῶν), δραπετεύσαντος Ἀθανασίου.
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 450).

238) ΝΥΠΟΝΤΣΑΒΑΣ ΔΑΝΙΗΛ (ἀπὸ πρ. Οὐζίτζης), «Μελετίου τὸ ζῆν οἰκτρῶς ἐκμετρήσαντος».
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 453).

239) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (Ἱερομ.) «ἀνελθόντος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Εὐγενίου Β'.».
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. Θ'., σελ. 454).

240) ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ — ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (ἀπὸ Πρωτοσυγκ. Ἡρακλείας), παραιτηθέντος Μελετίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 3).

241) ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ (ἐνυπόγραφος παραίτησις. (1821).
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 4).

242) ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (Ἀρχιμ.) παραιτηθέντος Βαρθολομαίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 5).

243) ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΔΑΝΙΗΛ (Ἱερομ.) Κωνσταντίου «τὴν ἐπαρχίαν καταλιπόντος διὰ κακουβουλίαν αὐτοῦ».
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 6).

244) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Ἱερομ.), «Μακαρίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου».
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 9).

245) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ — ΣΟΥΤΣΟΣ — (ἐνυπόγραφος παραίτησις).
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., 9).

246) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Σμύρνης) θανόντος Γρηγορίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., 10).

247) ΣΜΥΡΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἀπαμείας).
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 11).

248) ΑΡΚΑΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΝΝΙΚΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος. Ἐπίσκοπος τῆς Μ. Ἐφέσου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., 12).

249) ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Ἀρ-

καδιουπόλεως).

'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., 13).

250) ΑΡΚΑΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλ. τῆς Μ. 'Εφέσου.

'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., 14).

251) ΚΙΤΡΟΥΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ('Ιερομ.) θανόντος Μελετίου.

Νοέμβριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. ΙΔ'., 15).

252) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ (ἀπὸ Φερσάλων καὶ Φαναρίου).

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 16).

253) ΦΑΝΑΡΙΟΥ — ΦΕΡΣΑΛΩΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ('Ιερομ.).

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., 16).

ΕΤΟΣ 1822

254) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΑΜΟΥΗΛ ('Ιερομ.), θανόντος Παϊσίου.

'Ιανουάριος (Κῶδιξ Π. 'Αρχ. ΙΔ'. σελ. 17).

255) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ('Ιερομ.), θανόντος Δαμασκηνοῦ.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 18).

256) ΦΑΝΑΡΙΟΥ — ΦΕΡΣΑΛΩΝ ΙΩΑΚΕΙΜ ('Ιερομ.), θανόντος Γερασίμου.

'Ιούνιος (Κῶδιξ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 19).

257) ΑΝΘΙΜΟΥ Γ'., ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ (ἀπὸ Χαλκηδόνος), θανόντος Εὐγενίου τοῦ Β'.

'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 21).

258) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ 'Ερυθρῶν).

'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 22).

259) ΜΕΤΡΩΝ ΓΑΒΡΙΗΛ (Ἱερομ.), αἰτήσει τοῦ Ἡρακλείας Ἰγνατίου. «Μελετίου ἐκ μέσου γενομένου καὶ καταλιπόντος τὴν Ἐπαρχίαν».
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 23).

260) ΠΛΑΤΑΜΩΝΟΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Γερασίμου, αἰτήσει Θεσσαλονίκης Ματθαίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 24).

261) ΣΟΦΙΑΣ ΙΩΑΚΕΙΜ (ἀπὸ Φαναριοφερσάλων), θανόντος Θεοφάνους.
Νοέμβριος Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 25).

262) ΚΥΖΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Βερροίας), θανόντος Κωνσταντίου.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 26).

ΕΤΟΣ 1823

263) ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ (Ἀρχιμ.) «Ζαχαρίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Κυζίκου.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ', σελ. 27).

264) ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Ἱερομ.) ἀποχωρήσαντος Διονυσίου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., 28—29).

265) ΝΥΣΣΑΒΑΣ (Ἀρχιεπ.) ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, καθαιρεθέντος, Νυσσονυσάβας Δανιήλ, χωρισθείσης νῦν τῆς Νύσσης.
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 38).

266) ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ (ἀπὸ Ἀγκύρας), θανόντος Σεραφείμ.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 34).

267) ΝΥΣΣΗΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (Ἱερομ.), καθαιρεθέντος Δανιήλ, χωρισθείσης ἀπὸ τῆς Μ. Νυσσάβας.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., 35).

268) ΑΓΚΥΡΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ — ΜΥΡΙΑΝΘΟΥΣΗΣ — (Ἱερομ.), προβιβασθέντος Μεθοδίου εἰς Πατρ. Ἀντιοχείας.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 36).

269) ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (Ἀρχιμ.), Ἀρχιερ. Προϊσταμένου Παναγίας Ἐλπίδος Κοντοσκαλίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 37).

270) ΣΚΟΠΕΙΩΝ ΑΝΑΝΙΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Ἰωάσαφ.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 38).

271) ΚΥΖΙΚΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ἀπὸ Θεσσαλονίκης), καθαιρεθέντος Ζαχαρίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 39).

272 ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ — ΖΑΓΟΡΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Περιστερᾶς) καθαιρ. Παρθενίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 43).

273) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ — ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Πρωτοσυγκ. Καισαρείας), θανόντος Ἰωαννικίου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 44).

274) ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ (Ἀρχιμ.) Ἀρχιερ. Προϊσταμένου Κοινότητος Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων. «Ἐπὶ πνευματικῇ ἐπιτροπικῇ ἐπισκέψει τῶν ἐν τῇ Ἱ. Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων εὐσεβῶν Χριστιανῶν». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 45).

ΕΤΟΣ 1824

275) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Λήμνου) μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος τοῦ Ματθαίου εἰς τὴν Μητρ. Κυζίκου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 46).

276) ΛΗΜΝΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ (Ἱερομ.), μετατεθέντος καὶ προβιβα-

σθέντος τοῦ Μακαρίου εἰς τὴν Μητρ. Θεσσαλονίκης.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 47).

277) ΚΛΑΥΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερ. Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Χάσκιοϊ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 48).

278) ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (Πρωτοσυγκ. Ἀγχιάλου), θανόντος Γερασίμου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 49).

279) ΦΑΝΑΡΙΟΥ — ΦΕΡΣΑΛΩΝ ΣΑΜΟΥΗΛ (ἀπὸ Σταγῶν), Ἰωακείμ, μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Σοφίας.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 50).

280) ΜΟΓΛΕΝΩΝ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Τιμοθέου.
Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 51).

281) ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΔΑΝΙΗΛ (Ἱερομ.), θανόντος Ἰγνατίου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 52).

282) ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΑΚΩΒΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλαρίου Μ. Πελαγωνίας Ἰωσήφ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 55).

283) ΑΝΘΙΜΟΥ ΤΟΥ Γ΄., (παραίτησις ἐνυπόγραφος).
Ἰουλίου 9 (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 58).

284) ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ. (ἀπὸ Σερρῶν).
Ἰούλιος (Κῶδιξ Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 59).

285) ΣΕΡΡΩΝ ΠΑΪΣΙΟΥ (Ἱερομ.) Χρυσάνθου ἀνελθόντος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 60).

286) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (Μ. Πρωτοσυγκ.), παυθέντος Γαβριήλ.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 62).

287) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ — Ο ΑΡΑΨ — (Μ. Πρωτοσυγκ.), παραιτηθέντος Σαμουήλ.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 65).

288) ΔΕΡΚΩΝ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ (ἀπὸ 'Αδριανουπόλεως) καθαιρεθέντος Ἱερεμίου. (9 'Ιουνίου 1821).
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 67).

289) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (ἀπὸ Προύσης), Νικηφόρου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτ .Μ. Δέρκων.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π' Αρχ. ΙΔ'., σελ. 68).

290) ΠΡΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ (ἀπὸ Φιλίππων – Δράμας), Γερασίμου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. 'Αδριανουπόλεως.
(Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'. σελ. 69).

291) ΦΙΛΙΠΠΩΝ — ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Πρωτοσυγκ. 'Εφέσου), «Νικοδήμου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Προύσης».
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 68).

ΕΤΟΣ 1825

292) ΠΕΤΡΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ — ('Ιερομ.) αἰτήσει τοῦ Κρήτης Καλλινίκου.
«Χειροτονηθῆναι αὐτὸν 'Επίσκοπον τῆς τέως ἐκεῖ χηρευούσης 'Επισκοπῆς Πέτρας».
'Ιανουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 71).

293) ΚΡΑΤΟΒΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ('Αρχιμ.) Τιτουλάριος Μ. Πόσνας Βενιαμίν, Τιτουλάριος 'Επίσκοπος.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 72).

294) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΣΑΜΟΥΗΛ ('Ιερομ.) «Παρθενίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 73).

295) ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΑΝΙΗΛ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 77).

296) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (ἀπὸ Βελιγραδίου) θανόντος Καλλινίκου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 78).

297) ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ Μεσημβρίας) «Ἀγαθαγγέλου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μητρ. Χαλκηδόνος».
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 79).

298) ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ πρ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου). «Κυρίλλου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁ. Μητρ. Βελιγραδίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 80).

299) ΙΚΟΝΙΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου), θανόντος Νεοφύτου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 81).

300) ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Νικαίας), «ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῷ Πατριαρχικῶς προϊσταμένου κὺρ Θεοφίλου ἐκπεσόντος αὐτοῦ καὶ τέλειον ἀπομακρυνθέντος διὰ τὰς εὐλόγους καὶ κανονικὰς αἰτίας...».
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 87).

301) ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Πελαγωνείας), Ἱεροθέου ἀναδειχθέντος Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 84).

302) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου), Ἰωσὴφ μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Νικαίας.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 85).

303) ΧΙΟΥ ΔΑΝΙΗΛ (Ἱερομ.) Πλάτωνος «οἰκτρῶς θανάτῳ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ὀκτώριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 86).

304) ΙΜΒΡΟΥ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου), θανόντος Νικηφόρου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. ,Αρχ. ΙΔ'., σελ. 87).

305) ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ ('Ιερομ.) «τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 88).

ΕΤΟΣ 1826

306) ΝΥΣΣΑΒΑΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ (ἀπὸ Μ. 'Αρχιδιακόνου), παραιτηθέντος Χρυσάνθου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 90).

307) ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΚΩΤΑΚΗΣ — (ἀπὸ Σηλυβρίας) παραιτηθέντος Νεοφύτου).
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 92).

308) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Σαμακοβίου) Διονυσίου προαχθέντος εἰς τὴν Μ. 'Αμασείας.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 93).

309) ΣΑΜΑΚΟΒΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ('Ιερομ.) 'Ιεροθέου προαχθέντος εἰς τὴν Μ. Σηλυβρίας.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 94).

310) ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (ἀπὸ Νύσσης) ,θανόντος Γαβριήλ.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 96).

311) ΝΥΣΣΗΣ ΙΩΑΣΑΦ — ΜΑΡΜΑΡΑΣ — (ἀπὸ Βιζύης), προαχθέντος Βενεδίκτου εἰς Μ. 'Ιωαννίνων.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'. ,σελ. 96).

312) ΒΙΖΥΗΣ ΙΩΣΗΦ (ἀπὸ 'Ελευθερουπόλεως), προαχθέντος 'Ιωάσαφ εἰς τὴν Μητρ. Νύσσης.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 97).

313) ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ('Ιερομ.) 'Αρχιερατ. Προϊσταμένου 'Αγίου Νικολάου Τὸπ — Καποῦ. Τιτουλάριος 'Επίσκοπος.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχ. ΙΔ'., σελ. 98).

314) ΒΙΘΥΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἐνυπόγραφος παραίτησις 22 Αὐγούστου 1826).
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 98).

315) ΒΙΘΥΝΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκ.), παραιτηθέντος Παϊσίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 99).

316) ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ, ἐνυπόγραφος παραίτησις.
25 Σεπτεμβρίου 1926 (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 100).

317). ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ, (ἀπὸ Χαλκηδόνος).
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 101).

318 ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Κυζίκου), Ἀγαθαγγέλου ἀναδειχθέντος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 102).

319) ΑΡΤΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ Παραμυθίας). Ἀνθίμου παραιτηθέντος.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 103,
Αὐτόθι παραίτησις ἐνυπόγραφος).

320) ΝΥΣΣΗΣ ΙΩΣΗΦ (πρ. Βιζύης).
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 105,
ἐνυπόγραφος παραίτησις Βιζύης Ἰωσήφ,
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Πατρ. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 104).

321) ΒΙΖΥΗΣ ΙΩΑΣΑΦ (ἀποκατάστασις ἀπὸ Νύσσης).
(Κῶδιξ Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 105).

322) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκόπου Ρεσσάβας), Ἰωσὴφ μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Νύσσης.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 106).

323) ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Ἀρχιμ.) Ἱερατικῶς Προϊσταμένου Ἁγ. Δημητρίου Κουρτουλούς. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔʹ., σελ. 107).

324) ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Ἰωαννίνων Βενεδίκτου.
(Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 108).

ΕΤΟΣ 1827

325) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ (τῆς Φιλίππου) ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 111).

326) ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ πρ. Ἀμασείας) ἀποκατάστασις, ἀπομακρυνθέντος Διονυσίου.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 109).

327) ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ (ἀπὸ Καισαρείας τῆς Φιλίππου), Πολυκάρπου «τοῦ Πατριαρχικῶς Προϊσταμένου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 112).

328) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ (τῆς Φιλίππου) ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ (Ἀρχιμ.), ἀνελθόντος Ἀθανασίου εἰς τὸν Θρόνον Ἱεροσολύμων.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 113).

329) ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Λοφτζοῦ) θανόντος Κυρίλλου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 114).

330) ΑΠΑΜΕΙΑΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (ἀπὸ Πρωτοσυγκ. Νικομηδείας). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος, αἰτήσει τοῦ Νικομηδείας Παναρέτου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 115).

331) ΕΥΡΙΠΟΥ ΓΕΔΕΩΝ (Ἱερομ.) «Τοῦ Γρηγορίου καταλιπόντος τὴν Μητρόπολιν καὶ φυγῇ χρησαμένου».
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 116).

332) ΣΜΥΡΝΗΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκ.) παραιτηθέντος Παϊσίου.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 117).

333) ΡΟΔΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ — Ο ΚΥΠΡΙΟΣ — (Πρ. Ρόδου), θανόντος Ἀγαπίου. Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 118).

334) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ (ἀπὸ Κεστεντηλίου), παραιτηθέντος Ἱλαρίωνος.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 120.
Ἰδιόγραφος παραίτησις τοῦ Τορνόβου).

335) ΚΕΣΤΕΝΤΗΛΙΟΥ ΑΡΤΕΜΙΟΥ (ἀπὸ Ἱερᾶς) προαχθέντος Κωνσταντίου εἰς τὴν Μ. Τορνόβου.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 121).

336) ΦΑΝΑΡΙΟΥ — ΦΕΡΣΑΛΩΝ (Μ. Ἀρχιδιακόνου) θανόντος Σαμουήλ.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 122).

337) ΣΩΤΗΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μητρ. Ἀμασείας Νεοφύτου.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 123).

338) ΕΥΡΙΠΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ (ἀπὸ Χαριουπόλεως), θανόντος Γεδεών.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 124).

339) ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (Ἱερομ.) παραιτηθέντος Καλλινίκου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 125,
ἐνυπόγραφος παραίτησίς αὐτόθι).

340) ΒΟΔΕΝΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Κορυτζᾶς), παραίτησις Κυρίλλου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 127).

341) ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ (Ἱερομ.), προαχθέντος Μελετίου εἰς τὴν Μ. Βοδενῶν.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 128).

342) ΑΡΚΑΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (Ἱερομ. — Πατριαρχικὸς Ἐφημέριος). Τιτουλάριος τοῦ Μ. Ἀδριανουπόλεως Γερασίμου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ'., σελ. 129).

343) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΣΑΜΟΥΗΛ (πρ. Φιλιππουπόλεως), παραιτηθέντος

Γερασίμου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., 131).

344) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ (πρ. Γαρδικίου), ἐξωσθέντος Σαμουήλ.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 133).

345) ΕΥΡΙΠΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Εὐρίπου). «Ἐπειδὴ ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Εὐρίπου κὺρ Γρηγόριος...... ἀφανὴς ἐγένετο καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν......».
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 134).

346) ΘΗΒΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (ἀπὸ Ἀγκύρας), θανόντος Παϊσίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 135).

347) ΑΘΗΝΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ Εὐρίπου), θανόντος Διονυσίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 136).

348) ΑΓΚΥΡΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (ἀπὸ Ζιχνῶν ἐξάρχου Ψιρρῶν). «Ἀγαθαγγέλου ἀποκατασταθέντος διὰ συνοδικῶν ψήφων εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μ. Θηβῶν».
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 137).

349) ΕΔΕΣΣΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ (Ἱερομ.) Τιτουλαρίου τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 138).

350) ΛΙΤΙΤΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Δευτερεύων Μ. Ἐκκλησίας), θανόντος Σωφρονίου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΙΔ΄., σελ. 139).

(Συνεχίζεται)

Η Β' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΕΝ ΕΒΑΝΣΤΟΝ (15—31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1955)

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ Γ'. ΘΕΜΑΤΟΣ

Η ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΝ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΔΕΚΤΗ
ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ
ΤΑΙΣ ΕΚΚΛΗΣΑΙΣ ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ χριστιανικὴ κοινωνικὴ εὐθύνη βασίζεται εἰς τὰ ἰσχυρὰ ἔργα τοῦ ἀποκαλυφθέντος ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ πᾶς ὁ χρόνος περιλαμβάνεται ἐν τῷ αἰωνίῳ αὐτοῦ σκοπῷ. Κινεῖται καὶ ἐνεργεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς ὁ αἰώνιος Θεός. Τὸ κέντρον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας εἶναι ἡ ἐπίγειος ζωή, ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὡς ἐτονίσθη ἐν τῇ ἐκθέσει ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος, ὁ Θεὸς ἐν Αὐτῷ εἰσῆλθεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ νὰ κρίνῃ καὶ συγχωρήσῃ. Ἐν Αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἡ παροῦσα κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ σκοπὸς πρὸς τὸν ὁποῖον κινεῖται ὁ κόσμος.

Ὁ Θεὸς ἀποκατέστησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων μίαν ζωντανὴν σχέσιν ὑποσχέσεως καὶ ἐντολῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὗτοι καλοῦνται νὰ ζῶσιν ἐν πιστῇ ὑποταγῇ εἰς τὸν σκοπόν Του. Ἡ ὑπόσχεσις ἀποτελεῖ τὸ δῶρον πλουσίας ζωῆς διὰ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ἀκούουν καὶ ἀκολουθοῦν τὴν θείαν κλῆσιν. Ἡ ἐντολὴ εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον. Ἐν τῇ κλήσει πρὸς ὑπεύθυνον κοινωνικὴν δρᾶσιν, ὁ εὔσπλαγχνος καὶ δίκαιος Θεὸς ζητεῖ διὰ τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ὅπως ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπιζητεῖ τὴν ὑπηρεσίαν ἡμῶν πρὸς πᾶν ἀνθρώπινον πλάσμα. Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ γνωρίζοντες τὴν τελικήν Του κρίσιν, οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἐνεργήσωσιν ὑπευθύνως. Ἡ κλῆσις εἰς κοινωνικὴν δικαιοσύνην ἐνισχύεται ὑπὸ τῆς βεβαίας ἐλπίδος, ὅτι ἡ νίκη ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἐν Χριστῷ κατετρόπωσε τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ καὶ ἐν καιρῷ θέλει καταστήσῃ τὴν νίκην ταύτην

ἔκδηλον ἐν Χριστῷ.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πλάστου των, ὁ ὁποῖος καλεῖ τοὺς οἰκογενειάρχας, τὰς κοινωνίας, τὰ ἔθνη καὶ πάντας τοὺς ἀνθρωπίνους συνδέσμους εἰς ὑπεύθυνον ἀποστολήν. Οἱ ἄνθρωποι λαμβάνουν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὸ ἔργον των, τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς πρόθυμον συμμετοχὴν εἰς τὸ παγκόσμιον ἔργον καὶ τὰ καθημερινὰ καθήκοντα καὶ τὴν εὐθύνην πρὸς ἐπιζήτησιν μιᾶς καλυτέρας κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς. Ἡ εἰς Χριστὸν ἐλπὶς μᾶς βοηθεῖ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εἰς πᾶν ἀνθρώπινον ἰδεῶδες ἢ ἐπίτευγμα ὑπάρχουν περιορισμοί, ὥστε νὰ μὴ κατασκευάζωμεν εἴδωλα ἐκ τῶν κοινωνικῶν θεμάτων, Ἱδρυμάτων ἢ συστημάτων. Ἐπὶ πλέον ἐπειδὴ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν εὑρίσκεται ἐν Χριστῷ, σωζόμεθα ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς αἱ προσπάθειαι ἡμῶν πρὸς ἐπηρέασιν τῆς κοινῆς γνώμης ἢ τῆς κοινωνικῆς δράσεως ἀποβαίνουν ἐπὶ ματαίῳ καὶ σωζόμεθα ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως, ὅταν καταρρέωσι πᾶσαι αἱ ἀνθρώπινοι ἐλπίδες.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἤρχισαν νὰ κατανοοῦν πληρέστερον ὅτι ἔχουν καθῆκον ἔναντι τῆς κοινωνίας, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Τὸ πεδίον τῆς ἀποστολῆς ταύτης ὁρίζεται εἰς τὰς ἐκθέσεις τῆς παρούσης Συνελεύσεως, ἀλλ' ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν ὑπεύθυνον κοινωνίαν, ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Ἡ ἐλπὶς ἡμῶν εἰς Χριστὸν δὲν προσφέρει τεχνικὰς ἀπαντήσεις ἢ εἰδικὰς λύσεις, τὰς ὁποίας δὲν εὗρον οἱ εἰδικοί. Ἀλλ' ἐν τῇ Χριστιανικῇ πίστει ἀποκτῶμεν νέας διοράσεις εἰς τὰ διάφορα διλήμματα καὶ μέσα πρὸς ὑπερπήδησιν αὐτῶν. Καὶ ἡ ἔκθεσις αὕτη προσπαθεῖ, δι' ὅσων διαλαμβάνει, νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐλπίδα ταύτην.

Α΄. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

Ἡ πρώτη ἐν Ἀμστελλοδάμῳ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπενόησε τὸν ὅρον : «ἡ ὑπεύθυνος κοινωνία». Ἐτονίσθη ὅτι ἡ ὑπεύθυνος κοινωνία εἶναι ἐκείνη, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀναγνωρίζουν εὐθύνην ἔναντι δικαιοσύνης καὶ δημοσίας τάξεως καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατέχουν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ οἰκονομικὴν δύναμιν εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτῆς πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς.

Ἡ «ὑπεύθυνος κοινωνία» δὲν εἶναι ἓν κοινωνικὸν ἢ πολιτικὸν σύστη-

μα, ἀλλ' ἓν κριτήριον διὰ τοῦ ὁποίου κρίνομεν πᾶσαν κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ συνάμα ἓν πρότυπον, τὸ ὁποῖον μᾶς καθοδηγεῖ εἰς τὴν προσήκουσαν ἐκλογήν. Οἱ Χριστιανοὶ καλοῦνται νὰ ζήσωσιν ὑπευθύνως, καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἐν Χριστῷ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς πᾶσαν κοινωνίαν καὶ μάλιστα εἰς τοὺς πλέον δυσμενεῖς κοινωνικοὺς ὀργανισμούς. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θὰ διαπραγματευθῇ τὰ ἀνώτερα καθιδρύματα. Ἀλλ' ἡ πραγματοποίησις τῆς ὑπευθύνου κοινωνίας πρέπει νὰ ἐπιτευχθῇ τόσον εἰς τοὺς μικροὺς ὅσον καὶ εἰς τοὺς μεγάλους ὁμίλους. Ἡ ἀνθρωπίνη βιωτὴ ἀπαιτεῖ σημασίαν καὶ βάθος μόνον εἰς τὰς σχέσεις πρὸς τὰ ἄλλα πρόσωπα, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἄτομον δύναται νὰ ἔχῃ στενὴν καὶ ἄμεσον ἐπαφὴν μόνον μὲ ὡρισμένον ἀριθμὸν προσώπων, ἡ τέχνη τῆς ἀνθρωπίνης βιωτῆς πρέπει νὰ μελετᾶται ἀπὸ τὰς μικρὰς ὁμάδας.

Ἡ θεμελιωδεστέρα, ὁμὰς εἶναι ἡ οἰκογένεια. Διὰ τοῦτο αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἐπισημάνωσι τὸν κίνδυνον τῆς εὐρέως διαδιδομένης διαφθορᾶς τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς. Ἡ οἰκογένεια **πρὸς τοῦτο** χρειάζεται ἡ πρὸς τοῦοτ χρειάζεται ἡ μαρτυρία τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας. Πρέπει νὰ προσέξωμεν πολὺ τὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν τὸν ἀναγκαστικὸν χωρισμὸν τῶν οἰκογενειῶν καὶ νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀνασύνδεσιν τνῶ διεστώτων. Διότι τὰ παιδιά, πρὸς ὁμαλὴν αὐτῶν ἐξέλιξιν κατὰ τὴν ὑπεύθυνον ἐφηβίαν, ἔχουν ἀνάγκην ἀσφαλείας καὶ ἀγάπης καὶ πειθαρχίας, τὴν ὁποίαν ἐξασφαλίζει πρωτίστως ἡ οἰκογενειακὴ ζωή. Ἡ διάλυσις τῆς οἰκογενείας συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν διάλυσιν τῶν μεγαλυτέρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁμίλων. Εἰς τὰς κατὰ πλειοψηφίαν μὴ χρισιτανικὰς Χώρας, ἡ ἵδρυσις μιᾶς χριστιανικῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς συνεπάγεται ἐνίοτε τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν μὴ χριστιανικῶν οἰκογενειακῶν συστημάτων· Ἡ χριστιανικὴ ἔναντι τῆς οἰκογενείας στάσις, πρέπει νὰ διασαφηνίζεται εἰς τὰ διάφορα μορφωτικὰ συστήματα, ὥστε νὰ ἐνισχύηται, ἡ κοινοτικὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸν στοιχειωδέστερον τρόπον.

Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι ἡ μοναδικὴ ὁμὰς ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν τέχνην τῆς ζωῆς ὡς «οἱ μικροὶ ἄνθρωποι εἰς τὰς μεγάλας κοινωνίας». Παρατηρεῖται ἐνίοτε εἰς τὴν σύγχροννο κοινωνίαν εἷς οἰκογενειακὸς ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος μᾶλλον ἐμποδίζει ἢ προάγει τὴν κοινωνικὴν εὐθύνην. Καλούμεθα νὰ ὑπηρετήσωμεν ὡσαύτως καὶ εἰς ἄλλας κοινότητας. Ἄνθρωποι συνεργαζόμενοι εἰς τὴν ἰδίαν ἐργασίαν πρέπει νὰ σχημτασίωσι πυρῆνας ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὸν σημερινὸν τεχνικὸν κόσμον· διότι ἡ ὁμαδικὴ ἐργασία τῶν νέων καὶ ἡ μετὰ φίλων συνεργασία παρέχει ἐνίοτε τὴν καλυτέραν εὐκαιρίαν πρὸς ἐκμάθησιν τῆς

τέχνης τῆς συμβιώσεως. Εἰς τὰ μέρη δὲ τοῦ κόσμου ὅπου ἡ κοινότης τοῦ χωρίου ἢ ἡ φυλετικὴ ὁμὰς προστατεύουν τὰς ἀνθρωπίνας σχέσεις, δέον ὅπως τὰ ἔθιμα ταῦτα φυλάσσωνται καὶ προσαρμόζωνται εἰς τὰς νέας περιστάσεις.

Ἡ χριστιανικὴ Κοινότης πρέπει νὰ εἶναι ὁρατὸν κοινωνικὸν κέντρον καὶ μία βάσις τοπικῆς κοινωνικῆς εὐθύνης. Ἡ λατρεία της πρέπει νὰ προσαρμόζηται πρὸς τὴν καθόλου ζωὴν τῆς κοινωνίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὑρίσκεται. Πρέπει νὰ καταρρίψῃ τοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς φραγμούς, οἱ ὁποῖοι ἐμποδίζουν τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἀδελφότητος, ὥστε διὰ τῆς δράσεως αὐτῆς νὰ ἐπιδείξῃ μίαν λύσιν τῶν ζωτικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ταράσσουν τὴν τοπικὴν κοινωνίαν. Πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξετάσῃ τὰς δυνατότητας ἀνανεώσεως τῆς ἀτομικῆς ζωῆς διὰ τῆς ὁμαδικῆς ζωῆς τῶν μικρῶν ὁμάδων. Καὶ πρέπει, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ οἰκογένεια, νὰ προφυλάσσηται ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ὅστις τὴν ἐμποδίζει νὰ συμμετέχῃ εἰς τὴν εὐρυτέραν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς κοινωνίας καθόλου.

Δ΄. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Τὸ ἐν Ὀξφόρδῃ ἐν ἔτει 1937 Συνέδριον περὶ «Ἐκκλησίας, Κοινωνίας καὶ Κράτους» ἔδωκε τὸν ἀκόλουθον περὶ λειτουργίας τοῦ Κράτους ὁρισμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὴν δικαιοσύνην : «Ἐφ' ὅσον πιστεύομεν εἰς τὸν Ἅγιον Θεὸν ὡς τὴν πηγὴν τῆς δικαιοσύνης, δὲν θεωροῦμεν τὸ κράτος ὡς τὴν ὑψίστην πηγὴν τοῦ νόμου, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἐγγυητικὸν τοῦ νόμου. Δὲν εἶναι ὁ Κύριος, ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης τῆς δικαιοσύνης. Διὰ τὸν Χριστιανὸν οὐδεμία ὑπάρχει ὑψίστη αὐθεντία, ἀλλὰ μόνον ὁ Θεός».

Ἡ ἀληθὴς δικαιοσύνη εἶναι δυναμικὴ καὶ αἱ μορφαὶ αὐτῆς πρέπει νὰ ποικίλωσι πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν μεταβαλλομένων ἀναγκῶν. Οἱ ζητοῦντες αὐτὴν πρέπει νὰ καταστῶσιν εὐαίσθητοι ἐξ ἀγάπης διὰ νὰ ἀνακαλύψωσι τοιαύτας παρημελημένας ἀνάγκας. Ἡ δικαιοσύνη περιλαμβάνει τὴν συνεχῆ προσπάθειαν πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν οἰκονομικῶν ἐκείνων μειονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν λυπηρὸν ἀνθρώπινον βάρος καὶ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ δικαίωμα τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀναπτύσσωσι τὰς δυνατότητας αὐτῶν. Ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῶν Πολιτικῶν Ἱδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ὡς ἀφορῶντα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ἔχουν φιλανθρωπικὸν χαρακτῆρα, παρέχουν διὰ νόμου προστασίαν ἐναντίον τῆς αὐθαιρέτου χρήσεως τῆς ἐξουσίας καὶ ἐνθαρρύνουν τὴν ὑπεύθυνον συμμετοχὴν πάντων τῶν πολιτῶν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, αἱ Ἐκκλησίαι εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην

νὰ ἐπανεξετάσωσι τὴν φύσιν καὶ τὰς λειτουργίας τοῦ κράτους. Οὐδὲν κυβερνητικὸν σύστημα στηρίζεται ἀπολύτως εἰς τοὺς Χριστιανούς, οὐχ ἧττον ὅμως πᾶν πολιτικὸν σύστημα πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὡρισμένα στοιχεῖα, ὧν οὐκ ἄνευ τείνει νὰ ἀποβῇ βαρεῖα τυραννία. Διὰ ταῦτα οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐργάζωνται, διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις. Εἰς ὡρισμένας περιστάσεις, καθ' ἃς δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἐνέργεια, ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ δυνατὸν πρὸς παρεμπόδισιν ἰδιαιτέρων πράξεων σκληρότητος καὶ ἀδικίας.

Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν τῆς ὑπευθύνου κοινωνίας εἰς τὰ πολιτικὰ καθιδρύματα, τονίζοντες τὰ ἀκόλουθα :

1) Πᾶς ἄνθρωπος πρέπει νὰ προστατεύηται ἐναντίον τῆς αὐθαιρέτου συλλήψεως ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως εἰς τὰ στοιχειώδη ἀνθρώπινα δικαιώματα.

2) Πᾶς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ τὰς θρησκευτικάς, ἠθικὰς καὶ πολιτικάς του πεποιθήσεις. Τοῦτο τυγχάνει ἰδιαιτέρως σημαντικὸν· προκειμένου περὶ μειονοτήτων.

3) Πρέπει νὰ ἐξελιχθῶσι τὰ μέσα τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας, δι' ὧν οἱ ἄνθρωποι θὰ δύνανται νὰ ἀλλάσσωσι τὰς κυβερνήσεις των χωρὶς νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν βίαν.

4) Διάφοροι ἐντὸς τῆς κοινωνίας σύνδεσμοι ἔχοντες ἰδίας βάσεις καὶ ἀρχάς, πρέπει νὰ τυγχάνωσι σεβασμοῦ καὶ νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς κρατικὸν ἔλεγχον ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῶν ζωῇ. Ἐκκλησίαι, οἰκογένειαι καὶ Πανεπιστήμια δὲν ἀποτελοῦν παραδείγματα τοῦ τύπου τῶν μὴ πολιτικῶν συνδέσμων.

Ἡ δήλωσις τῆς Ὀξφόρδης ἐφαρμόζεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ κράτους σχετικῶς πρὸς τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ. Ἐνῷ τὸ κράτος εἶναι ἐνίοτε ὁ ἐχθρὸς τῆς ἐλευθερίας, εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὸ κράτος εἶναι τὸ μόνον ὄργανον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ καταστήσῃ τὴν ἐλευθερίαν δυνατὴν διὰ μίαν ἱκανὴν ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ. Τὸ κράτος δὲν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, πρέπει ὅμως νὰ εἶναι ὁ φύλαξ αὐτῆς, ἕτοιμον ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀντιδράσῃ ὑπευθύνως κατὰ τῆς πιέσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ νὰ χαλαρώσῃ τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ ἀνεργείας καὶ ἀδικίας τῶν βιομηχάνων, χαμηλῆς μισθοδοσίας καὶ δυσμενῶν συνθηκῶν ἐργασίας, ἀσθενείας καὶ γήρατος. Ἀλλ' ἐνεργοῦν οὕτω τὸ κράτος παραμένει ὁ ὑπηρέτης καὶ οὐχὶ ὁ κύριος τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Διὰ τοῦτο πρέπει

νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν περὶ τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς τὸ ἐλέγχον τὰ πάντα κράτος ἡ ἕνωσις τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐξουσίας. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐνεργείας τοῦ κράτους, εἶναι καθῆκον τῶν μὴ κυβερνητικῶν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ παραγόντων νὰ εἶναι οἱ φύλακες τῆς ὑπευθύνου ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἰδιωτικῆς ἐνεργείας. Ἀλλ' εἰς τὸν ἰδιωτικὸν παράγοντα, τόσον ὁ ἐργοδότης, ὅσον ὁ ἐργάτης διὰ τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν αὐτῶν εἶναι οἱ ἐργάται καὶ οὐχὶ οἱ κύριοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐημερίας. Ἐν ἀνάγκῃ, χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, τὸ κράτος πρέπει νὰ ἐπέμβῃ διὰ νὰ παρεμποδίσῃ ὅπως τὸ κέντρον τῆς οἰκονομικῆς ἢ κοινωνικῆς ἐξουσίας, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει μονομερῆ συμφέροντα, καταστῇ ἰσχυρότερον, διότι μόνον τὸ κράτος ἔχει τὴν δύναμιν καὶ τὴν αὐθεντίαν παρὰ Θεοῦ νὰ ἐνεργῇ ὡς οἰκονόμος τῆς κοινωνίας καθόλου.

Εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς πολιτικῆς ἐξελίξεως καὶ ἐν ὄψει ὅλων τῶν ἐνταῦθα σημειωθέντων προβλημάτων, ἡ χριστιανικὴ κοινωνία πρέπει νὰ ἐνεργῇ ὡς ἡ συνείδησις τοῦ ἔθνους καὶ νὰ ὑπομιμνήσκῃ ἀκαταπαύστως εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν ἐξουσίαν τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ δι' ἕκαστον ἔθνος καὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν χρήσει τῆς ἐξουσίας.

Β΄. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.

Νέαι κατευθύνσεις. Ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ συγχρόνου κόσμου εἶναι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ κοινωνία ἀνέλαβε βαθμιαίως τὸν ἔλεγχον τῶν οἰκονομικῶν ὑποθέσεων ἐκ τοῦ κύκλου τῶν «αὐτομάτων ἀπαντήσεων». Ἡ τακτικὴ παροχῆς ἐργασίας, ἡ ἐξάπλωσις τῆς κρατικῆς ἐνεργείας εἰ στὴν οἰκονομικὴν ζωὴν καὶ ἡ αὔξουσα οἰκονομικὴ ἰσχὺς τῶν ὠργανωμένων ὁμάδων ἐργοδοτῶν, ἐργατῶν, γεωργῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν ἔχουν ἐπιφέρῃ μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὰς πολὺ βιομηχανοποιημένας χώρας.

Ἡ ἀνάγκη διακυβερνητικῆς συνεργασίας εἰς τὰς οἰκονομικὰς ὑποθέσεις συνεπάγεται τὴν αὔξησιν τῆς κρατικῆς ἐνεργείας. Εἰς περιοχὰς τινάς, ὡς ἡ Εὐρώπη, ἡ κοινωνικὴ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ὑπερεθνικὴ ἕνωσις συμβαδίζουν καὶ προκαλοῦν πολλὰς παλαιὰς πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἰδέας. Ταὐτοχρόνως ἡ ἀπὸ μέρους πολλῶν κρατῶν παρεχομένη προτεραιότης ἐξασφαλίσεως ἐργασίας, ἐνισχύει τὰς πρὸς οἰκονομικὴν αὐτάρκειαν τάσεις καὶ δύναται νὰ ἀπειλήσῃ τὴν διεθνῆ οἰκονομικὴν συνεργασίαν.

Ἡ ἔξαρσις τῆς κρατικῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς διεθνοῦς ὀργανώσε-

ως ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς συνοδεύονται ὑπὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς σημασίας τῆς σχετικῆς ἐλευθερίας εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τοῦ κυριαρχικοῦ ρόλου τοῦ συστήματος τιμῆς. Πολλοὶ κοινωνιολόγοι ἤρχισαν νὰ ἐκτιμοῦν τὴν σημασίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ παράγοντος τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἀνάγκην δραστηρίων καὶ ἐξειδικευμένων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θὰ γνωρίζουν τοὺς κινδύνους τῆς συγκεντρωτικῆς Κυβερνήσεως.

Νέα προβλήματα. Αἱ ἐξελίξεις αὗται ἐπιβάλλουν, ὅπως αἱ ἀμφισβητήσεις περὶ «καπιταλισμοῦ καὶ κοινωνισμοῦ» ἀποκρύπτουν τὰ σπουδαιότερα ζητήματα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τακτικῆς. Ἑκάστη λέξις ἐφαρμόζεται εἰς διαφόρους κοινωνικοὺς τύπους καὶ οἰκονομικὰ συστήματα. Δὲν εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις καθ' ἣν ἔχομεν ἁπλῶς μίαν ἐκλογὴν μεταξὺ δύο εὐκόλως διακρινομένων τύπων οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις λαμβάνει πολλὰς μορφὰς εἰς διαφόρους Χώρας καὶ διάφορα τμήματα μιᾶς οἰκονομίας καὶ ἐπηρεάζεται σημαντικῶς ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν διατάξεων. Ἡ ἀνάληψις ὑπὸ τοῦ κράτους διαφόρων ἐπιχειρήσεων, ἐμφανίζει πολλὰς μορφάς, ὡς ταχυδρομεῖον διοικούμενον ὑπὸ κυβερνητικοῦ τμήματος, ἠλεκτρισμὸς ἢ ἀεριόφως, τελοῦν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ ἐθνικαὶ ἢ δημόσιοι ἐπιχειρήσεις. Εἰς ὅλα τὰ εἴδη οἰκονομίας, ὑπάρχει ποικιλία τύπων,δὲν ὑπάρχει εἷς τύπος ἰσχύων παγκοσμίως. Ὑπάρχουν ἐπίσης διάφοροι τύποι κοινῆς ὀργανώσεως. Εἰς χώρας τινὰς τὸ «εὐημεροῦν κράτος» ἢ ἡ «μικτὴ οἰκονομίας ἐπιβάλλουν ἕνα νέον τύπον οἰκονομικῆς ζωῆς. Ἄλλαι χῶραι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς «καπιταλιστικαί», ἀλλ' ὁ καπιταλισμὸς τῆς σήμερον εἶναι πολὺ διάφορος τοῦ καπιταλισμοῦ πρὸ 20 ἢ 30 ἐτῶν. Τὰ συγκεκριμένα προβλήματα εἰς ὅλας τὰς χώρας ἀφοροῦν τὰς νέας μορφὰς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καὶ τὸν σχετικὸν ρόλον τοῦ κράτους, τῶν ὠργανωμένων ὁμάδων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, διότι καὶ ὁ Θεὸς ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις, αἵτινες ἐργάζονται διὰ νὰ παραγάγουν ἐμπορεύματα καὶ ἔργα, αἵτινες χρησιμοποιοῦν αὐτὰ καὶ διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχει ἡ ἐργασία. Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ ὑποστηρίξῃ ἰδιαίτερόν τι τύπον ὀργανώσεως χώρας τινός, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ἀκολούθους ἠθικὰς ἐπιταγὰς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς :

1) Ἡ κρατικὴ ἐνέργεια κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη προσέλαβε πολλὰς

μορφάς. Τὸ κράτος πρέπει νὰ κάμῃ διὰ τὴν οἰκονομίαν ὅ,τι δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἡ ἰδιωτικὴ βιομηχανία, ὡς σχέδια ἐξελίξεως τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν, ἐνίσχυσιν βιομηχανικῆς ἐξαπλώσεως καὶ διατηρήσεως τῆς γῆς, βιομηχανικὰς καὶ ἀγροτικὰς ἐρεύνας καὶ κατεύθυνσιν ἐν τῇ διανομῇ τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας. Ἀλλ' ἡ κρατικὴ ἐνέργεια πρέπει νὰ εἶναι ἀποκεντρωτική, πρειωρισμένη καὶ προσαρμόσιμος. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὰς νέας δοκιμὰς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς κρατικῆς ἐνεργείας, τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τῆς ὁμοσπόνδου προσπαθείας·

2) Τόσον ἡ ἐπαρκὴς παραγωγὴ ὅσον καὶ ἡ καλὴ διανομὴ εἶναι ἀπαραίτητος. Ἡ χριστιανικὴ κοινωνικὴ σκέψις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ λησμονήσῃ τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐξάρῃ τὴν δευτέραν. Ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ σπατάλη εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαι οὐχὶ μικρότεραι τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς πλεονεξίας.

3) Αἱ Ἐκκλησίαι κατακρίνουν τὴν μονοπωλιστικὴν τακτικὴν καὶ τὰς συνεπείας, ἃς ἐπιφέρουν εἰς τὸν λαὸν καὶ τὴν κοινωνίαν τὰ συστήματα διαφόρων ἀνευθύνων ἐπιχειρήσεων. Εἶναι ἀπαραίτητον ὅμως ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι κατανοήσωσι καὶ ἐξάρωσι τὴν ἀξιόλογον συμβολὴν τῶν ἱκανῶν ἐκτελεστῶν πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἀνεξαρτήτως τοῦ τύπου ἰδιοκτησίας ἢ ὀργανώσεως. Τὸ σύστημα ἐπιχειρήσεων παρέσχε τὰ μέσα εἰς τὴν ὑπεύθυνον πρωτοβουλίαν καὶ τὸ βαρὺ ἔργον, τὸ ὁποῖον παράγει οἰκονομικὴν πρόοδον, καὶ ἐνεσωμάτωσε τὴν σοφίαν τῶν ἀποκεντρωτικῶν ἀποφάσεων μετὰ τῆς εὐρέως διεσπαρμένης δυνάμεως. Αἱ ἀρεταὶ αὗται χρειάζονται εἰς πᾶν σύστημα.

4) Αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι ὁ ἐργάτης πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀνάλογον πρὸς τὰς εὐθύνας καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειάν του. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένοντο πολλά, ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ λησμονήσουν τί χρειάζεται νὰ γίνῃ, ἀκόμη καὶ εἰς χώρας ὅπου ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἀνακατανομὴ τῶν προϊόντων καὶ τῆς ἐξουσίας ἔχουν προχωρήσῃ.

5) Εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ρόλων οἰκονομίας εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον παίζουν οἱ ἀγρόται τοῦ κόσμου. Εἰς χώρας τινὰς οὗτοι ἀντιμετωπίζουν τὰς ἐπειγούσας ἀνάγκας διὰ τῆς αὐξήσεως ἐξαιρετικῶς τῆς παραγωγῆς. Διὰ τὴν ὑπὸ καλλιτέραν δίαιταν διάθρεψιν τῶν πληθυσμῶν, πρέπει νὰ ἐπενεχθῶσι ριζικαὶ μεταβολαὶ τῶν μεθόδων καλλιεργείας εἰς πολλὰς χώρας, ἀλλὰ πάντοτε σχετικῶς πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας. Αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἀναγνωρίσουν τὸ δίκαιον αἴτημα τῶν ἀγροτῶν περὶ ἀσφαλείας τῶν ἐσόδων. Καθ' ὃν χρόνον οἱ ἀγρόται προβάλλουν τὰ περὶ δικαιοσύνης νόμιμα αἰτήματά των, πρέπει νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὸν πειρα-

σμὸν νὰ κουράσουν τὴν γῆν, νὰ κακομεταχειρισθοῦν τοὺς ἐργαζομένους ὑπὲρ αὐτῶν ἢ νὰ καταχρασθοῦν τοὺς καταναλωτάς.

Ὑπάρχουν ὡρισμένοι τύποι ὅπου τὸ ὑπὲρ τῆς κοινωνίας χριστιανικὸν ἡμῶν ἐνδιαφέρον μᾶς ἀνησυχεῖ λόγῳ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως ἢ ὅπου ὑπάρχει αἴτημα διὰ θετικὴν δρᾶσιν.

1) Δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν τὰς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ προειδοποιήσεις περὶ τῶν κινδύνων τῶν πλουσίων. Σήμερον αἱ προειδοποιήσεις αὗται πρέπει νὰ ἀναφέρωνται εἰς τοὺς πειρασμούς, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετωπίζουν πάντας εἰς μίαν πλουσίαν κοινωνίαν. Ἡ τάσις πρὸς δημιουργίαν ἀπεριορίστων ἀναγκῶν, πρὸς ἔξαρσιν τῶν ὑλικῶν ἀξιῶν καὶ πρὸς ὑποκίνησιν τῆς κοινωνικῆς ὑπερηφανείας, τοῦ φθόνου καὶ τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας, ἅτινα ὑποθάλπονται ὑπὸ ἀνευθύνων πωλητῶν, εἶναι ἐπικίνδυνος καὶ πρέπει νὰ συγκρατηθῇ.

2) Ἀπαιτεῖται οὐχὶ μόνον ηὐξημένη παραγωγή, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἰσότητος ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐσόδων. Ταὐτοχρόνως οἱ παράγοντες, ὡς τὰ ἐλατήρια καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὐστηρότητος ἐπιβάλλουν ἓν μέτρον ἀνισότητος εἰ στὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν ζωήν. Ἀλλ' ἑκάστη κοινωνία πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ κατὰ πόσον ἡ μεταξὺ πλουσίου καὶ πτωχοῦ ἀντίθεσις καταστρέφει τὴν κοινωνίαν καὶ διακόπτει.

3) Αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουν καθῆκον νὰ παρέχουν κατάλληλον βοήθειαν ἐπὶ ἐθνικοῦ ἢ διεθνοῦς πεδίου εἰς τοὺς νέους, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς γέροντας, τοὺς πρόσφυγας καὶ ἄλλας ὁμάδας οἰκονομικῶς ἀσθενεῖς, διὰ μέσου ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανώσεων, ἐθελοντικῶν σωματείων καὶ τοπικῶν ἢ ἐθνικῶν Κυβερνήσεων. Τὸ καθῆκον τοῦ Χριστιανοῦ ἐπιβάλλει ὅπως ἐργάζεται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐθνικῆς ἢ τοπικῆς περὶ προνοίας νομοθεσίας καὶ τὴν ἐξασφάλισιν καταλλήλου Ἰατρικῆς περιθάλψεως. Εἶναι ἐπίσῃ ςκαθῆκόν του νὰ ἀγωνίζεται κατὰ πάσης τάσεως τοῦ κράτους νὰ μονοπωλήσῃ τὴν δρᾶσιν τῆς κοινωνικῆς εὐδαιμονίας.

4) Σοβαρὰ προβλήματα ἀναφύονται ἐκ τῆς μεγάλης σπουδαιότητος ὠργανωμένων ὁμάδων, ὡς ἐμπορικαὶ ἑνώσεις καὶ σύνδεσμοι ἐργοδοτῶν, ἀγροτῶν ἢ ἐπαγγελματιῶν. Οἱ Χριστιανοὶ δύνανται νὰ φέρουν τὴν μαρτυρίαν, ὅτι αἱ ὁμάδες αὐταὶ πρέπει νὰ εἶναι ὑπεύθυνοι ἔναντι ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας, ἡ ἡγεσία των πρέπει νὰ εἶναι ὑπεύθυνος ἔναντι πάντων τῶν μελῶν καὶ τὰ μέλη πρέπει νὰ μετέχουν ὑπευθύνως ἐν τῇ Ὀργανώσει.

Χαιρετίζομεν τὸν ῥόλον τῶν ὑπευθύνων ἐμπορικῶν ἑνώσεων ἐν τῷ ἀγῶνι, αἵτινες ἀγωνίζονται κατὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ βελτιώνουν τὸ

ἀνθρώπινον περιβάλλον τῶν ἐργατῶν καὶ αὐξάνουν τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων καὶ μεριμνοῦν διὰ τὴν αὔξησιν τῶν ἀπαραιτήτων εἰ στὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν ὑλικῶν πηγῶν.

5) Οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν καθῆκον νὰ ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν κυβερνήσεών των ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ ἐθνικὰ συστήματα ἐπιδροῦν ἐπι τῆ ζωῆς καὶ εὐημερίας τῶν λαῶν ἄλλων κρατῶν. Ἡ ἐθνικὴ οἰκονομικὴ και πολιτικὴ σταθερότης, δικαιοσύνη, ἐλευθερία καὶ εἰρήνη ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς σταθερότητος. Τὰ ἐθνικὰ καὶ διεθνῆ συστήματα συνδέονται στενώτατα σήμερον παρὰ ποτέ. Οἱ ὑεπρβολικοὶ περιορισμοὶ εἰς τὸ ἐμπόριον δύνανται νὰ δημιουργήσουν πανταχοῦ οἰκονομικὴν κρίσιν. Ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ οἰκονομικὴ δύναμις, τόσον σημαντικωτέρα εἶναι ἡ εὐθύνη ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἰδιαιτέρως τὰ πλουσιώτερα κράτη, πρέπει νὰ γνωρίζουν, ὅτι κριτήριον τῆς τακτικῆς των εἶναι ἡ ἐπιρροή των ἐπὶ τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν τοῦ κόσμου.

II

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΜΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΝ ΕΝΤΑΣΙΝ.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ κομμουνιστῶν καὶ μή, ἐπηρεάζει τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν σχεδὸν παντὸς ἔθνους ἐν τῷ κόσμῳ καὶ δημιουργεῖ διαιρέσεις ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὴν προσήκουσαν ἔναντι τοῦ κομμουνισμοῦ στάσιν. Καὶ μόνον οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καὶ ἵστανται ὑπεράνω τοῦ φόβου καὶ ἔχθρας, θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν πρόκλησιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου. Τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε, πρέπει νὰ μᾶς ὠθῇ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων ἡμῶν ἔναντι τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου. Τοιουτοτρόπως οἱ Χριστιανοί, ζῶντες εἰς διάφορα μέρη τοῦ διῃρημένου κόσμου, δύνανται νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀπαραιτήτων συνθηκῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως τὰ διάφορα συστήματα ζήσωσι τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο τῶν Χριστιανῶν δὲν ἀλλοιοῖ τὴν ἀποστολὴν τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ Ἐκκλησίαι νὰ παρέχουν τὴν μαρτυρίαν των ἔναντι ὅλων τῶν ἀθεϊστικῶν καὶ αὐτοδικαιουμένων ἰδεολογιῶν.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἐν Ὀξφόρδῃ καὶ Ἀμστελλοδάμῳ ὑπέδειξαν τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς μαρξιστικῆς ἰδεολογίας καὶ τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν δήλωσιν ταύτην καὶ συνάμα νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ κομμουνισμοῦ ἀποτελεῖ κατάκρισιν γενικῶς τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν θὰ παράλειψιν ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τῷ παρόντι τοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Εἰς τὴν κατάκρισιν ταύτην περιλαμβάνεται ἐπίσης καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ περὶ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀντίθεσις ἔχει μεγάλας συνεπείας διὰ τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν πάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν. Εἰς περιοχάς τινας τοῦ κόσμου, εἰδικῶς ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ Λατινικῇ Ἀμερικῇ, ὁ κομμουνισμὸς εὑρίσκει ἀρκετὸν ἔδαφος. Ἐκεῖ ἡ δυστυχία, ἡ ἀθλιότης, ἡ νεωστὶ ἐμφανισθεῖσα φιλοδοξία πρὸς ἀπόκτησιν ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας, αἱ ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν πραγματικότητα τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ τάσις τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ ὅπως στιγματίζουν ὅλας τὰς μεταρρυθμίσεις ὡς κομμουνιστικάς, συντελοῦν εἰς τὸ νὰ κάμουν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ κομμουνισμοῦ ἑλκυστικὰς παρὰ τὸν ὁλοκληρωτισμόν, ὁ ὁποῖος συνακολουθεῖ. Ἐκεῖ πολλοὶ νομίζουν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος καθ' ὃν θὰ ἦτο δυνατὴ μία ταχεῖα καὶ οὐσιώδης κοινωνικὴ μεταβολή. Ὑπάρχουν Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τῆς κομμουνιστικῆς ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν κινήσεως, διότι θεωροῦν τοῦτο ὡς τὸ μέσον πρὸς μίαν νέαν τάξιν ὑλικῆς ἀφθονίας καὶ μεγαλυτέρας δικαιοσύνης. Πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν : «Ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ ἓν ἀποτελεσματικὸν ὄργανον τῶν σκοπῶν αὐτῶν ἢ πρέπει νὰ προειδοποιήσωμεν ὅτι ὅπου εἰσάγονται τοιαῦται κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ μέθοδοι, θὰ ἐπέλθῃ τὸ ὁλοκληρωτικὸν κομμουνιστικὸν σύστημα διὰ νὰ ἐξουσιάσῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἱδρύματά των ;».

Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐξετάσουν προσεκτικῶς τὰ σοβαρὰ ἀποτελέσματα ποὺ προξενεῖ ὁ μετὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀνταγωνισμός, ὡς εἶναι ἡ τάσις τῶν Δημοκρατικῶν κοινωνιῶν πρὸς μείωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἐνίοτε πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀντιδραστικῶν εἰς ξένας χώρας δυνάμεων. Ἡ ἐξέτασις τῶν πραγματικῶν κινδύνων ἐξεγέρσεως εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὡδήγησεν εἰς σοβαρώτερον κίνδυνον τῆς κοινωνίας ἀπὸ μέρους ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὡς ἀνατρεπτικὴν πᾶσαν μὴ δημοφιλῆ γνώμην ἢ ὀργάνωσιν. Οἱ ἐχθροὶ τῆς οὐσιώδους ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας ἐμφανίζονται τόσον ἐκ τῆς δεξιᾶς, ὅσον καὶ τῆς ἀριστερᾶς πολιτικῆς παρατάξεων καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν τὸ καθῆκον νὰ ἐνισχύουν τὰς δυνάμεις τῆς ἐλευθερίας, αἱ ὁποῖαι ἀγωνίζονται εἰς ἀμφότερα

τὰ μέτωπα. Πρέπει ἀκόμη νὰ μὴ λησμονῶμεν τὴν ὀφειλετικὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ἀντίθετον πρὸς ἡμᾶς ἰδεολογίαν.

Ὑπάρχει ἰδιαίτερος κίνδυνος, μήπως τὰ ἔθνη ἐν τῇ ἀμύνῃ των ἔναντι τοῦ κομμουνισμοῦ, ἐξάρωσι τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν θέσιν καὶ δὲν ἴδωσι τὴν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ πολιτικῇ, κοινωνικῇ καὶ οἰκονομικῇ ζωῇ ὡς μίαν σημαντικὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν πρόκλησιν τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὰ ἔθνη ταῦτα δύνανται νὰ ἔχουν μεγαλυτέραν ἐπιρροὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος παγκοσμίου ἀνταγωνισμοῦ ἐὰν ἐπιδείξουν προθυμίαν διὰ νὰ συζητήσουν ἐπὶ τῶν νομίμων φιλοδοξιῶν τῶν ἐξηρτημένων λαῶν, ν' ἀντιμετωπίσουν ἐπιτυχῶς τὰ οἰκονομικά των προβλήματα καὶ νὰ κάμουν αὐτοκριτικήν.

Εἶναι καθῆκον τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ ἐπισημάνουν τοὺς ἐνυπάρχοντας εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν κινδύνους, οἷοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ πειρασμὸς νὰ ὑποκύψῃ τις εἰς τὴν ἀντικομμουνιστικὴν ὑστερίαν καὶ τὸν κίνδυνον μιᾶς αὐτοδεδικαιωμένης ἀσφαλείας ἐν σχέσει πρὸς τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα τῆς Δύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ πειρασμὸς νὰ δεχθῇ τις τὰ ψευδεῖς ὑποσχέσεις τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ νὰ παραβλέψῃ τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ ἐναντίον ὑπευθύνου κοινωνίας.

Οἱ εἰς τὰς κομμουνιστικὰς καὶ μὴ κομμουνιστικὰς χώρας Χριστιανοί, καλοῦνται νὰ ὑποστηρίζουν ἀλλήλους μὲ ἀδελφικὸν ἐνδιαφέρον καὶ προσευχήν, παρὰ τὰς διαφοράς. Ἡμεῖς οἱ εὑρισκόμενοι εἰς μὴ κομμουνιστικὰς χώρας, τονίζομεν τὴν ἑνότητα ἡμῶν μετὰ τῶν ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κοινωνίᾳ Ἐκκλησιῶν καθὼς ἐπίσης τὸν δεσμὸν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν περὶ τῆς εἰς Χριστὸν ὑπακοῆς αὐτῶν. Χαίρομεν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν χριστιανικήν των μαρτυρίαν καὶ ζητοῦμεν νὰ κατανοήσωμεν καὶ σταθεροποιήσωμεν τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν εἰς τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν ἐλπίδα, διότι ἡ μαρτυρία αὐτὴ ὡς καὶ οἱ πειρασμοὶ δὲν εἶναι ξένοι πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἡμῶν εὐθύνην. Διὰ τοῦτο ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ἀριθμὸν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον ἀποτελοῦν πρόκλησιν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τόσον τῶν κομμουνιστικῶν ὅσον καὶ τῶν μὴ κομμουνιστικῶν χωρῶν.

Πάντες οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἀκόλουθα προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπείγοντα, ἰδιαιτέρως εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας.

1.— Ποῖοι οἱ τρόποι καὶ ποῖον τὸ περιεχόμενον τῆς Χριστιανικῆς μαρτυρίας ἔναντι τῶν ἀθεϊστικῶν ἰδεολογιῶν ;

2.— Ποία εἶναι ἡ κοινωνικὴ σημασία τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς μιᾶς λατρευτικῆς καὶ εὐαγγελιστικῆς κοινωνίας ; Πῶς δύναται ἡ ζωὴ

τῆς Ἐκκλησίας εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς μορφάς, περιλαμβανομένου τοῦ ποιμαντορικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἔργου, νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν κοινωνίαν ; Ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα ἐπαφῆς μεταξὺ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς κρατικῆς ἀγωγῆς ὑπ' ἓν κομμουνιστικὸν πολίτευμα ;

3. – Ποῖαι μεταρρυθμίσεις εἶναι ἀναγκαῖαι ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ ὀργανώσει τῆς Ἐκκλησίας ; Ποία εἶναι τὰ πλεονεκτήματα καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν συμφωνιῶν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους ;

4.— Μέχρι ποίου σημείου δύνανται ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ συνεργάζωνται μετὰ τῶν Κυβερνήσεων ἐν τῷ σεχδίῳ τῆς κοινωνικῆς ἀναδιοργανώσεως ; Ποῖα τὰ ὅρια τῆς συνεργασίας ; Πῶς δύναται ἡ χριστιανικὴ κοινωνικὴ εὐθύνη νὰ ἀποφύγῃ ἢ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν κομμουνισμὸν ἢ τὸν πειρασμὸν μιᾶς ἀρνητικῆς ἀντιστάσεως ;

5.—Ποῖαι νέαι μορφαὶ προφητικῆς διακονίας ἀπαιτοῦνται ; Κατὰ πόσον εἶναι ἀποτελεσματικαὶ αἱ ἐκθέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ;

6.— Ὁποίαν χριστιανικὴν μαρτυρίαν δύνανται νὰ κάμουν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ καθημερινόν των ἔργον ; Ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον τῆς θλίψεως ἐν τῇ Χριστιανικῇ Κοινωνικῇ μαρτυρίᾳ ;

7.— Ποία εἶναι, ἐὰν ὑπάρχῃ, ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον ἀληθείας εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς κομμουνιστικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς παραδόσεις ; Ποῖαι εἶναι αἱ σχέσεις μεταξὺ ἑνὸς χριστιανικοῦ καὶ ἑνὸς κομμουνιστικοῦ αἰτήματος πρὸς μετάνοιαν διὰ παρελθούσας κοινωνικὰς ἀδικίας ;

Τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα εἶναι ἰδιαιτέρως ἐπείγοντα διὰ τοὺς εἰς μὴ κομμουνιστικὰς χώρας Χριστιανούς :

1.— Ποῖοι εἶναι οἱ πειρασμοὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς μίαν ἐκ παραδόσεως «χριστιανικὴν κοινωνίαν ;»

2.— Τὸ παρατηρούμενον εἰς τὸν μὴ κομμουνιστικὸν κόσμον κοσμικὸν πνεῦμα διαφέρει τοῦ ἐν τῷ κομμουνιστικῷ κόσμῳ ὑλισμοῦ ;

3.— Ποῖον εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας πρὸς τὰς μάζας τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων ; Κατὰ πόσον τὸ κοσμικὸν τοῦτο πνεῦμα ὀφείλεται εἰ ςτὴν ταξικὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐμάρειαν τῆ ςζωῆς ὡς καὶ τῆς στάσεως αὐτῆς ἔναντι τῶν συμφερόντων τῶν ἀστῶν ; Ποῖαι αἱ μεταρρυθμίσεις εἶναι ἀναγκαῖαι ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς προκλήσεις ταύτας ;

4.— Κατὰ πόσον αἱ εἰς τὰς μὴ κομμουνιστικὰς χώρας Ἐκκλησίαι εἶναι προφητικαὶ εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν ἔναντι τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Κράτους ;

5.—Ποία ἡ εὐθύνη τῶν εἰς τὰς μὴ κομμουνιστικὰς χώρας Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν καλλιέργειαν παραδόσεων ἐλευθερίας καὶ κοινότητος ἐναντίον τῆς αὐξανομένης πιέσεως πρὸς μίαν κοινωνικὴν ὁμοιομορφίαν ;

III.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΚΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΧΑΣ.

Αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, τῇ Ἀφρικῇ καί τισι μέρεσι τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς κοινωνίαι χαρακτηρίζονται σήμερον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης διὰ μίαν ἐθνικὴν αὐτοδιάθεσιν εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ θέματα. Ὑπάρχει μία αὔξουσα μεταβολὴ κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς αὐθεντίας ἐκ τῶν προσώπων καὶ τῶν ὀργανώσεων αἱ ὁποῖαι ἐκ κληρονομίας καὶ παραδόσεως κατεῖχον αὐτήν, εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἐξασκοῦν σήμερον τὴν αὐθεντίαν αὐτὴν λόγῳ τῆς λειτουργίας τὴν ὁποίαν ἐκτελοῦν. Οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν ἀφυπνίσθησαν εἰς μίαν νέαν ἀντίληψιν τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ εὑρίσκονται ἐν ἐξεγέρσει ἐναντίον τῶν δουλουσῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν συνθηκῶν. Ὑπάρχει ὡσαύτως ἡ πίεσις πρὸς ἐπίτευξιν ταχέων ἐξελίξεων. Ἡ καθόλου πορεία τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως — ηὐξημένη παραγωγή, ἀνύψωσις τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου, δημοκρατικοποίησις κτλ.— ἥτις διήρκησεν ἐπὶ αἰῶνας ἐν τῇ Δύσει, ἐπιζητεῖ νὰ συντελεσθῇ συνολικῶς καὶ ἐντὸς δεκαετιῶν εἰ στὰς χώρας ταύτας. Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ταχέων ἀποτελεσμάτων, ὑπάρχει ὁ πειρασμὸς χρησιμοποιήσεως ἀνευθύνων μεθόδων κολλεκτιβισμοῦ, εἴτε τῆς δεξιᾶς, εἴτε τῆς ἀριστερᾶς. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸ καθῆκον νὰ ὑποδείξῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν ὑπεύθυνον κοινωνίαν. Τὸ Συνέδριον Οἰκουμενικῶν Μελετῶν εἰς Λακνόου τῶν Ἰνδιῶν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1952 παρουσίασεν ἀριθμὸν εἰδικῶν σημείων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὡς παγκόσμια προβλήματα γενικοῦ δι' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντος.

1.— Ἐξέλιξις πολιτικῶν ἱδρυμάτων. Πρέπει νὰ ἐξελίσσωνται τὰ πολιτικὰ ἐκεῖνα ἱδρύματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἰσχυρὰ διὰ νὰ συντελέσουν τὰς ἀναγκαίας κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς μεταβολάς, ἐνῷ συγχρόνως θὰ προαγάγουν τὰ θεμελιώδη ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπανεξετάσωμεν τὰς ἐν τῷ νέῳ περιβάλλοντι τῆς Ἀσιατικῆς ζωῆς δημοκρατικάς, πολιτικάς, οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀ-

ξίας καὶ ἀντικείμενα ὑπὸ τὸ φῶς μιᾶς πληρεστέρας κατανοήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς οὐτοπίας.

2.— Μεταρρύθμισις ἐν τῇ κατανομῇ τῆς γῆς καὶ ἀγροτικὴ ἐξέλιξις. Ὁ φεουδαρχισμὸς καὶ ἄλλαι ἄδικοι μορφαὶ κατοχῆς γῆς, καὶ ὅταν ἀκόμη καὶ αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι ἔνοχοι εἰς τοιαῦτα ζητήματα, πρέπει νὰ ἐξαλειφθοῦν. Ταὐτοχρόνως πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν νέα συστήματα αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς ἀπαιτοῦνται ἐπειγόντως τολμηρὰ προγράμματα γεωργίας, ἀγροτικῆς βιομηχανίας, κοινωνικῆς μορφώσεως, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ἐξασφάλισις ἀγροτικῶν πιστώσεων καὶ ἐπιστημονικῶν διαφωτίσεων. Τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγροτικῆς ἐν Ἰνδίαις κοινοτικῆς ἐξελίξεως, ἀναγνωρίζει τὴν γεωργίαν ὡς ἕνα τρόπον ζωῆς καὶ ὡς ἓν ἐπάγγελμα. Ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ παρέχῃ πανταχοῦ τὴν βοήθειάν της διὰ τὴν τοιαύτην ἐξέλιξιν.

3.— Βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις. Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ὑψώσουν τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον αἱ ὑποανάπτυκτοι χῶραι ἐπιμένουν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας. Πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν τρόποι προσελκύσεως κεφαλαίου εἰ στὴν χώραν νὰ διακινδυνεύσῃ ἡ κατανάλωσις. Πρέπει νὰ παρασχεθῇ τεχνικὴ βοήθεια κα ἰξένον κεφάλαιον χωρὶς νὰ παραβιασθοῦν οἱ κοινωνικοὶ σκοποί. Ὁ ρόλος τοῦ κράτους καὶ τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας εἰς τὴν βιομηχανίαν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν τοπικῶν συνθηκῶν. Πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν μορφαὶ βιομηχανίας, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ συνδυασθοῦν μὲ τὴν ἐπαρχιακὴν κοινοτικὴν ζωήν. Εἰς χώρας ὅπου ἡ βιομηχανία ἀναπτύσσεται ταχέως, π.χ. τὴν Βραζιλίαν, Ἰνδίας, Ἰαπωνίαν, Μεξικὸν καὶ Νότιον Ἀμερικήν, πρέπει νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα μέριμνα διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των ἐκ τῶν ἀπανθρώπων συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι συνήθως συνοδεύουν τὴν ἐκβιομηχανοποίησιν.

4.— Πληθυσμός.— Πολλαὶ ὑποανάπτυκτοι χῶραι, εἰδικῶς ἐν Ἀσίᾳ εἶναι πολὺ πυκνῶς κατῳκημέναι ἐν σχέσει πρὸς τὰς πηγὰς πλούτου. Ἡ ἀνακατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ ἐθνικῶς καὶ διεθνῶς, τὸ οἰκογενειακὸν σχέδιον καὶ ὁ ἔλεγχος γεννήσεως εἶναι ζωτικὰ προβλήματα. Τὰ βαθέως, ἠθικά, πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα θέτουν, ἀπαιτοῦν θαρραλέαν ἐξέτασιν ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν.

5.— Ἀνεξαρτησία καὶ αἱ εὐθῦναι αὐτῆς.— Ὑποανάπτυκτοι τινὲς χῶραι ἐπέτυχον ἐθνικὴν ἐλευθερίαν καὶ πλήρη ἀνεξαρτησίαν μετὰ τὴν ἀποικιακὴν περίοδον. Ὑπάρχουν δυσκολίαι προσαρμογῆς πρὸς μίαν διεθνῆ κατάστασιν ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐθνικὴ εἰς πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς ὑποθέσεις διὰ τὰ μικρότερα ἔθνη, εἶναι ἀναγκαίως περιωρισμένη ἐκ τοῦ γεγο-

νότος ἀκριβῶς τῆς ἀνεξαρτησίας. Ταὐτοχρόνως αἱ χῶραι αὗται χρειάζονται κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐκβιομηχανοποίησιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συρροὴ χρημάτων ἐκ τῶν πρώην ἀποικιακῶν κρατῶν ἐσταμάτησεν, αὗται εὑρίσκουν πολὺ δυσκόλως τὸ ἀπαιτούμενον κεφάλαιον, διότι οἱ μεγάλοι δανεισταὶ διστάζουν νὰ εἰσέλθουν εἰς ἐπιχειρήσεις ἄνευ εἰδικῶν ἐγγυήσεων, τὰ δὲ δημόσια χρήματα εἶναι δύσκολον νὰ δανεισθοῦν, ἐὰν δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ σκοπιμότης. Ἐὰν δὲν καθορισθῇ σαφῶς ἡ εὐθύνη ἀλληλοεξαρτήσεως καὶ δὲν γίνῃ ἀποδεκτὴ ἀπὸ μέρους πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων, τὸ ἀδιέξοδον τοῦτο δύναται ἵνα ὁδηγήσῃ εὐκόλως εεἰς ματαίωσιν τῶν σχεδίων.

Αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἐνδιαφερθοῦν ἰδιαιτέρως μὲ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὁ παγκόσμιος ἀγὼν διὰ τῶν ψυχρῶν καὶ θερμῶν πολέμων πολεμᾷ τὴν πρόοδον τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὑποαναπτύκτους χώρας. Εἶναι σημαντικὸν διὰ τοὺς Χριστιανοὺς ὅλων τῶν Ἠπείρων ὅτι τὸ συνέδριον Οἰκουμενικῶν Μελετῶν ἔκαμεν ἐν Λακνόου τὴν ἑξῆς εἰκόνα σχετικῶς πρὸς τοῦτο :

«Ὅταν ἡ Ἀμερικανικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἔχει ὡς πρώτιστον κριτήριον τὸν ἀντικομμουνισμόν, ἐνισχύει γενικῶς τὰ συντηρητικὰ καὶ ἀντιδραστικὰ πολιτικὰ κόμματα ἐν τῇ σκηνῇ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ τείνει νὰ ἐξασθενίσῃ τὰς δυνάμεις τῆς ὑγιοῦς κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἡ τακτικὴ αὕτη φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἧτταν, διότι ἡ καλλιτέρα ἀπάντησις εἰς τὸν Κομμουνισμὸν εἶνε ἡ κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ εὐρωστεία». Εἰς τὴν βάσιν τῶν προβλημάτων τῶν ὑποαναπτύκτων χωρῶν εὑρίσκεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξαπλώσεως τῆς παιδείας. Πρέπει νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα προσπάθεια διὰ τὸν καταρτισμὸν εἰδικῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ διοικήσει καὶ ἐν τῇ τεχνικῇ. Αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουν ἄμεσον εὐθύνην διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς μορφώσεως ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχάς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Εἰς ὅλα τὰ πεδία οἱ πραγματικοὶ κίνδυνοι εἶναι ἡ αὐταρέσκεια, ἡ ἔλλειψις φαντασίας καὶ ἡ ἀνόητος ἀντίληψις περὶ ἀπελπισίας, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὀλιγοπιστίας. Ἡ παγκόσμιος οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀλληλοεξάρτησις περιλαμβάνει νέα πλαίσια ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα δημιουργίας μιᾶς ὑπευθύνου κοινωνίας, τὴν ὁποίαν ὀφεί-

λουν νὰ ἀντιμετωπίσουν οἱ ἄνθρωποι, ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι αἱ στατιστικαὶ δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἁπλᾶ σημεῖα τῆς ἀπελπιστικῆς ἀνθρωπίνης ἀνάγκης. Ἀπόκειται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἡ εἰδικὴ εὐθύνη νὰ ἴδουν τὴν πρόκλησιν, νὰ συστήσουν εἰς τὰς κυβερνήσεις των νὰ μελετήσουν σοβαρῶς τὸ ζήτημα καὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἐνεργήσουν μὲ αὐτοθυσίαν.

Ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Κύριος ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἡ ἔκκλησις διὰ μίαν ὑπεύθυνον κοινωνικὴν δραστηριότητα τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἀπευθύνει πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Του, δὲν εἶναι ἓν ἀκατόρθωτον καθῆκον. Δὲν καλούμεθα νὰ ἐπομισθῶμεν τὸ βάρος τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ νὰ ζητήσωμεν δικαιοσύνην, ἐλευθερίαν καὶ εἰρήνην ὅσον ἠδυνάμεθα περισσότερον. Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει ὅτι αἱ προσπάθειαι ἡμῶν θὰ καρποφορήσουν ἐν ὑπακοῇ καὶ προσευχῇ. Διότι ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν ἡμᾶς εἰς ἐλευθερίαν νὰ ὑπηρετήσωμεν ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ.

(Συνεχίζεται)

Η ΣΥΣΚΕΨΙΣ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ

Ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Μποσσαί, τῆς Ἑλβετίας, συνεκλήθη ἀπὸ τῆς 6ης μέχρι τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1956 ἡ Σύσκεψις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν, παρόντων 25 περίπου ἀντιπροσώπων ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων συμμετεῖχε μόνον εἷς, ὁ γράφων.

Μέχρι σήμερον εἰς ὡρισμένας χώρας οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ μελεταὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἔχουν συστήσει τοπικὰς Ἐπιτροπὰς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, αἵτινες ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ζητήματα, τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν Ἐπιστήμην ταύτην. Αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται συγκαλοῦν κατὰ χρονικά τινα διαστήματα Συνέδρια, ἐξυπηρετοῦντα τοὺς σκοποὺς αὐτῶν. Παραλλήλως συναντῶμεν καὶ περιοδικά, ἐκδιδόμενα εἴτε ὑπὸ τῶν ἀναφερθεισῶν Ἐπιτροπῶν, εἴτε καὶ ἀνεξαρτήτως, ἀφιερούμενα δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν. Ὡς παραδείγματα, μιᾶς τοιαύτης Ἐπιτροπῆς δυνάμεθα νὰ φέρωμεν τὴν Ἀμερικανικὴν Ἑταιρίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, περιοδικῶν δὲ τὸ ὄργανον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης **Church History**, τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐμφανιζόμενον **The Journal of Ecclésiastical History** καὶ τὸ Γαλλιστὶ ἐν Λουβαὶν ἐκδιδόμενον **Revue d'Histoire Ecclésiastique.**

Βεβαίως καὶ ἄλλα Συνέδρια, ὅπως, τὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας μελετῶντα τὰ ἱστορικὰ προβλήματα, τὰ τῆς Γενικῆς Ἱστορίας, τὰ Πατρολογικὰ τῆς Ὀξφόρδης, τὰ Βυζαντινολογικά, τὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, κ.ἄ., θίγουν θέματα καὶ προβλήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Καὶ περιοδικά, ἐξυπηρετοῦντα τὰς ἐπιδιώξεις τῶν ὡς ἄνω Συνεδρίων παραθέτουν μελέτας, βιβλιοκρισίας, χρονικὰ καὶ εἰδήσεις περὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ ἀνάγκη διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν προσπαθειῶν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν ἦτο αἰσθητή. Καὶ διὰ τοῦτο ἐχαιρετίσθη ὡς εὐοίωνος καὶ ἐξετιμήθη δεόντως ἡ ἐπὶ τούτῳ προσπάθεια τῶν κύκλων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου, ὅπερ ἔθεσε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ δέσμευσίν τινα εἰς τὰς ἀποφάσεις των.

Εἰς τὰς σταλείσας προσκλήσεις ὁ σκοπὸς τῆς Συσκέψεως ταύτης ἐξετίθετο ὡς μία προσπάθεια «διὰ τὴν ἀφιέρωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρου χρόνου εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ γενικοῦ προβλήματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν». Πρὸς τοῦτο ἀνεγνώσθησαν τρεῖς τακτικαὶ καὶ μία ἔκτακτος εἰσήγησις. Αἱ συζητήσεις καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, ἐκτὸς καὶ ἐντὸς προγράμματος, εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ, ὅτι ἐκάλυψαν τὸν περισσότερον χρόνον. Ἐκ τῶν προτέρων εἶχον ἀποσταλῆ εἰς τὰ μέλη τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν, ὀλίγον τι ἐκτεταμένα, οὕτως ὥστε ἅπαντες νὰ εἶναι προητοιμασμένοι καὶ ἓν ἐρωτηματολόγιον περὶ τῆς φύσεως τοῦ Ἱδρύματος ἐν τῷ ὁποίῳ ἐργάζονται, περὶ τοῦ τρόπου τοῦ διορισμοῦ καθηγητῶν καὶ τῆς εἰσδοχῆς φοιτητῶν, περὶ τοῦ ἀφιερουμένου χρόνου καὶ τοῦ τρόπου διδασκαλίας, περὶ τῶν ἐξετάσεων καὶ περὶ τῆς βιβλιογραφίας τοῦ ὑπ᾽ αὐτῶν διδασκομένου μαθήματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Τῶν ἐργασιῶν τῆς Συσκέψεως προήδρευσεν ὁ βοηθὸς Διευθυντὴς τοῦ φιλοξενοῦντος Ἰνστιτούτου Δρ. Ρ. Σ. Πώλ. Καθ᾽ ἑκάστην συνεκροτοῦντο πέντε συνεδρίαι, δύο πρωϊναί, δύο ἀπογευματιναὶ καὶ μία βραδυνή. Ἐπίσημοι γλῶσσαι ἦσαν τρεῖς, ἡ Ἀγγλική, ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Γερμανική. Ἕκαστος ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν. Ὑπῆρχε δὲ ταυτόχρονος μετάφρασις εἰς τὰς δύο ἄλλας γλώσσας. Τὰς ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων συζητήσεις ἤνοιγον διὰ τῶν παρατηρήσεών των ἕτεροι καθηγηταί.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συσκέψεως ἤρχισαν τὸ ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης 6ης Σεπτεμβρίου 1956 διὰ τῆς εἰσαγωγικῆς ὁμιλίας τοῦ Δρος Πώλ, τοῦ καὶ διευθύναντος τὸ Συνέδριον, ὅστις ἐν ὀλίγοις ἐξέθεσε τὰς ἀπόψεις του ἐπὶ τοῦ προγράμματος ἐργασιῶν. Κατ᾽ αὐτὸν τρία εἶναι τὰ κατὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν μελέτην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἀντιμετωπιζόμενα προβλήματα : 1) ἡ ἀντικειμενικότης, 2) αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας πρὸς τὰς ἄλλας θεολογικὰς προϋποθέσεις, καὶ 3) αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας πρὸς τὴν καθόλου Ἱστορίαν. Μετὰ τὴν κατάλληλον ἀντιμετώπισιν καὶ λύσιν αὐτῶν διττὸν προβάλλει τὸ ἔργον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἱστορικοῦ, α´) ἡ κατανόησις τῶν μὴ θεολογικῶν παραγόντων καὶ β´) ἡ ἀναθεώρησις τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ὁμολογιακοῦ πνεύματος γραφομένων κειμένων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν, ὁ Δρ Νέλσον, Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡμίλησε περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Τμήματος Σπουδῶν τοῦ Π. Σ. Ε.

Κατὰ τὴν βραδυνὴν συνεδρίαν ὁ καθηγητὴς Α. Ἄουτλερ τοῦ Ἀμερικανικοῦ πανεπιστημίου Σάουθερν Μέθοδιστ ἀνέγνωσε τὴν πρώτην εἰσήγησιν περὶ «τῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει». Ὁλόκληρος ἡ πρωΐα τῆς Παρασκευῆς 7ης Σεπτεμβρίου ἀφιερώθη εἰς τὰς ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως ταύτης συζητήσεις, τὰς ὁποίας ἤνοιξε Γερμανὸς Καθηγητής. Ὁ κ. Εἰσηγητὴς προκειμένου περὶ τῆς ἱστορικῆς μεθόδου (τοῦ πλέον κρισίμου προβλήματος διὰ τὸν Ἱστορικὸν) εἶπεν ὅτι δύο εἶναι τὰ κυριώτερα σημεῖα, 1) αἱ προϋποθέσεις διὰ τὸ ἱστορικὸν ἔργον, καὶ 2) ἡ ἰδέα ἑνὸς ἀντικειμένου καταληπτοῦ διὰ τὴν Ἱστορίαν. Αἱ προϋποθέσεις εἶναι δύο εἰδῶν, καλαὶ καὶ κακαί. Ἀντικείμενον δὲ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας θὰ πρέπῃ νὰ ἀποτελέσῃ ἡ Χριστιανικὴ Κοινωνία, «ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ», ἐν τῇ ὁλότητι αὐτῆς, ὁπότε καὶ ἅπασαι αἱ μορφαὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ ἄλλαι θεολογικαὶ ζητήσεις θὰ συμπληρώσουν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν.

Ἡ δευτέρα εἰσήγησις περὶ «τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τὰς Νεαρὰς Ἐκκλησίας» ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου κ. Στ. Νήϊλλ κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας, αἱ δὲ ἐπ' αὐτῆς συζητήσεις κατὰ τὰς μετέπειτα συνεδρίας. Ὁ Ἐπίσκοπος κ. Νήϊλλ, ἐργασθεὶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸν τομέα τῶν Ἱεραποστολῶν, ἀνέπτυξεν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὰ κατὰ τὰς Ἐκκλησίας ταύτας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου ἔθιξε μεταξὺ ἄλλων τὴν ὠφελιμότητα τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ὡς ἱστορίας τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας, τὴν σχέσιν τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τοὺς διαφόρους ἀνὰ τὸν κόσμον πολιτισμούς, τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ σκότους, τὴν σημασίαν τῆς Χριστιανικῆς Βιογραφίας κ. ἄ. Ἐν τέλει παρέθεσε τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, θὰ ἐνίσχυον τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας παρὰ ταῖς ὑπὸ μελέτην Ἐκκλησίαις.

Τὴν πρωΐαν τοῦ Σαββάτου 8 Σεπτεμβρίου ὁ καθηγητὴς κ. Σ. Γκρήνσλαιντ τοῦ Ἀγγλικοῦ πανεπιστημίου Ντάραμ ἀνέγνωσε τὴν τρίτην εἰσήγησιν περὶ «τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας». Τὸ σχεδιάγραμμα τῆς ὁμιλίας ταύτης τὸ μεταφράζομεν κατὰ λέξιν.

Κύριον Θέμα: Διάφοροι ἀντιλήψεις περὶ τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, προερχόμεναι ἐκ τῆς ὁμολογιακῆς διαφορᾶς καὶ τῶν παραδόσεων διδασκαλίας.

1. Ἡ προσωπικὴ γνώμη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκμηδενισθῇ καὶ ἔχει τὴν ἀξίαν της.

2. Μερικαὶ προϋποθέσεις δὲν ἔχουν ὁμολογιακὸν χαρακτῆρα· Δυνατὸν νὰ εἶναι λόγοι ἐθνικοὶ ἢ ἁπλῶς προσωπικοί.

3. Οἰκουμενικῶς, αἱ σπουδαιόταται διαφοραὶ ἀντιλήψεως προέρχονται ἐκ τῆς ἐντάσεως μεταξὺ τῆς Καθολικῆς καὶ τῆς Προτεσταντικῆς παραδόσεως.

Αἱ ἐνταῦθα ἐκτιθέμεναι Καθολικαὶ ἀντιλήψεις λαμβάνονται ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Λεμπρετὸν παρὰ Φλὶς καὶ Μαρτέν, τόμ. Α΄ καὶ ἐκ βιβλίων τινῶν Ἀγγλικανικῶν.

α΄) Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ὀργανισμὸς καὶ αἱ λειτουργίαι τῆς Ἐκκλησίας εὐρύτατα καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὅτι ἡ Ἱεραρχία κυρίως ὀφείλει νὰ διαφυλάττῃ τὴν παράδοσιν ταύτην.

β΄) Ἡ ὑπὸ συντηρητικὰς ἀρχὰς χρῆσις τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης καθιστᾷ εὔκολον τὴν διαμόρφωσιν τῆς θέσεως ταύτης, ἀλλ' ἐπαυξάνει τὰς δυσκολίας διὰ τοὺς Προτεστάντας.

γ΄) Ἡ παραδοχὴ αὐστηρᾶς διακρίσεως μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μὴ Ἐκκλησίας, συχνὰ ἄνευ συζητήσεως, ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων. Σχίσμα ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας.

δ΄) Ἡ τάσις πρὸς ἀποδοχὴν ὅτι ἡ μία Ἐκκλησία αὕτη ἔχει (συνήθως) δίκαιον εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ δύναται νὰ καθορίσῃ τὸ μέλλον. Τάσις πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ κύρους τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Κρίσεις ἐπὶ ὡρισμένων Κινήσεων (π.χ. τοῦ Μοντανισμοῦ, τοῦ Νοβατιανισμοῦ) ἐκφερόμεναι ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας.

ε΄) Ἡ τάσις πρὸς ἀναγωγὴν μεταγενεστέρων ἐξελίξεων εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ ἀνεύρεσις αὐτῶν ἐν τῷ παρελθόντι (ἰδιαιτέρως ἐν τῇ ἀδιαιρέτῳ Ἐκκλησίᾳ), δίδει εἰς αὐτὰς κῦρος.

Προτεσταντικαὶ ἀντιλήψεις, λαμβανόμεναι ἐκ τοῦ Λίτσμαν :

α΄) Ἡ τάσις (μεταξὺ μαθητῶν ὄχι συγγραφέων) πρὸς ἀποδοχὴν τῆς Ἀρχαίας Ἐκκησιαστικῆς Ἱστορίας σχετικῶς ἄνευ σημασίας.

β΄) Ἡ τάσις πρὸς ὀνομασίαν τοῦ μισουμένου ὡς «Μεσαιωνικῆς προσφύσεως» ἄνευ τῆς ἀναγνωρίσεως, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, τῆς καθωρισμένης χρήσεώς του ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ.

γ΄) Ἡ τάσις (παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν) πρὸς μελέτην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας (προφανῶς) ἄνευ σεβασμοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἡ τάσις πρὸς τονισμὸν τῶν σφαλμάτων αὐτῆς καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐν αὐτῇ στοιχείου, ἄνευ σοβαρᾶς μελέτης τοῦ κύρους της.

δ´) Ἡ τάσις πρὸς δήλωσιν μετ' ἐμφάσεως τῶν ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος (τοῦ συγκρητισμοῦ) καὶ οὐχὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως, π.χ. τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως.

ε´) Ἡ ἀναζήτησις — ἐνίοτε ὑπεροπτικὴ — ἀποδείξεων τοῦ «χυδαίου καθολικισμοῦ».

στ´) Ἰδιαίτερον μῖσος, π.χ. κατὰ τοῦ σεβασμοῦ τῶν εἰκόνων, τοῦ μοναχισμοῦ.

4. Γενικῶς, ὑποστηρίζω τὴν σπουδαιότητα τῆς μετὰ συμπαθείας μελέτης τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τῆς παρουσιάσεως τῶν θεολογικῶν συμπερασμάτων ἢ ἐφαρμογῶν τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἀποφάσεων, τῆς (ὑπὸ τῶν Προτεσταντῶν) μελέτης τῆς φύσεως καὶ τοῦ κύρους τῆς παραδόσεως καὶ τῆς «ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας»· καὶ τῆς (ὑπὸ τῶν Καθολικῶν) θελήσεως ὅπως κρίνουν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀρχαίαν τε καὶ νεωτέραν, τῆς παρ' αὐτοῖς ὑπάρξεως περισσοτέρας αὐτοκριτικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἱκανότητος ὅπως ὦσιν ἕτοιμοι πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐπὶ τῆς ἑνότητος καὶ τοῦ σχίσματος διδασκαλιῶν τῶν Πατέρων ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς ἀναπτύξεως — ἐξελίξεως ἐντὸς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ μετέπειτα.

5. Ἐν κατακλεῖδι, θίγω συντόμως παιδαγωγικά τινα προβλήματα, ἰδιαιτέρως τὴν σχέσιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας πρὸς τὴν ἱστορίαν, τὸ πρόβλημα τῶν Σεμιναρίων μὲ τὰς καθωρισμένας παραδόσεις διδασκαλίας καὶ ἴσως τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ὑπὸ ἑνὸς προσώπου. Ἀναγνωρίζω τὴν δυσκολίαν τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν προκειμένου περὶ τῆς ὑποδείξεως Προτεσταντικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα εἶναι συχνὰ ἀδίκως ἐπιθετικά. Δὲν ζητῶ τὴν ἐξάλειψιν τῶν προσωπικῶν καὶ ὁμολογιακῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ θάρρος καὶ ἀγάπην κατὰ τὴν ἀπόδειξιν ἐναλλασσομένων ἀπόψεων καὶ δυνατοτήτων.

Τὰς ἐπὶ τῆς ὁμιλίας ταύτης συζητήσεις ἤνοιξεν ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μαρβούργου κ. Ε. Μπέντζ, ὅστις μεταξὺ ἄλλων ἐξέθεσε τὰς περὶ τῆς ἑνότητος καὶ τῆς πολλαπλότητος καὶ τῶν μεταλλαγῶν τῆς Ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας ἀπόψεις αὐτοῦ.

Ἡ ἐν τῷ Συνεδρίῳ πλειοψηφία ὑπῆρξε σχεδὸν ἀπολύτως Προτεσταντική. Παρὰ πᾶσαν τὴν καλὴν διάθεσιν, τὴν εὐρύτητα τῶν ἀντιλήψεων καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, αἱ διδόμεναι ἑρμηνεῖαι ἰδίως ἐπὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας, ἦσαν Προτεσταντικαί. Παρὰ πᾶσι, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, ὑπῆρχε μία ἄγνοια τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν προσφορᾶς τῶν Ὀρθοδόξων Θεολόγων. Τοῦτο φυσικῷ τῷ λόγῳ ὀφείλεται κατὰ πολὺ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐν τῇ Δύσει θεολογικῆς μορφώσεως, εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλ-

ληνικῆς, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας. Σήμερον ἐν τῇ Δύσει παρατηρεῖται μεγάλη στροφὴ πρὸς μελέτην τῆς ζωῆς καὶ ὅλων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς τὰ προκύπτοντα ἐρωτήματα θὰ ἦσαν πλέον θετικαὶ ἐὰν ὑπῆρχεν εὐχέρεια συγγραφῆς ὑφ' ἡμῶν εἰς ξένας γλώσσας, εἴτε καὶ μεταφράσεως καὶ ἐκδόσεως ὑπαρχόντων ἔργων εἰς μίαν ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν. Ἔργα ὡς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Βασιλείου Στεφανίδου μεταφραζόμενα κάλλιστα θὰ ἐξυπηρέτουν τὸν ὑπ' ὄψιν σκοπόν.

Ὁ μόνος ἐν τῇ Συσκέψει Ὀρθόδοξος Καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας προσεπάθησε, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων, νὰ κάμῃ μίαν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν καὶ τῆς μεθόδου καὶ τῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας παρ' ἡμῖν. Πολλάκις δὲ νὰ ἐκφέρῃ τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀντικειμενικῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων παραδόσεων, ἐπὶ τῶν πλέον κρισίμων διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν προβλημάτων τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῶν πρώτων αἰώνων, ὡς εἶναι, τὸ θέμα τῆς ἑνότητος καὶ τῆς πολυμορφίας, ἡ θέσις τῆς Ἱεραποστολῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῦ δόγματος, τῆς θείας Λατρείας, τοῦ Πολιτεύματος καὶ ἄλλων ἱστορικῶν αὐτῆς ἐκδηλώσεων, ἡ ἀνατροπὴ ἢ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἐκκλησίας μορφῶν, κ. ἄ.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἑσπερινὴν συνεδρίαν ὁ Δρ Πὼλ ἀνέλυσε τὰς ἀπαντήσεις τῶν Καθηγητῶν ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς σταλέντων ἐρωτηματολογίων. Αἱ δὲ ἑπόμεναι συνεδρίαι μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς Δευτέρας 10ης Σεπτεμβρίου ἀφιερώθησαν σχεδὸν εἰς τὰς συζητήσεις καὶ τὴν λῆψιν ἀποφάσεών τινων διὰ τὸ μέλλον.

Αἱ ἀποφάσεις συντόμως ἐκτιθέμεναι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1) Ἡ κατὰ τὸ 1958 σύγκλησις ἑνὸς Συνεδρίου «ἐπὶ τῆς μελέτης καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας», τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ἀποφασίσῃ ἢ ὄχι τὴν σύστασιν μιᾶς μονίμου ἀνεξαρτήτου Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου. 1)

2) Ἡ προετοιμασία ὑπὸ Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν, ἀνηκόντων εἰς ὡρισμένας περιοχάς, μελετῶν, αἵτινες θὰ καλύψουν τὴν ὅλην Περίοδον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Ἱστορικοὶ τῶν

1) Ὑπὸ τοῦ γράφοντος πολλάκις ἐτονίσθη ἡ ἀνάγκη τῆς πληρεστέρας Ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπεύσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ μελλοντικὰ σχέδια καὶ τῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν.

Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Χάλκης παρεκλήθησαν ὅπως ἀναλάβουν τὴν διαπραγμάτευσιν ἑνὸς θέματος περὶ τῶν σχέσεων τῶν Ὀρθοδόξων πρὸς τοὺς Προτεστάντας.

3) Ὁ καθορισμὸς προσώπων τινῶν, ἅτινα καὶ θὰ ἐκτελοῦν χρέη Γραμματέως ἢ Συνδέσμου τῶν περιοχῶν αὐτῶν μετὰ τοῦ κέντρου καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων. Ὡς τοιοῦτος διὰ τὴν περιοχὴν αὐτοῦ ὑπεδείχθη ὁ καθηγητὴς Βασίλειος Θ. Σταυρίδης.

4) Ἡ ὑπόδειξις ἑνὸς σχεδίου διὰ τὴν συγγραφὴν καὶ ἐξεύρεσιν ἑνὸς τρόπου διὰ τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς κοινοῦ περιοδικοῦ, μιᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἢ ἑνὸς Λεξικοῦ τῆς Ἱστορίας ταύτης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συζητηθεισῶν ἀπόψεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν.

5) Ἡ παράκλησις ὅπως πρὸς τὸ παρὸν ὡς κέντρον τῶν ἐπαφῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν παραμένῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτοῦτον ὑπὸ τὰς κατευθύνσεις τοῦ Βοηθοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Πώλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

ΠΕΡΙ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Μετασχών, κατόπιν σεπτῆς ἐντολῆς τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ ἀποφάσεως τῆς περὶ Ὑμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τοῦ Συνδέσμου, τοῦ συγκληθέντος ἐν Κηφισσιᾷ Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς Τετάρτης 19ης μέχρι τῆς Κυριακῆς 23ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑποβάλλω εὐλαβῶς τὰ ἀκόλουθα :

Ὁ Σύνδεσμος, καθὼς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως αὐτοῦ, εἶναι μία προσπάθεια διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ τὸν συντονισμὸν τοῦ ἔργου τῶν διαφόρων ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Κινήσεων Νεολαίας. Τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ μεγαλυτέρᾳ συντομίᾳ, ἔχει ὡς ἑξῆς : Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συνδέσμου, καθὼς συνέβη καὶ διὰ τὸ Α΄. Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐν Ἀθήναις (29 Νοεμβρίου — 6 Δεκεμβρίου 1936), θὰ πρέπῃ νὰ ἀναζητηθῶσιν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, εἰς τὴν προσπάθειαν δηλ. διὰ μίαν διαχριστιανικὴν καὶ διεκκλησιαστικὴν συνεργασίαν. Οὕτω, τὸ 1948 συνῆλθον ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Μποσσαὶ Ὀρθόδοξοί τινες νέοι, ἄνευ ἀντιπροσωπεύσεώς τινος, καὶ ὡς ἄτομα συνεζήτησαν τὸν τρόπον διὰ τὴν σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων νέων καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Κινήσεων Νεολαίας σχέσεων. Τὸ 1953 εἰς τὴν πόλιν τῶν Σεβρῶν πλησίον τῶν Παρισίων, ἡ Ὀρθόδοξος Νεολαία τῆς Διασπορᾶς, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἰνστιτούτου Παρισίων κ. Εὐδοκίμωφ, ἀπεφάσισε τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς μέσου ἢ τρόπου διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς τοιαύτης συνεργασίας. Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1954 εἰς τὸ Συνέδριον ἐν Μπιέρ, ὁ Σύνδεσμος ἔλαβε τὴν τελειοτέραν αὐτοῦ διοργάνωσιν καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως κληθῶσιν εἰς αὐτὸν αἱ Ὀρθόδοξοι Κινήσεις Νεολαίας καὶ ὅπως τὸ ἑπόμενον Συνέδριον τοῦ Συνδέσμου συγκληθῇ εἰς Ἑλλάδα. Ὡς πλέον δὲ κατάλληλος τόπος, λόγῳ τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ διὰ τὸν Ὀρθόδοξον καὶ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον καὶ τῆς ἐξαρτήσεώς του ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐθεωρήθη ἡ Νῆσος Πάτμος. Δυστυχῶς ὅμως, ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης θεομηνίας, κατέστη ἀδύνατος ἡ πραγματο-

ποίησις τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ προσκυνήματος τούτου. Καὶ οὕτω αἱ συνεδριάσεις ἐγένοντο ἐν τῷ εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ παραχωρηθέντι ἐν Κηφισσιᾷ οἰκήματι.

Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἀντεπροσωπεύθησαν αἱ Ὀρθόδοξοι Κινήσεις Νεολαίας, αἵτινες ἀποτελοῦσι μέλη ὀργανικὰ τοῦ Συνδέσμου. Ἐξ Ἑλλάδος, α) Αἱ μετὰ τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωὴ» συνεργαζόμεναι Κινήσεις Νεολαίας, β) αἱ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Αἰδεσ. πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτου διατελοῦσαι Κινήσεις Νεολαίας, ἐκ Συρίας καὶ Λιβάνου, ἡ Ὀρθόδοξος Κίνησις Νεολαίας Συρίας καὶ Λιβάνου, ἐκ Φιλλανδίας, αἱ Κινήσεις τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας Φιλλανδίας καὶ ἐκ τῆς Δύσεως, α) ἡ Κίνησις τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσσικῆς Νεολαίας τῆς Διασπορᾶς μὲ ἕδραν τοὺς Παρισίους, β) ἡ Κίνησις τῶν Ὀρθοδόξων Φοιτητῶν τῆς Γαλλίας καὶ γ) ἡ Ὀρθόδοξος Κίνησις Νεολαίας Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας. Κατόπιν δὲ καταλλήλου προσκλήσεως ἐξεπροσωπεύθησαν, ἐκτὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Ἐλλογ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Βασιλικοῦ παρ' αὐτῇ Ἐπιτρόπου κ. Ἰωάννου Καρμίρη, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἐμμανουὴλ Μυτιληναίου, Διευθυντοῦ αὐτῆς καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονος Καρανικόλα, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, ἐντὸς τῆς Ἐπαρχίας τοῦ ὁποίου ἐτελεῖτο τὸ ἔργον τοῦ Συνδέσμου καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Ὀργάνωσις τῆς Χ.Α.Ν. διὰ τοῦ πατρὸς Μυτιληναίου. Ὡς ἐπισκέπται δὲ ἢ παρατηρηταὶ διεκρίνοντο Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐν οἷς οἱ κ.κ. Μπρατσιώτης, Ἰωαννίδης, Κονιδάρης, Κληρικοὶ καὶ Θεολόγοι φοιτηταὶ ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ὁ κ. Κὶγκ ἐκ τοῦ Π. Σ. Ε., μέλη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας κ.ἄ.

Τὸ Συνέδριον ἤρχισε τὰς ἐργασίας αὐτοῦ τὸ ἀπόγευμα τῆς Τετάρτης 19ης Σεπτεμβρίου ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῶν οἰκείων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν δι' Ἑσπερινοῦ τελεσθέντος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως εἰς Κηφισσιάν, τοῦ ὁποίου προεξῆρχεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος. Ἅπαντες κατόπιν μεταβάντες εἰς τὸ οἴκημα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἠκροάσθησαν τῶν λόγων τοῦ Ἁγίου Ἀττικῆς, ὅστις ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριῶν, εὐχηθεὶς ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Μέγενδωρφ ηὐχαρίστησε τὸν Σεβασμιώτατον καὶ κατόπιν τὸ Συνέδριον εἰσῆλθεν εἰς τὰς συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα τακτικὰς αὐτοῦ ἐργασίας.

Καθ' ἑκάστην πρωΐαν ὑπῆρχε προσευχή, εὐλογούντων τῶν παρευρισκομένων Ἱερέων καὶ ἀναγινωσκόντων τῶν μελῶν εἰς τὰς γλώσσας τῆς

λατρείας αὐτῶν. Αἱ συνεδριάσεις ἦσαν φύσεως διττῆς : τῆς Ὁλομελείας καὶ τῶν Ὁμάδων ἢ Ἐπιτροπῶν Ἐργασίας. Αἱ Ὁμάδες ἦσαν τρεῖς : α) τοῦ Καταστατικοῦ, β) τῆς θέσεως τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ γ) τῆς θέσεως τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει. Τῶν συνεδριῶν τῆς ὁλομελείας προήδρευον ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Μέγενδωρφ ἢ ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Νησιώτης, τῶν δὲ Ἐπιτροπῶν Ἐργασίας οἱ εἰσηγηταὶ τῶν θεμάτων ἢ ἄλλοι τινές. Ἕκαστος ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν. Ὑπῆρχε δὲ ταὐτοχρόνως μετάφρασις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Γαλλικήν.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς ἑσπέρας τῆς Τετάρτης ὁ κ. Νησιώτης παρουσίασε τοὺς παρευρισκομένους καὶ τὴν ἰδιότητα ἑνὸς ἑκάστου. Κατόπιν δὲ ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν κύριον ὁμιλητήν, τὸν κ. Ἰ. Μέγενδωρφ, ὅστις ἀνέπτυξε τὴν αἰτιολογίαν διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Συνδέσμου, τὴν ἱστορίαν, τὸν σκοπὸν καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ. Ἐχαρακτήρισε τὴν παροῦσαν ἐποχὴν ὡς ἐποχὴν θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας. Ὁμιλήσας δὲ περὶ τῆς ἐν τῇ πίστει ἑνότητος τῶν Ὀρθοδόξων, ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογῆς τῆς ἑνότητος ταύτης. Τὸ σημεῖον τοῦτο διαρκῶς παρουσιάζετο ὑφ' ὅλων τῶν ὁμιλητῶν καὶ αὐτομάτως εἰς κάθε σύζήτησιν.

Καθ' ἑκάστην πρωΐαν οἱ Σύνεδροι συνήρχοντο ἐν ὁλομελείᾳ. Κατ' αὐτὴν ἀνεγινώσκοντο ὁμιλίαι καὶ κατόπιν ἐπηκολούθουν συζητήσεις. Ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ συζητήσεις κατεῖχον ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς ὅλας τὰς συνεδρίας, κατ' ἰδίαν τε καὶ κοινάς.

Οὕτω τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης 20ῆς Σεπτεμβρίου δύο ἦσαν οἱ κύριοι ὁμιληταὶ ὡς εἰσηγηταὶ τῶν δύο θεμάτων τῶν Ἐπιτροπῶν Ἐργασίας, ὁ κ. Ἰ. Λάππας, ὅστις ἀνέγνωσε τὸ θέμα : «οἱ Λαϊκοὶ ἐντὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» καὶ ὁ γράφων, ὅστις διεξῆλθε τὸ θέμα : «Ἡ Ὀρθόδοξος Νεολαία καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις».

Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς κατέδειξε τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ βιβλιογραφίαν. Ἀνέπτυξε τὴν θέσιν τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην, τὸ Κανονικὸν Δίκαιον καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας. Συμφώνως πρὸς αὐτὰ προσεπάθησε νὰ καταδείξῃ τὴν ἐν τῷ παρόντι θέσιν τῶν λαϊκῶν α) ἐν τῇ Θείᾳ Λατρείᾳ, β) ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας καὶ γ) ἐν τῷ διδακτικῷ τῆς Ἐκκλησίας ἔργῳ. Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν, ὁ κ. Καρμίρης ἐξέθεσε τὰ τῆς θέσεως τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐζήτησε νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ τοὺς Συνέδρους τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρᾶξιν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Τοιουτοτρόπως κατὰ σειρὰν ἐδηλώθησαν τὰ

κρατοῦντα εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ καὶ ταῖς Ἐξαρχίαις αὐτοῦ ἐπικρατοῦσα τάξις ἐξετέθη ὑπὸ τοῦ γράφοντος.

Ὁ δεύτερος ὁμιλητὴς διεξῆλθεν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς εἰσηγήσεώς του τὴν ἱστορίαν τῶν σχέσεων τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, καὶ δὴ ἐντὸς τῶν Παγκοσμίων Ὀργανώσεων τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος Νέων καὶ Νεανίδων, τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Κινήσεως, τῆς Παγκοσμίου Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ὁμοσπονδίας κ. ἄ., ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐντὸς ἄλλων μορφῶν συνεργασίας, εἰς τὸ δεύτερον μέρος τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς συνεργασίας τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει καὶ εἰς τὸ τρίτον τὴν τηρητέαν ἐν τῷ μέλλοντι στάσιν. Κατακλείων εἶπεν : «Ἡ Ὀρθόδοξος νεολαία, ἐν τῷ μέτρῳ βεβαίως τῶν δυνάμεων αὐτῆς, δύναται νὰ προστρέξῃ ἀρωγὸς εἰς τὸ ἔργον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς, ἰδιαιτέρως ὅμως εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ τὴν ὀρθὴν τοποθέτησιν τῶν Ὀρθοδόξων ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Πρὸς τοῦτο ὅρος ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ κατὰ τὰς Ὀρθοδόξους παραδόσεις ἀνάπτυξις τῆς νεολαίας, ἡ ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς συνείδησις τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἡ περαιτέρω ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν καὶ κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν παρουσιαζομένων καταστάσεων». Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν ὁ κ. Καρμίρης ἐστάθη ἐπὶ ὡρισμένων σημείων τῆς ὁμιλίας καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἡ Ὀρθόδοξος νεολαία ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει ἀκολουθῇ τὰ ἴχνη τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὅπως κατέχῃ τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν καὶ καταδεικνύῃ μεγάλην προσοχήν, ἐν συμπεράσματι δέ, οὐδέποτε νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν ὑπὸ τῶν οἰκείων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν ἀκολουθουμένην γραμμήν.

Κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας οἱ σύνεδροι εἰργάσθησαν καθ' ὁμάδας καὶ κατόπιν ἐν ὁλομελείᾳ ἔλαβον πληροφορίας περὶ τῆς δράσεως τῶν κατὰ τόπους ὀργανώσεων. Τὸ αὐτὸ πρόγραμμα ἐφηρμόσθη καὶ κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς.

Τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς 21ης Σεπτεμβρίου, ὑπῆρχον δύο ὁμιληταί : ὁ ἐκ Φιλλανδίας Αἰδεσ. Ἱερεὺς π. Δημήτριος Νταρβασάχο καὶ ὁ κ. Μέγενδωρφ μὲ θέμα : «τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας». Ἀμφότεροι ἀνέπτυξαν ἀπὸ δογματικῆς καὶ πρακτικῆς πλευρᾶς τὴν Ὀρθόδοξον περὶ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἄποψιν. Ὁ κ. Μέγενδωρφ ἐν ἐκτάσει ὡμίλησε περὶ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὡς «Θείου Δώρου». Ἡ ἑνότης αὐ-

τη εἶναι ἀόρατος, πνευματική, ἀλλὰ καὶ ὁρατή, πραγματικὴ καὶ κατὰ τρόπον τινὰ σωματική. Ἡ στροφὴ πρὸς τὴν ἱστορίαν καταδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς τοιαύτης ἑνότητος εἰς τὰς κατὰ τόπους Χριστιανικὰς Κοινότηατς καὶ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρώτων αἰώνων. Ἡ αἵρεσις καὶ τὸ σχίσμα ἀπώλεσαν τὴν ἑνότητα ταύτην καὶ δὲν κατέχουσι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Μιᾶς ἡνωμένης Ἐκκλησίας. Ἡ Μία αὕτη Ἐκκλησία τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἀδιαίρετος μέχρι τῆς σήμερον ἀδιακόπως ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἰδία αὕτη πραγματικὴ Ἐκκλησία ὑπάρχει οὐχὶ διὰ τὴν ἀξιομισθίαν ἡμῶν. Εἶναι Θεῖον Δῶρον. Ἡμεῖς εἴμεθα ὑπεύθυνοι καὶ ἔχομεν ὑποχρέωσιν διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἑνότητος ταύτης ὡς Θείου Δώρου καὶ ἱερᾶς παρακαταθήκης.

Ὁ προσελθὼν ὡς ἐπισκέπτης Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης, Ἱερεὺς τῶν Ἀνακτόρων, ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου τοὺς κ.κ. συνέδρους. Ὁ δὲ Πρόεδρος κ. Μέγενδωρφ ἀπήντησε καταλλήλως, παρακαλέσας συνάμα τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην ὅπως ὑποβάλῃ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συνεδρίου εἰς τὸν Ἄνακτα.

Τὴν πρωΐαν τοῦ Σαββάτου 22ας Σεπτεμβρίου ὡμίλησεν ὁ ἐκ Συρίας κ. Μάρκος μὲ θέμα : «τὸ σῶμα, ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὴν Χριστιανικὴν περὶ ἀνθρώπου διδασκαλίαν, μὴ παραλείψας νὰ παραλληλίσῃ καὶ ἐνισχύσῃ αὐτὴν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ψυχολογίας. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν νέων ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, τοῦ σχολείου, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας, ἀποτελεῖ ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων προβλημάτων καὶ διὰ τὰς Ὀρθοδόξους Κινήσεις Νεολαίας. Καὶ αὗται ἀντιμετωπίζουσι τὸ πρόβλημα τῆς διαπλάσεως χαρακτῆρος κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θὰ πρέπῃ καὶ ἐνταῦθα νὰ εὑρεθῶσι τὰ κατάλληλα μέσα, νὰ δοθῇ ἀνάλογος ἀτμόσφαιρα διὰ τὴν ὁμαλὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὡς μέσα πρακτικὰ διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τούτου θεωροῦνται ἡ οἰκογένεια, τὸ βιβλίον, τὰ ἀθλητικά, ἡ προσέλευσις εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, τὴν Θείαν Μετάληψιν καὶ τὴν ἐν γένει ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου τὸ Συνέδριον εἰργάσθη ἐν ὁλομελείᾳ. Ἐδέχθη καὶ ἐψήφισε κατ' ἄρθρον καὶ ἐν συνόλῳ τὰ ἀνακοινωθέντα τῶν τριῶν ὁμάδων καὶ ἐκθέσεις τινὰς πρακτικῆς φύσεως. Ἐξέλεξε τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συνδέσμου, ἀπαρτισθὲν ἐκ τῶν κ.κ. Ἰ. Μέγενδωρφ, Προέδρου, Ν. Νησιώτου, Ἀντιπροέδρου, Στήλιου, Γραμματέως καὶ Μοροζώφ, Μάρκου καὶ Κιρκίνεν, μελῶν αὐτοῦ. Ἐψήφισε τὴν

ἀποστολὴν εὐχαριστηρίων τηλεγραφημάτων ἢ γραμμάτων πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὴν Ἐπιτροπὴν Νεολαίας τοῦ Π. Σ. Ε. κ. ἄ. Ἐδέχθη ὡς τόπον συγκλήσεως τοῦ προσεχοῦς Συνεδρίου τὸν Λίβανον.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἔληξαν δι' Ἑσπερινοῦ, ψαλέντος ἐπ' Ἐκκλησίας.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς 23ης Σεπτεμβρίου οἱ σύνεδροι ἐκκλησιάσθησαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως ἐν Ἁγίᾳ Παρασκευῇ καὶ κατόπιν ἐπεσκέφθησαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ κέντρα τῶν ἐν Ἑλλάδι φιλοξενουσῶν τὸ Συνέδριον Ὀρθοδόξων Κινήσεων Νεολαίας. Τὴν μεσημβρίαν παρεκάθησαν εἰς γεῦμα παρατεθὲν ἐν τῷ Οἰκοτροφείῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἔνθα ὁ Διευθυντὴς αὐτῆς π. Ἐμμ. Μυτιληναῖος προσεφώνησε τοὺς παρευρισκομένους καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐν συνδέσει μετὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διατελουσῶν Ὀργανώσεων Νεολαίας ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Σύνδεσμον.

Τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας ἐπεσκέφθησαν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεον καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν. Τὴν δὲ ἑσπέραν ἐξέδραμον εἰς τὸ Δαφνίον καὶ τὴν Ἐλευσῖνα.

Τοιοῦτον ἐν συνόψει ὑπῆρξε τὸ ἔργον τοῦ Συνεδρίου.

Ἐν κατακλεῖδι εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ὅλη διοργάνωσις τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξεν ἀρίστη. Τὰ πάντα διεξήχθησαν μετὰ μεγάλης τάξεως καὶ συμφώνως πρὸς τὸ καθορισθὲν πρόγραμμα. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέλευσις δεκάδων Ὀρθοδόξων νέων, ἀντιπροσωπευόντων τὰς ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξους Κινήσεις Νεολαίας καὶ τὰς Μητέρας αὐτῶν Ἐκκλησίας, κατέδειξε τὴν θέσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν προβλημάτων τοῦ αἰῶνος ἡμῶν καὶ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ ἑνότητα. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο κατὰ πάντα Ὀρθόδοξος καὶ Ἐκκλησιαστική. Ἡ δὲ ἀντιπροσώπευσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐθεωρήθη ὡς μία εὐλογία τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐνεργεῖ διὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισιν τῆς ἑνότητος καὶ τῆς Οἰκουμενικότητος τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ταῦτα ὑποβάλλων εὐλαβῶς, διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι, τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου 1956.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ, 1ην Ὀκτωβρίου, ἤρχισαν τὰ μαθήματα τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους. Εἰς τὴν καθιερωμένην τελετήν, ἡ ὁποία ἔγινεν ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῆς Σχολῆς, παρέστησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας, Χαλδίας κ. Κύριλλος, Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, Ἐφοροταμίας τῆς Σχολῆς καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, Ἔφορος, καὶ οἱ Ἐλλογιμώτατοι Καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς. Ἐπίσης προσῆλθον ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Ἀπόστολος Μέξης καὶ ὁ Πανοσολογιώτατος Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Ἰωάννης. Πρὸ τῆς Ἱεροτελεστίας ἔγινε πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς Σχολῆς ἡ ἑωθινὴ ἔπαρσις τῆς σημαίας ὑπὸ τὸν ὕμνον τῆς Ἀνεξαρτησίας ψαλέντα ὑπὸ τῶν Μαθητῶν, εἰς χαιρετισμὸν τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

Ἡ Ἱεροτελεστία ἔγινε, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου τῆς Ἐφορίας. Ἠκολούθησαν ὁ λόγος τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου κ. Μαξίμου Ρεπανέλλη, ἡ ἀνάγνωσις τῆς βαθμολογίας τῶν μαθητῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Καθηγητοῦ κ. Βασιλείου Σταυρίδου, καὶ ἡ ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου, ὁ ὁποῖος μὲ ὀλίγους στοχασμοὺς γύρω ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὸν προσανατολισμὸν τοῦ μαθητοῦ, ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τῆς Ἐφορίας τὸ νέον Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, καὶ ἐκήρυξε τὴν ἔναρξίν του. Προσέτι δι' ὀλίγων ἀνέφερεν ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο εὑρίσκει τὴν Σχολὴν περισσότερον ἐνισχυμένην οἰκονομικῶς καὶ τὸ κτίριόν της βαθύτερα ηὐτρεπισμένον εἰς ἀτμόσφαιραν ὅπου εἰς τὴν Σχολὴν πνέει ἤδη ζείδωρος πνευματικὴ αὔρα, μὲ διάχυτον τὴν γονιμοποιὸν θαλπωρήν, διὰ νὰ ἐκκολάπτεται ἡ ψυχὴ τῶν ἐπιλέκτων μαθητῶν της.

Ἐν τέλει οἱ μαθηταὶ ἠσπάσθησαν κατὰ σειρὰν τὴν δεξιὰν τοῦ Ἁγίου Προέδρου καὶ τοῦ Ἁγίου Σχολάρχου.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

Σεβασμιώτατε Ἅγιε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Πανοσιολογιώτατοι καὶ Ἐλλογιμώτατοι κ. Καθηγηταί,

Φίλοι Μαθηταί,

Ὑπὸ τὴν ἱερὰν στέγην, μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς συνήγαγε καὶ πάλιν ἡμᾶς ἡ πεφιλημένη Τροφός, ὥσπερ ἡ ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς, ἵνα συνεχίσωμεν τοὺς καμάτους καὶ τὰ ἀγωνίσματα τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν δολίχου, πρὸς συγκρότησιν ἐπιστημονικὴν καὶ ἠθικὴν καὶ ἀρτίωσιν.

Καὶ ἐὰν αἱ συγκινήσεις, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ συναισθήματα ἀποτελοῦν προέκτασιν καὶ ἀντικατοπτρισμὸν τοῦ κόσμου τῆς συνειδήσεως, ἐὰν τὸ δάσος λαμβάνῃ τὴν σιωπὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ κεραυνὸς τὴν ὀργὴν καὶ τὸ κῦμα τὴν ἀνησυχίαν, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος διαχέεται πάντοτε καὶ πανταχοῦ, δεχόμενος ἀπὸ τὰ πράγματα ὅ,τι αὐτὸς ἔχει δώσει εἰς αὐτά, λαμβάνει ὅμως καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἔξω κόσμου τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν, διότι αὐτὰ ἀφυπνίζουν καὶ ἐνσαρκώνουν τὰ πλάσματα τῆς συνειδησιακῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς.

Καὶ πράγματι, τί δὲν διδάσκει ὁ περιβάλλων ἡμᾶς χῶρος, αἱ περιπτάμεναι σκιαὶ τῶν σεπτῶν Διδασκάλων τῆς Σχολῆς, πρὸ τῆς ἱερᾶς μνήμης τῶν ὁποίων εὐλαβῶς αὕτη ἐναποθέτει τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς, μεταδίδουσα καὶ μεταλαμπαδεύουσα τὴν δᾶδα τῆς ἱερᾶς σκυτάλης, εἰς τοὺς συνεχιστὰς τοῦ τιμίου καὶ κοπιώδους ἀγῶνος, οἵτινες εἰς τὰ νάματα τῆς ἱερᾶς πηγῆς τῆς Κασταλίας τὴν θύραθεν σοφίαν ἀντλήσαντες καὶ τῆς ἁγίας Σιλωὰμ τὰ ρεῖθρα ποτισθέντες, ἐναμίλλως κομίζουσι τὸ φῶς τῆς Θείας ἐπιστήμης καὶ ἀρετῆς, εἰς τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ἱδρυμένους βωμοὺς τῶν Πιερίδων, λικνίζοντες τὰ ἁπαλὰ τῶν Ἱεροσπουδαστῶν πνεύματα, εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἰδεώδη.

Συγκινεῖ καὶ διδάσκει ἡμᾶς ἡ νοερὰ παρουσία τοῦ Σεπτοῦ Προκαθημένου τῆς Οἰκουμενικῆς Καθέδρας, Ὅστις ἀόκνως ὑπὲρ τῆς Τροφοῦ μοχθῶν καὶ τὰ ἄριστα ὑπὲρ αὐτῆς πανταχοῦ καὶ πάντοτε βουλευόμενος, πραγματοποιεῖ καὶ ἐνσαρκώνει ὅ,τι καλὸν καὶ ὡραῖον ὑπὲρ αὐτῆς, ἐπιδαψιλεύων πλουσίαν τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ καὶ ἐνίσχυσιν, εἰς ἔργα προάγοντα τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς.

Συγκινεῖ καὶ διδάσκει ἡμᾶς ἡ εὐλογοῦσα τὴν νέαν ταύτην ἀπαρχὴν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν παλαισμάτων στρατευομένη Ἐκκλησία διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου τῆς Ἐφορίας μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων

Ἁγίων Ἀρχιερέων, συνεργῶν ἐμπνευσμένων καὶ ἀκαμάτων, πρὸς προαγωγὴν καὶ προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς ἱερᾶς ὁλκάδος.

Πλὴν τὴν συγκίνησιν ἡμῶν ὁλοκληρώνει ἡ παρουσία τῶν νεαρῶν βλαστῶν, τῶν προαλειφομένων εἰς τὴν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας διακονίαν, οἱ ὁποῖοι ὡς ἀετιδεῖς ἵπτανται πρὸς τὰ ὕψη τῆς Θείας ἐπιστήμης, ἀνιχνεύουσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως τὰς ὑπεργείους σφαίρας τῆς ἀπολύτου πραγματικότητος καὶ ἀποβαίνουσιν αὐτόπται μάρτυρες τῶν μυστηρίων τῆς Χριστιανικῆς ἀποκαλύψεως.

Εἰς ὑμᾶς, φίλοι Μαθηταί, θὰ ἐναποθέσῃ ἡ Ἐκκλησία τὰς μελλοντικάς αὐτῆς εὐθύνας, διότι ὑμεῖς ἀποτελεῖτε τὸ μέλλον αὐτῆς. Τὴν εὐθύνην τῆς διακυβερνήσεως τῶν ἀνθρώπων, τῶν λογικῶν αὐτῶν προβάτων, εἰς τὰς νομὰς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, διότι ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς Θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τὸν ἄξονα, πέριξ τοῦ ὁποίου στρέφεται ἡ σημερινὴ φιλοσοφία, ζητοῦσα νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, διὰ νὰ θέσῃ τὰς βάσεις μιᾶς ἀνθρωπολογίας, ἡ ὁποία, μὴ συμφωνοῦσα πάντοτε πρὸς τὴν Χριστιανικὴν τοῦ προβλήματος θέσιν, ἀπειλεῖ νὰ διασαλεύσῃ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν βάσιν τῆς κατὰ Χριστὸν ἀνθρωπολογίας.

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν σύγχρονον φιλοσοφικὴν καὶ Θεολογικὴν σκέψιν θὰ σκιαγραφήσῃ πρὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ὁ σημερινὸς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς λόγος.

Ἡ τροχιά, τὴν ὁποίαν διαγράφει ἡ ἱστορία τῆς ἐποχῆς μας, ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σωκράτους, ὅστις ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐστραμμένα τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὴν ἔρευναν τῆς φύσεως, ἐστράφη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διὸ καὶ ὀρθῶς ἐλέχθη περὶ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς ἔφερε τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, ὁ δὲ Κίκεγκαρτ ἀπεκάλεσεν αὐτόν, τὸ δεύτερον μετὰ τὸν Χριστιανισμὸν θαῦμα τῆς ἱστορίας.

Καὶ ἡ σύγχρονος θεολογικὴ σκέψις, περισσότερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς, ἔχει στραφῆ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ θεολογικοῦ κόσμου εἶναι νὰ δοθῇ ἀπάντησις εἰς τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον προβάλλει ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἐρωτῶν αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ ζητῶν νὰ γνωρίσῃ ἑαυτόν, νὰ ἐνδοσκοπήσῃ οὐχὶ τοὺς κόσμους, οἱ ὁποῖοι τὸν περιβάλλουν, ἀλλὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἰδικοῦ του κόσμου, ὁ ὁποῖος περιβάλλει τοὺς ὑλικοὺς κόσμους, ὡς τὸ μοναδικὸν englobant, διὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὸν ὅρον τοῦ Jaspers, ὡς στοχαζόμενος κάλαμος, διὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὴν ἐπιτυχῆ ἔκφρασιν τοῦ Πασκάλ, ὅστις περισσότερον ἴσως παντὸς ἄλλου ἔχει κατανοήσει καὶ σκιαγραφήσει τὸ μεγαλεῖον, ἀλ-

λὰ καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελοῦντος τοῦτ' αὐτὸ μεταίχμιον μεταξὺ τοῦ κόσμου τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κόσμου τῆς ὕλης καὶ ἐκφράζοντος, οὐχὶ πλέον ἁπλοῦν σύμβολον, ἀλλὰ κάτοπτρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ μόνον ἀντικατοπτρίζεται ὁ κόσμος τοῦ ὑπερπέραν καὶ τῶν αἰωνίων ἀξιῶν τῆς ὑπερβατικῆς ζωῆς καὶ ὑπάρξεως, ἐκ τῆς ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ πνευματικὴ καὶ ὑλικὴ τοῦ ἀνθρώπου ὕπαρξις. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀρχαιότητος φυσιολογεῖ, λέγει σύγχρονος συγγραφεὺς καὶ κοσμολογεῖ, τῶν μέσων χρόνων θεολογεῖ, τῶν νεωτέρων ὅμως χρόνων ἀνθρωπολογεῖ. Ἡ Πατριστικὴ καὶ Μέση Φιλοσοφία, ἡ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ζωογόνων ἀκτίνων τῆς Θείας Χάριτος φιλοσοφήσασα, ἔθεσε βεβαίως καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου, πλὴν ἡ νεωτέρα ἐποχὴ δὲν ἀσχολεῖται εἰμὴ μὲ τὸ πρόβλημα τοῦτο, ἄλλοτε πρόμαχος καὶ προασπιστὴς τῆς ἀποκαλύψεως καὶ ἄλλοτε ἐπαναστάτης κατὰ τῶν παραδεδομένων τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ἐναντίον πάσης διδασκαλίας ἀποκεκαλυμμένης, ἀξιοῦσης ἐναρμόνισιν τοῦ βίου πρὸς τὴν ἀπόλυτον ἠθικὴν τάξιν τοῦ Θείου Νομοθέτου. Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ἐρωτᾷ καὶ ὁ Κάντ, προσθέτων καὶ τὰ συναφῆ πρὸς τοῦτο ἐρωτήματα, τί δύναται νὰ γνωρίσῃ· τί ὀφείλει νὰ πράττῃ καὶ τί νὰ ἐλπίζῃ ;

Ὁ 17ος αἰὼν φιλοσοφεῖ ἄνευ συγκεκριμένης ἐννοίας τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς ἐπαφὴν πρὸς τὴν πραγματικὴν ζωήν. Συλλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα διὰ μέσου τῆς ἀφῃρημένης ἐννοίας τοῦ ἀνθρώπου ὡς μίαν ἰδέαν σαφῆ καὶ εὐκρινῆ.

Ὁ 18ος αἰὼν διδάσκει, ὅτι ἡ εὐδαιμονία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆ ςζωῆς, εὑρίσκεται εἰς τὴν χειραφέτησιν τοῦ λόγου. Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Hegel, ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ πνεύματος διὰ μέσου τῆς ἱστορίας. Ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνει τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἐν τῇ προοδευτικῇ ἀπελευθερώσει ἐντὸς τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ μέσου τῶν ἀλληλοδιαδόχων πολιτισμῶν. Ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ἀντικείμενον ἐπιστημονικόν. Εἶναι σημεῖον συναντήσεως νόμων φυσικῶν, γενικῶν καὶ ἀπολύτων. Μικρόκοσμος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀντανακλοῦν αἱ δυνάμεις τοῦ μακροκόσμου. Καρπὸς ἀφαιρέσεως, κατὰ τὴν ἐμπειρικὴν καὶ ὀρθολογιστικὴν σκέψιν, ἀποτελεῖ εἰδικὴν περίπτωσιν μιᾶς ἀφῃρημένης ἰδέας, δεῖγμα πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν.

Αἱ ἔρευναι τοῦ ὑποσυνειδήτου καὶ ἀσυνειδήτου κόσμου κατέληξαν, κατὰ τὸν Freund τοὐλάχιστον, εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν ἐκδοχὴν τῆς ζωῆς, ὡς μιᾶς μοιροκρατικῆς κινήσε-

ως πολυμόρφων ἐμβρύων τοῦ ὑπογείου κόσμου τῶν ἐνστίκτων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν. Ἡ ψυχανάλυσις κατέληξεν εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς προσωπικῆς ψυχῆς, ἐφ' ὅσον ἡ ὅλη ἀξία τῆς προσωπικῆς συνειδήσεως θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ ἰδίου «ψευδὲς προσωπεῖον.»

Εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς πραγματικῆς ἐννοίας καὶ ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου καταλήγει καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ ἀρνητικοῦ ὑπαρξισμοῦ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, τοῦ ὁποίου κύριος ἐκπρόσωπος, ἐξετάζων τὸ βασικὸν τοῦτο πρόβλημα τῆς μεταφυσικῆς, τὸν ἄνθρωπον, ἀρνεῖται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὴν γενικὴν ἠθικήν. «Ἡ ζωή, λέγει, οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχει ἐκ τῶν προτέρων, εἰς ἕνα ἕκαστον ἐπαφίεται νὰ δώσῃ μίαν ἔννοιαν καὶ ἀξίαν εἰς τὴν ζωήν», καὶ οὕτως ἡ φιλοσοφία αὕτη τείνει νὰ ἀρνηθῇ τὰς ἀναλλοιώτους ἀξίας, διὰ νὰ ἐνδιαφερθῇ εἰς τὰς συγκεκριμένας καταστάσεις τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως.

Ἀρνοῦνται τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἑπομένως τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ καταγωγὴν καὶ ὑποβιβάζουν τὸν ἄνθρωπον «τὸ ζῶν τοῦτο καὶ κινούμενον ἄγαλμα», τὸ κάλλιστον τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντων καὶ φιλόθεον ζῷον» κατὰ τὴν ἔκφρασιν Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, εἰς ἁπλοῦν καρπὸν ἐξελίξεως ἐκ προϋπαρχούσης ὕλης, ἀφ' ἧς αὐτομάτως προῆλθεν ἡ ζωή.

«Τὸ σφάλμα τῶν Χριστιανῶν, λέγει σύγχρονος ὑπαρξιστής, κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι θέτουσι ἐκτὸς καὶ μακρὰν τοῦ προοδευτικοῦ πειράματος τὰ θεμέλια τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικότητος». Ἡ εἰς Θεὸν πίστις ὁδηγεῖ εἰς τὸν θάνατον τῆς συνειδήσεως. Ἡ πίστις εἰς τὸ ὑπὲρ πέραν πνίγει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Ἰδοὺ τὸ κλῖμα τῆς ἐποχῆς τὸ ὁποῖον ζητεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ εὔκρατον κλῖμα τῆς Χριστιανικῆς βιοθεωρίας διὰ μιᾶς ξηρασίας καὶ ἀνομβρίας ἱκανῆς νὰ ἀποξηράνῃ πᾶσαν ζωϊκὴν ἰκμάδα πρὸς ἠθικὴν βλάστησιν καὶ πνευματικὴν ἄνθησιν καὶ καρποφορίαν. Ἡ ζωὴ δὲν ἔχει νόημα καὶ πολὺ περισσότερον νόημα ἠθικόν. Ἡ ἠθική, αἱ ἀπόλυτοι ἀξίαι, ἡ ἀθανασία τῆς Θεϊκῆς πνοῆς, εἶναι λέξεις κεναὶ περιεχομένου. «Ὁ Θεὸς δὲν ὑπάρχει, λέγει ὁ Sartre ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχε, τίποτε δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀλλάξῃ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἠθικὸς μηδενισμὸς εἶναι τὸ τελικὸν κατάντημα, εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγει ἡ σύγχρονος ἄρνησις, ἐφ' ὅσον αὕτη διακηρύσσει, ὅτι οὐδαμοῦ ὑπάρχει γνώμων ἠθικὸς καὶ ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐπαφίεται, ὅπως δημιουργήσῃ ἀτομικὰ ἠθικὰ ἐντάλματα, πρὸς ἀτομικὴν αὐτοῦ χρῆσιν, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἀποτυχία, προκαλοῦσα ναυτίαν, διότι κυριαρχεῖ πανταχοῦ τὸ μηδέν, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὴ ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι παρὰ μία οὐσιαστικὴ καταδίκη, διότι εἶμαι ἐλεύθερος σημαίνει, εἶμαι καταδικασμένος νὰ εἶμαι ἐλεύθερος.

Καὶ εἶναι γνωστὸν πόσον διδασκαλίαι παρόμοιαι καὶ θεωρίαι ἀρνητικαὶ κνήθουν τὴν ἀκοήν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἐπηρεάζουν τὰς εὐπαθεῖς μάζας τῶν λαϊκῶν στρωμάτων, ἐπιτυγχάνουσαι μάλιστα πολλάκις νὰ εἰσδύσουν καὶ εἰς στρώματα ἀνεπτυγμένα πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, διὰ νὰ καταστρώσουν καὶ ἐκφαυλίσουν τὴν παιδείαν καὶ ἀγωγήν, καὶ διὰ νὰ κλονίσουν τὰ ἠθικὰ καὶ θρησκευτικὰ θεμέλια, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στερεωθῇ ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ ἀξία.

Καὶ ἡ θεωρία αὕτη τῆς πολυειδοῦς ἀρνήσεως, ἡ ὁποία ὡς μία δυνατὴ παραχορδία καὶ δυσαρμονία ἀκούεται παραλλήλως πρὸς τὴν ἠρεμαίαν αὐλῳδίαν τῶν ὑγιῶς φιλοσοφούντων, διαδίδεται διὰ τοῦ περιοδικοῦ τύπου, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κινηματογράφον, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, διὰ νὰ ἐπηρεάσῃ εὐκολώτερον καὶ ριζικώτερον τοὺς εὐπαθεῖς δέκτας τῆς νεανικῆς ἀσταθείας, καὶ παρασύρῃ εἰς τὸ μηδενιστικὸν χάος τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ὑπάρξεώς του ζητεῖ νὰ δικαιώσῃ τὴν ὕπαρξίν του, χωρὶς νὰ σκέπτηται καὶ νὰ πιστεύῃ εἰς ἀδυνάτους ἐπεμβάσεις τοῦ ὑπερπέραν καὶ τοῦ ὑπερκόσμου.

Πόσον διάφορος εἶναι ἡ Χριστιανικὴ θέσις τοῦ προβλήματος. Ἔχομεν δικαιωθῆ ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ, διότι εἰς τὸν Θεοκεντρικὸν Χριστιανικὸν πολιτισμόν, ὅπου διὰ τοῦ Θεοῦ γνωρίζομεν καλύτερον τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸν Θεόν, ἐπικρατεῖ εἶδος ἱερᾶς ἀδιαφορίας, ἐπικρατεῖ ἡ φράσις τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου : «ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι ἀνήσυχος, ἕως ὅπου ἔλθῃ καὶ ἀναπαυθῇ πλησίον σου, διότι διὰ Σὲ ἐπλάσθημεν Κύριε». Ὁ Χριστιανὸς ζῇ τὴν αἰωνίαν τάσιν πρὸς τὸν Θεόν, οὐχὶ πρὸς τὸ συγκεχυμένον Θεῖον, ἀλλὰ τὸν προσωπικὸν Θεόν, εἰς τὸν ὁποῖον τὰς νοερὰς ἀγκάλας νοσταλγεῖ νὰ λικνίζηται. Διακαῶς φέρεται πρὸς τὸν Θεόν, δι' ἐμφύτου ἐπιθυμίας ζητεῖ νὰ κατακτήσῃ αὐτὸν διὰ τρόπου φυσικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ, χρησιμοποιῶν οὐχὶ τὰ ὁρώμενα, ὡς ἐξάγγελον τῶν μὴ ὁρωμένων, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ὁρατῶν στοιχείων, ἀοράτως μεταλαμβανόμενα καὶ μεταβάλλοντα καὶ ἐξαγνίζοντα καὶ τελειοῦντα τὴν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν καὶ ἀδυναμίαν, διὰ τῶν Θείων δωρεῶν τῶν Μυστηρίων.

Ὁ Χριστιανὸς γνωρίζει τὴν πηγὴν ἐξ ἧς προέρχεται, τὴν ἑστίαν τοῦ φωτός, τοῦ ὁποίου εἶναι ἀμυδρὰ πνευματικὴ ἀκτίς, τὴν ἰδανικὴν μορφὴν τοῦ Θείου πρωτοτύπου, τοῦ ὁποίου πτωχὴν εἰκόνα καὶ σκιαγραφίαν ἀποτελεῖ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ὀντότης, καὶ καθίσταται λόγῳ τῆς συγγενείας αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν εὐαίσθητος πρὸς τὰς ἀντανακλάσεις τῶν ὑπερκοσμίων ἐκπομπῶν.

Βλέπει εἰς τὰ ἔργα τῆς δημιουργίας τὰ ἀποτυπώματα τῶν δακτύλων τοῦ Δημιουργοῦ, διακρίνει διὰ μέσου τῶν πολυειδῶν κυμάτων καὶ ἐνερ-

γειῶν τῆς φύσεως τὴν Θείαν αὐλῳδίαν τοῦ ἐπέκεινα τῆς ἐμπειρίας καὶ τῶν αἰσθήσεων κόσμου, συλλαμβάνει τὴν ἠχὼ τῆς αἰωνιότητος εἰς τὰ ἑωθινὰ κελαδήματα καὶ τὴν χαραυγὴν τοῦ αὐγερινοῦ, καὶ ἀκούει εἰς τὸν ἑσπερινὸν λυκόφως καὶ τὴν γαλήνην τῆς νυκτὸς καθαρωτέραν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, ἀντηχούσης καὶ ἀπηχούσης τὴν φωνὴν καὶ τὰ κελεύσματα τοῦ Θεοῦ.

Γνωρίζει μετὰ τοῦ Πασκάλ ὅτι τὸ κοῖλον τῆς καρδίας αὐτοῦ εἶναι μεστὸν σκυβάλων καὶ ἀπορριμμάτων, πλὴν τὸ τοιοῦτον δὲν ἐμποδίζει αὐτὸν νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ καταγωγῆς καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Ἐν τούτῳ ἄλλως τε κεῖται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ, λέγει ὁ ὁ Πασκάλ.

Γνωρίζει ὡς Χριστιανὸς τὸν πολικὸν ἀστέρα πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ προσανατολίζηται ἡ ἀνθρωπίνη ζωή. Εἰς τὸ σκεπτικὸν καὶ μελαγχολικὸν ἐρώτημα τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Κάμους εἶναι ἡ ζωὴ ἀξία νὰ τὴν ζῇ κανείς, ἀπαντᾷ μὲ τὴν πλέον δυνατὴν κατάφασιν, διότι δὲν ἐννοεῖ τὸ «αὐθεντικῶς ὑπάρχειν» τοῦ Σάρτρ, ἄλλως, παρὰ ὡς «ὑπάρχειν ἠθικῶς», ζῆν κατὰ Θεόν, ἐν τῷ Θεῷ καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου δὲν φοβεῖται τὴν συνάντησιν εἰς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἑορτάζει τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιφάνειαν Αὐτοῦ, ὡς μοναδικοῦ ἐλιξηρίου τῆς ἠθικῆς τάξεως πρὸς ἠθικὴν ἐνέργειαν. Δὲν ἀποσκυβαλίζει τὸ Θεῖον ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀλλὰ πιστεύει εἰς τὴν Ἐνσάρκωσιν Αὐτοῦ, ὅπου ἡ ἀπογείωσις τοῦ ἀνθρώπου συναντᾷ τὴν προσγείωσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ζητεῖ διὰ τοῦ ἐν σαρκὶ ἐπιφανέντος τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν νέκρωσιν τῆς σαρκός, πρὸς τελικὴν ἀπογείωσιν τοῦ πνεύματος εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἀπολύτου Πνεύματος. Ὁμολογεῖ μετὰ τοῦ Μὰξ Σέλλερ, ὅτι ὁ ἀγὼν μεταξὺ ζωώσεως καὶ θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σκληρός, ἀλλὰ πιστεύει, ὅτι διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τῆς δαψιλῶς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας τελειουμένης, εἶναι δυνατὴ ἡ ἠθικὴ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ συνάντησις τῆς αἰωνιότητος καὶ τοῦ χρόνου, ἔτι πλέον ἡ εἴσοδος τοῦ αἰωνίου ἐν τῇ ἱστορίᾳ, συνιστᾷ τὴν οὐσίαν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ὡς Θρησκείας προσανατολιζομένης διαρκῶς περὶ τὸ Μυστήριον τῆς ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον οἰκονομίας.

Ἡ ἐνατένισις τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ αἰωνίου καὶ τῆς αἰωνιότητος, δὲν ἀποτελεῖ μείωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀντιθέτως συνιστᾷ αὐτὴν τὴν ἀρραγῆ κρηπῖδα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἑδράζεται ἡ πραγματικὴ ἔννοια τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας.

Ἡ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως ἀνίχνευσις τῶν μυστηρίων τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς, πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, δὲν μειοῖ τὴν ἀξίαν τοῦ

Χριστιανοῦ ἐπιστήμονος, ὁ ὁποῖος πολλάκις προσδίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ὀπισθοδρομικήν, ὅτι εἶναι ὀλιγώτερον ἐλεύθερος καὶ ὡπλισμένος ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς συγχρόνου ζωῆς, ὅτι περιάγει τὸ πάντοτε καθυστερημένον αὐτοῦ βῆμα, ὅταν ἡ οὐσία τῆς Χριστιανικῆς αὐτοῦ πίστεως εἶναι ἡ ἀγάπη, ἧς οὐδὲν δυναμικώτερον καὶ τελειότερον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν συγχρόνου φιλοσόφου. Ὅταν ἀναγνωρίζῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν πορείαν τοῦ Θεοῦ, ὅταν βεβαιοῖ μετὰ τοῦ Χέγκελ, ὅτι ἡ ἱστορία βαίνει πρὸς τὸν Χριστόν, πηγάζει ἐξ Αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἄξονα τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Χριστιανὸς δὲν ἀπομακρύνει τὸν Θεόν, διὰ νὰ παραμείνῃ μόνος ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πιστεύει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ αὐτός, ἄνευ Ἐκείνου, ἐφ' ὅσον Ἐκεῖνος ὑπάρχει δι' αὐτόν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ περὶ ἀνθρώπου θέσις καὶ ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Χριστιανικὴν βιοθεωρίαν. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ζητεῖ νὰ μορφώσῃ νοσηρὰ ἰδεώδη, οὔτε τὸν τύπον τοῦ ὑπερανθρώπου, ἀλλ' ἔχει ὡς ἰδανικὸν πρότυπον Αὐτόν, ὅστις ἔπαθεν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν τὸ πρότυπον τῆς ἠθικότητος καὶ τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν αἰσθητὸν τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον προβάλλει ὁ λόγος, εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Θεός. Ἡ ἐγωϊστικὴ ἠθικὴ μεταβάλλεται εἰς ἀνηθικισμὸν λέγει ὁ Βούντ, καὶ εἶναι ἐπαναστατικὸν σύμπτωμα, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη πάντοτε εἰς κρισίμους στιγμὰς καταρρεύσεως ἠθικῶν ἀξιῶν, ἢ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐντεταμένη ὁμαδικὴ δρᾶσις εἶχε τὴν ῥοπὴν νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν αὐτοτελῆ τοῦ ἀτόμου ἐνέργειαν.

Ἔχει ἀξίαν καὶ σημασίαν ἡ ἀνθρωπίνη ζωή, ὅταν ἡ νόησις τοῦ ἀνθρώπου συλλαμβάνῃ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς ζωῆς. Καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ διαυγὴς καὶ καθαρὸς νοῦς, ὑπὸ τοῦ Θείου φωτὸς ἐλλαμπόμενος, συλλαμβάνει, ὡς οὐσίαν τῆς ζωῆς. Διότι, ἐὰν νόημα εἶναι τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον τῆς νοήσεως, καὶ ἀλήθεια ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις πνεύματος καὶ πράγματος, ἀρετὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ εὐεξία, ἡ ἁρμονία τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν καὶ πράξεων πρὸς τὰ ἀναλλοίωτα κελεύσματα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ζῇ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζῇ κατὰ Θεόν, εἶναι παρὼν πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει ζωὴ τοῦ πνεύματος. Καὶ ἡ πνευματικὴ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ εἶναι τὸ ἰδανικὸν σύμπλεγμα τῆς Θείας ζωῆς καρπὸς τῆς Χάριτος καὶ ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἔργον τῆς φύσεως. Εἶναι μία ἰδανικὴ καὶ ἀναντικατάστατος ὀντότης ὁ ἄνθρωπος, διότι ἐν αὐτῷ συναντῶνται αἱ Θεῖαι καὶ ἀνθρώπιναι πραγματικότητες.

Καὶ εἶναι χρέος ἡμῶν ἱερὸν νὰ ἀποκαλύψωμεν καὶ μεταδώσωμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀληθῆ περὶ ἀνθρώπου διδασκαλίαν, νὰ συνενώσωμεν

τὰς προσπαθείας ἡμῶν καὶ νὰ προσέλθωμεν ἀρωγοὶ εἰς τοὺς ὑγιῶς ἀνθρωπολογοῦντας φιλοσόφους τῶν χρόνων καὶ τῶν γενεῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ σήμερον ἀγωνίζονται διὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ των στοχασμοῦ καὶ καλάμου, νὰ ἀνασύρουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ δυσώδη τέλματα καὶ πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπάτην βαθμίδα τῆς ἀξιολογικῆς ἱεραρχίας τῆς ὑπάρξεως.

Ἔχομεν χρέος νὰ χειραγωγήσωμεν τοὺς ἄλλους εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, νὰ φωτισθῶμεν, διὰ νὰ φέρωμεν εἰς τὸ φῶς τὸν πλησίον καὶ καταστήσωμεν αὐτὸν κοινωνὸν τῆς Χριστιανικῆς ἰδέας, νὰ ἀποβῶμεν σύμμαχοι αὐτοῦ εἰς τὰ σκληρὰ τῆς ζωῆς παλαίσματα.

Ἡ ζωὴ τοῦ Κληρικοῦ δέον νὰ εἶναι διαρκὴς θυσία διαρκῶς θυσιαζομένη, θυσία οὐχὶ ὁλοκαρπώσεων καὶ ὁλοκαυτωμάτων τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου ὕλης, ἀλλὰ θυσία τοῦ ἑαυτοῦ μας εἰς τὴν ἠθικὴν καλλιέργειαν καὶ ὑλικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἄλλου. Ἔνθα ἡ ζύμη, ἡ ὁποία θὰ ζυμώσῃ τὸ φύραμα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον.

Λαξεύσατε λοιπὸν τὰ κιονόκρανα τῆς προσωπικῆς ὑμῶν ἀξίας, φίλοι Μαθηταί, ἀποβῆτε προσωπικαὶ ὀντότητες, ἠθικὰ ἐγκαλλωπίσματα, διὰ νὰ ἐξυπηρετήσητε τελειότερον τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Πλάτων, παρατηρεῖ σύγχρονος ἠθικολόγος, δὲν ἐπιτρέπει τὸν σοφόν, ὁ ὁποῖος ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου τῆς πλάνης πρὸς τὸ φῶς τῆς πραγματικότητος, νὰ μείνῃ ἐν τῇ ἁπλῇ θεωρίᾳ τοῦ ἀγαθοῦ. Ζητεῖ, ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς ἐν τῷ σπηλαίῳ δεσμώτας, ὅπως διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ διαφωτίσεως ἑλκύσῃ καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸ βασίλειον τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ φωτός.

Ὁ Νίτσε δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν Ζαρατούστρα νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἠρεμίαν καὶ τὴν σιωπήν. Ὅταν αὐτός, ὥριμος ἀπὸ γνῶσιν καὶ σοφίαν, ἠρωτήθη διατί ἐπιστρέφει εἰς τὴν πολιτείαν ἀπήντησεν : «ἀγαπῶ τοὺς ἀνθρώπους». Καὶ ὁ Ντοστογιέφσκυ, ὅταν ὁ νεαρὸς Καραμαζὼφ ἐξομολογῆται εἰς τὸν πατέρα Ζώσιμον τὸν διακαῆ του πόθον, νὰ διέλθῃ τὴν ζωήν του εἰς μοναστήριον, ἤκουσε τὴν φωνήν : «ἄφησε τὸν μονήρη βίον, θὰ εἶσαι περισσότερον χρήσιμος ἐκεῖ κάτω· οἱ ἀδελφοί σου σὲ χρειάζονται.»

Οἱ παράλυτοι τῆς Βηθεσδᾶ, παράλυτοι τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ἀναμένουν μὲ τὸ πικρὸν παράπονον «ἄνθρωπον οὐκ ἔχω» τὴν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ταραχὴν τῆς ἰαματικῆς πηγῆς τοῦ Σιλωάμ, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰ θεραπευτικὰ νάματα τῆς πηγῆς καὶ σωθοῦν ἀπὸ τὰ πολύμορφα αὐτῶν ἀρρωστήματα.

Κατανοήσατε λοιπὸν τὴν εὐγενῆ σας ἀποστολὴν καὶ τὸν ὑψηλόν σας προορισμόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐχὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ προσδοκία τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ἀποστολὴ τῆς Σχολῆς, ὁ προορισμὸς ὅλων ὑμῶν, οἵτινες ἀπὸ

τῶν μαθητικῶν ἤδη ἑδωλίων καταρτίζεσθε καὶ προπονεῖσθε διὰ τὴν ὑψηλοτέραν ἐν τῷ κόσμῳ διακονίαν, τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν δημιουργίαν ἑνὸς νέου πολιτισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,
Πανοσιολογιώτατε Ἅγιε Σχολάρχα,
Ἐλλογιμώτατοι Κύριοι Καθηγηταί,
Ἀγαπητοὶ Μαθηταί,

Εἰς τὰς παραδόσεις ὁ Καθηγητής, ὁ Διδάσκαλος, λέγει εἰς τοὺς μαθητάς : «Σιωπή», διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν, νὰ τὸν ἐννοήσουν. Ἐννέα μῆνας ὁ μαθητὴς ἤκουε, καὶ ὁ διδάσκαλος ὡμίλει. Ἔφθασαν αἱ παύσεις, ὅπου ἦλθεν ἡ σειρὰ νὰ σιωπήσουν καὶ οἱ Διδάσκαλοι, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν· Θὰ σιωπήσουν καὶ οἱ μαθηταί, καὶ οἱ Διδάσκαλοι, διὰ νὰ ἀκούσουν τὸν Θεὸν ὁμιλοῦντα. Εἰς τὴν ζωὴν γίνεται πολὺς θόρυβος, καὶ κινδυνεύομεν νὰ δηλητηριασθῶμεν, χρειάζεται εἰς ὡρισμένην ἐποχὴν σιωπή, γαλήνη. Θόρυβος ἀπὸ τὰς μηχανάς, ἀπὸ τὰ ράδια, ἀπὸ τὰ νέα, ἀπὸ τὰς φλυαρίας, ἀπὸ τὰς ἀθλιότητάς μας, ἀπὸ τὰς φροντίδας μας, ἀπὸ τὰ πάθη μας, ἀπὸ τοὺς φόβους μας. Ἦλθε τὸ καλοκαῖρι, καὶ μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ φύγωμεν τὸν θόρυβον, διὰ νὰ ξεκουρασθοῦν τὰ νεῦρά μας, τὸ πνεῦμά μας, καὶ ἡ καρδία μας νὰ ἐπανεύρῃ τὴν γαλήνην της.

Ἡ συγκομιδὴ τοῦ σιταριοῦ, τῶν σταφυλιῶν ἔγινεν, ἔχομεν εἰσέλθη εἰς τὸ φθινόπωρον, ἤρχισαν αἱ δροσιές, καὶ οἱ μαθηταὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς μίαν τάξιν ἀνωτέραν, καὶ ἄλλοι εἰς μίαν ἄλλην σχολὴν ἀνωτέραν. Δι' ὅλους ἀρχίζει ἡ ἐντατικὴ ἐργασία, ἕνα ἄλλο θαῦμα καὶ αὐτό, μία ἄλλη εὐλογία.

Φίλοι μαθηταί, ἐπεστρέψατε ἀπὸ τὴν θεραπείαν τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποίαν ἐκάματε εἰς τὸ δωμάτιόν σας, ἄλλοι εἰς τὸ Κτίριον αὐτό, κάτω ἀπὸ ἕνα δένδρον, εἰς τὴν πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ, εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἴχετε ἀφήσῃ τὴν ἐντατικὴν μελέτην, τὰς βαρείας σκέψεις, παρεμερίσατε τὰς φροντίδας σας, καὶ ξεκουρασμένοι, ἀναγεγεννημένοι, ἐπανήλθατε μὲ νέαν ἀλκήν, ὁρμήν, ὄρεξιν, μὲ νέαν δίψαν, νὰ ἀκούσητε, νὰ μελετήσητε, νὰ ἀνυψωθῆτε.

Ἡ σιωπὴ δὲν σημαίνει πάντοτε ὅτι σιωπῶμεν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι ἐνωτιζόμεθα. Ἀκούομεν τὸ ᾆσμα τὸ ὁποῖον ἐκσπᾷ ἀπὸ τὴν γύρω φύσιν, καὶ ἀπὸ τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον. Ἀκούομεν τὴν νύκτα, ἡ ὁποία περιπατεῖ. Ἀκροώμεθα τὸ μήνυμα τὸ ὁποῖον φέρουν μὲ τὴν διαφάνειάν των τὰ ὄντα καὶ τὰ πράγματα, διὰ νὰ ἀπορροφήσωμεν, καὶ νὰ ἀποθησαυρίσωμεν εἰς τὸ εἶναί μας τὸ φέγγος των. Εἰσερχόμεθα εἰς ἐγκαρδιότητα μὲ αὐτά, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα διαφαίνεται τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Ρίπτομεν τὸ βλέμμα μας εἰς τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, εἰς τὴν ἀπαράμιλλη ὀμορφιάν των. Νοιώθομεν τί τὸ αἰώνιον κρύπτεται μέσα μας καὶ γύρω μας. Τὰ μάτια μας καὶ τὰ ὦτά μας ἀνενεώθησαν, βλέπομεν καὶ ἀκούομεν μὲ τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία γλυκαίνει τὶς σκληρὲς γραμμές.

Μᾶς ἐγέμισε μὲ ἀγάπην ἀπέραντη· Εἶναι πολὺ μικρὰ τὰ χέρια μας διὰ νὰ δεχθοῦν τὰ τόσα Του δῶρα. Νὰ μᾶς φωτίζῃ νὰ μὴν παραλείψωμέν ποτε τὸν ὕμνον τὸν ἰδικόν Του, νὰ ψάλλωμεν τὴν δόξαν Του, τὰ ἐλέη Του, τὰ θαυμάσιά Του. Καὶ αὐτὰ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, τοῦ ὠκεανοῦ, ποὺ δὲν ἔχουν συνείδησιν τοῦ ἑαυτοῦ των, μᾶς φέρουν, ποιὸς ξεύρει, πόσους θησαυρούς, τὰ κύματα τὰ ὁποῖα ἔρχονται νὰ ἀποθέσουν εἰς τὴν ἀμμουδιὰ τὰ ἐξαίσια κογχύλια, ἐρχόμενα ἀπὸ μακρυά. Εἶχαν χρησιμεύση ὡς κατοικία κάποιας ὑπάρξεως, ἀριστουργήματα ἀρχιτεκτονικῆς, θέλγητρο εἰς τὰ μάτια μας, ὅραμα ὑπέροχο. Διατί ἔφυγαν, μὲ ποίαν ἐλπίδα ; Ἤλπιζαν νὰ εὕρουν ἀνωτέραν ζωήν ; Καὶ ἡμεῖς εἴχομεν φύγη, διὰ κάμποσον καιρόν, διὰ τὰς παύσεις. Ἀφήσαμεν τὸ ὡραῖον αὐτὸ κογχύλι μας, τὴν Σχολήν. Τίνα μορφὴν θὰ πάρετε, ὅταν μίαν ἡμέραν ὁριστικὰ τὸ ἀφήσετε ; Ποιὸς ξεύρει ἡ ζωὴ κάθε μαθητοῦ ποίαν μορφὴν θὰ λάβῃ· Ὁ Θεὸς μονάχα ξεύρει.

Ἡ μορφὴ αὐτὴ ἀρχίζει νὰ διαπλάσσεται ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ καθένας ἔφερεν ἀπὸ τὸ χωριό του, ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ πατέρα του καὶ τῆς μητέρας του. Ἀπὸ τὸ περιβάλλον του καὶ ἀπὸ τὰ χαρίσματα ὅσα τοῦ ἔδωκεν Αὐτός. Λαμβάνομεν καὶ δίδομεν, εἶναι ὁ μεγάλος νόμος τὸν ὁποῖον ἐφύτευσεν εἰς τὸ εἶναί μας. Καὶ μὲ τοὺς φίλους, καὶ μὲ τοὺς Καθηγητάς μας, καὶ μὲ τὴν ἀγαπημένην μας αὐτὴν Σχολήν, λαμβάνομεν καὶ δίδομεν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ σκέπτεται ὁ κάθε μαθητής, θὰ σκεπτώμεθα ὅλοι μας, καὶ ὡς μέλη οἰκογενείας, καὶ Ἐκκλησίας, καὶ ὡς πολῖται. Εὑρισκόμεθα πάντοτε εἰς τὴν θεϊκήν Του χάριν, καὶ ἀπὸ τὴν Ἑστίαν μας ἀντλοῦμεν τὴν δύναμιν νὰ δράσωμεν διὰ τὴν ἀνάπτυξίν μας καὶ τὴν ζωήν μας, καὶ τὴν ἀποστολήν μας. Καὶ εἶναι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία μᾶς γεμίζει μὲ γαλήνην, μὲ ἁρμονίαν πνευματικήν.

Προσευχόμεθα καὶ ἀρχίζομεν ἕνα νέον ἔτος τῆς μητέρας μας Σχο-

λῆς, παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ μᾶς κρατήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν χάριν Του, νὰ μὴ μᾶς στερήσῃ ποτέ. Ὅταν αὐτὴ ὑπάρχῃ, τὰ καθήκοντά μας, αἱ ὑποχρεώσεις μας, γίνονται εὔκολα, προχωροῦμεν, ὡσὰν νὰ φερώμεθα ἀπὸ ἕνα ρεῦμα. Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ κινηθῶμεν ἀπὸ ἓν δωμάτιον εἰς ἄλλο, εἶναι δύσκολον. Πολλοὶ δρόμοι θὰ ὑπάρξουν ἐνώπιόν μας, ἀλλ' ὁ καλύτερος θὰ εἶναι ὁ τῆς ἁπλοποιήσεως, καὶ ἡ ἁπλοποίησις διὰ τὸν μαθητὴν εἶναι ἡ προσήλωσις εἰς τὰ μαθήματά του. Οὔτε δεξιὰ νὰ στρέφεται οὔτε ἀριστερά, ὡσὰν τὸν γεωργὸν ὁ ὁποῖος βάλλει τὴν χεῖρά του ἐπὶ τὸ ἄροτρον, ὅπως λέγει ὁ Θεῖος Διδάσκαλος. Ἡ χάρις τὸν διεσπαρμένον νοῦν θὰ τὸν συναγάγῃ καὶ θὰ τὸν θέσῃ εἰς ἑνότητα καὶ ὄχι εἰς τὸν κατατεμαχισμόν, εἰς εὐλογίαν καὶ ὄχι εἰς ἐκμηδένισιν τῆς ψυχῆς. Ἡ μεγαλυτέρα τραγῳδία εἰς τοὺς ἀνθρώπους σήμερον εἶναι ἡ ἔλλειψις ἑνότητος εἰς τὴν ζωήν των, ἡ ἔλλειψις ἰσορροπίας. Ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ : «Ἔξελθε». Διάλυσε τὰς σχέσεις σου μὲ τὸν κόσμον αὐτόν, ἄφησε τὸ σπίτι τὸ πατρικό, δέξου τὴν ἀνωτέραν αὐθεντίαν τὴν ὑπερφυσικήν. Ἔξελθε ἀπὸ τὰς ἰδέας σου, καὶ τὰς φροντίδας σου, ἀπὸ τὰ σχέδιά σου τὰ κοινά. Καλεῖσαι διὰ κἄτι τὸ πολὺ ὑψηλόν. Ἔξελθε καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἀπὸ τὰς κοσμικὰς βλέψεις αἱ ὁποῖαι σὲ συμπνίγουν. Ἀπομάκρυνε τὴν φιλαυτίαν σου, τὴν ὑποκρισίαν σου. Θὰ αἰσθανθῇς ἀνακούφισιν, καὶ θὰ ἐπιδοθῇς εἰς τὰς σπουδάς σου μὲ νέαν δύναμιν· Μᾶς ἐξαντλεῖ τρομερὰ ἡ ἔλλειψις εἰλικρινείας. Ὁ κόσμος εἶναι κουρασμένος. Λιτοὶ νὰ εἶσθε, διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἐντὸς ὑμῶν ἔκτακτη πνευματικὴ ἐλευθερία καὶ γαλήνη. Νὰ μὴ τυρβάζετε περὶ πολλά, καὶ νὰ ἐκλέγετε τὴν ἀγαθὴν μερίδα.

Πολλὰ πράγματα μᾶς βοηθοῦν ἐδῶ νὰ συνειθίσωμεν εἰς τὴν ἁπλοποίησιν καὶ εἰς τὴν αὐτοσυγκέντρωσιν, εἰς τὴν πραότητα καὶ τὴν γλυκύτητα, καὶ πρῶτα πρῶτα τὸ Νησὶ μὲ τὸ περίγραμμά του· Εἶναι ὡσὰν νὰ ἀποκόπτεται ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ ἁπλώνεται γύρω ἡ ἔκτασις τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ χρόνου, κἄτι τὸ ὁποῖον προσθέτει, πολὺ εἰς τὴν ὀμορφιάν του. Ὅμοια καὶ ἡ ζωή μας πρέπει νὰ πλύνεται ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἀπὸ τὸ διάστημα. Ὡσὰν τὸ Νησί, πρέπει νὰ γίνωμεν ὡλοκληρωμένοι, γαλήνιοι, μονήρεις. Μᾶς χρειάζεται μόνωσις, περισυλλογή, διὰ νὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὴν μελέτην, εἰς τὴν σπουδήν, διὰ νὰ ἐκκολαφθῇ ἡ προσωπικότης μας. Διὰ νὰ γευθῶμεν τὴν ὡραιότητα τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης, τοῦ ἀέρος, τὴν πρὸς αὐτὰ ἁρμονίαν μας, τὰς συγχορδίας μας μὲ αὐτάς. Καὶ ἡ ἐκσπωμένη ἀπὸ τὸ εἶναί μας μελῳδία νὰ ἑνώνεται μὲ τὸ ᾆσμα τοῦ συνόλου, νὰ ἐκχέεται ἔξω ἀπὸ τὴν ψυχήν μας. Εὔθραυστο τὸ κογχύλι, ἀλλ' ἄθικτο εἰς ὅλην τὴν λεπτὴν ὀμορφιάν του. Μέσα ἀπὸ τὴν λύσσαν τῶν κυμάτων μᾶς

ἦλθεν εἰς τὴν παραλίαν, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. Μᾶς ἦλθε μὲ τὴν γλυκύτητα τῶν γραμμῶν του, καὶ τὴν μαργαριταρένιαν ὑφήν του. Πανάμωμο καὶ ἴσως δι' αὐτὸ τόσον γοητευτικό.

Μᾶς βοηθεῖ τὸ Νησὶ καὶ δι' ἕνα ἀκόμη λόγον, τώρα ποὺ ἀρχίζει ἡ νέα σχολικὴ ἐργασία. Ἤρχισε νὰ ὀλιγοστεύῃ ὁ κόσμος, καὶ ὀλιγοστεύουν αἱ φλυαρίες, τὰ γέλοια, ὁ συνωσιτσμός, καὶ ἡ ἐκδιαίτησις. Ὁ καιρὸς μᾶς εὐνοεῖ διὰ μελέτην καὶ περισυλλογήν, καὶ διάλογον μὲ τὸν ἑαυτόν μας καὶ συνομιλίαν μὲ τὸν Θεόν. Σιωπηλά, μὲ τοὺς συμμαθητάς μας θὰ θαυμάζετε τὸ ὠχρὸ πράσινο φέγγος τῆς ἡμέρας ἡ ὁποία σβύνει. Καὶ ἂν ἀνταλλάσετε κάτι ἀναμεταξύ σας, αὐτὸ θὰ εἶναι κοινωνία μυστικὴ καὶ σιγή, ἡ ὁποία εἶναι οὐσιαστικώτερη ἀπὸ κάθε ὁμιλίαν. Ἐδῶ διὰ τοὺς καλοὺς μαθητὰς ὅλα ἔχουν τὴν ἀξίαν τῆς ποιότητος, καὶ ὄχι τῆς ποσότητος, τῆς γαλήνης καὶ ὄχι τοῦ θορύβου, καὶ ὄχι τῆς ταχύτητος, τῆς σκέψεως καὶ ὄχι τῶν λέξεων, τῆς ὀμορφιᾶς, καὶ ὄχι τῆς πολυπραγμοσύνης καὶ πλεονεξίας. Ἐδῶ συντελεῖται καθαρμὸς ζωῆς, συνειδήσεως καὶ πνεύματος. Ἐδῶ καὶ τὸ κῦμα, ἡ θάλασσα, εἶναι ἕνας διδάσκαλος. Μᾶς διδάσκει νὰ ἔχωμεν ὑπομονὴν ἁπλότητα, μόνωσιν, ἐναλλαγήν, ἁρμονίαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐργασίαν ἐλευθέραν, γύρω ἔκτασιν, τῆς ὁποίας ἀνάγκη ἔχει ἡ ὀμορφιά.

Μὲ τοὺς ὀλίγους τούτους στοχασμοὺς γύρω ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ μαθητοῦ, χαιρετίζω ἐκ μέρους τῆς Ἐφορίας τὸ νέον Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, καὶ κηρύσσω τὴν ἔναρξίν του. Τὸ ἔτος τοῦτο εὑρίσκει τὸ κτίριον τῆς ἀγαπημένης μας Σχολῆς βαθύτερα εὐτρεπισμένον, καὶ τὸν Προϋπολογισμὸν τῆς Σχολῆς κατὰ πολὺ ἐνισχυμένον. Τὸ κτίριον μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου εἶχεν ἐκπέσῃ καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ γίνουν πολλά, διὰ νὰ ἀνασυγκροτηθῇ καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν ὄψιν καὶ κατάρτισιν. Ὁ Γλαῦκος τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ὡραῖος θαλάσσιος Θεός, ἀπὸ τὰ φύκη τὰ ὁποῖα προσεκολλῶντο μέσα ἀπὸ τὸν χρόνον ἐπάνω του, ἀπὸ τὰ κύματα καὶ τὰς παραπλανήσεις καὶ τὰς ἄλλας ταλαιπωρίας, εἶχε παραμορφωθῆ καὶ ἀσχημίσῃ εἰς τρόπον ὥστε νὰ γίνῃ ἀγνώριστος. Ὅμοια πρὸς αὐτόν, λέγει ὁ Πλάτων, καὶ ἡ ψυχή μας ἔχασε μὲ τὰ πάθη καὶ ἁμαρτήματά της τὴν ἀρχικὴν ὀμορφιάν της καὶ δύναμιν καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀνανεώσεως καὶ καθαρμοῦ. Ὅμοια ἔπαθε καὶ τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς, διότι εἶχε λείψῃ ἡ προσήκουσα προσοχὴ καὶ μέριμνα.

Ἡ Ἐφορία στηριζομένη εἰς τὴν ἀνύστακτον διὰ τὴν Σχολὴν ἀγάπην τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, ἡ Ὁποία διὰ τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῆς ἐξακολουθεῖ νὰ θέτῃ εἰς διάθεσιν αὐτῆς κάθε πίστωσιν, χωρὶς φειδὼ καὶ περιορισμόν, ἐξησφάλισε μὲ τὴν ἀγορὰν τῆς οἰκίας Ἰ. Μουράτογλου ἐπαρκὲς νερό, προῆλθεν εἰς ἀνανέωσιν τῶν νιπτήρων καὶ ἀποχωρητηρίων,

καὶ εἰς κατασκευὴν συγχρονισμένων λουτρώνων ἐντὸς τοῦ κτιρίου, ὀργανώνει τὸ ἱματιοφυλάκιον, ἤγειρεν ὡραῖον στεγνωτήριον, καὶ περιεποιήθη συστηματικὰ τὸν μεγάλον περίβολον τῆς Σχολῆς. Πνέει ἤδη εἰς τὴν Σχολὴν ζείδωρος πνευματικὴ αὔρα, μὲ διάχυτον τὴν γονιμοποιὸν θαλπωρήν, διὰ νὰ ἐκκολάπτεται ἡ ψυχὴ τῶν ἐπιλέκτων μαθητῶν της. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ὅλου σοβαροῦ τούτου ἔργου, καὶ διὰ τὴν προσήκουσαν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐν τῇ Σχολῇ ἐργαζομένων, ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνάλογος καὶ ἄξιος Προϋπολογισμός. Ἡ Σχολή, τὴν ἐπίσημον αὐτὴν στιγμήν, ἐκφράζει δι' ἐμοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην της εἰς τὴν πεπνυμένην Κορυφὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριον Ἀθηναγόραν, καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον. Καὶ εὔχεται εἰς τὸν Σχολάρχην, εἰς τοὺς Καθηγητὰς καὶ Μαθητὰς αἴσιον καὶ εὐλογημένον τὸ νέον **Ἔτος 1956—1957.**

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΤΜΗΜΑ Α'.

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ

Η ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ πηγὴ ἐκ τῆς ὁποίας λαμβάνομεν τὰς περισσοτέρας καὶ βασικωτέρας πληροφορίας, περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, Ἑλληνιστὶ συγγραφεῖσα βιογραφία αὐτοῦ. Καίτοι οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ὅτι ἡ βιογραφία αὕτη ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ συγγραφέως (14), μετάφρασιν, γενομένην, ἔκ τινος πρωτοτύπου, «διαλέκτῳ Ἀράβων» γεγραμμένου, ἐν τούτοις μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐλλείψει ἐπαρκῶν πληροφοριῶν περὶ τῆς τὸ πρῶτον συγγραφείσης βιογραφίας, ἡ Ἑλληνικὴ τοιαύτη ἐχρησιμοποιεῖτο, ὧν ἡ πρώτη καὶ κυρία πηγὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀφορώντων τόν τε βίον καὶ τὴν συγγραφικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Π. Σ. Μπάσα, κατὰ τὸ τὸ 1912 ἀνακαλυφθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ἀραβικὸν πρωτότυπον βιογραφία τοῦ Ἰωάννου τοῦ

(14) Ὁ συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν ἑλληνικήν, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης ὁ Η', ἀναφέρων τοὺς λόγους, δι' οὓς ἀναλαμβάνει τὴν συγγραφὴν τοῦ βίου, λέγει καὶ τὰ ἑξῆς :

«τούτου τοίνυν τὸν βίον, ὡς ἔτυχεν, ἐσχεδιασμένον ἀγροϊκιστί, παροράτέον καὶ μᾶλλον μόνον διαλέκτῳ καὶ γράμμασι τοῖς Ἀραβικοῖς ; οὔμενουν.»

Ἀφοῦ δὲ ἀναφέρει τὰ περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς συγγραφικῆς δράσεως τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐν κατακλεῖδι λέγει : «Σύγγνωθί μοι τρισμάκαρ, καὶ ἱκέτης γένοιτό μοι τὰ πρὸς τὸν Θεὸν θερμότατος καὶ ἀνένδοτος, ἐφ' οἷς τοῦτον καλὸν ἔρανον ἄλλου πεποιηκότος, ὡς εἶχεν ὁ ἄνθρωπος, ἀφελῶς αὐτὸς εὑρηκὼς καὶ διαλέκτῳ καὶ γράμμασι κείμενον, ὁ ὁμονυμῶν σοι, ἐκ πόθου εἰς τοῦτο λόγου καὶ ἐπιμελείας τῆς κατὰ δύναμιν, διὰ σῶν μετέβαλον ἐπισκέψεων ἢ ἂν οὕτω δέῃ, καὶ ἐπισκήψεων.» Βίος Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, κεφ. 3. 39.

Δαμασκηνοῦ (15), ὑπῆρξε σπουδαιότατον γεγονός, διότι ὄχι μόνον ἀνεκαλύφθη τὸ πρωιότυπον κείμενον τῆς βιογραφίας, ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν τοῦ ὁποίου, βασισθεὶς ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης, διεσκεύασε τὴν βιογραφίαν ταύτην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῆς χρονολογίας τῆς συγγραφῆς τῆς βιογραφίας εἰς τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξηκριβώθη, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὁ χρόνος συγραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς βιογραφίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καθωρίσθη ποῖος ὁ σύγγραφεὺς αὐτῆς.

Ὡς γίνεται δῆλον, ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς βιογραφίας, εἰς τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν καὶ ὡς ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Γκρὰφ (16), ἡ βιογραφία αὕτη δὲν ἐγράφη πρὸ τοῦ 11ου αἰῶνος,τουτέστι τρεῖς ὅλους αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Στερούμενος ὁ συγγραφεὺς ἀμέσων πληροφοριῶν καὶ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ σοβαροῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀνελάμβανε, τοὐτέστιν τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀφορώντων τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν ἑνὸς Ἁγίου, ἑνὸς Πατρὸς καὶ Διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας, προσεπάθησε

(15) Biographie de St. Jean Damascène, texte original arabe, Harissa 1912.

Ὁ P. C. Bacha εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς βιογραφίας ταύτης τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὸ ἀραβικὸν πρωτότυπον εἶχεν ὑπ' ὄψει τρία χειρόγραφα, τὸ τοῦ Vat. arab. 79 τοῦ Homs καὶ τὸ τοῦ Kazar Buhum. Ἐδημοσίευσε δὲ τὴν βιογραφίαν εἰς τὸ περιοδικὸν Al — Maçarrat, 1912.

Περὶ τῶν διαφόρων ἀραβικῶν χειρογράφων, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν μέχρις ἡμῶν εἰς διαφόρους γλώσσας σωζομένων διαπραγματεύεται ὁ Ζωζὲφ Νασραλλὰ εἰς τὸ ἔργον του «St. Jean de Damas, son époque — sa vie — son oeuvre». Paris 1950, page 1—7.

16) Ὁ ἀραβιστὶ γεγραμμένος βίος τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μετεφράσθη εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ Γκρὰφ καὶ ἐξημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον : «Das arabische Original der Vita des hl. Johannes von Damascus» εἰς τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν «Der Katholik» 1913, 164 — 199 καὶ 320—331. Ὁ Graf δὲν περιωρίσθη ἁπλῶς εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ ὑπὸ τοῦ P. C. Bacha, ἐκδοθέντος εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀλλὰ συγκρίνας τὸ κείμενο τοῦτο μετὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 617 χειρογράφου τῆς Bibl. Orientale, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄγνωστον εἰς τὸν Μπάσα ἔκαμεν ἐπ' ἀμφοτέρων σχόλια καὶ ἐξέθεσε τὰς περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς γνησιότητος τοῦ πρωτοτύπου ἀραβικοῦ κειμένου κρίσεις του. (Ἴδε Joseph Nasrallah μν. ἔργ.). Ὁ Γκρὰφ εἰς τὰ σχόλιά του θέτει, ὡς χρόνον συγγραφῆς τοῦ ἀραβικοῦ βίου τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα καὶ μάλιστα τὸ ἔτος 1085.

δι' ἐμμέσων πληροφοριῶν καὶ δὴ τῆς ἀγράφου Παραδόσεως νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἰ. Δαμασκηνόν, οἷον παρεδέχετο τοῦτον ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ σκιαγραφήσῃ, δι' ὅσων τὸ δυνατὸν ἁδροτέρων γραμμῶν, τὸ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα, ἅτινα κατέστησαν αὐτὸν δικαιοῦχον τῶν ὡς ἄνω τίτλων, ἐξέχουσαν φυσιογνωμίαν καὶ ὑπεροχικὴν προσωπικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ὅμως ταύτῃ καὶ τῷ ὑπερβολικῷ αὐτοῦ ζήλῳ προέβη, ὡς φαίνεται, εἰς ἀφηγήσεις ὡρισμένων πραγμάτων, ἥκιστα ἀληθεῖς καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἐξ οὐδεμιᾶς ἄλλης πηγῆς γνωρίζομέν τι καὶ ὡς ἐκ τούτου τίθενται αὗται ἐν ἀμφιβόλῳ. Τοῦτο καίτοι εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ εἰς τοὺς ὡς ἄνω λόγους καὶ δὴ εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως νὰ ἐξυμνήσῃ πάσῃ δυνάμει ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐμακάρισε καὶ διεκήρυξε «Κήρυκα τῆς ἀληθείας» ἡ 7η Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐν τούτῳ ἦτο καὶ ἀναπόφευκτον, ἐφ' ὅσον ὁ βίος τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐγράφη τρεῖς περίπου αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ· Αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ εἶχε συγκεντρώσει, κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου τῆς συγγραφῆς, προήρχοντο, κυρίως, ἐκ προφορικῆς παραδόσεως, ἡ ὁποία ἀναμφιβόλως θὰ ὑπέστη ἀλλοιώσεις κατὰ τὸ διαρρεῦσαν μακρὸν χρονικὸν διάστημα τῶν τριῶν αἰώνων. Περὶ γραπτῆς παραδόσεως οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος, ἐφ' ὅσον ἔχομεν τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως τῆς βιογραφίας, εἰς τὴν ἀραβικήν, καθ' ἣν οὐδὲν περιεσώζετο τοῦ χειρογράφου περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτος ἀνέλαβε τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ (17).

Ὁ ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις συγγραφεὶς εἰς τὴν ἀραβικὴν βίος τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐχρησίμευσεν, ὡς βάσις διὰ τὴν συγγραφὴν ὑπό τινος Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν

(17) Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν οὗτος ἀνέλαβε τὴν συγγραφὴν τοῦ βίου, οὐδὲν γραπτὸν κείμενον, εἰς ὃ νὰ ἐξιστοροῦνται τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ὑπῆρχε, καίτοι οἱ Χριστιανοὶ ἑώρταζον τὴν μνήμην αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας.

Εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «ἀληθὴς βίος τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, τὸν ὁποῖον συνέγραψεν ὁ Μιχαὴλ ὁ Ἀντιοχεὺς» βιογραφίαν, ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς : «ἐζήτησα νὰ πληροφορηθῶ» περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ἀλλ' ἔμαθον ὅτι οὐδεὶς ἐγνώριζέ τι περὶ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν περιεσώζετο εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἀραβικήν. Ἀπόρησα διότι δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων του καὶ διότι ἐκδηλοῦν οὗτοι τελείαν περὶ αὐτοῦ ἄγνοιαν. σελ. 9—10.

ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὸ ζήτημα ὅμως, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησεν ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ μελέτην τῆς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου συγγραφείσης ἑλληνιστὶ βιογραφίας τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἦτο, ν' ἀνευρεθῇ ποῖος, μεταξὺ τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων, οἱ ὁποῖοι ἔφερον τὸ αὐτὸ ὄνομα «Ἰωάννης» καὶ ἐκλέϊσαν τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος, εἶναι ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ (18). Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου παρουσίαζε μεγαλυτέρας δυσκολίας πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς βιογραφίας εἰς τὸ ἀραβικὸν πρωτότυπον, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος. Αἱ δυσκολίαι δ' αὗται ὠφείλοντο εἰς τὴν ἔλλειψιν πληροφοριῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ χρόνου τῆς συγγραφῆς τοῦ βίου, καὶ τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας οὗτος συνεγράφη. Πλὴν τῆς κατονομα-

---

(18) Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος 9 Ἐπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰωάννης», ἀνῆλθον εἰς τὸν Ἐπισκοπικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ὁ χρόνος τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ θανάτου τινῶν ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατόν, νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς, λόγῳ τῆς ὑφισταμένης διαφωνίας μεταξὺ τῶν διαφόρων πηγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀρυόμεθα τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφορίας. Αἱ πηγαὶ δ' αὗται εἶναι, οἱ Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ἀφ' ἑνός, καὶ αἱ πληροφορίαι τῶν ἱστορικῶν καὶ χρονογράφων ἀφ' ἑτέρου. Ἀξία μνείας εἶναι καὶ ἡ περισπούδαστος μελέτη τοῦ Ἄγγλου Καθηγητοῦ κ. Σ. Χ. Τοῦρνερ, ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ περιοδικὸν «The Journal of Theological Studies» ὑπὸ τὸν τίτλον: «The Early Episcopal List of Jerusalem» ἔτος 1900, σελ. 529—553. Ὁ Καθηγητὴς κ. Σ. Χ. Τοῦρνερ παραθέτει εἰς διαφόρους στήλας τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας παρέχουν οἱ Εὐσέβιος, Ἐπιφάνιος, Γ. Σύγκελλος, Νικηφόρος Κάλλιστος καὶ Εὐτύχιος Ἀλεξανδράκης περὶ τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων καὶ δὴ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν.

Ἴδε καὶ «Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας» τοῦ Ἀ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, τόμ. Α'., σ. 124 ἑξ. τΤὰ Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων» καὶ τόμ. Α'., σ. 246. 7. «Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, παραλειπόμενα ἐκ τῆς Ἱστορίας περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων».

Ὁ Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (ὁ ἀποθανὼν ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν), εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων» (1910), πλὴν τῶν λεπτομερῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας παρέχει ἐν διαφόροις καταλόγοις, παραθέτει ἐν τέλει καὶ κατάλογον τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, σ. 796.

σίας τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, ὡς συγγραφέως, ἐν τῇ βιογραφίᾳ, οὐδεὶς ἄλλος περὶ αὐτοῦ γίνεται λόγος. Χαρακτηριστικὴ μάλιστα εἶναι ἡ σιωπὴ τῶν τε συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων τῷ Ἰ. τῷ Δαμασκηνῷ ἱστορικῶν καὶ χρονογράφων. Καίτοι, ὅμως, δὲν ὑπῆρχον οὐδόλως βάσιμοι πληροφορίαι πρὸς διαμόρφωσιν κἄποιας γνώμης περὶ τοῦ προσώπου τοῦ συγγραφέως καὶ πρὸς ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα ἔζησε, ἐπιστεύετο, ἐν τούτοις, ὑπὸ πάντων σχεδόν, μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς βιογραφίας εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης ὁ Ζ', ὅστις ἀνῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τὸ 964 καὶ ἀπέθανε τὸ 966 ἦτο ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἄγνωστον ποῦ βασιζόμενοι, οἱ κατὰ καιροὺς μελετηταὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, διεμόρφωσαν τὴν γνώμην ταύτην. Αἱ ἀπόπειραί των, ἐν τούτοις, πρὸς καθορισμὸν τοῦ συγγραφέως, στερούμεναι πάσης σοβαρᾶς βάσεως, ἦσαν ὅλως ὑποκειμενικαὶ καὶ αὐθαίρετοι. Ἡ πιθανωτέρα δὲ γνώμη εἶναι ὅτι ἐπρόκειτο περὶ εἰκασίας ἄνευ ἀκριβοῦς ἱστορικῆς καὶ χρονολογικῆς βάσεως.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ βίου εἰς τὸ ἀραβικὸν πρωτότυπον κατέδειξε τὸ ἀβάσιμον τῆς ἐν λόγῳ εἰκασίας καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνατροπὴν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν ταύτης. Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης ὁ Ζ' δὲν ἠδύνατο, πλέον, νὰ θεωρῆται, ὡς συγγραφεὺς τῆς ἑλληνικῆς βιογραφίας, ἐφ' ὅσον ἡ κατὰ τὸ 1912, ἀνακαλυφθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἀραβικὸν πρωτότυπον βιογραφία, δὲν συνεγράφη πρὸ τοῦ 11ου αἰῶνος καὶ συγκεκριμένως πρὸ τοῦ 1085. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου τοῦ Ζ' μέχρι τῶν μέσων τοῦ 12ου αἰῶνος, δύο Πατριάρχαι, φέροντες τὸ ὄνομα «Ἰωάννης» ἀνῆλθον εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἱεροσολύμων. Ὁ μὲν εἷς ἐγένετο Πατριάρχης τὸ 1106 ἄγνωστον δὲ τὸ πότε ἀπέθανε (19).

---

(19) Μετὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Η'., τὸν κατὰ τὸ ἔτος 1106 ἀνελθόντα εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον καὶ μέχρι τοῦ 1156, εἰς τοὺς Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους Ἱεροσολύμων ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα δύο Πατριαρχῶν τῶν Σάββα καὶ Νικολάου. Τὸν τελευταῖον τοῦτον διεδέχθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἰωάννης ὁ Θ' κατὰ τὸ 1156. Περὶ τούτου ἔχομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου τῆς συνελθούσης ἐπὶ Μανουὴλ Κομνηνοῦ (1143—1180) πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς παρουσίας τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ ἐν τῇ Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ. Ἐν τῇ πρώτῃ Συνεδρίᾳ τῆς Συνόδου τὸ 1156, ὁ ὑπογράφων τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου, ὡς Πατριάρχης Ἰ-

Ὁ δ' ἕτερος ἀνῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τὸ 1156 καὶ ἀπέθανε τὸ 1166. Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν Πατριαρχῶν, ὁ συγκεντρῶν τὰς περισσοτέρας πιθανότητας καὶ θεωρούμενος συγγραφεὺς καὶ διασκευαστὴς τῆς βιογραφίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἶναι ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης ὁ Η'. Ἡ ὑπό τινων νεωτέρων διατυπωθεῖσα γνώμη, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἰωάννης ὁ Θ' εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς ἑλληνικῆς βιογραφίας (20) δὲν εὐσταθεῖ, καθ' ὅτι τὰ ἀρχαιότερα τῶν χειρογράφων τῆς βιογραφίας, ἀνάγονται εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1156 περίοδον.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ πρωτοτύπου, γενομένη μετάφρασις εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοῦ βίου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (21), δὲν διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς ἀραβιστὶ γεγραμμένης βιογραφίας. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει ἀναφέρονται μετὰ πάσης λεπτομερείας πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Ἰ. Δαμασκηνοῦ ἀξιοσημείωτα γεγονότα, ἅτινα ἀφηγεῖται ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀραβικῆς βιογραφίας. Διαφέρει δὲ τῆς τελευταίας ταύτης, ἡ ἑλληνικὴ βιογραφία, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διατυπώσεως καὶ τῆς θέσεως τῶν ἐξιστορουμένων. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως τῆς ἑλληνικῆς βιογραφίας περὶ τῶν προθέσεών του, ν' ἀναπτύξῃ πλατύτερον τὰ κατὰ τὸν

ερουσολύμων, εἶναι ὁ Νικόλαος. Εἰς τὰς λοιπὰς ὅμως, Συνεδρίας τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου ὑπογράφει, ὡς ἀντιπρόσωπος «τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητρὸς πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων», ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης. Ε. Π. Μ. 140, 148. 196. 197

(20) Α Παπαδόπουλος Κεραμεύς, μν. ἔρ. τ. Γ' σ. Θ'.

(21) Ἡ ἑλληνικὴ βιογραφία ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ρώμην, τὸ 1553 ὑπὸ τοῦ Ν. Μαζοσάνους. Ἴδε περὶ τῆς βιογραφίας ταύτης, τὴν ἐργασίαν τοῦ M. Gordillo, Damascenica, εἰς Orientalia Christiana, τ. 8, 1926, ἀρ. 29, σ. 49, ὅπου παρατίθεται κατάλογος τῶν ἀρχαιοτέρων ἑλληνικῶν χειρογράφων, τῶν περιεχόντων τὴν ἀνωτέρω βιογραφίαν.

Αἱ ἄλλαι κυριώτεραι ἐκδόσεις εἶναι : ἡ τοῦ Mai «Acta Sanctorum» II, 109—118, ἡ τοῦ M. Lequieu, Ioannis Damasceni, Opera I, Paris 1712, I—XXIV, καὶ ἡ τοῦ Μίγν, Ε. Π. 94, 429—490.

Ὁ πανηγυρικὸς εἰς Δαμασκηνὸν τοῦ Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἑλληνικῆς βιογραφίας τοῦ Ἰωάννου Ἱεροσολύμων.

Ὁ M. Gordillo ἐδημοσίευσε βίον ἐξ 90 στίχων περὶ τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐκ Μαρκιανοῦ Κώδικος, ἀριθμ. 363 τοῦ 12ου αἰῶνος. Μν. ἔργ. σ. 45 κ. ἑξῆς

Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἐν τῇ ἐξιστορήσει τοῦ βίου του, ἡ διαφορὰ αὕτη ἐν τῇ διαπραγματεύσει τοῦ θέματος καὶ δὴ ἐν τῇ ἐκθέσει, θὰ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέπεια τῆς μεταφράσεως ἀπὸ μιᾶς γλώσσης εἰς ἄλλην. Ἡ ὁμολογία, ὅμως, αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, ὅτι «τούτου τοίνυν τὸν βίον, ὡς ἔτυχεν, ἐσχεδιασμένον ἀγροϊκιστί, παροράτεόν καὶ μᾶλλον μόνον διαλέκτῳ καὶ γράμμασι τοῖς ἀραβικοῖς ; οὔμενουν (22), ἀποδείκνυσι, ὅτι οὗτος, κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου τῆς συγγραφῆς τῆς βιογραφίας τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, δὲν ἱκανοποιήθη ἀπὸ τὸν τρόπον περιγραφῆς τοῦ βίου ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς πρωτοτύπου ἀραβικῆς βιογραφίας, οὔτε καὶ ἀπὸ τὰς παρεχομένας ὑπ' αὐτοῦ πληροφορίας, δι' ὃ καὶ κατὰ τὴν διασκευὴν τῆς βιογραφίας ἐκ τῆς ἀραβικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν προέβη εἰς εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν ταύτης.

Ἡ πρώτη αὕτη ἑλληνικὴ βιογραφία ἐχρησιμοποιήθη ἀργότερον, ὡς βάσις, δι' ὅλας τὰς ἄλλας, αἱ ὁποῖαι συνεγράφησαν κατὰ διαφόρους περιόδους εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν (23). Πλὴν ὅμως ἕκαστος συγγρα-

---

(22) Βίος κεφ 3.

(23) Κατὰ τὸ 1897 ὁ Ἀ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ἐδημοσίευσε εἰς τὰ «Ἀνάλεκτα τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας», τ. Δ΄., 271—302 καὶ 302—350 δύο βίους τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐκ δύο διαφόρων Κωδίκων. Ὁ μὲν εἷς εἶναι ὁ Κῶδιξ 1ος τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς τῆς Θεοτόκου, τοῦ 14ου αἰῶνος, (φ. 108 β—121 α), ὁ δ' ἕτερος εἶναι ὁ Κῶδιξ Ἀθηνῶν 983, τοῦ 13ου αἰῶνος (μ. 315—357 β).

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν τῷ πρώτῳ Κώδικι, ἤτοι τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς, περισωθέντος βίου, εἶναι ἄγνωστος. Καίτοι διαπραγματεύεται τὸ ὅλον θέμα ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν τῆς πρώτης ἑλληνικῆς βιογραφίας τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, ἐν τούτοις διαφέρει εἰς πολλὰ σημεῖα ἐκείνης, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν ἀφορώντων τὰς σχέσεις τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ πρὸς τὸν Κοσμᾶν τὸν θετὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν καὶ πρὸς Κοσμᾶν τὸν Διδάσκαλόν του. Ὑποστηρίζει, ὅτι πρόκειται περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Ὁμιλῶν περὶ τῆς συγγραφικῆς δράσεως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λέγει, ὅτι ἔγραψεν ὕμνους καὶ ἐπιστολὰς κατὰ τῶν πολεμούντων τὰς Ἁγίας Εἰκόνας, ἄνευ οὐδεμιᾶς νύξεως περὶ τῆς ἄλλης συγγραφικῆς αὐτοῦ δράσεως. Γενικῶς δ' ὁ ἄγνωστος συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας ταύτης, ἀγνοεῖ πλεῖστα ὅσα γεγονότα ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ. Πάντα δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ, ἀνεξαρτήτως τῆς πρώτης ἑλληνικῆς βιογραφίας, ἐξιστορούμενα εἶναι τελείως ἀβάσιμα καὶ ἀνακριβῆ. Ἐκ τοῦ περιεχομένου δύναται κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι σκοπὸς τοῦ συγγραφέως δὲν ἦτο ἡ ἐξιστόρησις τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀλλ' ἡ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μελῳδοῦ,

φεὺς δὲν παρέλειπε τὴν διὰ ῥητορικῶν πλατειασμῶν καὶ διαφόρων προσθηκῶν, ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον ἀνάπτυξιν, τῶν ἀφορώντων τὸν βίον καὶ τὴν ἐν γένει δρᾶσιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Οὕτω δὲ αἱ διάφοροι βιογραφίαι, αἱ ὁποῖαι σώζονται μέχρι σήμερον, καίτοι δὲν διαφέρουσι κατὰ τὸν πυρῆνα τῆς πρώτης ἑλληνικῆς βιογραφίας, οὐχ ἧττον ὅμως περιέχουσι πλείστας ἀνακριβείας καὶ ἱστορικῶς ἀστηρίκτους πληροφορίας.

(Συνεχίζεται)

Ἐπειδὴ δ' ἀμφότεροι συνεδέοντο στενώτατα καὶ ἀμφότεροι διέπρεψαν ὡς ὑμνογράφοι καὶ μελῳδοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας ταύτης ἐπελήφθη τῆς ἐξετάσεως τοῦ βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ, τόσον δμως ὅσον ἦτο ἐπάναγκες διὰ τὸν ἐπιδιωκόμενον ἀντικειμενικὸν αὐτοῦ σκοπόν, νὰ ἐξυμνήσῃ, τούτέστι, καὶ νὰ ἐγκωμιάσῃ τὸν Κοσμᾶν τὸν μελῳδόν.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν τῷ Κώδικι Ἀθηνῶν 983, ὑπάρχοντος βίου τοῦ Ἰ. τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐξιστορεῖ τὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα τῆς πρώτης ἑλληνικῆς βιογραφίας, ἐκτὸς ἐλαχίστων τινων διαφορῶν. Ἐπὶ παραδείγματι ὑποστηρίζει, ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν, ὅτι ὁ χειροτονήσας αὐτὸν εἰς Ἱερέα, Ἐπίσκοπος ἐκαλεῖτο Ἠλίας καὶ ὅτι ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑβδομήκοντα ἐτῶν. Ὁ συγγραφεὺς καλεῖ ἑαυτὸν Ἰωάννην Μερκορόπουλον, Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Πατριάρχην Ἱεροσολύμων. Ἀναμφιβόλως ὁ συγγραφεὺς ἀντέγραψε τὴν πρώτην ἑλληνικὴν βιογραφίαν, προσθέσας μόνον ἐλαχίστας πληροφορίας, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω.

Σημ. : Εἰς τὴν σελ. 499 αἱ ἐν τῇ ὑποσημειώσει (17) ἀναφερόμεναι πληροφορίαι προέρχονται ἐκ τῶν ἔργων τοῦ G. Graf μν. ἔρ. καὶ M. Gordillo «Damascenica» εἰς τὸ Orientalia Christiana 1926, τ. 8, σελ. 53—55.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἰνδίκτου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐν μέσῳ ἀτμοσφαίρας κατανυκτικότητος καὶ ἱερᾶς σεμνοπρεπείας ηὐλογήθη καὶ ἐφέτος ἐν τῷ Πανσ. Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ ἔναρξις τῆς Ἰνδίκτου, καὶ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

Ἀφ' ἑσπέρας, τοποθετηθείσης ἐν τῷ Σωλέᾳ, ὡς εἴθισται ἀπὸ μακροῦ τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Εἰκόνος τῆς Παμμακαρίστου, ἐψάλη ὁ Ἑσπερινός, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Τὴν ἑπομένην κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐχοροστάτησε καὶ αὖθις ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Ἁγίων Συνοδικῶν καὶ τῶν ἐνδημούντων Σεβ. Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, ἤτοι Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶ, Δέρκων κ. Ἰακώβου, Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, Αἴνου κ. Γερμανοῦ, Προικοννήσου κ. Φιλοθέου, Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου, Χαλδίας κ. Κυρίλλου, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου, Λαοδικείας κ. Μαξίμου, Σάρδεων κ. Μαξίμου, Ἰκονίου κ. Ἰακώβου καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι: Οἱ Ἐντιμ. κ.κ. Βύρων Θεοδωρόπουλος καὶ Ἀλέξανδρος Χὰρτ Σοῦτσος, Πρόξενοι τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, οἱ Ἐντιμ. Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κ.κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Μ. Ρήτωρ, Ἀχ. Μόσχος, Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ Γεώργ. Χόλλεμπαχ, Μ. Ρεφερενδάριος, Χρῆστος Ἰωαννίδης, Νομαρχιακὸς Σύμβουλος καὶ Πρόεδρος τῆς Κεν. Ἐφορίας Γαλατᾶ, Κομποθέκρας, Δημοσιογράφος, Πρόεδροι Κοινοτήτων καὶ Φιλοπτ. Ἀδελφοτήτων καὶ πυκνότατον Ἐκκλησίασμα.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης, περιβληθεῖσα ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, ἐτέλεσε τὴν εἰδικὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν. Ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ Θρόνου τὴν εὐχὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς Ι' Ἰνδικτιῶνος, καὶ ἐδεήθη πρὸς Κύριον, «τὸν τῇ Αὐτοῦ ἐξουσίᾳ καιροὺς καὶ χρόνους θέμενον, ὑπὲρ τῶν χειμαζομένων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τοῦ φωτισμοῦ καὶ ἀγαθῶν ἐπινεύσεων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ὑπὲρ ἠθικῆς προκοπῆς τῶν Χριστιανῶν, τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν προαπελθόντων Χριστιανῶν.»

Ἐπηκολούθησεν ἡ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Ἁγίων Ἀρχιερέων ὑπογραφὴ ἐν τῷ ἐπισήμῳ Κώδικι τῆς Ἰνδίκτου.

Τὴν κατανυκτικότητα τῆς Ἑορτῆς ἐπεσφράγισε τὸ προσκύνημα τῆς Ἱερᾶς καὶ Θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς Παμμακαρίστου ὑπὸ τοῦ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος.

Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας.

Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, τῇ Κυριακῇ 16ῃ

Σεπτεμβρίου, ἀφ' ἑσπέρας τὸ Ἱ. Λείψανον, φυλασσόμενον ἀπὸ αἰώνων ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐτοποθετήθη ἐν τῷ σωλέᾳ αὐτοῦ καὶ ἀκολούθως ἐψάλη ὁ Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μαξίμου.

Τὴν κυριώνυμον ἡμέραν τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ αὐτὸς Ἀρχιερεύς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέστη ἐν τῷ Ἱ. Βήματι.

Παρῆσαν ὁ Ἐντιμ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐστάθιος Λαγάκος μετὰ τῆς εὐγεν. συζύγου αὐτοῦ καὶ πλῆθος εὐλαβῶν Χριστιανῶν.

Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον.

Τῇ 20ῇ π.μ. Σεπτεμβρίου, ἑορτῇ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, ἐτελέσθη ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἡ καθιερωμένη ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Κτίτορος Θεία Λειτουργία, εἰς ἣν παρέστησαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεθ' ἁπάντων τῶν Ἐσωκατακοίλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔψαλε τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Κτίτορος τοῦ Πατριαρχικοῦ Παρεκκλησίου ἀειμνήστου Εὐσταθίου Εὐγενίδου.

Πατριαρχικαὶ ἀντιπροσωπεύσεις.

Ἐν τῷ τελεσθέντι ἐν τῷ ἐνταῦθα Παρεκκλησίῳ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας μνημοσύνῳ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Ζὰκ Ταρμπὲ ντὲ — Σαὶν — Ἀρντουέν, τέως Πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐνταῦθα, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντεπροσώπευσεν ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός, διαβιβάσας τὴν Πατριαρχικὴν συμπάθειαν τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ Πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας κ. Ζὸκ Πὼλ Γκαρνιέ.

Πατριαρχικαὶ εὐχαί.

Εἰς τὸν ἀγαγόντα τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ Μ. Εὐεργέτην τῶν Πατριαρχείων Ἐντιμ. κ. Σταῦρον Νιάρχον, τηλεγραφικῶς διεβιβάσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὅστις καὶ ἀπαντητικῶς δι' ἐπὶ τούτου τηλεγραφήματος ὑπέβαλεν εὐχαριστίας καὶ σέβη.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἐπὶ ταῖς Ἐθνικαῖς Ἑορταῖς Σουηδίας, 17ῃ Νοεμβρίου, καὶ Λιβάνου 22ᾳ Νοεμβρίου, ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός, μεταβὰς παρὰ τοῖς ἐνταῦθα Γ. Προξένοις τῶν Χωρῶν τούτων, διεβίβασε τοῖς Ἐντιμ. Γενικοῖς αὐτῶν Προξένοις τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς.

Ἐπισκέψεις.

— Τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη ὁ ἐνταῦθα Γ. Πρόξενος τῆς Αὐστρίας Ἐντιμ. κ. Γεώργιος Ρώσσελερ. Τῇ Α. Ἐντιμότητι ἐπισκεπτομένῃ τὸ πρῶτον τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἀπεδόθησαν κατὰ τὴν ἔλευσιν καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν Αὐτῆς αἱ προσήκουσαι τιμαί.

— Τῇ Τετάρτῃ, 26ῃ Σεπτεμβρίου, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη ὁ Ἐντιμ. κ. Κορνήλιος Ριζού, Ὑποπρόξενος τῆς Ρουμανίας ἐνταῦθα, γενόμενος δεκτὸς προσηκόντως.

Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 6ης Νοεμβρίου, ἀποφασισθέντος ὅπως γένηται ἐξ ὑπαρχῆς ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου βάσει τῶν κειμένων Συνοδικῶν Διατάξεων, ἀπηρτίσθη αὕτη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπο-

λιτῶν Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων, Εἰρηνουπόλεως, Αἴνου, Προικοννήσου, Χαλδίας, Λαοδικείας, Σάρδεων, Ἰκονίου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου καὶ Φιλαδελφείας.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία εἰς Ἀθήνας.

Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου, ληφθείσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 6ῆς Νοεμβρίου ἐ. ἔ., ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς τῇ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σάρδεων κ. Μαξίμου καὶ Ἰκονίου κ. Ἰακώβου Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία πρὸς ἐπίλυσιν ἐκκρεμούντων τινῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ.

Τὴν ὡς ἄνω Ἀντιπροσωπείαν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός.

Καταρτισμὸς Κτηματικῆς τῶν Πατριαρχείων Ἐπιτροπῆς.

Κατηρτίσθη Συνοδικῶς Κτηματικὴ τῶν Πατριαρχείων Ἐπιτροπὴ ἀπαρτισθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, Προέδρου, καὶ τῶν κ.κ. Δημοσθένους Γιαγτζόγλου, Δικηγόρου, μέλους τοῦ Νομ. Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων, Ἰακώβου Παπαδοπούλου καὶ Ἰωάννου Καρακάσογλου, Ἐμπόρων, καὶ Νικολάου Σαρρῆ, Δικηγόρου τῶν Πατριαρχείων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη ἤδη τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Χειροτονίαι.

Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τῆς Πνευματικῆς Διακονίας, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ χειροτονία τῶν ἐκ τῶν ἐφετεινῶν ἀποφοιτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Ἱεροδ. Διακόνου κ. Ἀνθίμου Δρακωνάκη εἰς Πρεσβύτερον καὶ κ. Βασιλείου Νικήτα εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον.

Τὴν χειροτονίαν τοῦ πρώτου ἐτέλεσε τῇ Κυριακῇ, 21ῃ Ὀκτωβρίου, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος.

Τὰς δὲ εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονίας τοῦ κ. Βασιλείου Νικήτα ἐτέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλδίας κ. Κύριλλος, τὴν μὲν πρώτην τῇ Κυριακῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, τὴν δὲ δευτέραν τῇ Κυριακῇ 21ῃ Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Εὐαγγελιστρίας Προπ. Κουρτουλοῦς. Ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸ Κληρικὸν στάδιον μετωνομάσθη εἰς Βενέδικτον.

Εἰσηγήσει τῆς Π. Κ. Ε. Ἐπιτροπῆς, ἐνεκρίθη ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ κ. Ἀναστασίου Παξιμαδᾶ, συγκεντροῦντος τὰ ἀπαραίτητα πρὸς τοῦτο προσόντα καὶ προοριζομένου διὰ τὴν Κοινότητα Σταυροδρομίου.

Πνευματικὴ Διακονία.

Ὑποτροφίαι.

Ἡ ἐπὶ τῆς Πνευματικῆς Διακονίας Ἐπιτροπὴ ἐνεργοῦσα ἐπὶ τῇ βάσει σχετικοῦ τῆς Ἐκκλησίας προγράμματος, ὅπως οἱ ἐκ τῶν Κληρικῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς εἰδικεύωνται εἰς διαφόρους κλάδους τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, ἵνα χρησιμοποιηθῶσιν εἶτα εἰς ἐπικαίρους τῆς Ἐκκλησίας θέσεις, ἀπέστειλε καὶ ἐφέτος εἰς διάφορα Πανεπιστήμια, Σχολὰς καὶ Ἀκαδημίας τοῦ Ἐξωτερικοῦ τοὺς κάτωθι Κληρικούς, ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς.

1.— Ἱερομόναχον Ἀπόστολον Διμέλην, εἰς Ρουμανίαν.

2.— Ἱερομόναχον Ἄνθιμον Δρακωνάκην, εἰς Βέλγιον, καὶ

3.— Ἱερομόναχον Βενέδικτον Νικήταν, εἰς Ἰταλίαν.

Κανονικαὶ ἄδειαι.

Τυχόντες Κανονικῆς ἀδείας, ἀνεχώρησαν εἰς Ἑλλάδα, τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων κ. Ἰάκωβος καὶ Λαοδικείας κ. Μάξιμος.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὰς Α. Σεβασμιότητας προέπεμψεν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός.

Ἀνοικοδόμησις τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

Τὸ ἔργον τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν κατερειπωθέντων Ἱ. Ναῶν, προσέλαβε κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τρίμηνον λίαν εὐχάριστον ἐξέλιξιν. Οὕτω κατόπιν σχετικῶν συνομιλιῶν καὶ ἐπαφῶν μετὰ τῶν ἁρμοδίων Κυβερνητικῶν παραγόντων, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν ὁρισθεισῶν ἀποζημιώσεων ἐκχωρηθῇ ὡς πρώτη δόσις ποσὸν 10 ἑκατομμυρίων Τ. Λ. διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἱ. Ναῶν. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου κατετέθησαν εἰς Τράπεζαν ἐπ' ὀνόματι τῆς νομίμως ἐκλεγείσης διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου Οἰκονομικῆς ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶ Ἐπιτροπῆς Λ.Τ. 2.830.000.

Ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ καταρτισθέντος συνεργείου ἀρχιτεκτόνων, ἤρξατο τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι.

Τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. ἐπὶ τῇ διακοπῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, ἀντηλλάγησαν αἱ εἰθισμέναι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετὰ πάσης Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ ἱεροπρεπείας, ἐτελέσθησαν καὶ ἐφέτος ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ αἱ ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις Ἱεραὶ Ἀκολουθίαι, ἐν συρροῇ εὐλαβοῦς Ἐκκλησιάσματος, προεξάρχούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τόσον κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Μ. Ὡρῶν καὶ τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ καὶ τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, κατὰ τὴν παραμονήν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν κυριώνυμον ἡμέραν.

Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων, τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνιερούργησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπολῖται Αἴνου κ. Γερμανός, Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, Λαοδικείας κ. Μάξιμος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος.

Τὴν Πατριαρχικὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Ἀπόδειξιν ἀνέγνωσεν ἀπὸ τοῦ Ἱ. Ἄμβωνος ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετος.

Παρέστησαν, συμπροσευχόμενοι, οἱ Ἐντιμ. κ.κ. Ἄγις Καψαμπέλης, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τῆς εὐγεν. μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, Εὐστράτιος Λαγάκος, Πρόξενος, Ἀλ. Χάρτ. Σοῦτσος, Πρόξενος, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Ἀλέξανδρος Χατζόπουλος, Βουλευτὴς Σταμπούλ, οἱ Ἐντιμολογιώτατοι Ὀφφικιάλοι Μ. Ρήτωρ κ. Βλαδ. Μιρμίρογλου, Μ. Χαρτοφύλαξ κ. Ἀχιλλεὺς Μόσχος, Ρεφερενδάριος κ. Γεώργιος Χόλλεμπαχ, Μυρεψὸς κ. Βασίλειος Αἰμιλιάδης, Χρῆστος Ἰωαννίδης, Νομαρχιακὸς Σύμβουλος καὶ Πρόεδρος τῆς Κ. Ἐφορίας Γαλατᾶ, καὶ πυκνὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ἀνέγνωσε τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν πρὸς μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ὑπὸ τοῦ πληρώματος καὶ ἀπὸ τοῦ Θρόνου διένειμε τὸ ἀντίδωρον.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἐδεξιώθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ τοὺς Σεβ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Ἐπισήμους καὶ τοὺς Ὀφφικιάλους.

Τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν παρεκάθησαν οἱ συλλειτουργήσαντες Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ὀφφικιάλοι κ.κ. Γ. Χόλλεμπαχ καὶ Β. Αἰμιλιάδης.

Τὴν 26ην λ.μ. ἐχοροστάτησεν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Συνάξεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἐπισκέψεις ἐπὶ ταῖς Ἑορταῖς.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζαντουριάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Σαὰκ Παπαζιάν, τοῦ κ. Καραμπὲτ Ἀμπραμιάν, Συμβούλου καὶ τοῦ Ἀρχικλητῆρος Αὐτοῦ, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τῇ 26ῃ λ.μ., γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν καὶ ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου προβλεπομένων τιμῶν, καὶ ἐνῷ ἔκρουον οἱ κώδωνες τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, ὡδηγήθη εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ἔνθα ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος ὑπεδέχθη Αὐτόν, ἀνταλλάξασα μετ' αὐτοῦ τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, καὶ ἔσχεν ἐγκάρδιον συνομιλίαν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐκφράσῃ καὶ αὐτοπροσώπως τῇ Α. Μακαριότητι συμπάθειαν διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν χαρὰν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας Αὐτοῦ. Διηρώτησε τὰ τῆς λειτουργίας τῆς ἐν Σκουτάρει Ἀρμενικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἐνδιεφέρθη νὰ πληροφορηθῇ διὰ τὴν ἐνταῦθα διαβίωσιν τῆς Ἀρμενικῆς Κοινότητος.

Ὁ Μακαριώτατος ηὐχαρίστησε θερμῶς διὰ τὸ ἀδελφικὸν ἐνδιαφέρον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ διεβίβασε τὰ σέβη τῶν πνευματικῶν τέκνων Αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Α. Μακαριότητος, ἐνῷ ἀπεδίδοντο αἱ προσήκουσαι τιμαὶ ὑπὸ τῶν Ἐσωκατακοίλων Κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, προέπεμψε τὸν Μακαριώτατον μέχρι τῆς ἐσωτερικῆς πύλης τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου.

— Ἐπὶ ταῖς Ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἐπεσκέφθησαν τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀγκύρᾳ κ. Ἰωάννης Καλλέργης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγ. Καψαμπέλη, Γενικοῦ Προξένου αὐτῆς ἐνταῦθα, ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρέσβυς τοῦ Λιβάνου κ. Μοχάμεδ Ἄλι Χαμάντε, ἐν Ἀγκύρᾳ, μετὰ τοῦ ἐντιμοτάτου κ. Ἰωάννου Χατζηθωμᾶ, Γενικοῦ Προξένου αὐτοῦ ἐνταῦθα καὶ ὁ Ἐντιμότατος κ. Ρόμπερτ Μάϊερ, Γεν. Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐνταῦθα.

Εἰς τοὺς ἐπισήμους κατά τε τὴν ἄφιξιν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ τὴν ἀναχώρησιν, ἀπενεμήθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης κ. Μάξιμος.

Ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, ἡ Α. Θ. Παναγιότης Πατριάρχης κ. Μάξιμος, ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐν τῇ Ἱ. Ἁγιοταφικῇ Μονῇ Ἁγίου Γεωργίου Κρημνοῦ, Χάλκης.

Τῇ Κυριακῇ, 23ῃ τ.μ., ἡ Α. Θ. Π.

Τῇ Κυριακῇ, 23ῃ τ.μ., ἡ Α.Θ.Π. συνοδευομένη ὑπὸ τῶν Πανοσ. Ἀρχιμ.

κ.κ. Ἰωάννου Οἰκονομίδου, Ἐξάρχου τοῦ Παναγίου Τάφου ἐνταῦθα, καὶ Ἀλεξάνδρου Καρακάση, Ἱερατ. Προϊσταμένου Μ. Ρεύματος, τῶν οἰκείων Αὐτοῦ καί τινων φίλων, διεπεραιώθη ἀτμοπλο-κῶς, ἐκ Χαρταλιμῆς, εἰς Χάλκην.

Εἰς τὴν προκυμαίαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑπεδέχθησαν ἀπὸ μέρους τῆς Κοινότητος Χάλκης ὁ Ἱερατικῶς αὐτῆς Προϊστάμενος Αἰδεσ. Οἰκονόμος κ. Ἀναστάσιος Ξένος καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων κ. Σάββας Στεφανίδης.

Ἐν τῇ ὡς ἄνω Ἱ. Μονῇ, ἀφοῦ προσεκύνησεν ἐν τῷ Ἱ. αὐτῆς Ναῷ, ἀνῆλθεν εἰς τὸν ξενῶνα αὐτῆς, ἔνθα ἐδέχθη πολλοὺς ἐκ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν μεταβάντων ὅπως ὑποβάλωσι τὰ σέβη αὐτῶν καὶ λάβωσι τὰς εὐλογίας Αὐτοῦ καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἰδιαίτερον διαμέρισμα τῆς Μονῆς, ἔνθα ἐφιλοξενήθη.

Τὴν πρωΐαν τῶν Χριστουγέννων, ἐχοροστάτησε καὶ εἶτα ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδριτῶν κ. κ. Ἰωάννου, Ἐξάρχου, Κωνσταντίνου Χαρισιάδου, Ἐπιμελητοῦ τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης καὶ Ἰακώβου Ἰωσηφίδου, καὶ τῶν Ἱεροσπουδαστῶν Ἱερολ. κ.κ. Ἠλία Σαλίμπα καὶ Κωνσταντίνου Παπαδάκη. Ἔψαλον παλαιοὶ ἀπόφοιτοι τῆς Ἱ. Θ. Σχολῆς.

Πλῆθος πολὺ Χριστιανῶν προσῆλθεν ἐκ τῶν Νήσων καὶ τῆς Πόλεως, εἰς πολλοὺς τῶν ὁποίων ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετέδωκε τὰ Ἄχραντα Μυστήρια, καὶ εἶτα διένειμε τὸ ἀντίδωρον.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας παρετέθη ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Χριστουγεννιάτικον πρόγευμα, εἰς ὃ μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρεκάθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, οἱ συλλειτουργήσαντες μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ ἀρκετοὶ φίλοι.

Τὸ ἀπόγευμα, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συνοδευομένη ὑπὸ ἱεροσπουδαστῶν τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς, προσεκύνησεν ἐν τῇ Ἱ. Σκήτῃ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἡγουμένου αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Κυπριανοῦ Στυλιανίδου μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Ἡ ἐνταῦθα Ἀγγλικανικὴ Παροικία.

Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῷ Ἱ. Ναῷ ἐτελέσθη πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου αὐτοῦ Αἰδεσιμ. Πρωθιερέως κ. Πάϊπερ. χορὸς ἐκ παίδων.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ὁ Αἰδεσ. Πρωθιερεύς, εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ πυκνὸν ἐκκλησίασμα παρουσίασε τὸν Ἐκπρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, κομιστὴν τῶν Πατριαρχικῶν εὐχῶν καὶ τῶν εὐλογιῶν καὶ ἀνέπτυξε τοὺς ἀδελφικοὺς δεσμοὺς μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος ὡμίλησε πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα καταλλήλως καὶ διηρμήνευσε τὴν Πατριαρχικὴν ἀγάπην πρός τε τὸν Αἰδεσ. Ἱερατ. Προϊστάμενον καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Παροικίας.

Ἐν ἄκρᾳ συγκινήσει ὁ Αἰδεσ. κ. Πάϊπερ διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν, ηὐχαρίστησε τὸν Πατριαρχικὸν Ἀντιπρόσωπον καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ σεβάσματα καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἀγγλικῆς Παροικίας καὶ αὐτοῦ.

Ἱ. Σιναϊτικὸν Μετόχιον Ἁγίου Ἰωάννου ἐν Βαλατᾷ.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης, πολιούχου τοῦ Ὄρους Σινᾶ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, εὐλαβεῖ προσκλήσει τοῦ Πανοσιολ. Ἡγουμένου τοῦ ἐν Βαλατᾷ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἀρχιμ. κ. Δαμιανοῦ, μεταβᾶσα μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς, ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ ὡς ἄνω Ἱ. Ναῷ, ἐκφράσασα ἅμα τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς διὰ τὴν ἀρτίαν ἐν πᾶσι λειτουργίαν τοῦ Μετοχίου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης.

Ἐλήφθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἔκθεσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐγενίου περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς καὶ ἄλλης καταστάσεως τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐν ᾗ μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει ὅτι ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Καλλίνικος Δασκαλάκης διέθεσεν ὑπὲρ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὸ ἐν Ἡρακλείῳ ἀγρόκτημα αὐτοῦ ἀξίας 1.000.000 περίπου σημερινῶν δραχμῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἀνεγερθῇ ἐπ' αὐτοῦ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον.

Διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἐξεφράσθησαν τῇ μὲν Α. Σεβασμιότητι τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἀναπτυσσομένῃ ὑπ' αὐτῆς λυσιτελεῖ ποιμαντορικῇ δράσει, τῷ δὲ ὡς ἄνω Ἀρχιμανδρίτῃ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ ὡς ἄνω δωρεᾷ αὐτοῦ.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

ΙΓ΄. Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις.

Ἀπὸ 30 παρελθόντος Σεπτεμβρίου — 6 Ὀκτωβρίου, συνῆλθεν ἐν Οὐασιγκτῶνι, ἡ ἀνὰ διετίαν συγκαλουμένη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ΙΓ΄ κατὰ σειράν, ἥτις ἠσχολήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐπιτελεσθέντος κατὰ τὴν διαρρεύσασαν διετίαν ἔργου καὶ τὴν λῆψιν ὡρισμένων διοικητικῶν ἀποφάσεων.

Ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως κατηρτίσθησαν Εἰδικαὶ διὰ τὴν μελέτην τῶν ἀκολούθων θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως : διοικητικῶν, οἰκονομικῶν, Παιδείας, Κατηχητικῶν, Νεολαίας, ΙΔ΄ Κληρικολαϊκῆς καὶ ἀποφάσεων.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ἐξῃτήσατο τὰς ὑπὲρ εὐοδώσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἐπεδαψιλεύθησαν διὰ Σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ τηλεγραφήματος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Συνελεύσεως ἐγένοντο λαμπραὶ ἱεροτελεστίαι καὶ συγκεντρώσεις τῇ συμμετοχῇ τῶν αὐτόθι τέκνων τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ ἐπίσημον γεῦμα τῆς Συνελεύσεως προσῆλθε καὶ ὡμίλησεν ὁ Ἐξοχ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Φόστερ Ντάλλας.

Τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως ἐν πλήρει κατανοήσει τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὑπερτριακοσίων πεντήκοντα Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων, συνειργάσθησαν μετὰ συμπνοίας, ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τὰς κατευθύνσεις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διαφόρων ζητημάτων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς Συνελεύσεως διεῖπεν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις πάντων πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ προσήλωσις εἰς τὰς πατρῴας θρησκευτικὰς καὶ πνευματικὰς παραδόσεις.

Τὰ Πρακτικὰ τῆς ΙΓ΄ Κληρικολαϊ-

κῆς Συνελεύσεως, διαβιβασθέντα τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς ἔγκρισιν, παρεπέμφθησαν τῇ Κανονικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν.

Ἡ ἐν Βοστώνῃ Θεολογικὴ Σχολή.

Κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, Μασσαχουσέτης, ἀναγνωρίσεως εἰς τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, Βοστώνης, τοῦ δικαιώματος νὰ παρέχῃ τὸν τίτλον τοῦ Προλύτου τῆς Θεολογίας εἰς τοὺς ἀποφοίτους της, ὁ Σχολάρχης αὐτῆς Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀθηναγόρας ἐκάλεσε δι' ἐγκυκλίου ὅσους ἐκ τῶν παλαιῶν ἀποφοίτων αὐτῆς ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποκτήσουν τὸν τίτλον τοῦτον, ὅπως προσέλθουν καὶ ὑποστοῦν προφορικὰς καὶ γραπτὰς ἐξετάσεις ἀνὰ δύο μαθήματα, ἤτοι τὸ ὅλον τέσσαρα, συνυποβάλλουν δὲ καὶ ἐναίσιμον διατριβὴν ἐκ 40 τοὐλάχιστον σελίδων δακτυλογραφημένων, ἐπὶ θέματος τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Σχολάρχου καὶ τοῦ εἰδικοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος Καθηγητοῦ.

Τὰ θέματα εἶναι : Ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, τῆς Πατρολογίας καὶ ἐπὶ τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης Μπέϊκερζφηλδ

Ἡ ὡς ἄνω Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης διὰ γράμματος αὐτῆς ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν 21ην τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ., ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Ἱεροῦ αὐτῆς Ναοῦ, εἰς ἀξιοποίησιν μὲν τῶν πολλῶν κόπων καὶ μόχθων τῶν αὐτόσε τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, ἁγιασμὸν δὲ διηνεκῆ ἐν αὐτῷ τῆς νῦν καὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διεβιβάσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ γεγονότι.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων.

Ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἐν τῇ Διασπορᾷ Ὀρθοδόξους Ἐσθονικὰς Κοινότητας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας, ᾧτινι ἀνετέθη ἐν καιρῷ, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ μέριμνα τῆς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ἐσθονικῆς Ἐκκλησίας, διεβίβασε, διὰ γράμματος αὐτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ αἴτημα τῆς ἐν Στοκχόλμῃ συνελθούσης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ὀρθοδόξων Ἐσθονικῶν Κοινοτήτων περὶ ἀποκτήσεως Ἐπισκόπου, προαγωγῆς δὲ εἰς τοιοῦτον τοῦ Ἐσθονοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Γιοῦρι Βάλμπε, ἔχοντος τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα.

Τοῦ ὡς ἄνω αἰτήματος γενομένου ἀποδεκτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ τῆς 28ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., ἐνεκρίθη ἡ εἰς Ἐπίσκοπον ἐκλογὴ τοῦ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Γιοῦρι Βάλμπε, μέλλοντος ἔχειν τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ διὰ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἐντὸς τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου, ἐν διασπορᾷ εὕρηνται αἱ ἐκτὸς τῆς Ἐσθονίας Ὀρθόδοξοι Ἐσθονικαὶ Κοινότητες.

Οὕτω ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐξελέγη Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ραβέννης ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γιοῦρι Βάλμπε.

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἀνηγγέλθη τηλε-

γραφικῶς τῷ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρᾳ καὶ τῷ Θεοφ. Ἐψηφισμένῳ Ραβέννης.

Ἡ εἰς Ἀρχιερέα χειροτονία τῆς Α. Θεοφιλίας ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ 14η Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ ἐν Στοκχόλμῃ Ἱ. Ναῷ τῆς Ἐσθονικῆς Παροικίας ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἀρλιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου, Μητροπολίτου Μελίτης κ. Ἰακώβου καὶ Ἐπισκόπου Θερμῶν κ. Χρυσοστόμου.

Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης Γρενόβλης.

Διὰ γράμματος αὐτῆς ἡ ἐν Γρενόβλῃ τῆς Γαλλίας Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἔληξε ἡ ἐκ θεμελίων ἀνέγερσις τοῦ Ἱ. αὐτῆς Ναοῦ, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, οὗτινος τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 4η Νοεμβρίου καὶ ἐξητήσατο τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀπαντητικῶς διεβιβάσθησαν, ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς, διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἡ εὐλογία καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς ἐν Εὐρώπῃ Ρωσσικῆς Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἑωρτάσθη μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξάρσεως καὶ μεγαλοπρεπείας ἡ εἰκοσιπενταετία ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ρωσσικῆς ἐν Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ ἑορτασμὸς συνεδυάσθη μετὰ τῆς καθιερωμένης ἀνὰ τετραετίαν Γενικῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐξαρχίας.

Περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐπετείου ἐπληροφόρησεν ἐν καιρῷ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἔξαρχος κ. Βλαδίμηρος διὰ γράμματος, δι' οὗ ἐξητήσατο ἅμα τὰς ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς τῆς Ἐξαρχίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, αἵτινες καὶ ἐπεδαψιλεύθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ τηλεγραφήματος.

Τὴν πρωΐαν τῆς 2ας τοῦ μηνὸς ἐτελέσθη ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ρωσσικῷ Ναῷ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος, Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Ἐξάρχου Σεβ. Μητροπολίτου κ. Βλαδιμήρου, μετὰ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κατάνης κ. Κασσιανοῦ, Ρηγίου κ. Μελετίου, Μεσσήνης κ. Συλβέστρου, Καμπανίας κ. Μεθοδίου, Συρακουσῶν κ. Γεωργίου καὶ δεκάδων Ἱερέων, Διακόνων καὶ Ὑποδιακόνων. Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἀνεπέμφθησαν δεήσεις ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἔλαβε χώραν ἡ πανηγυρικὴ ἔναρξις. Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης κ. Βλαδίμηρος δι' ἐμπνευσμένων λόγων ἐξιστόρησε τὴν ὅλην ζωὴν τῆς Ἐξαρχίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1931 μέχρι σήμερον καὶ τὰς ἐγκαρδίους σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῶν Πατριαρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μέχρι σήμερον, οὗτινος ἰδιαιτέρως ἐτόνισε τὴν πατρικὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ηὐχαρίστησε διὰ τὸ πρὸς τὴν Α. Σ. Πατριαρχικὸν συγχαρητήριον τηλεγράφημα καὶ τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας τῆς Α. Σ., ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου κ. Μελέτιος, ὅστις ἀναπληρῶν τὸν ἀπουσιάζοντα Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων κ. Ἀθηναγόραν, ἐντε-

[illegible] Ἐκπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦτον, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ προσκυνητὸς ἡμῶν Δεσπότης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καθὼς καὶ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων, τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι Ἐκπρόσωπος κατὰ τὴν σημερινὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῆς Ἐξαρχίας, ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς 25ης ἐπετείου αὐτῆς, συγχαίρουσι θερμῶς τὴν Α. Σεβασμιότητα, τὸν ἀκάματον καὶ γεραρὸν Μητροπολίτην κ. Βλαδίμηρον, τοὺς Θεοφ. Ἐπισκόπους αὐτοῦ, τοὺς συνεργάτας καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἐξαρχίας, διὰ τὴν μέχρι τοῦδε λαμπρὰν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσίν των, ἥτις ἀποτελεῖ καύχημα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εὔχονται δέ, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίζηται ὑγείαν εἰς ἔτη πολλὰ πρὸς τὴν Α. Σ. καὶ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἵνα ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ κατανοήσεως συνεχίζητε τὴν ἀξιοθαύμαστον ἀποστολὴν ὑμῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.»

Ἀκολούθως ὁ γεραρὸς καὶ ἀκούραστος Καθηγητὴς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Καρτασὼφ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ἀφιερώσας αὐτὸν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦ πρωτείου αὐτοῦ καὶ τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων του ἐφ' ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τὸ τέλος τῆς μνημειώδους αὐτῆς ἐπιστημονικῆς ὁμιλίας ἐκάλυψαν παρατεταμένα χειροκροτήματα.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κῴου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κῴου κ. Ἐμμανουὴλ δι' ἐκθέσεων αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ πεπραγμένα ἀπὸ Ἰουνίου μέχρι Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐν οἷς ἀναφέρει περὶ ἐγκαινιασμοῦ Μητροπολιτικοῦ Παρεκκλησίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, Ἐφημερειακοῦ Κλήρου, κύκλον μελετητῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς ἀνέγερσιν Ἱ. Ναοῦ Κεφάλου τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, Κατηχητικῶν Σχολείων, Πνευματικῶν ὁμίλων νέων καὶ νεανίδων κ. ἄ.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ γράμματος ἐξεφράσθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Μητροπολίτης Αὐστραλίας.

Τὴν Τρίτην, 23ην Ὀκτωβρίου, π. ἔ., ἀφίκετο ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Αὐστραλίας καὶ Ν. Ζηλανδίας κ. Θεοφύλακτος, ὃν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπεδέξατο ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. συνώδευσε παρὰ τῷ Πατριάρχῃ, ὅστις ὑπεδέξατο αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης.

Ἡ Α. Σ. ὁ Ἅγιος Αὐστραλίας ἐφιλοξενήθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

* * *

Τὴν 26ην Ὀκτωβρίου ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ἡ Α. Σ. ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ.

Ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου, 27ην Ὀκτωβρίου, καὶ ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν τὴν 28ην τοῦ ἰδίου, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Φιλαρέτου καὶ τῶν Πανοσ. Διακόνων Δευτερεύον-

τος κ. Γαβριὴλ καὶ Τριτεύοντος κ. Ἀγαπίου. Κατὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ὡμίλησε περὶ ἐλπίδος καὶ διένειμε τὸ ἀντίδωρον.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέστη ἐν τῷ Ἱ. Βήματι.

Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου.

Ἀφίκετο ἐνταῦθα τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἔνθα εἶχε μεταβῆ, συνοδικῇ ἀδείᾳ, ὅπως διέλθῃ τὰς ἑορτὰς τῆς Παναγίας μετὰ τῶν Ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, καὶ διευθετήσῃ διαφόρους ἐπαρχιακὰς ὑποθέσεις.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἐν τῇ προκυμαίᾳ ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως.

Τυχὼν Συνοδικῆς ἀδείας, ἀνεχώρησεν ἀτμοπλοϊκῶς τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, μεταβαίνων εἰς Ὀξφόρδην, Ἀγγλίας, χάριν μελετῶν.

Ἡ Α. Σεβασμιότης, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως, ἀνελθοῦσα εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὑπέβαλε τὰ ἑαυτῆς σέβη καὶ ἐξῃτήσατο τὰς Πατριαρχικὰς εὐχάς.

Ἐν τῇ προκυμαίᾳ προέπεμψεν αὐτὸν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ἅγιον Ὄρος.

Διοικητικαὶ μεταβολαί.

— Ἡ Ἱ. Μονὴ Σίμωνος Πέτρας διὰ γράμματος αὐτῆς, διαβιβασθέντος, κατὰ τὴν τάξιν, διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, ὑπέβαλεν ὅτι πρὸς πλήρωσιν ἰσαρίθμων κενῶν θέσεων ἐν τῇ Γεροντίᾳ αὐτῆς, συνῳδὰ τῷ 36ῳ ἄρθρῳ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τοῦ κυροῦντος τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐξελέγησαν καὶ προήχθησαν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Γέροντος οἱ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Ἱερομόναχος κ. Φώτιος καὶ Μοναχὸς κ. Ἡσύχιος.

Διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, διεβιβάσθησαν πρὸς τὴν ὡς ἄνω Ἱ. Μονὴν τὰ προσήκοντα ἀποκαταστατικὰ γράμματα.

— Ἡ Ἱ. Μονὴ Ἐσφιγμένου διὰ γράμματος αὐτῆς ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰς τὴν διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἀρχιμ. κ. Καλλινίκου κενωθεῖσαν θέσιν Ἡγουμένου αὐτῆς, ἡ Ἀδελφότης ἐξέλεξε τὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Ἀθανάσιον, τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ γενομένης τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ.

Τῇ ὡς ἄνω Ἱ. Μονῇ διεβιβάσθησαν, κατὰ τὴν τάξιν, διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, τὰ προσήκοντα ἀποκαταστατικὰ τῆς Ἐκκλησίας γράμματα.

Χειροτονία.

— Αἰτήσει τῆς Ἱ. Μονῆς Μ. Λαύρας, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς Διακόνου κ. Ἐλευθερίου.

Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος.

— Ἐπὶ ὑποβολῇ σχετικῶν αἰτήσεων, ἐνεκρίθη Συνοδικῶς, ἡ εἰς Ἅγιον Ὄρος μετάβασις τῶν :

— κ. Μπούσουλα, Διδάκτορος τῆς Φιλολογίας.

— κ. Χ. Κίρκινεν, Καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐν Ἐλσίνκι τῆς Φιλλανδίας Ὀρθοδόξου Σεμιναρίου.

— τῶν κ.κ. Καρόλου Βέφελμαϊερ, Χάτμουθ Σοῦλτζε καὶ Φίλιπς Χάνριχς, καθηγητῶν ἐκ Γερμανίας.

— κ. Θ. Κατερλῆ, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Βοστώνῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

— τοῦ κ. Β. Τσαγκάδα, φοιτητοῦ τοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς Πανεπιστημίου Χάρβαρντ.

— τοῦ κ. Β. Χέλμπικ, φοιτητοῦ τῶν Πανεπιστημίων Ἀϊδελβέργης καὶ Γκέττγεν.

Διορισμὸς Διερμηνέως.

Συνῳδὰ τῇ ληφθείσῃ, ἐν καιρῷ, ἀποφάσει, περὶ προσλήψεως διερμηνέως καὶ Γραμματέως παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Πανορθοδόξων Συνόδων καὶ Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων, διὰ διαγωνισμοῦ προσελήφθη ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Κομμάτης, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 15ης Νοεμβρίου ἐ. ἔ.

Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Πάτμου.

Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τῆς ὡς ἄνω Ἱ. Μονῆς ἐνεκρίθησαν Συνοδικῶς αἱ χειροτονίαι τοῦ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς Διακόνου κ. Ἐλευθερίου Κουτσανέλλου εἰς Πρεσβύτερον καὶ κ. κ. Δανιὴλ Στεφανῆ καὶ Μισαὴλ Σκομούζα εἰς Διακόνους.

Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ὁ Ἐλλογ. κ. Σταῦρος Παξινός, Πρύτανις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Πανεπιστημίου, διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνήγγειλε τὴν ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἀνάληψιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς Πρυτανείας τοῦ ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου λειτουργοῦντος Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Καθηγητικοῦ Σώματος καὶ τῶν Φοιτητῶν ἐπὶ τῷ ἀρχομένῳ νέῳ ἀκαδημαϊκῷ ἔτει.

Τῇ Α. Ἐλλογιμότητι ἐγένετο τὸ προσῆκον συγχαρητήριον τῆς Ἐκκλησίας γράμμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος τῇ 11ῃ Νοεμβρίου ἐ. ἔ. συνεπλήρωσεν εἰκοσιπενταετίαν ὅλην ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας ἀνόδου αὐτοῦ.

Τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο γεγονός, ὅπερ ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἐν τῇ τιμίᾳ Πρωθιεραρχικῇ διακονίᾳ τῆς Α. Μακαριότητος, σταθμόν, ἑωρτάσθη ἐν Δαμασκῷ σεμνῶς καὶ ἀπερίττως λόγῳ τῆς γενικῆς καταστάσεως.

Τὰ ὡς ἄνω δι' ἐπὶ τούτῳ γραμμάτων ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ Α. Μακαριότης, πρὸς ἣν ἀπεστάλη τὸ προσῆκον Πατριαρχικὸν συγχαρητήριον Γράμμα.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Αἰδεσιμώτατος Ραϋμόνδος Μάξγουελ.

Προερχόμενος ἐκ Γενεύης, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τὸ Σάββατον 17ην Νοεμβρίου ἐ. ἔ., ὁ Αἰδεσιμ. κ. Ραϋμόνδος Μάξγουελ, Διευθυντὴς τοῦ ἐν Γενεύῃ Γραφείου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βοηθείας καὶ Ὑπηρεσίας τῶν Προσφύγων τοῦ Π. Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Α. Αἰδεσιμότης παραμείνασα ἐπί τινας ἡμέρας ἐνταῦθα καὶ γενομένη δεκτὴ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ἀνεχώρησε τῇ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπιστρέφουσα εἰς Γενεύην.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.

Ἐπαινετῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἐν Παρισίοις Ὀργανώσεως «Σύνδεσμος», ἧς σκοπὸς εἶναι ἡ συνεργασία τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Κινήσεων Νεολαίας καὶ ὁ συντονισμὸς τοῦ ἔργου αὐτῶν, συνῆλθεν ἐν Κηφισσιᾷ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ 10ης μέχρι 23ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. συνέδριον τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Κινήσεων Νεολαίας.

Κατ' αὐτὸ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρέστη ὁ κ. Βασίλειος Σταυρίδης, ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Ἱ. ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀντιπροσωπεύθησαν δὲ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ παρ' αὐτῇ Ἐπιτρόπου κ. Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἐμμανουὴλ Μυτιληναίου καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Παντελεήμονος Καρανικόλα καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Ὀργάνωσις τῆς Χ. Α. Ν. ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ε. Μυτιληναίου.

Ὡσαύτως μετέσχον δι' ἀντιπροσώπων καὶ πᾶσαι αἱ Ὀρθόδοξαι Χριστιανικαὶ Κινήσεις Νεολαίας Ἑλλάδος τε καὶ Ἐξωτερικοῦ, αἵτινες ἀποτελοῦσι μέλη ὀργανικὰ τοῦ «Σύνδεσμου».

Κατόπιν δὲ προσκλήσεως παρέστησαν ὡς παρατηρηταὶ Καθηγηταὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, Κληρικοὶ καὶ Θεολόγοι φοιτηταὶ ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, διάφοροι Ρωμαιοκαθολικοί, ὁ κ. Γ. Κὶγκ ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄ.

Πρὸ τοῦ Συνεδρίου ἐτελέσθη τὸ ἀπόγευμα τῆς 19ης Σεπτεμβρίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως Κηφισσιᾶς Ἑσπερινός, προεξάρχοντος τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου.

Μεθ' ὃ ἅπαντα τὰ ὡς ἄνω μέλη μετέβησαν εἰς τὸ οἴκημα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἔνθα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, ἐντὸς τῆς ἐπαρχιακῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου συνεκλήθη τὸ ὡς ἄνω συνέδριον, ἐκήρυξε διὰ προσφυοῦς προσλαλιᾶς τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ.

Ἀνταπαντῶν ηὐχαρίστησε τὴν Α. Σεβασμιότητα ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Ἰωάννης Μέγενδωρφ, Καθηγητὴς ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Ἰνστιτούτῳ Θεολογίας Παρισίων καὶ ἀκολούθως τὸ Συνέδριον ἐχώρησεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένων θεμάτων.

ΤΟ ΕΝ BRISTOL Β'. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος, ἀπὸ 31ης Αὐγούστου ἕως 7ης Σεπτεμβρίου, συνῆλθεν ἐν Bristol τῆς Ἀγγλίας, τὸ Β' μέγα Βρεττανικὸν Συνέδριον τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἐργαζομένου Βρεττανικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ μεταξὺ τῶν μετασχόντων χιλίων νέων καὶ νεανίδων ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ ἀντιπρόσωποι ἐκ τῶν ἐκτὸς τοῦ Βρεττανικοῦ Βασιλείου Ἐκκλησιῶν. Τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπησαν κ. Στυλιανὸς Χαρκιανάκης, φοιτητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐκ μέ-

ρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ ἐκ Λονδίνου Δ)νὶς Α. Θεοκρίτωφ, Ῥωσσίς.- Ὅλως ἰδιαιτέραν αἴγλην προσέδωσεν εἰς τὸ ἐν λόγῳ Συνέδριον ἡ συμμετοχὴ πολλῶν προσωπικοτήτων τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως μετὰ τῶν βαθυστοχάστων διαλέξεων αὐτῶν.

Ἐκ τούτων διεκρίνοντο : ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Bristol Δρ Cockin, μὲ θέμα: «ἡ κοινὴ ἡμῶν πίστις», ὁ Ἐπίσκοπος Stepney μὲ θέμα : «τὸ νόημα τῆς ἐπιστροφῆς», ὁ ἐν Νοτίῳ Ἰνδίᾳ Ἐπίσκοπος Leslie Newbigin μὲ θέμα : «Ὅ,τι ὁ κόσμος ἠμπορεῖ νὰ πιστεύῃ», καὶ ἄλλα.

Πάντες οἱ λαβόντες μέρος ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἐφιλοξενήθησαν εἰς τέσσαρα Κολλέγια τοῦ ἐν Bristol Πανεπιστημίου.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μητροπολίτου Κασσανδρείας Καλλινίκου : Ἐναίσιμος Διατριβὴ περὶ σχέσεως Σοσιαλισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ἐξέδωκε τύποις τὴν ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον Ἐναίσιμον Διατριβὴν ἣν ὑπέβαλεν εἰς τὸν Καθηγητικὸν Σύλλογον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (20 Φεβρουαρίου 1918). Ὁ Μητροπολίτης Κασσανδρείας ἀγαπᾷ τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας, καὶ ἐπιδίδεται μὲ θέρμην εἰς αὐτάς, ἔχει δὲ καὶ καλὴν Βιβλιοθήκην. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον του ἀναβλύζει καθαρὸν ἀπὸ τὴν φιλοσοφικήν του διάθεσιν καὶ μελέτην, καὶ στόχον ἔχει νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀναγνώστην, κληρικὸν ἢ ἄλλον, νὰ μορφώσῃ σαφῆ ἰδέαν τί εἶναι Σοσιαλισμός, καὶ ποία εἶναι ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐρευνᾷ τὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας ἐφ' ὧν ἐρείδεται ὁ Σοσιαλισμός. Αὐτὰ εἶναι εἷς λόγος ὅστις παρεκίνησε τὸν συγγραφέα εἰς τὴν μελέτην του ταύτην, πλὴν ὁ σπουδαιότερος λόγος, τὸ κυριώτερον ἐλατήριον πρὸς ἀνάληψιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐργασίας ταύτης, εἶναι οἱ πολλαχόθεν ἀκουόμενοι ἰσχυρισμοὶ τῆς τελείας συμφωνίας Σοσιαλισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτους, μηδὲν ἄλλο ὄντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἀφετηρίαν αὐτοῦ ἢ κινήσεως κοινωνικο - οικονομικῆς, τοῦ δὲ ἱδρυτοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὄντος μεγάλου Σοσιαλιστοῦ, οὐδὲν ἄλλο κηρύξαντος ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ σημερινοῦ Σοσιαλισμοῦ. Ὁ συγγράψας τὴν ἐν λόγῳ μελέτην, προοιμιαζόμενος, ὥρισε τὴν ἔννοιαν τοῦ νεωτέρου Σοσιαλισμοῦ, ἠκολούθησε συντόμως τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, τὰς ῥίζας αὐτοῦ, σημειώσας καὶ τοὺς κυριωτέρους ἡγέτας αὐτοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐν τῷ Α΄ μέρει ἐξέτασιν τῶν θεμελιωδῶν ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Εἰς τὸ Β΄ μέρος τῆς μελέτης ἐκθέτει καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἐκ παραλληλισμοῦ ἀντίθεσιν καὶ ἀσυμφωνίαν τῶν ἀρχῶν τούτων πρὸς τὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, οὕτως ὥστε νὰ προβάλλῃ, καίπερ συντόμως καὶ κεφαλαιωδῶς τῆς ἐκθέσεως γινομένης, τὸ μέγα χάσμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξὺ Σοσιαλισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ.

Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου Κοτσώνη : Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Ἡ διαίρεσις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς δύο τάξεις, εἰς κληρικοὺς καὶ λαϊκούς, δὲν ἀποτελεῖ διαφορὰν οὐσίας, ἀλλὰ λειτουργικὴν τοιαύτην, ὡς συμβαίνει εἰς πάντα ζῶντα ὀργανισμόν, τὴν δὲ διάκρισιν καθώρισεν αὐτὸ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐνῷ ἡ διάκρισις εἶναι τελεία, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ συνόλου τῆς Ἐκκλησίας σαφῶς τεθειμένος, δὲν εἶναι ἐπαρκῶς καθωρισμένη ἡ μεταξὺ τῶν δύο

τάξεων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας σχέσις, κυρίως δὲ ἡ ἐντὸς αὐτῆς θέσις τῶν λαϊκῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε διάφορα προβλήματα.

Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους εὐρεῖα διάδοσις τῶν «νέων ἰδεῶν», ἡ ἀποξένωσις τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν ἀπὸ τὴν θρησκείαν, καὶ τέλος ἡ δρᾶσις τῆς στρατευομένης ἀθεΐας, ἡ ὁποία ἐκινητοποίησε χάριν τοῦ ἔργου της εὐρύτατα στρώματα ἀνθρώπων πάσης τάξεως, ἡλικίας καὶ μορφώσεως, συνετέλεσαν, ὥστε πολλοὶ ἐνσυνειδήτως πιστεύοντες Χριστιανοί, νὰ θεωρήσουν ὡς καθῆκόν των, νὰ μετάσχουν καὶ αὐτοὶ ἐνεργῶς τοῦ διεξαγομένου πνευματικοῦ ἀγῶνος, Ἐντεῦθεν καὶ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν παρουσιάσθησαν πολλοὶ λαϊκοί, οἱ ὁποῖοι μάλιστα δὲν ἦσαν οὐδὲ κἂν θεολόγοι, οἱ ὁποῖοι ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται ἐντατικῶς πρὸς προάσπισιν, καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς ἀναζωπύρησιν τῆς πίστεως τῶν μεγάλων μαζῶν. Ἐνῷ ὅμως θὰ ἀνέμενέ τις ὅτι ἡ ἐθελοντικὴ αὐτὴ προσφορὰ ὑπηρεσιῶν θὰ συνήντα ἐκ μέρους τοῦ κλήρου μόνον ἐπιδοκιμασίαν καὶ εὐγνώμονα ἀποδοχήν, εἰς τὴν πραγματικότητα συνέβη τὸ ἀντίθετον. Δηλαδὴ οἱ Κληρικοὶ παρουσίασαν ζωηρὰς ἀντιδράσεις ἔναντι τῆς ἀναμίξεως τῶν λαϊκῶν εἰς ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν καὶ τὴν περαιτέρω πρόοδον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πολλοὶ εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπεραμυνθῶσι τῶν δικαιωμάτων τῶν λαϊκῶν, ὅπως ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὅτι ἡ σημειωθεῖσα καὶ συνεχιζομένη καὶ ἐντὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀντίδρασις κατὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν λαϊκῶν εἰς τὰ «ἐκκλησιαστικὰ» δὲν εἶναι ἀσήμαντος. Μὲ τὴν παροῦσαν δὲ μελέτην του, διὰ τὰς ἄλλας πλευρὰς τοῦ θέματος, παραπέμπων τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰς εἰδικὰς ἐρεύνας, προσπαθεῖ ἐν συντομίᾳ νὰ παρουσιάσῃ μόνον δύο τινά : Πρῶτον τὰς βασικὰς κανονικὰς διατάξεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται θεωρητικῶς ἡ θέσις τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὀργανισμῷ, καὶ δεύτερον τὴν ἐν τῇ πράξει ἐμφανισθεῖσαν κατάστασιν ἔν τε τῷ παρελθόντι καὶ ἐν τῷ παρόντι.

Τὸ ἐξαγόμενον ὑπὸ τοῦ συγγραφέως συμπέρασμα εἶναι : Ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας διακρίνονται σαφῶς δύο τάξεις, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς διακονίας, ἡ ὁποία ἔχει ἀνατεθῆ εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν. Ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη ἐν τῇ πράξει τείνει νὰ διαμορφωθῇ εἰς διάκρισιν ἐξουσίας τῶν κληρικῶν ἐπὶ τῶν λαϊκῶν, ὅπερ ἐὰν ποτε ὁ Κύριος τοῦ Ἀμπελῶνος ἤθελεν ἐπιτρέψῃ νὰ συντελεσθῇ, θὰ ἀπετέλει παντελῆ ἀλλοίωσιν τοῦ πνεύματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διότι, σύμφωνα καὶ πρὸς τὴν διατύπωσιν τοῦ Milash, μόνη ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐνέργεια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τῶν λαϊκῶν ἐν τοῖς ἀκριβῶς καθωρισμένοις ὁρίοις συνάδει τῷ πνεύματι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.» Ὀρθῶς ἔχει παρατηρήσῃ ὁ Κ. Ἰ. Δυοβουνιώτης, «ὡς τὰ μέλη τοῦ σώματος πρέπει νὰ συνεργάζωνται

πρὸς συντήρησιν καὶ προαγωγὴν τοῦ σώματος, οὕτω καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συνεργασία δ' αὕτη εἶναι καθῆκον τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν... Οἱ κληρικοὶ οἵτινες φροντίζουσι παντὶ τρόπῳ νὰ ἀπομακρύνωσι τοὺς λαϊκοὺς ἐκ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διατηρῶσιν αὐτοὺς ἐν καταστάσει παθητικῇ ἢ ἐν καταστάσει ἀδιαφορίας πρὸς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι κληρικοὶ Ὀρθόδοξοι, ἀλλ' ὑπερπαπικοί. Δι' ὃ προσφυῶς τονίζεται ὑπὸ τοῦ Ζὰν Κοῦ, ὅτι «οὔτε ἐπίσκοποι μόνοι... οὔτε ὁ κλῆρος γενικῶς... οὔτε οἱ λαϊκοὶ μόνοι, οὐδὲν ἐκ τῶν μερῶν τούτων μόνον δύναται νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Ἐκκλησίαν· εἶναι μόνον μέρη της.»

Καὶ ἐπάγεται ὁ συγγραφεύς: «Ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ὁ κλῆρος κατορθώσῃ νὰ παραμερίσῃ πλήρως τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ καὶ «κατεξουσιάσῃ» αὐτοῦ, θὰ φιμωθῇ ὁ φύλαξ τῆς Ὀρθοδοξίας. Διότι, ὅπως διεκηρύχθη διὰ τῆς ἀπὸ 6-5-1848 ἐγκυκλίου τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐξεδόθη εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐγκυκλίου τοῦ Πάπα Πίου Θ'., «ὁ φύλαξ τῆς Ὀρθοδοξίας τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τοὐτ' ἔστιν ὁ λαὸς αὐτός ἐστιν».

Τοῦ αὐτοῦ : Ἰδιάζουσα περίπτωσις «Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας». Ἡ Θεία Εὐχαριστία μεταφερομένη ὑπὸ μὴ Χριστιανῶν γυναικῶν. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας»).

Μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν προσοχὴν καὶ βαθύτητα ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς μίαν συνοδικὴν πρᾶξιν τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ἀναγομένην εἰς τὸ ἔτος 885 ἢ 886, διὰ τῆς ὁποίας ἐπετράπη νὰ γίνεται ἡ μεταφορὰ τῆς Θείας Εὐχαριστίας πρὸς Χριστιανοὺς αἰχμαλώτους τῶν Σαρακηνῶν, διὰ γυναικῶν Χριστιανῶν μέν, μὴ κεκτημένων ὅμως οὔτε χειροτονίαν, οὐδὲ κἂν χειροθεσίαν. Τὸ δ' ἔτι μᾶλλον ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ ὁριζόμενον ἐν τέλει, ὅτι δύνανται νὰ χρησιμοποιήσωσι πρὸς τοῦτο ἀκόμη καὶ γυναῖκας «πίστεως ἀλλοτρίας», δηλαδὴ μὴ Χριστιανάς.

Εὑρισκόμεθα, δηλαδή, πρὸ ἑνὸς μέτρου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰ σήμερον ἰσχύοντα, φαίνεται ὅλως ἐξαιρετικὸν καὶ ξενίζον. Εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ ἡ ἁπλῆ ἔστω παρακολούθησις τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀπηγορεύετο, ὄχι μόνον εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μὴ ὀρθῶς περὶ τὴν πίστιν ἔχοντας Χριστιανούς, πολλῷ μᾶλλον δὲν θὰ ἦτο οὐδὲ πόρρωθεν ἀνεκτὴ ἡ ὑπ' αὐτῶν καθ' οἱονδήποτε τρόπον διαχείρησις τῶν ἱερῶν Μυστηρίων. Τὸ «μεταχειρίζεσθαι τὰ ἅγια» ἀπηγορεύετο ὄχι μόνον εἰς τοὺς ξένους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς λαϊκοὺς Χριστιανούς, ἐπιτρεπομένου τούτου μόνον εἰς τοὺς κληρικούς.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς περὶ τὸν ἱερὸν Φώτιον Συνόδου δὲν εἶχε γενικωτέραν ἐφαρμογήν, διότι αὕτη οὔτε εἰς τὰς ἐπισήμους νομοκανονικὰς συλλογὰς τῆς

Ἐκκλησίας μας περιελήφθη, οὔτε ἔλαβέ ποτε γενικωτέραν ἐφαρμογήν, καθιερωθεῖσα εὐρύτερον διὰ τῆς χρήσεως. Τοὐναντίον, ἡ ἐν τῷ μεταξὺ διαμορφωθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις, ὡς πρὸς τὴν μεταφορὰν καὶ τὴν προφύλαξιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀπὸ ἐνδεχομένης βεβηλώσεως, ἔγινε μᾶλλον αὐστηροτέρα. Καὶ ἡ διάρκεια ἰσχύος τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως ἦτο περιωρισμένη. Διότι ἡ ἀπόφασις προκληθεῖσα ἐξ ἀφορμῆς ἐρωτημάτων τοῦ ἁρμοδίου Ἐπισκόπου Καλαβρίας, ἀφεώρα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑπὸ τὰς τότε πραγματικὰς συνθήκας εὑρισκομένων ἐν τῇ περιφερείᾳ του Χριστιανῶν αἰχμαλώτων. Ἡ κατάστασις ἀνάγκης, ὡς εἶχε διαμορφωθῇ ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ εἰς τὴν ὑπ' ὄψιν ἐποχήν, ἐκρίθη ὑπὸ τῆς περὶ τὸν Μ. Φώτιον Συνόδου, ὅτι ἐπέβαλλε τὴν εἰς τὸ ριζοσπαστικὸν ἐκεῖνο «κατ' οἰκονομίαν» μέτρον καταφυγήν. Ἐὰν παρόμοιαι ἀνάγκαι θὰ διεμορφοῦντο εἰς ἄλλην περιοχὴν καὶ ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, θὰ ἀπέκειτο εἰς τὸ ἁρμόδιον ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον νὰ ἀποφασίσῃ, ἐὰν θὰ ἔπρεπεν ἢ ὄχι νὰ ἐφαρμόσῃ τι τὸ ἀνάλογον. Θὰ ἐπρόκειτο ὅμως περὶ νέας ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἡ τῆς Συνόδου τοῦ ἱεροῦ Φωτίου δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ οὔτε κἂν ὡς προηγούμενον, ἐφόσον ἡ ἀποφασίζουσα ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ δὲ θὰ ἤθελε νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ. Κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφασις ἔχει — ὡς φρονεῖ ὁ συγγραφεύς — πλέον μόνον ἱστορικὴν σημασίαν.

Τοῦ αὐτοῦ : Τὸ μήνυμα τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Μικρά, ἀλλὰ πλήρης ἐνδιαφέροντος μελέτη, τὰ μάλιστα περισπούδαστος, καὶ ἀρτία. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἀναλύει ἕνα ἀπὸ τὰ τεράστια καὶ παγκόσμια σημερινὰ προβλήματα, τὴν κίνησιν πρὸς ἀλλαγήν. Ἐκτείνεται εἰς τὰς ἐκτάσεις τῆς Ἀσίας, ἐνῷ ἐντείνεται ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν. Καὶ εἰς τὰς ὄπισθεν τοῦ σιδηροῦ Παραπετάσματος Χώρας ἤρχισε νὰ ἐκδηλοῦται ἡ ἰδία τάσις, εἰς πεῖσμα τῆς ἀφορήτου καταπιέσεως. Ὁ συγγραφεὺς διαπιστοῖ ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ τοιαύτη τάσις πρὸς ἀλλαγὴν καλύπτει ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν πλανήτην μας.

Τὴν τάσιν αὐτὴν πρὸς ἀλλαγὴν ἐνίσχυσεν ἔτι μᾶλλον ὁ αἰὼν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων, ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπει τὴν ταὐτόχρονον μετάδοσιν τῶν ἰδεῶν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἐντὸς ὡρῶν αὐτοπρόσωπον μετάβασιν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἠπείρου εἰς τὴν ἄλλην. Ὁ αἰὼν τοῦ ἀτόμου θὰ φέρῃ πλείονας μεταβολάς.

Καὶ κάτι ἀκόμη. Ἡ τάσις αὐτὴ πρὸς ἀλλαγὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθῇ δι' ἐξωτερικῶν μεταβολῶν, διότι εἶναι ἐσωτερικὸν γεγονός, καὶ ταὐτοχρόνως συνδέεται πρὸς μίαν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς σταθερότητα, θὰ ἔλεγε κανείς, πρὸς τὸ αἰώνιον. Εἶναι μία βαθειὰ καὶ εὐτυχὴς διαπίστωσις τοῦ συγγραφέως. Καὶ συνεχίζει θαυμάσια : Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ζητεῖ τὴν ἀλλαγήν,

ὄχι διότι δὲν ἐπιθυμεῖ κάτι τὸ αἰώνιον, ἀλλ' ἀκριβῶς δι' αὐτό. Διότι ἔχει πλέον ἀπογοητευθῆ ἀπὸ ὅσα τοῦ παρουσιάζοντο ὡς σταθερὰ καὶ ὡς μόνιμα. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἔχει ἀπογοητευθῆ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν «Χριστιανικὴν Δύσιν», ἐν ᾧ δὲν ἔχει πλέον καμμίαν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς διαφόρους — ισμούς, οἱ ὁποῖοι τοῦ ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ὑποκαταστήσουν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Καὶ αὐτὸς ὁ μόλις προσφάτως ἐφαρμοσθεὶς Κομμουνισμὸς δὲν ἐδικαίωσε τὰς ἐπ' αὐτοῦ στηριχθείσας προσδοκίας πολλῶν. Ἔχει ἤδη ἀνάγκην τῆς τρομοκρατίας, ὄχι μόνον διὰ νὰ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν μὴ πεισθέντων ἀκόμη εἰς αὐτόν, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν συγκράτησιν τῶν ἀπογοητευθέντων τέως ὀπαδῶν του. Καὶ ὅταν ἕνα κοινωνικο - πολιτικὸν σύστημα ἀντικαθιστᾷ διὰ τοῦ κνούτου τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ὀπαδῶν του, τότε τὸ σύστημα αὐτὸ ἔχει γηράσῃ, εἶναι ἤδη ἐγγὺς ἀφανισμοῦ, ἀνήκει πλέον εἰς τὸ παρελθόν.

Καὶ ἐρωτᾶται ὁ συγγραφεύς : Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν αὐτὴν τῆς ἀπογοητεύσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν πνευματικῶν ἀναζητήσεων ἀφ' ἑτέρου δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ τι ἡ Ἐκκλησία μας ; Καὶ ἂν ἔχῃ νὰ εἴπῃ τι, ποῖον εἶναι τὸ μέρος της, καὶ πῶς πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίζουν οἱ ἡγέται της ; Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι πολλοὶ διανοούμενοι τῆς Δύσεως στρέφουν μετ' ἐλπίδος σήμερον τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἀνατολήν, τὴν ὁποίαν εἴτε δὲν ἐγνώριζον καθόλου, εἴτε τὴν ἐγνώριζον τόσον μόνον, ὅσον ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ τὴν ὑποτιμοῦν. Σήμερον ὅμως μὲ τὴν γνωριμίαν καὶ τὴν μελέτην αὐξάνει ἡ πρὸς αὐτὴν ἐκτίμησις. Καὶ παραθέτει ὁ συγγραφεὺς γνώμας διαφόρων ἐπιφανῶν διανοουμένων τῆς Δύσεως, οἱ ὁποῖοι διαπιστοῦν ὅτι εἰς τὸ τρομακτικὸν κενὸν τῆς σημερινῆς διανοήσεως ἡ Ὀρθοδοξία χαρακτηρίζεται διὰ τὴν σταθερότητά της, τὴν ἐμμονήν της εἰς τὸ δόγμα. Ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἔχει πολλὴν ρευστότητα, καὶ διασπᾶται ἐσωτερικῶς. .Η σταθερότης τοῦ δόγματος ἀναβλύζει ἔσωθεν, ὡς «πηγὴ ὕδατος ζῶντος». Καὶ εἶναι αὐτὸ ποὺ διψᾷ ὁ ἄνθρωπος. Τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν μαρτυρίαν αἰσθάνονται σήμερον πολλοὶ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Δύσεως, νὰ ἀναβλύζῃ ἀπὸ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Διαπιστώνουν ὡσαύτως οἱ ξένοι ὅτι εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ὑπάρχει τεραστία ἑνοποιὸς δύναμις, ἡ ὁποία δὲν ἐκτείνεται μόνον εἰς τὴν γεφύρωσιν τοῦ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπάρχοντος χάσματος, ἢ τοῦ χάσματος, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γεφύρωσιν τῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν καὶ γεννῶνται μέσα εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν. Μεγάλοι σοφοὶ παρατηροῦν ὅτι συνένωσις τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν δὲν εἶναι δυνατή, χωρὶς τὴν μεσολάβησιν τῆς Ὀρθοδοξίας. Τοῦτο δὲ διότι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία «ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα τῆς καθολικότητος, τὰ ὁποῖα προβάλλει σταθερῶς τόσον κατὰ τοῦ Παπισμοῦ, ὅσον καὶ κατὰ τοῦ ὀρθολογίζοντος Προτεσταντισμοῦ, καὶ δὲν ὑποτιμᾷ τὴν χρη-

σιν τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ, ὅπως πράττει ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐπιτρέπει τὴν καταστροφικὴν χρησιμοποίησίν του.»

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὕτω ἀποκτᾷ μίαν ὅλως ἰδιαιτέραν θέσιν διὰ τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λεγόμενον Δυτικὸν κόσμον γενικώτερον. Τὴν θέσιν αὐτὴν καθορίζει, ξένος πάλιν ἐρευνητής, ὁ Haus Ehrenberg, ὡς ἑξῆς : «Ἡ ἐμφάνισις ἐπὶ σκηνῆς τῆς Ἀποστολικῆς Χριστιανοσύνης δὲν μεγεθύνει μόνον τὴν μέχρι τοῦδε Χριστιανοσύνην, ἀλλὰ πρὸ παντὸς καὶ σώζει τὴν εἰς ἑαυτὴν περιωρισμένην γηραιὰν καὶ ὑπό τινα ἄποψιν θνήσκουσαν Εὐρώπην. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι ὀπαδὸς τῆς στροφῆς πρὸς τὴν Ἀνατολήν. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐντελῶς καθωρισμένην σημασίαν διακηρύττω : Ex oriente lux! Ἑπομένως φρονῶ ὅτι ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ σωθῇ μόνον διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ δὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ ὁποῖος συνεπληρώθη καὶ ἀποκατεστάθη διὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ὁλοκληρία τοῦ πνεύματος ἐν Εὐρώπῃ εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ. Μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ δύναται νὰ τὴν σώσῃ.»

Καὶ ἄλλοι σοφοὶ τῆς Εὐρώπης διαπιστώνουν, ὅτι ἡ προοπτικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι τόσον εὐρεῖα, ὥστε νὰ ἔχῃ παγκόσμιον ἀποστολήν. Ὁ John Thacher, Διευθυντὴς τῆς Ἐπιστημονικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Dummarton Oaks, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρτ, εἶπε πρὸς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς : «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κατέχει τοιούτους θησαυρούς, ὥστε δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ αὐτῶν ὁ πεπολιτισμένος κόσμος... Ἀντιπροσωπεύετε δύναμιν μεγαλυτέραν καὶ αὐτῆς τῆς ἀτομικῆς. Ἔχετε τὴν ὡραίαν εὐκαιρίαν νὰ ὁραματίζεσθε τὸ μέλλον καθαρώτερον καὶ νὰ συντελῆτε εἰς τὴν ἑδραίωσιν μιᾶς Οἰκουμενικῆς Θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κληθῇ ἡ Ὀρθοδοξία νὰ δώσῃ τὸν τόνον καὶ τὸ χρῶμα.»

Ἐν τέλει τῆς μελέτης του ὁ συγγραφεὺς διερωτᾶται : Ἔναντι μιᾶς τοιαύτης ἐκτάσεως ἀποστολῆς, ἡ ὁποία διανοίγεται ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας μας, ποία εἶναι ἡ ἀντίστοιχος ἑτοιμασία μας καὶ ὡς ποιμένων καὶ ὡς πληρώματος ; Ἀπαιτεῖται σύντονος μελέτη ἐκ μέρους τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας. Ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ ἀρχίσῃ μία συστηματικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ πληρώματος τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ βάρος καὶ τὰς ὑποχρεώσεις μιᾶς τοιαύτης ἀποστολῆς. Ἡ τοιαύτη διαφώτισις θὰ ἦτο ἓν ἐκ τῶν δραστικωτέρων φαρμάκων κατὰ τῆς ἐκ τῶν ποικιλωνύμων ξένων προπαγανδῶν ἐπιβουλῆς. Πόσην δύναμιν ἀντιστάσεως, ἀλλὰ καὶ πόσην ζωτικότητα δὲν θὰ ἔδιδεν εἰς τὸν Ὀρθόδοξον λαόν μας μία ἀνάλογος διαπαιδαγώγησις, ἡ διεξαγωγὴ τῆς ὁποίας φυσικῶς εἶναι κατὰ κύριον λόγον ἔργον τῶν ποιμένων του.

«Ὥρα τῆς Ἐνανθρωπήσεως» τοῦ Bern von Heiseler.

Ἀπόδοσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ σημειώσεις ὑπὸ Μιχ. Γ. Πούρικα.

Εἶναι ἕνα αἰσθητικὸν θρησκευτικὸν δοκίμιον. Ὁ συγγραφεύς του Bernt von Heiseler, Γερμανός, εἶναι γνωστός, ἐπιφανής, μεταξὺ τῶν μεγάλων πνευματικῶν προσωπικοτήτων τῶν χρόνων μας εἰς τὴν Γερμανίαν. Εἰς τὸ ἔργον του «Ὥρα τῆς Ἐνανθρωπήσεως», ὁ ἀναγνώστης βλέπει τὴν θαυμασίαν καὶ εὐσεβῆ κριτικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἱκανότητα τοῦ συγγραφέως της· τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἀποκαταστάτου τῆς μεγάλης καὶ θρησκευτικῆς ἀξίας, ἣν ἔχει τὸ μέχρι σήμερον σχεδὸν ἠγνοημένον ἢ ἐλαχίστης ἐκτιμήσεως, ἀρχαϊκόν, ἀγνώστου δὲ πατρότητος ποίημα : «Λευκὸ περιστεράκι», σύμβολον ἱερὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ ποίημα «Ὥρα ἐνανθρωπήσεως» εἶναι ὡραιότατον, καὶ ἔχει ἀρέσει τὰ μάλιστα, εἰς τὸν μεταφράσαντα αὐτὸ Ἐλλογιμώτατον κύριον Μιχαὴλ Γ. Πούρικαν, ὁ ὁποῖος, ὡς φαίνεται, ἔχει ἔξοχα προσόντα, ἔχοντα ἀνάγκην ἀξιοποιήσεως. Ἡ ἐργασία του ἀποπνέει λεπτὸ καὶ πολύτιμο ἄρωμα πίστεως καὶ ποιητικῆς εὐαισθησίας. Καὶ εἶναι εὐτύχημα ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὸ Μαριολογικὸν θέμα. Ἔχει ἤδη μεταφράση ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν τὴν σχετικὴν ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ Ἐλλογιμωτάτου κυρίου Μάρκου Σιώτου :

«Die Stellungnahme der griechisch — orthodoxen Kirche zum neuen Marien — Dogma».

Ἡ ἐν λόγῳ μετάφρασις τοῦ ποιήματος : «Ὥρα τῆς Ἐνανθρωπήσεως» ἔχει ὡς ἑξῆς :

I. Σὲ τρυφερὴ παρθένο ἦρθε ἀπ' τὸν οὐρανὸ πετῶντας
κάτασπρο περιστέρι ἀγγελικὴ στολὴ φορῶντας.
«Χαῖρε, πανέμορφη κόρη,
κεκοσμημένη σου ἡ ψυχή, εὐλογημένο σου τὸ σῶμα,—
Κύριε ἐλέησον !»

II. «Χαῖρε, χαῖρε, βασίλισσα,
ὁ Κύριος μαζύ σου,
ξέρε ποὺ θὰ γεννήσῃς τέκνο,
πίστεψε ὅ,τι σοῦ μήνυσα.»
Τοῦ ἀπάντησε τοῦ ἀγγέλου τ' οὐρανοῦ :
«Ἐγὼ ἁγνεία ὡρκίσθηκα
τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ.»

III. «Ἁγνεία ὡρκίσθηκες ἐσὺ
στὸν παντοδύναμο Θεό,

τότε Αὐτὸς σὲ Σὲ θαρθῇ
ναί, μὲ τὸ Λόγο τὸ θεϊκό.
Θαρθῇ σὲ Σὲ μὲ τρόπο ἀφάνταστο :
Παρθένος θένα μείνῃς
αεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνες.»

IV. «Ἂς μοῦ γενῇ καθόπως λὲς
κι' ὅπως ὁ Θεὸς τὸ θέλει,
κι' ἂς εἶν' καὶ θέλημα δικό μου,
πὼς θὰ γεννήσω τέκνο ἐγώ.»
Ἄνοιξε τῆς καρδιᾶς της τὸ παραθύρι,
καὶ αὐτὴ τὴν ἴδια ὥρα
μπῆκε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

V. Ἔτσι ἤσαντεν ἀντάμα,
ἡ Μαρία κι' ὁ Ἰησοῦς Χριστός,
μέχρι τῶν Χριστουγέννων τὸ πρωΐ,
ὅπου ἐγεννήθηκεν Αὐτός,
ποὺ σὰ Θεοῦ γυιὸς ἀληθινὸς ἔσωσε τοὺς ἀνθρώπους ὅλους,
κι' οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐμεῖς γι' αὐτὸ δὲν ἀποστάζουμε
μ' ὕμνους κι' εὐχαριστίες, νὰ Τὸν δοξάζουμε.

Τὸ Ποίημα τοῦτο ἐξιστορεῖ, μὲ τρόπον ἰδικόν του, τὰ συμβάντα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τὸ Πρῶτον Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου ἀφηγεῖται. Ἀντὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ «πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω» γράφεται : «Ἐγὼ ἁγνεία ὡρκίσθηκα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ. Καὶ ὅτι ἀκολουθεῖ σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εὑρίσκει λύσιν καὶ ὁδὸν πρὸς ἐσέ, ὅσον καὶ ἂν σὺ ὑπολαμβάνῃς, ὅτι τοιοῦτον πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον. Ὁ κόσμος εἶναι ἕνας ὠκεανὸς πικρίας καὶ ἀλμύρας, καὶ σκοτεινὸν καὶ ἀβυσσαλέον τὸ βάθος, ἀλλ' αἴφνης ἀνοίγει καὶ χύνεται εἰς τὴν ζωήν μας μιὰ γλυκειὰ καὶ χρυσῆ πηγή, ὁλόφωτη, καὶ πλημμυριζόμεθα ἀπὸ εὐφροσύνην. Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ ὑπερισχύει, διὰ τὸν πιστεύοντα. Τοιουτοτρόπως τελεσιουργεῖται εἰς θεῖος ἐρχομὸς καὶ εἰσέλασις, ἀναντιρρήτως δὲ μὲ τὴν ἐγκάρδιον συγκατάθεσιν τοῦ δημιουργήματος. «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου», λέγει ἡ Μαρία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον· καὶ τὸ ποίημά μας ἐπιπροσθέτει τὴν θαυμασίαν φράσιν : «κι' ἂς εἶν' καὶ θέλημα δικό μου, (πὼς θὰ γεννήσω τέκνο ἐγώ.» Καὶ ἔπειτα : «Ἄνοιξε τῆς καρδιᾶς της τὸ παραθύρι) καὶ αὐτὴ τὴν ἴδιαν ὥρα) μπῆκε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα».

Οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν δημιουργηθῇ, ἵνα πρὸς τὸν Θεὸν ἤμεθα ἐστραμμένοι (μὲ ἓν παράθυρον πρὸς τὸν Θεὸν πέραν), καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ διάνοιξις τοῦ παρα-

θύρου εἶναι ἰδικόν μας ἔργον. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν ἐλευθέραν βούλησιν, καὶ θέλει τὴν συγκατάθεσίν μας, τὴν συνεργασίαν μας. Ὅταν κάμνωμεν τὸ τοιοῦτο, ὤ, τότε ἀκριβῶς «αὐτὴ τὴν ἴδια ὥρα», καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἐντὸς ἡμῶν· εἰσέρχεται, εἰσπνέεται ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα.

Βασιλείου Μ. Βέλλα : Θρησκευτικαὶ προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τόμος Α΄. Ἔκδοσις δευτέρα.

Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριον Ἀθηναγόραν. Ἡ Α΄ ἔκδοσις εἶχεν ἐξαντληθῆ, καὶ ἤδη ἐκδίδεται ἐκ νέου. Ὁ Α΄ τόμος ἤδη ἔχει ἐκδοθῆ, ἀκολουθεῖ ὁσονούπω καὶ ὁ Β΄. Οὐδεμία τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τόσην μακρὰν ἅλυσιν τοσούτων μεγάλων προσωπικοτήτων, ὅσων ἡ Ἰσραηλιτικὴ θρησκεία. Εἶναι ἄφθαστος ἡ ἀξία, ἡ δύναμις καὶ ἡ καθαρότης τῶν ὑπ' αὐτῶν διατυπουμένων θρησκευτικῶν ἐννοιῶν. Ἐνῷ τὰ πάντα μεταβάλλονται καὶ διαρρέουν, αἱ ἀρχαὶ τῶν μεγάλων φυσιογνωμιῶν τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας μᾶς παρουσιάζονται πάντοτε συγχρονισμέναι, πάντοτε νέαι, περιβεβλημέναι αἰώνιον κῦρος καὶ δύναμιν ἀκαταμάχητον. Προέρχονται ἐκ τῆς Αἰωνιότητος καὶ διὰ τὴν Αἰωνιότητα εἶναι προωρισμέναι, διὰ τοῦτο δὲ κατάλληλοι διὰ πᾶσαν ἐποχήν.

Εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ἥτις εἶναι προωρισμένη νὰ ἔχῃ ἐκλαϊκευτικὸν χαρακτῆρα, τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα, οἷα τὰ ἀφορῶντα τὰς πηγὰς δὲν ἐξετάζονται, βασίζεται ὅμως ἡ ἐργασία ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων. Ἡ μελέτη τῶν σπουδαιοτέρων προσωπικοτήτων τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας δὲν παρουσιάζουν εἰς τὸν ἐρευνητὴν μόνον ἐπιστημονικὰ ζητήματα, ἀφορῶντα τὸν στενὸν ἐπιστημονικὸν κύκλον, ἀλλὰ καὶ παρέχει διδάγματα ἐποικοδομητικά, καθόσον αἱ πλεῖσται φυσιογνωμίαι ζῶσιν εἰς κρισίμους στιγμάς, λαμβάνουσιν ὡρισμένην θέσιν ἔναντι τῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς των, καὶ ζητοῦσι νὰ απομακρύνουσι τὸν ἐπαπειλούμενον ἑκάστοτε κίνδυνον διὰ μέσω τὰ ὁποῖα ἐκλαμβάνουν ὡς τελεσφόρα. Τὴν θρησκείαν δὲν ἐκλαμβάνουσιν ὥς τι ἀφορῶν μόνον τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωήν. Δὲν εἶναι δι' αὐτὰς ἡ θρησκεία ἄθροισμα καὶ σύστημα ἀφηρημένων ἐννοιῶν καὶ μεταφυσικῶν διδασκαλιῶν, δὲν διατυποῦν δογματικὸν σύστημα, δὲν ζῶσιν ἐν τῷ ἀφηρημένῳ κόσμῳ, ἀλλὰ τὴν θρησκείαν ἐκλαμβάνουν ὡς ζωήν, καὶ ὡς τοιαύτην τὴν καθιστοῦν παράγοντα καὶ ρυθμιστὴν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο ἡ μελέτη αὐτῶν προσκομίζει ὄχι μόνον θρησκευτικὰς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ πλῆθος κοινωνικῶν διδαγμάτων. Ἀκούομεν νὰ μᾶς ὁμιλῇ ἐκ τοῦ βάθους τῶν χρόνων, αἰώνων βάθους, ὁ Ἀμώς, ὁ Ὠσηὲ καὶ οἱ λοιποί, ὡσὰν νὰ ἦσαν σύγχρονοί μας. Καὶ παραλαμβάνομεν ὅ,τι ἐκεῖνοι παρέλαβον ἐκ τοῦ Αἰωνίου Θεοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ : Ἐκλεκτοὶ Ψαλμοί. Εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἐπηυξημένην.

Σκοπὸς τοῦ διακεκριμένου Συγγραφέως εἶναι νὰ ἑρμηνεύσῃ διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης, κατὰ τρόπον ἁπλοῦν μέν, ἀλλὰ βασιζόμενον ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἑρμηνευτικῶν δεδομένων, τὰ κυριώτερα ἀναγινωσκόμενα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ καταστήσῃ αὐτὰ καταληπτὰ εἰς τοὺς Ἱερεῖς, ὥστε νὰ ἐννοοῦν ὅσα ἀναγινώσκουν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰς πάντα κήρυκα καὶ ὑπηρέτην τοῦ Θείου Λόγου. Γενικώτερον τὸ ἔργον ἀποτείνεται πρὸς πάντα πιστόν, ὅστις ἤθελε βαθύτερον ἐγκύψῃ εἰς τὴν μελέτην τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Εἰς τὴν ἑρμηνείαν ὁ Συγγραφεὺς ἀποφεύγει τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν κριτικῶν, φιλολογικῶν, ἱστορικῶν κλπ. προβλημάτων. Στηρίζεται ὅμως ἡ διδομένη ἑρμηνεία ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐρεύνης τῶν προβλημάτων τούτων. Τὴν προσοχήν του ὁλόκληρον ἔστρεψε εἰς ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ Ψαλμοῦ, εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Καὶ ἡ ἐπιδίωξίς του εἶναι νὰ ἀναπτύξῃ κατὰ τὸν ἁπλούστερον τρόπον τὰς ἐννοίας καὶ νὰ ἀναδείξῃ τὴν θρησκευτικὴν σημασίαν καὶ ἀξίαν ἑκάστου Ψαλμοῦ.

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου Ψαλμοῦ, συνοψίζει τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, σημειώνων τί ἐκ τοῦ ἑρμηνευομένου Ψαλμοῦ ὁ Ἱεροκήρυξ, ὁ Ἐξομολόγος, ὁ Κατηχητής, καὶ γενικῶς ὁ πνευματικὸς ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ παραλάβῃ καὶ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὸν σημερινὸν αὐτοῦ ἔργον. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ μόνον γενικὰς γραμμὰς ὁ Συγγραφεὺς ἐσημείωσε, τὰ κύρια σημεῖα, ἡ δὲ περαιτέρω ἐπεξεργασία καὶ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενομένης ἑρμηνείας εἶναι καθῆκον τῶν πνευματικῶν τούτων ἐργατῶν.

Τὸ ἔργον δὲν ἀφορᾷ εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος προτίθεται νὰ γράψῃ ἱστορίαν τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ποιήσεως, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος σκοπεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ Ψαλμοῦ, νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ θεοπνεύστου Ποιητοῦ, οἱοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ ποίημα ὡς λογοτεχνικὸν προϊόν, ἀσχέτως ἂν τοῦτο ἀνήκῃ εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐποχήν. Τὸ ὡραιότατον τοῦτο βιβλίον τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Καθηγητοῦ κ. Β. Βέλλα, εἰς τὸ ὁποῖον ἑρμηνεύονται τεσσαράκοντα μόνον Ψαλμοί, οἱ πλέον ἐκλεκτοί, ἀνταποκρίνεται πληρέστατα πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐγράφη, καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πληρεστέραν παρ' ἡμῶν γνῶσιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

† Π. Δ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΑΙ - ΛΟΓΟΙ

Πριγκηποννήσων Δωροθέου :

— Τριάκοντα ἔτη τῆς «Ὀρθοδοξίας» 3
— Τὸ Ἅγιον Πάσχα 123
— Ἡ καθοσίωσις τῶν τελειοδιδάκτων τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης 257
— Ἡ Θεία Λειτουργία 390
— Ὁμιλία ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς 494

Ἡλιουπόλεως Γενναδίου :

— Αἱ περὶ τοῦ Ἱ. Φωτίου κρίσεις τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ἱστορικῶν τῆς ἐποχῆς μας 37

Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου:

— Οἱ ἰατροὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν 400

Προικοννήσου Φιλοθέου :

— Ἡ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τῆς Κ. Διαθήκης 278, 406

Αὐστραλίας καὶ Ν. Ζηλανδίας Θεοφιλάκτου :

— Ἔκθεσις περὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αὐστραλίας καὶ Ν. Ζηλανδίας 342

Ἰκονίου Ἰακώβου :

— Ἔκθεσις, περὶ τῆς εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐπισκέψεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῆς Σερβίας κ. Βικεντίου 95

Ροδοπόλεως Ἱερωνύμου :

— Μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης (Ἕνας ἐκλεκτὸς Ἐκκλησιαστικὸς Ὑμνογράφος). 23
— Ἀκολουθία Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου 185

[illegible] :

— Ἡ Β΄. Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ἔκθεσις τῶν τμημάτων. (Μετάφρασις). 163, 454

Ἰωάννου Καρμίρη (Καθηγητοῦ):

— Ἡ Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία τῆς τελευταίας δεκαετίας 1945 — 1955 143

Ἀρχειοφύλακος Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου :

— Περιγραφικὸς Κατάλογος τῶν Χειρογράφων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Β΄. Τμῆμα Χειρογράφων Ἱ. Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης. (Συνέχεια καὶ τέλος). 79, 195, 304
— Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι κατὰ τοὺς Κώδικας τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 409

Διακόνου Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου (Καθηγητοῦ) :

— Ἐδίδασκεν ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὅτι ὁ Κύριος εἶχεν ἀνθρωπίνην ψυχήν ; (Συνέχεια ἐκ τοῦ Λ΄. Τόμου καὶ τέλος). 69

Βασιλείου Σταυρίδου (Καθηγητοῦ) :

— Ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης καὶ τὸ Θεολογικὸν αὐτοῦ ἔργον 7, 127, 261
— Ἡ σύσκεψις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν 470
— Περὶ τὸ Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας 477

Βασιλείου [illegible]ου (Καθηγητοῦ) :

— Τὸ Β΄. Διεθνὲς Συνέδριον Πατρολογικῶν Μελετῶν 222
— Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός 329, 450

Ἀνθίμου Παπαδοπούλου, Θεολόγου :

— Ἡ περὶ μυστηρίων διδασκαλία τοῦ Ἰουστίνου 319

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερὰ Σύνοδος

— Διακοπὴ ἐργασιῶν 105

— Ἐπανάληψις ἐργασιῶν 105
— Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου 235, 506
— Ἡ ἐπὶ τῷ Πάσχᾳ διακοπὴ Συνοδικῶν Συνεδριῶν 235
— Ἐπανάληψις ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου 236
— Πλήρωσις κενωθείσης Συνοδικῆς Ἕδρας 235
— Ἑόρτιοι χαιρετισμοί 106
— Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία εἰς Ἀθήνας 507
— Καταρτισμὸς Κτηματικῆς τῶν Πατριαρχείων Ἐπιτροπῆς 507
— Συνοδικαὶ Συνεδρίαι 508
— Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος 515

Διορισμοί:

— Ἐπιμελητοῦ Ἱ. Θ. Σχολῆς (Ἀρχιμανδρίτου Κ. Χαρισιάδου) 238
— Διερμηνέως καὶ Γραμματέως παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Πανορθοδόξων Συνόδων καὶ Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων 516

Ὀφφίκια:

— Ἄρχοντος Διδασκάλου τοῦ Γένους (Ἐμ. Πετράκη) 238

Ἐκλογαί-Χειροτονίαι-Προαγωγαί

Ἐπισκόπων:

— Ἐπισκόπου Μελίτης προαγωγὴ εἰς Μητροπολίτην 236
— Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Ἀπαμείας 237
— Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Μηλιτουπόλεως 237
— Ἐψηφισμένων Ἐπισκόπων Ἀρκαδίας, Λάμπης καὶ Σφακίων, Ἱ. Πέτρας 369
— Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Ραβέννης Γιοῦρι Βάλμπε 512

Πρεσβυτέρων:

— Διακόνου Λέοντος Ραγκατσώφ 108
— Διακόνου Γεωργίου Σαρρῆ (Μ. Κῴου) 241
— Διακόνου Στεφάνου Διακοπαναγιώτου (Μ. Κῴου) 242
— Διακόνου Κωνσταντίνου Χαρισιάδου 238
— Διακόνου Ἐλευθερίου, ἀδελφοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἐσφιγμένου 515

Διακόνων:

— Κωνσταντίνου Κανδύλη 109

— Γεωργίου Μαβιᾶ 108
— Κωνσταντίνου Μενεβίσογλου 238
— Κωνσταντίνου Παπαδάκη 238
— Ἱεροθέου Μοναχοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου 372
— Πέτρου Κανταρτζῆ (Μ. Κώου) 241

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή:

— Ἡ καθοσίωσις τῶν τελειοδιδάκτων — Κίνησις Καθηγητῶν 360
— Ἡ τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων 482
— Ὁμιλία τοῦ Σχολάρχου — Ὁμιλία τοῦ Προέδρου (ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων) 484, 492

Ὑποτροφίαι.

— Ἱερομονάχου Ἀποστόλου Διμέλη, εἰς Ρουμανίαν 507
— Ἱερομονάχου Ἀνθίμου Δρακωνάκη, εἰς Βέλγιον 508
— Ἱερομονάχου Βενεδίκτου Νικήτα, εἰς Ἰταλίαν 508

Πάνσ. Πατριαρχικὸς Ναός:

— Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν 106
— Ἑορτὴ τῆς Ὀρθοδοξίας 235
— Τὸ Ἅγιον Πάσχα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 236
— Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἰνδίκτου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 505
— Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον 506
— Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας 505
— Αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 508

Ἐπαρχίαι Οἰκουμενικοῦ Θρόνου:

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς:

— Ἱεραποστολικὴ Ὀργάνωσις ὁ Τίμιος Σταυρός 238
— Ἡ ἐν Σακραμέντῳ τῆς Καλιφορνίας Ὀρθόδοξος Κοινότης 239
— Ὅμιλος τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας Ἀμερικῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 367
— Ἀσθένεια Ἀρχιεπισκόπου 367
— Ἡ ἐν Βαλτιμόρῃ Μαίρηλανδ Ὀρθόδοξος Κοινότης 368
— Ἡ ἐν Πίττσμπουργκ Ὀρθόδοξος Κοινότης 368
— Κίνησις ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν Ἀμερικῇ 368
— Ἡ ἐν Μοντρεὰλ τοῦ Καναδᾶ Ὀρθόδοξος Κοινότης 239

— Παγκρητική Ὁμοσπονδία Ἀμερικῆς 239
— Παλλακωνική Ὁμοσπονδία Ἀμερικῆς 368
— ΙΓ΄. Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις 511
— Ἡ ἐν Βοστώνῃ Θεολογικὴ Σχολή 512
— Κοινότης Μπέϊκερζφηλδ 512

Ἐπαρχίαι — Μοναὶ — Κοινότητες :

— Ἱ. Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὄρους 109, 210, 241, 370, 515
— Ὀργάνωσις Ἱ. Μητροπόλεως Δωδεκανήσου 109
— Ἱ. Μητρόπολις Λέρου — Καλύμνου — Ἀστυπαλαίας 109, 370
— Ἱ. Μητρόπολις Ρόδου 240
— Ἱ. Μητρόπολις Κῴου 109, 370, 240, 514
— Ἱ. Μητρόπολις Μαρωνείας 370
— Ἱ. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης 109
— Ἱ. Μητρόπολις Σιδηροκάστρου 240
— Πατριαρχικὴ Μονὴ Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας 108
— Ἡ ἐν Βρισβάνῃ Ὀρθόδοξος Κοινότης 239
— Μητροπολίτης Αὐστραλίας 370, 514
— Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου 515
— Κοινότης Γρενόβλης 513
— Ἱ. Μητρόπολις Κρήτης 511

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ, ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

— Ἐκκλησία Ἀντιοχείας 516
— Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας 242
— Ἐκκλησία Ἑλλάδος 242, 383
— Ἐκκλησία Ρουμανίας 112
— Ἐκκλησία Φιλλανδίας 112, 373

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΞΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (ἐν Εὐρώπῃ) 513

ΦΙΛΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

— Ἐκκλησία Ἰακωβιτῶν 243

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ 110, 244, 373

— Μετάβασις Μ. Φιλαδελφείας 366
— Αἰδεσ. Ραϋμόνδος Μάξγουελ 516

— ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝ. ΝΕΟΛΑΙΑΣ 517
— Τὸ ἐν Μπρίστολ Β΄. Συνέδριον τῆς Χριστιαν. Νεολαίας 517

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐκ τῶν Χρονικῶν:

— Τηλεγράφημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τῇ Α. Ἐξ. τῷ Πρωθυπουργῷ διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐπιδιορθώσεως τῶν Ἱ. Ναῶν 234
— Ἀπαντητικὸν τοιοῦτον 235
— Μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν καὶ ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων 107, 232
— Ἀγγλικανικὴ Παροικία 510

Κανονικαὶ ἄδειαι: 108, 508

— Ἱ. Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονή. — Ἐκκλ. Σχολὴ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας 110, 372
— Μετάβασις Μητροπολίτου Ροδοπόλεως εἰς Ἀγγλίαν 108, 515
— Μετάκλησις Ἐξομολόγου 108
— Συνέδριον Ἑλληνο - χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ ἐν Ἀθήναις 241
— Ὁ Μητροπολίτης Βηρυττοῦ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 366
— Πατμιὰς Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ 372
— Ἀποστολὴ Ἐπισκόπου Μελίτης 110
— Παναγιώτατος Πατριάρχης κ. Μάξιμος 509
— Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 509
— Ἱ. Σιναϊτικὸν Μετόχιον Ἁγίου Ἰωάννου Βαλατᾶ 511
— Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 516
— Πατριαρχικαὶ ἀντιπροσωπεύσεις, εὐχαί, συγχαρητήρια 506
— Ἐπισκέψεις ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς 509

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Πριγκηποννήσων Δωροθέου:

— Ν. Τωμαδάκη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: «Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ Ὕμνοι» 249
— Ἕκτον ἐκδοτικὸν ἔτος τοῦ «Ἀποστόλου Ἀνδρέου» 380
— Περγάμου Ἀδαμαντίου: «Φῶς καὶ Ζωή». — Ὁμιλίαι καὶ Λόγοι. (Μέρος Α΄. καὶ Β΄.). Ἀθῆναι 1956. 380
— Μ. Κασσανδρείας Καλλινίκου: «Ἐναίσιμος Διατριβὴ περὶ σχέσεως Σο-

σιαλισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ». 519
— Τοῦ αὐτοῦ : Ἰδιάζουσα περίπτωσις «Ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας». Ἡ Θεία Εὐχαριστία μεταφερομένη ὑπὸ μὴ Χριστιανῶν γυναικῶν. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας»). 521
— Τοῦ αὐτοῦ : «Τὸ μήνυμα τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον» 522
— Bernt von Heiseler : «Ὥρα τῆς Ἐνανθρωπήσεως». Ἀπόδοσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ σημειώσεις ὑπὸ Μιχ. Πούρικα 525
— Βασιλείου Μ. Βέλλα : «Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τόμ. Α΄. Ἔκδοσις δευτέρα. 527
— Τοῦ αὐτοῦ : «Ἐκλεκτοὶ ψαλμοί». Εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἐπηυξημένην .. 528

Ροδοπόλεως Ἱερωνύμου :

— Κ. Μπαστιᾶ : «Νέον Κυριακοδρόμιον». 380
— Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου : «Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς». 381

Βασιλείου Σταυρίδου (Καθηγητοῦ)

— Ἰνστιτούτου Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας ἀρ. 3. 118
— Ἀρχιμανδρίτου Αἰμιλιανοῦ Τιμιάδου : «Τὰ αἴτια τοῦ Σχίσματος μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. 119
— Dubarton Oaks Papers 249
— Norman H. Baynes Byzantine Studies and Other Essays ... 251
— Gustave Thils, Histoire Doctrinale du Mouvement Oecumenique. Louvain Em. Warny Ed. 1955. 252
— H. Hodges — Anglicanisme and Orthodoxy. A. Study in Dialectical Churhmanship. London 1955. 383

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

— Τιμόθεος Α΄. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων 102
— Ἀθηνῶν Σπυρίδων 213
— Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος 113
— Λάμπης καὶ Σφακίων Εὐμένιος 115
— Κισσάμου καὶ Σελίνου Εὐδόκιμος 378
— Μηλιτουπόλεως Ἱερόθεος 115
— Γρηγόριος Παπαμιχαὴλ 116
— Φαίδων Κουκουλές 116
— Ἀντώνιος Μαλέτσκος 117
— Ἀλέξανδρος Μελίδης 247

«ORTODOKSIA» — Ahlâki ve Dinî Resale
İmtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü :
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADIS
Mahal İdare : Büyükada, Kanarya sokak, No. 16.
Basıldığı yer ve tarih : 7)2)1957.
Rum Patrikhanesi adına, Vasil Vasiliadis Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον ἠθικοθρησκευτικὸν περιοδικόν.
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δωρόθεος.